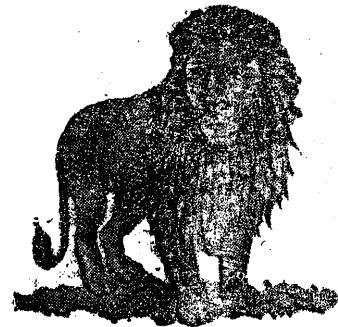

အရှင် ဇနကာသိရိသ
၏

သော်မကျမ်းစာ

မူလတန်း

ပို့ဗိုလ်သွေးနှင့်သွေးကျော်း

၁၃၄၇-ခုနှစ်၊ သီဟန်းကျော်လ တန်ဖိုး (တဆယ့်ရွှေ့ကျပ်)

နယူးဘားမား ပို့ဗိုလ်ပုံးနှင့်
အပရပူရမြို့၊

【က】

အခြေခံ နိဂုံး

မူထက်း စိဝင်ရခြင်း၏ အကြောင်း

၁။ အဆို အတန်း ပွဲခြားပဲ စာသင်ရခြင်း၏ အပြင်ကို
ယခုအတော် စာမျော်လှု အများပင် ရုပ်စားပိုကြ ပါပြီ၊
သို့သော် လက်ပိုင်စနစာ စာပေါ့များ၏ အကြောင်း
အရ ပြပ်ဖို့ ဘယ်ဦးလုပ်သာကြောင့်သာ မပြပ်နိုင်ကြ
သားပဲ ဖိမ့်တုံး ပိတ်ကုံးပြုက် အားလုံးရွှေ့စွာ ပြစ်နိုင်သလို
စိဝင်၍ ပို့ချုံကြပါသည်။

၂။ ပိမိကား ထိုသို့ အဆင့်အတန်း မွဲခြားခြင်း၏ ကြောက်
အပြင် မြင်ဆေ ပြင်စေပါသာကြောင့် ပိမိ၏ စနစာဌာန
အတွက် ငြို့ပုန်းချက်များသာ အတန်း ခွဲခြား၍ စုနက်ခါစ
ငယ်ချွှေ့သူ မှန်လျှပ် မသင် ပစ္စရဝေသာ ကြံးမှုလတန်းကို
ကြီးစား၍ စိဝင်ပြီးနောက် ကိုယ်တိုင် ပို့ချုံပေးမာ၊ ဖုံး
အခါးပိတ်ပါ ဝင်စားပထာက်သော လွယ်ကူခြင်းအတူး
ကို ရရှိနေပါသည်။

၃။ ထို့ကြောင့် ပိမိုံးနားတွေက် မသင် ပစ္စရ ပြစ်သည်အား
လျော်စွာ ဤမှုလတန်း ထင်ခန်းစွာကို လက်စေးမှုအတိုင်း
အဆင့်ဆင့် ရေးကုံးကြော်နှင့် အများအယုင်း ပက်၏၊ အဖြစ်
အဓိတ်အကျင့် ပို့ခြုံခတ်မှု၏၍ ကျေးခြင်းလည်း ပရို့စသားကြောင့်
ထို အပြိုင်များကို ထိန်းသိမ်းလိုသော အန္တပြီး ယခုအခါး
ပုံနှိပ် အပ်စသာ ကျမ်းစာအုပ်ငယ် တစ်စောင် အကြောင်းပြုး
စိဝင်လိုက်ရပါသည်။

မာတိကာ ခေါင်းစဉ်

ဝာမျက်နှာ

အကြောင်းအရာ

လွယ်ကူးဆုံး
ပထမ အခန်း

ပွဲမှာဝိဘဏ်နက်	J
တူလျှော်၊ လိုက်	—	—	—	—	—	၅
ကတ္တားနှင့် ကြိယာ	—	—	—	—	—	၆
ဒုတိယာဝိဘဏ်နက်	၁၁
ကတိယာဝိဘဏ်နက်	—	—	—	—	—	၁၄
ဓာတ္တိမီဘဏ်နက်	၁၇
ပုံမြို့ဝိဘဏ်နက်	J၁
ဆုံးဖို့ဝိဘဏ်နက်	—	—	—	—	J၃
ဓာတ္တိ+ဆုံးတွဲ	—	—	—	J၂
သတ္တိမြို့ဝိဘဏ်နက်	—	—	—	၂၇

အန်လူးပြုရေ ရုတိယာခန်း

န+န+န+ဝ ဂါဏ်များ	—	—	—	—	—	J၃
အရတ္တာ ပို့သေသန	—	—	—	—	—	၃၃
ဒုတိယာဝိဘဏ်	—	—	—	—	—	၃၅
ဒုတိယာဝိဘဏ်နက်	၃၇
ကတိယာဝိဘဏ်	—	—	—	—	၄၀

အမြဲခိုဒါန်း

စီစဉ်ပုံနှိပ် ညွှန်ကြားချက်

- ၄။ ဤ ပုံမှန်တန်း၌ (က) ပါဌိုလ်ကွား (ခ) သွေးစောင်းဟု ဂျေး ခဲ့ခြားထား၏၊ ထို့ကြောင်းလုံးပို့ပစ် အရကျက်ရမည့် သင်ခန်းစာတို့ကို နည်းနိုင်သမျှ နည်းစစ်၍ အဆတ်အတန် နှုတ်တက်ရုံမျှ အထပ်ထပ် ပတ်ရပည့် ထင်ခန်းစာ တို့သာ အများအပြား ပါဝင်စားမှု စိုးစားပါသည်၊ ထို့ပြင် အဝရ်၊ အဖတ် အပြော ကျွမ်းကျင်စေရန် ပါဌိုလ်ပို့ဝကို လည်း ပြည့်စွဲကိုသားပါသည်။
- ၅။ သို့ဖြစ်၍ ဤ ပုံမှန်းကို စိတ်ပါဝင်စားစားစားသာ စာမျက်နှာရှင်း ပျော် အသုံးပေါ်ကတော်ကွဲ့ ကျွမ်း၌ ငါ တန်းစားမှုပြီး— ပျော်သည် အသုံးပေါ်ကတော်ကွဲ့ ကျွမ်း၌ ငါ တန်းစားမှုပြီး— သို့မဟုတ် ရုံးရုံး ဘုန်းကြီးကျောင်း၌ စလာကနိုတ် အထိ ထင်ပြီးစသာ ငယ်ရွယ်သူကဲလေးများကို ပို့ချင်ပါသည်၊ ထို့သို့ပို့ချင်၍ ပျော်စားမှုပြီး အခြားအများအမျိုးမျိုးများ ပို့ချင်ပါသည်။ ပို့ချင်၍ အခြားအများအမျိုးမျိုးများ ပို့ချင်ပါသည်။
- ၆။ ထို့သို့ပို့ချင်၍ ဆိုင်ရာ အခန်းဝယ် ဆင်နည်း မှတ်ချက် ပြုထားအသုံးတိုင်း “ပတ်လည်း ပတ်၊ စရာစည်း စရာ၊ စတ်စာစာအတိုင်း ပုံစံ့အေး၌ ပြုနည်းကိုလည်း ညွှန်ပြုစာ” စတ်စာအတိုင်း ပုံစံ့အေး၌ ပြုနည်းကိုလည်း ပြုနည်းကိုလည်း အသိ ကြပ်ဖျက် သင်ပြုကြပါလျှင် စလ္လာန် ပျော်ရွှေ့စွာပြုနိုင် အသိ ပြုနည်းကိုလည်း ပြုနည်းကိုလည်း ကေန် ရကြပါလိမ့်မည်။

၁၃၁၈
တော်သလင်းလ

အရှင်နှုန်းကာခိုင်း

ယ

ပေတိကာခေါင်းစဉ်

အမြတ်စာင်းအရာ		၁၁၆၈၉နာ
အနာဒရီယ+အနာဒရ	---	---
လက္ခဏ+လက္ခ	---	---
ကံယောဝါကျ	---	---
အနက်ပေါ်ချုပ်	---	---
အာချုပ်ထိဘတ်နှင့် ကိတ်ပစ္စည်းမြော		၄၀
တတိယအန်း		

အနာဂတ် အာချုပ်ထိဘတ်	---	---	၅၃
အတိတ် အာချုပ်ထိဘတ်	---	---	၅၄
ပဉာမီ အာချုပ်ထိဘတ်	---	---	၅၅
ဆတ္တမီ အာချုပ်ထိဘတ်	---	---	၅၆
ကိတ်ကြိယာများ	---	---	၆၇
နိမိတ် ဥပသာရများ	---	---	၇၇

သွေ့ကျဉ်း

နာမ်ဂိုဏ်း အကျဉ်း	---	---	၀၂
အာချုပ်ထိဂိုဏ်း အကျဉ်း	---	---	၁၀၆
သွီးအကျဉ်း	---	---	၁၁၂
အမာသံအကျဉ်း	---	---	၁၃၆
တွဲဗိုတ်အကျဉ်း	---	---	၁၄၀
ကိုယ်အကျဉ်း	---	---	၁၄၀
ပုံစံတန်း ပါဌိုပတ်စာ	---	---	၁၀၃

တိုက်တွန်းချက်

(၁) ရတနာ ရ ဝါး၊ ဆရာများ၊ ဦးများ
ထိုင်ဝယ်တင်။

(၃) မူလတန်း၏၊ သင်ခန်း၏၊ ဝါ၌-
သွေ့ကျဉ်း၏။

(၅) အကျဉ်းသီခါ၊ အကျဉ်းလာ၊ လွယ်စွာ
သို့ ပို့ပို့ ပေါ်။

(၇) ထို့ကြောင့် မူလ၊ အကျဉ်းမှ၊ ဝါ၌
သွေ့ကျဉ်း ပေါ်။

ပါန္တသိက္ခာ

သရဏရုံ ရ ပါး (အရကျင်)

- ၁။ မူစံ သရဏ ဂ္ဗ္ဗာမီ=ဘုရား ကိုးကွယ်ပါ၏။
 ၂။ ဓမ္မံ သရဏ ဂ္ဗ္ဗာမီ=တရား ကိုးကွယ်ပါ၏။
 ၃။ သံသံ သရဏ ဂ္ဗ္ဗာမီ= အရို့ယာ သံသာကို
 ကိုးကွယ်ပါ၏။

အဖြော်

အမှား။ ။၃၇-၈၇-သံ-စွာ တိုကို ပုပ်ပြု။ပြု။ ရွတ်ပါ။
 “မူစံ = ဘုရား” ဟု ဆိုရနှုံး သက်တော်ထော်ရှား ဘုရားရှင်ကို
 မှန်းပါ။ “ဓမ္မံ = တရား” ဟု ဆိုရနှုံး မဂ်တရား ဖို့လ်တရား
 နို့မှာ့န်တရားနှင့် ပို့ကတ်တရားတော်များကို မှန်းပါ။ “သံသံ =
 အရို့ယာသံလာ” ဟု ဆိုရနှုံး အရို့ယာပြု။ပြု။ သံသာသံသာတော်
 များကို မှန်းပါ။

ဗုံး - မြတ်စွာဘုရားကို၊ သရဏ - ကိုးကွယ်စုံ ဟူ၍၊ ဂ္ဗ္ဗာမီ -
 ဆည်းကပ်ပါ၏၊ သိမှတ်ပါ၏၊ ဓမ္မံ - တရားတော်ကို၊
 သံသံ - အရို့ယာသံသာတော်ကို၊ အရဏ် - ကိုးကွယ်စုံ ဟူ၍၊
 ဂ္ဗ္ဗာမီ - ဆည်းကပ်ပါ၏၊ သိမှတ်ပါ၏။

ပထမခန်း

[**ဤအခန်း၏ လွယ်ကြေဆောင်တတ်နက်များကိုသာ ပြထား၏၊**
ပဋိမာဝိဘတ်နက် (ကျက်ရန်)

အယ်-**ဤ**၊ **ဤ**၊ **ဤ**၊ **ဤ**၊ **ဤ**၊
ဤ-**ဤ**၊ **ဤ**၊ **ဤ**များ၊ **ဤ**တော့၊ **ဤ**တွေ့
ဤမာ-**ဤ**၊ **ဤ**၊ **ဤ**များ၊ **ဤ**မှုမေတ္တာ
တဲ့ -**အင်**၊ **နင်**၊ **ပင်**၊ **ခင်**များ၊ **အရှင်**ဘုရား၊
တုမူ-**အင်**၊ **နင်**၊ **ပင်**၊ **စသည်**။
အဟ်-**ငါ**၊ **ကျွန်ုပ်**၊ **ကျွန်ုတော်**၊ **တပည့်တော်**။
မယ်-**ငါ**၊ **ကျွန်ုပ်**၊ **စသည်**။

မြတ်ရန်

- အယ်။ အယ်တော်ကို**ပြုရလောက်အောင်**နီးကပ်စောသက်ရှိ
အထိုး အမန္တုံးသက်မဲ့အစာဝါတွေ**ကိုပြောစသာ** ကော်ပါ့။
ဤမော် အထိုး (အပို့)ကို**ပြောစသာ** ဗဟိုပို့ပါ့။
ဤမား အမပို့**ပြောစသာ** ဗဟိုပို့ပါ့။
တဲ့ မိမိနှင့် အတူ့**ပြောစသာ**ကို**ပြောစသာ** ကော်ပါ့။
တုမူး ဗဟိုပို့ပါ့။ [အထိုး အမ အားလုံးကို သုံးနိုင်၏။]
အဟ်း မိမိကို**ပြောစသာ** ကော်ပို့ပါ့။
မယ်း မိမိတို့ကို**ပြောစသာ** ဗဟိုပို့ပါ့။

(ကျက်ရန်)

နာမ-**မည်၏** ။ “ကို” နာမာ- အဘယ် အမည် ရှိသနည်။
ကို” နာမာ-**အဘယ်** အမည် ရှိကုန်သနည်း” [“**အမ**”**ဖြစ်လျှင်**
“ကို” နာမာ - အဘယ် အမည် ရှိသနည်း” ဟု ကော်စည်၊
သုံးနှိုင်၏။]

မောင်ဝ + နာမ - မောင်ဝ + မည်၏။

ဆာမဏေနာ + နာမ - ဆာမဏေတိုး + မည်၏။ [ကိုရင်တိုး+မည်၏။]

မြတ်ရန်

“**အမ**” ဟု ရှိနှုန်း အမြဲ ကော်ပေးမော်။ “**ဆာမဏေနာ + နာမ-**
ဆာမဏေတိုး + မည်ကုန်၏” ဟု ဗဟိုပို့ ပေးရသည်။ [ကို”ကို” “ကို”
ဟုသာ ဖတ်ပါ။ “**ကိုန်**” ဟု ဝိအဇ္ဇာနိသံ မပါဝေရ၊ အယံ့ခြုံလည်း
“**အယ်မ်**” ဟု ဝိသွေ့နိသံ မပါဝေရ။]

အနောက်ပေးစဉ် ရိုးရိုးနိယယာတို့း ။ “အာဝါသာ ဆာမဏေနာ -
ငါရှုံး သာမဏေနာ အယ် ဒါရောကာ - ဤ ကလေးသည်။ ကို”
နာမာ- အဘယ်အမည် ရှိသနည်း” စသည်ဖြင့် ပေးပါ။

မြန်ပာပြန်နှုန်းကား - **မြန်ပာစကား**ပြု ရောသလို “**ဤ** ကလေး
အဘယ်အမည် ရှိအနည်း” ဟု **မြန်ပါ**။

စကား**ပြောစုံ**မှု “**ဒါရောကာ-နာမည်** ဘယ်လုံးခေါ်သလဲ” ဟု
မြန်ဆိုပါ။ [ဒါရိုကာ-ကလေးမ (သုတယ်မ) (သတ္တုသီး)။]

၁။ အာရုံသာ သာမဏေရ....အယ် ဒါရကော ကိုနာမော်
 ၂။ တနေ့ ဗုဒ္ဓရကိုစာ....အယ် ဒါရကော မောင်ဝ နာမာ
 ၃။ တော်တိကည့်....အယ် ဒါရိသာ ကိုနာမာ
 ၄။ တော့ ပုဂ္ဂိုလ်....အယ် ဒါရိသာ မမေးနာမာ
 ၅။ တော့ ဒါရိသာ....တွဲ ကိုနာမော်
 ၆။ တော့ သမား...အယ် မမောင်လှ နာမာ
 ၇။ တော်တိ ဒါရိကော ..တွဲ ကိုနာမာ
 ၈။ တော့ ပုဂ္ဂိုလ်....အယ် မမထူးနာမာ
 ၉။ တော့ သာမဏေရ....အယ် ပိဿာနေ့ ကိုနာမော်
 ၁၀။ တော်တိ သမား...အယ် ပိဿာနေ့ ဇေတ်နံ နာမာ

အာရုံသာ၊ မြော့၊ ဘဇ္ဇာ၊ မြော်နှင့်၊ တော်တိတိသည် ခေါ်သာ၊
 ပြန်ရှုထော်သာ ပုစ်များထည်၊ ဝယ်သူကို “အာရုံသာ=ကြို့ရှင်”၊
 “ကြို့ရှင်တိ” ဟုလည်းကောင်း၊ ကြို့သူကို “တနေ့=အရှင်ဘုရား”၊
 “အရှင်ဘုရားတိ” ဟုလည်းကောင်း သုံးစွဲပါ။ အာရုံသာ
 သာမဏေရ-ကြို့ရှင် သာမဏေ၊ တနေ့ ဗုဒ္ဓရကိုစာ- အရှင်ဘုရား
 ဗုဒ္ဓရကိုစာ၊ တော်တိ သမား-အို့ရှုန်းတိ။
 အမှား။ ၂၅၁အရှင်မှာ သီးကျိုးလည်း နာမ် ပဖမာယာကိုသင်လျက်
 ရှုပါလိမ့်မည်။ သာမဏေဇာရာ၊ ဗုဒ္ဓရကိုတော့၊ ဒါရိသာ၊ သမား
 တိကို ပုဂ္ဂိုလ်ကိုသီးလည်းကောင်း၊ ဇေတ်နံကို မိတ်ကိုသီးလည်း
 မောင်း၊ ဒါရိကာကို ကညာကိုသီးလည်းကောင်း နာမ်ရိုက်းကြို့ရှင်၏
 ရှုပ်ပြုပါ။

(ကျက်မှတ်ရန်)

ကုလျတ်=လိုက်

အနောက်ပေး၊ မြန်မာပြန်

၁။ အယ် ကိုနာမော် ၁ ၂။ အယ် ဗုဒ္ဓရကိုစာ နာမာ။
 ၂။ ဉားမ ကိုနာမာ ၂ ၃။ ဉားမ သာမဏေရာ နာမာ။
 ၃။ တွဲ ကိုနာမော် ၃ ၄။ အယ် မောင်ဝ နာမာ။
 ၄။ တွဲမှု ကိုနာမာ ၄ ၅။ မယ် သမား နာမာ။

ကြည့်ရှုန်

ကြို့ယာမပါအောင် ကျေများ၌ “အယ်နှင့် ဗုဒ္ဓရကိုစာနာမ်” ကဲ့သို့
 ပုပ်ကို တူသော အနောက်ရှုံးသာကြောင့် “တုလျတ္ထ=တုလျတ်”
 ဟု လည်းကောင်း၊ လိုက် အနောက်ချည်းသာ မျိုးစာ ကြောင့်
 “လိုဂ္ထ်=လိုဂ်တ်” ဟုလည်းကောင်း ခေါ်သည်။
 [ဆောင်] ကြို့ယာ မသတ်၊ တုလျတ်၊ လိုဂ်တ် မြှုမှတ်ပါ။
 ထင်နည်း။ ၁ကိုပါအောင် ၁ ကျေတို့သည် အမေးဝါကျေ၊ အယ်
 ဗုဒ္ဓရကိုစာနာမ်-စာနေ့ တွဲပက်ဝ ကျေတို့သည် အဖြော်ဝါကျေ၊
 တော်တို့သည်၊ ပြီးလျှင် အမေးဝ ကျေကို တင်စုသာ၊
 အဆိုခိုး၏၍၊ အမြှော်ဝ ကျေကို အခြား တင်စုအား အဆိုခိုးပါ။
 မေးတို့၊ ပြုတို့၊ ထက်ညိုးထိုး၍ ပြပါ။ ဥပမာ— တွဲ ဟု
 ဆိုလျှင် ထို့သူကို လက်ညိုးထိုး၍၊ အယ် ဟု ဆိုလျှင် မိမိတို့
 လက်ညိုးညွှန်၍ ဆိုပါ။

ပို့စီသိက္ခာ

(ကျက်မှတ်ရန်)

ကဗျားနှင့် ကြိယာ
အနက်ပေး, မြန်မာပြန်

ဒီဘတ်။ ထို့ အနှစ်။ သို့, ထာ မြို့၊ မာ
အယ် ထဝတိ။ ကွဲမေ ဘဝနှစ်။
ထုံး ထဝသိုး ထုံးမွေ့ ဘဝထူး
အဟံ ဘဝမြို့။ မယ် ဘဝမြို့။

[စာတင်] အစ ၂ သွယ်, သူတွက်ချယ်၊ အလယ် ၂ လုံး,
သင့်တွက်သုံး၊ အဆုံး ၂ ချက်, ၁၅အတွက်
၃ ချက် နားလည်၏။

ကြည့်ရန်

တိုင့် အနှစ်ဟူသော အစဝိဘတ် ၂ သွယ်ကို သူများအတွက် သုံးခဲ့
ရင်၊ သိုင့် ထဟ္မာသော အလယ် ၂ လုံးကို သင်, နှစ်, မင်း၊
ခင်များ၊ အရှင်ဘဏ်၊ တို့အတွက် သုံးခဲ့ရင်၊ ပို့စီး (မ) ကွဲမော
အဆုံး ၂ လုံးကို ၃, ကျွန်းပို့, ကျွန်းတော်, ထပည့်တော်,
ကျွန်းမ (ကျူမ)တို့အတွက် သုံးခဲ့ရသည်။

အယ်, ကွဲမေ, ထုံး, တုံးမှု, အဟံ, မယ်တို့ကို “ကဗျား” ဟု ခေါ်၏၊
ဘဝတို့, အနှစ်-စာသော ပုံစံတို့ကို “ကြိယာ” ဟု ခေါ်၏၊
ထုံး ကဗျားနှင့် ကြိယာမေပါ်းထေးစာသော (စရိတော် ကြိယာ
မေပါးစာသော) စကားထောပ်ကို “ဝါကျွဲ” ဟု ခေါ်သည်။

ပထမ အချို့

ပုံမာဝိဘတ်နှင်း

၁။ တို့-များ-ကုန်-ကြေး, ပေါ်ရှု, မှတ်ကြေး ကေဝှစ်။
၂။ တို့-များ-ကုန်-ကြေး, ပါဝဝရှု, မှတ်ကြေး ပဟုဝှစ်။

ကြည့်ရန်

ကဗျားပုံမားကို အနက်ပေး မြန်မာပြန်နှင့် ကေဝှစ်ဖြစ်လျှင်
“တို့, များ, တွေ” ဟု မပါဝဝရသည်။ ကြိယာပုံမားကို အနက်ပေး, မြန်မာ
ပြန်နှင့်လည်း ကေဝှစ်ဖြစ်လျှင် “ကုန်, ကြေး” ဟု မပါဝဝရ။
ပဟုဝှစ်ဖြစ်လျှင် ထို ၂ ခုတွင် တခုစု ပါဝဝရသည်။

နိဿာနက်။ ၁. “အယ် - ဤသူသည်၊ ဘဝတိုး - ဖြစ်၏၊
ကွဲမေ-ဤသူတို့သည်၊ ဘဝနှစ်-ဖြစ်ကုန်၏” စက္ညားပြင့် “မယ်-
ငါတို့သည်၊ ဘဝမြို့ - ဖြစ်ကုန်၏” တိုင်စောင် အနက်ပေး
တတ်ပါဝေ။

မြန်မာပြန်။ ၁. အယ် ဘဝတိုး-ဤသူဖြစ်၏-ခီသူဖြစ်တယ်၊ ကွဲမေ
ဘဝနှစ်-ဤသူတို့ ဖြစ်ကုန်၏ - ခီသူများ ဖြစ်ကြတယ်၊ မယ်
ဘဝမြို့ - ငါတို့ ဖြစ်ကုန်၏ - ငါတို့ ဖြစ်ကြတယ်။ [“ခီသူ
ဖြစ်တယ် ” စက္ညားစကားအသုံးကို စကား ပြောနှင့်သာ
သုံးပါ။]

အမှား။ ၂. ပို့စီးကို အနက်ပေးစောင်း၊ မြန်မာကို ပို့စီးစာသော
အခါးတို့၏ နှုတ်စာလည်း ပီရီ ဆိုပါဝေ။ ကဏ္ဍက်စာမ်ပုန်းမှာ
သည်း သတ်ပုံ မုန်ကန်စွာနှင့် လက်ခေါ်လျှော့ ဧရားပါဝေ။

မြိုင်သိက္ခာ

ပထမ

(ကျက်မှတ်ရန်)

ကုဇ္ဍားနှင့် ကြိယာ
အနက်ပေး, မြန်မာပြန်

ဟောတိ, ဟောနှစ်၊ အဟောသိ, ဟောထု၊ အဟောမိ, ဟောမှာ
အထိ, သားနှစ်၊ အအသိ, အတွေး၊ အဖို့, အမှုံ,
မူးမွှေ့ ဟောတိ၊ မူးမွှေ့ ဟောနှစ်၊
ထုံး ဟောသိ၊ အတွေးမှု ဟောထု၊
အဟုံး ဟောမိ၊ အမယံး ဟောမှာ
ကညာ အတွေး၊ အကညာယော သားနှစ်၊
ထုံး သားနှစ်၊ အတွေးမှု အတွေး၊
အဟုံး အမယံး၊ အမယံး အမှုံ
သိမွှေ့တွေ့ဗျာ မူးမွှေ့ ဟောတိ၊
အပို့ရကာ သာမဏေနှင့် ဟောနှစ်၊
အာဝါသာ ထုံးကို နာမော အသိုံး၊
အဟုံး ဘားနှစ် (မူးမွှေ့တော်မာမ) အမှုံး၊
[“မူးမွှေ့ရက္ခာနာမ” အင်း၊ ကိုယ့်နှုံးမည် သူင်း၏ မဖြပ်ပါ။]
ဘားနှစ် တွေးမှု ကို နာမော အတွေး၊
မယံးအာဝါသာ သမဏာ နာမော အမှုံး

ကြည့်ရန်

ဟောတိ – ဖြစ်၏ – ဖြစ်သည်။ အဟောနှစ် – ဖြစ်ကုန်၏ – ဖြစ်ကု
သည်။ အတွေး – ရှိ၏, ဖြစ်၏။ အသိုံး – ရှိကုန်၏,
ဖြစ်ကုန်၏။ သိမွှေ့တွေ့ဗျာ - သိမွှေ့တွေ့မ်းဆား။

အခန်း

ပထမဗာရိဘတ်နှင်း

(ကျက်မှတ်ရန်)

အနက်ပေး, မြန်မာပြန်

၅။ ကော်မူးမွှေ့ ဟောတိ၊ သိမွှေ့တွေ့ဗျာ မူးမွှေ့ ဟောတိ။
၆။ ကော် အယောတိ၊ အပို့ရကာ အယောတိ။
၇။ ကော် ပစ်တိ၊ အပို့ရကာ ပစ်တိ။
၈။ ကော် ဂုဏ်နှစ်၊ ပုဂ္ဂိုလ်သာ ဂုဏ်နှစ်။
၉။ ကော်ယာ အာဂုဏ်နှစ်၊ အကညားယော အာဂုဏ်နှစ်၊
၁၀။ ကုန်မှု မြန်မာပြန်။

(က)	ဘုရား ကြောင်း။	(ခ)	ကိုရင် သွားသည်။
(ဂ)	သုတယ်မ အိပ်စန်သည်။	(ဃ)	သင် ချက်၏။
(င)	သင်တို့ သွားကြောင်း။	(ဃ)	ငါ လာသည်။
(ဆ)	ကလေးသည် ကိုရင် ဖြစ်၏။		

ကြည့်ရန်

အော်-အသာယ်သူ, ဘယ်သူ, ဘသူ, ဘယ်ဘာ။ အကော်-အဘယ်
သူတို့သည်, ဘသူတွေး၊ အကော်-အသာယ်သူမှု၊ အကော်ယာ-
အသာယ်သူမတို့သည်။ ဘယ် – အိပ်။ ၂၂၀ – ချက်။ ၂၂၁ –
ဂုဏ်သွား။ အောဂုဏ်-လာ (ကြုံ)။

သင်နှည်း။ ပထမမန္တု ပါဌီ, အနက်, မြန်မာပြန်ကို ဓက္ခားဓက္ခားသင်
ကျက်ပါစေ၊ ခုတိယွန့်ကျေမှု ပါဌီ အစိုင်းပါ။ ကုလားပုံမှာကို
လည်း စာအုပ်ကြည့်၍ နာမောပြည်ပါစေ။

- နှုန်းလွှဲသော ရီကျေများ
 ၁။ အထိန် ဒါရိကော် အထိ ဒါရိကော်
 ၂။ ဂျီတိန် ကညာ အောမ....ဂျီတိ ကညာ
 ၃။ သယသိန် တွဲ အောမ....သယာမဲ့ အဟံ
 ၄။ ပစ္စ် ဒါရိကာယော အောမ....ပစ္စ် ဒါရိကာယော
 ၅။ ပါဉ္စနှင့်
 (က) သ၏ ဓာတ်လား။ ဟုတ်ကဲ့—ကျွန်ုပ် လာပါတယ်။
 (ခ) သ၏ သွားလား။ ဟုတ်ကဲ့—ကျွန်ုပ် သွားပါတယ်။
 (ဂ) ကမော်လားများ ရှိကြသလား။ ဟုတ်ကဲ့.... ကမော်များ
 ရှိကြပါတယ်။

ဤပို၏

အထိန်-ရှိသလော (နီယယ)....ရှိသလား (မြန်မာပြာ)။
 ပစ္စ် – ချက်ကုန်သလော – ချက်ကြသလား၊ [အနှစ်ပေးပုံနှင့်
 မြန်မာပြာပုံကို ခွဲခြား၍ ပြောပါ။]
 အောမ—မှန်ဂါ, တင်ပါ, ဟုတ်ကဲ့, အင်း (အိမ်း)။
 သင်နည်း။ အောမေးဝါကျွ် “အထိန်”ဟု ဆိုသည်နှင့် အပြိုင်နက်
 မေးပုံ ဆရာပေါ်အောင် မေးထိုးလိုက်ပါ။ အပြိုင်ကျွ်
 ဆိုသောအခါ “အောမ”ဟု ဆိုသည်နှင့် တပိုင်နက် ဦးခေါင်း
 ကိုအည်း ညိုတ်မိအောင် ညိုတ်ပါ။

ကဗျားနှင့် ကြိယာ

- [ဆောင်] ၁။ ပြုလုပ်တတ်မူ, ကဗျားဟူ, မှတ်ယူ “သည်, က”
 အနှစ်ဆို။
 ၂။ အပြုခံရ, ကံခေါ်ဟူ, မှတ်ဖူ “ကို, သို့”အနှစ်ဆို။
 ၃။ ပြခြင်း ကြိယာ, အနှစ်မှာ, မှတ်ပါ “၏, သည်,
 တယ်”ဟု ဆို။
 အနှစ်ပေး, မြန်မာပြာ
 ၁။ ဒါရိကော် မဂ္ဂ ဂျွဲတိ။ ၂။ ဒါရိအာ အထွေး ပစတိ။
 ၃။ ပုရိသာ ဂါမဲ အာဂျွဲနှင့် ၄။ ဗုဒ္ဓိ မ္မာ ဇေသတိ။
 ၅။ ပါဉ္စနှင့်
 (က) ကထေးတို့သည် လမ်းကို သွားကုန်၏။
 (ခ) ကလေးမတို့သည် ထမ်းကို ချက်ကုန်၏။
 (ဂ) ယောကျိုားသည် ရွှာသို့ လာ၏။
 (ဃ) ဘုရားတို့သည် တရားကို ဟောတော်မူကုန်၏။

ဤပို၏

ပြတတ် လုပ်တတ်သူကို “ကဗျား” ဟုလည်းကောင်း၊ အပြုခံရသော
 (အသွားခံရသာ) လမ်းသည်ကို “ကံ” ဟုလည်းကောင်း၊ ပြုလုပ်
 ခြင်း (သွားခြင်း၊ ချက်ခြင်း) စသည်ကို “ကြိယာ” ဟုလည်းကောင်း
 ခေါ်၏။
 ကဗျားကို “သည်” ဟုလည်းကောင်း “က” ဟုလည်းကောင်း၊ မရာက်
 မြန်မာသာကံကို “ကို” ဟုလည်းကောင်း၊ မရာက်အပ်သေးသော ရွှားရွှာ
 ကံကို “သွား” ဟုလည်းကောင်း၊ ကြိယာကို “၏, သည်, တယ်” ဟု
 လည်းကောင်း အနှစ်များရှု၏။ [ဇေသတိ – ဟောတော်မူ၏၊
 မရွှေ့ပါ-လမ်း၊ ဂါမဲ့-ရွှာ၊ ဘုရား-ထမ်းဃား]

ကိုပါသော အမေးနှင့် အဖြေ

- ၁။ အာရုံသော သာမဏေရ...ဓော့ မ္မာ မ္မာ ဒေါ်ဆောကို
 ၂။ ဘဇ္ဇာ ဗွဲရဂုတ်...ဗွဲရဂုတ် မ္မာ ဒေါ်ဆောကို။
 ၃။ ဓော့ ပုရိသ...ကေ မဂ် ဂစ္ဆို။
 ၄။ ဓော့ ဓါရက...ကလားသော မဂ် ဂစ္ဆို။
 ၅။ ဓောတိ အညေ...ကာ ဘထုံး ပတိ။
 ၆။ ဓော့ ပုရိသ...ဓါရကာ ဘထုံး ပတိ။

ပိဋက္ခန်း

- (က) အို ဓယာကျိုး... အဘယ်သူတိသည် ထနား ဟောကုန်
 သနည်း
 (ခ) အို အတိသီး... အဘယ်သူမှတိသည် ထမင်း ချက်ကုန်
 သနည်း။
 (ဂ) အို အမေး... အဘယ်သည် ရွှာသီး လာသနည်း။
 (ဃ) အို ဓယာကျိုးတိ... သင်တိသည် ရွှာသီး ထွားကြန်။
 (င) အို ကိုရှင်... ငါသည် လမ်းကို ထွား၏။

ကြည့်ရန်

သင်နည်း။ မြန်မာမြန်ရှိဖြစ်စေ၊ ပိဋက္ခန်းဖြစ်စေ၊ ဤပြုထားခိုာ
 ရေးပုံအတိုင်း တပုဒ်ခါချုပ်လည်းကောင်၊ ၁-၂ (က) (ခ) လေညွှေ
 ဖြင့် ငက်န်းစဉ်တပ်ရှိလည်းကောင်၊ မြောက်သင်ပုန်းမှာမြေားပါစာ

(ဤကိုမှတ်ရန်)

- ၁။ မူဇွဲ့န ဘဝတီး ၂။ ဒါရိဘာ့န သယတီး
 ၃။ ဘထုံးနတိုး ၄။ မနုသာ့န ဘန်း။
 ၅။ တံ့ သာမဏေးရာ န အသီး။
 ၆။ အဟံ မနုးသော့ န ဘမှုး။
 ၇။ ဒါရိကာ ဘထုံးန ပတ်တီး...၃။ ပုရိသာ့ မဂ် န ဂစ္ဆို။
 ၈။ သာမဏေးရာ မ္မာ န ဒေါ်ဆောကိုး
 ၉။ ပိဋက္ခန်း

- (က) လတ္တိသီးသည် ဘနား ပြု၍။
 (ခ) ကလေးသည် မရှိ။ [ကလေး မရှိ]။
 (ဂ) ထမင်းတို့သည် ပရီကုန်း။ [ထမင်းတွေ မရီကြုံ]
 (ဃ) သင်သည် လူ မပြု၍။ [လူ မဟု၍]
 (င) ငါတို့သည် ရွှာသီး မဟုတ်ကြုံ။
 (ဃ) အတိသီးတို့သည် ထမင်းကို မချက်ကုန်း။
 (င) ငါတို့သည် ရွှာသီး မဟာကုန်း။ [ငါတို့ ရွှာ မထာကြုံ]။

ကြည့်ရန်

န သွေးသည် မြန်မာလို့ “မ”နှင့် အနက်တု၏ တားမြို့မြို့း (ပိဋက္ခမ)
 အနက်ဟောဂါးတည်း။ ထို့ကြောင့် “မ + ဘဝတီ - မပြု၍၊ န+
 သယတီ-မအပိုင်း၊ န+ ဂစ္ဆိုတီ-မသွား” ဤသို့ စသည်ဖြင့် အနက်မြပ်
 ရသည်။

ဖြင့်-ဟု ပေးရသော တတိယာဝိဘတ်

- ၁။ ဒါရိဓဓနာ ပါအေန ဂါမံ ဂုဏ်တိ။
 ၂။ ဒါရိဓဓနာသော သက္ကဇ္ဇန် နှစ်ရုံ ဂုဏ်တိ။
 ၃။ ပုရိဒ္ဓယာ အဂိုရထေန ရန်ကုန် နှစ်ရုံ ဂုဏ်တိ။
 ၄။ မန်ယာ နာဝါယာ မန္တလေး နှစ်ရုံ အောက်တိ။
 ၅။ သာမဏေဇူး ယန္တနာဝါယာ စစ်ကျင်းပွဲတဲ့ ဂုဏ်တိ။
 ၆။ အာဂုဏ်သီန် ထံ အာဂုဏ်သော နှစ်ရုံ အဂိုရထေန၊
 ၇။ နှားဟု ဘဒ္ဒ္ဒာ အဂိုရထေန နှစ်ရုံ အာဂုဏ်မှို့
 ဝါယုယာနောန အာဂုဏ်မှို့။

ပိဋ္ဌနီရန်

- (က) သင်ဆည် ဘာဖြင့် ရှာသို့ လာသနည်း။
 (ခ) ငါသည် မီရထားဖြင့် မြို့သို့ ဆာ၏။
 (ဂ) ဆင်ယည် ရှာသို့ ခြေဖြင့်(ခြေလျှင်)ယာသော်။
 (ဃ) အပည့်တော်သည် မြို့သို့ ခြေလျှင် မဆောပါ။

အော်ရန်

- ပါအော်-ခြော် ॥သက္ကံ-လူး။ ॥နှစ်ရုံ-မြို့။ ॥ပွဲခြော်-
 တောင်။ ॥ရေထား-အော်ရထေန - မီရထား။ ॥ ॥
 အသုရုံသော - မြိုင်းရထား။ ॥ စုံပုံယာနံ = အာကာသယာနံ -
 ဇူလယာဉ်ပုံး။ ॥နေဝါး-ဇွဲး။ ॥ယန္တနာဝါ-စက်ဇွဲး(ယန္တဝါး)။
 အဂိုနှေဝါ - မီသော်း။ ॥ဗြိုင်းမူးရှုံး ရုပ်ပါဇီး။

အခန်း

ကတိယာဝိဘတ်န်း

၁၅

ကြောင့်-ဟု ပေးရသော တတိယာဝိဘတ်

- ၁။ ထံ အာဂုဏ်သော ကျော် ဝသတိ။
 ၂။ အမဲ့ ဘင်္ဂ အော် ဝသာမှို့။
 ၃။ ထံ အာဂုဏ်သော ကော် ကော် လသတိ။
 ၄။ အဟံံ ဘင်္ဂ ဒါရိန် မော် လဘာမို့။
 ၅။ မန်ယာ အာဂုဏ်သော ကျော် သုခံ လဘာနို့။
 ၆။ မန်ယာ ဘင်္ဂ သီခဲလန် သုခံ လဘာနို့။
 ၇။ သူ့သာ အာဂုဏ်သော ကျော် နို့မှာန်း ပါပုံကို့။
 ၈။ သူ့သာ ဘင်္ဂ ဘာဝနာယ နို့မှာန်း ပါပုံကို့။

ပိဋ္ဌနီရန်

- (က) ငါ့ရှင်....သင်သည် အားကြောင့် ဆမင်း ချက်ဆနည်း။
 (ခ) တပည့်မတ်သည် အစားကြောင့် နေသည်မဟုတ်ပါ။
 (ဃ) ဆတ္တ်စီးသည် အားကြောင့် ဘာကို ရှုံးသနည်း။

အော်ရန်

- ဝသ-နော် ॥လဘာ-ရား ॥ပါပုံကော်-ရောက်း ॥အန်း-အစား ॥
 မန္တဇ္ဇန်သာ, မာန္တဇ္ဇန်, နရော - လူး ॥ သဇ္ဇား - သတ္တဝါး။
 ဗြိုင်း-ခြော်(အရှေ့ပေါ်မှု)။ ॥သီလံး-သီလ (ကိုယ် နှုတ် စိတ်ကို
 ကောင်းစွာ ထားမှု)။ ॥ဘာဝနား-ဘာဝနာ (စိတ်ကောင်း
 တိုးလာမှုအားငါး ကမ္မားနှုတ်မှု)။ ॥ကိုး - အဘယ်ကို
 (ဘာကို)။ ॥မြတ်ဘေး-စည်းစိုး။

နှစ်-၇။ မပေးပုလော တတိယရီဘဏ်

- ၁။ တုံးကေန သဟ ပိုယူဆို။
- ၂။ အကံး ဗုဒ္ဓော သဟ ပိုယူဆို။
- ၃။ ဗုဒ္ဓော အကံး သို့ နိဂရု ကြစ်တီး
- ၄။ ဗုဒ္ဓော သံသန သို့ နိဂရု ကြစ်တီး
- ၅။ ပည့်တာ ကေဟို ပိနာ ပိုယာရု အာဂ္ဗ္ဗို။
- ၆။ ပည့်တာ ဗာအေဟို ပိနာ ပိုယာရု အာဂ္ဗ္ဗို။

၁၇၆

- (က) ငါသည် သင်နှင့် အတူ(တွေ့) မနေ။
- (ခ) သင်သည် ငါနှင့် အတူ မနေ။
- (ဂ) လူလိမ္မာသည် လူမိုက်နှင့် အတူ နေသလော။
- (ဃ) လူမိုက်သည် လူလိမ္မာနှင့် ခွဲ၍ နေ။
- (င) ဘုရားသည် သံသာနှင့် အတူ ကြလာတော်မူ။
- (စ) သံသာသည် ဘုရားနှင့် ခွဲ၍ မလော။

၁၇၇

ဝိဘဏ်-မြန်။ ၁၁၁၊ သို့ အတူ(တွေ့) ၁၃၆နာ - ၂၉၅။ ၁
 (ကင်းချိ)။ ၁၁၂၈-လူလိမ္မာ (ပညာရှိ)။ ၁၁၃၈-လူမိုက် (လူချိုး၊ လူဖျင်း၊ လူနှုန်း၊ လူအေ၊ လူထိုင်း)။ ၁၁၄၈-
 သင်နှင့်။ ၁၁၅၈-၁၁၆၄။

အား-ဟု ပေးရသော စတုတ္ထဝိဘဏ်

[စာတော်] ဒါဝေတ်-ရွှေ၊ မမ တရား၊ ဆီ တဇ္ဇာ၊ ဓာတ် နေမာ၊
 အာဇာပါဝါ-နှင်း၊ ယဉ်ရာတွက်၊ မှတ်ချက် စတုတ္ထသား။

၁၇၈

၁၇၈

ဒါဝေတ်၏ ယျှဉ်စုံ၏ “သံသာမေတ္တာ” ဟုလည်းကောင်း၊ ရှစ်ခုံတ်မှ
 ရွှေ၏ ယျှဉ်စုံ၏ “ရွှေတိ သံသာ” ဟုလည်းကောင်း၊ ခမှားတ်မှ
 ခမော် ယျှဉ်စုံ၏ “ခမတိ သံသာ” ဟုလည်းကောင်း၊ ဆီ
 ဓာတ်မှ ဓာတ်၏ ယျှဉ်စုံ၏ “ဓာတ်တိ ဒါရကသာ” ဟု
 လည်းကောင်း၊

မရားတ်မှ လာမေသာ ဓာရေ၏ ယျှဉ်စုံ၏ “အာမရုယာ ဆတ္တာ
 ဓာရေတိ= ဓာရုယတီ၊ လူကာသာမိကသ လူကံ ဓာရုယတီ” ဟု
 လည်းကောင်း၊ နမောပိုင်နှင့် ယျှဉ်စုံ၏ “နမော တသာ ဘဂ္ဂ
 တော်” စသည်ဖြင့်လည်းကောင်း စတုတ္ထဝိဘဏ် ထားရသည်။
 [“နမာမိ” စသည်နှင့် ယျှဉ်စုံကား “ဗုဒ္ဓံ နမာမိ” ဟု ထားရ
 သည်။]

အာဇာပါဝါ-(ပြု့၊ ဟောခြင်း) အနက်ရှိသော အာဇာပါဝါ၊ အာဇာ
 ကသာ၊ အာမန်၊ စသည်တိနှင့် ယျှဉ်စုံ၏ “အာဇာပါယာမိ
 ၁၀၈(ဆင်တိအား)” စသည်ဖြင့် စတုတ္ထသားရသည်။ သံသာသု,
 ဟန် စသည်တိနှင့်ယျှဉ်စုံလည်း စတုတ္ထိ ထားရသေး၏။

ယျှဉ်-ဆုံးသည်မှာ အနက်အခို့ဖြင့် ယျှဉ်စုံနေခြင်း၊ ဆက်သွယ်စုံ
 ခြင်းတည်း၊ “သံသာအား+မပေးပုံး” စသည်ဖြင့် လူခြင်းနှင့်
 သံသာသည် ဆိုပြုဖြင့် ဆက်သွယ်နေသည်-ဟုလို့။

၁၈

မြိုင်သီက္ခာ

ပထမ

(က) အန်ပေး၊ မြန်မာပြန်

- ၁။ မန့်သာ ကယ် ဒါနံ အော်။
- ၂။ မန့်သာ သံလယ် ဒါနံ အော်။
- ၃။ ရွှေတိ ကယ် အဲ့။
- ၄။ ရွှေတိ သံလယ် သဲ့။
- ၅။ ရွှေတိနဲ့ ဒါရာယာ သာ၏။
- ၆။ ကယ် အာဇာ နဲ့ ရွှေတိ။
- ၇။ မမတိနဲ့ သံလယ် ကမ္မား။
- ၈။ အာမ....မမတိ သံလယ် ကမ္မား။
- ၉။ နက္ခမတိနဲ့ သံလယ် ကမ္မား။
- ၁၀။ အာမ....နက္ခမတိ သံလယ် ကမ္မား။

ကြည်၍

အမှာ။ ပါမိအသုံးသည် အရပ်စကားအသုံးနှင့် တချို့နေရာမှာ တော်ကဲခဲ့၊ ဥပမာ— စကားပြောရှု့ “သံလာဂို ပေးလူတယ်” ဟု ပြောနိုင်၏၊ ပါမိစီရွှေ့ကား “သံလုံ အော်” ဟု မရှိနိုင်၊ “သံလယ် နှုံတိ” ဟု စီရွှေ့လေသူ၊ ထို့ကြောင့် စဲောတ် သေည်နှုံနှင့် တွယ်ပြု ပါမိစီရွှေ့ စည်းကမ်း သတ်မှတ်ချက်ကို အထူး မှတ်သားရမည်။ ညီသော် တချို့ တလေ ပါမိနဲ့ ထို့ကြုံးကမ်းအတိုင်း မဟုတ်ပါလည်း ရှိတတ်ပါမှသေးမျိုး။

ရွှေ့နှစ်သက် (ကြိုက်၊ သဲ့ကဲ့ကျေ)။ အမှား [နှစ်သက်ခြင်း၊ သမားကျေခြင်းကိုပင် “ခံ” ဟုခေါ်၏။] သုံး-သွား (မြန်မာသာဝကား)။ ကမ္မား-ကံ (အလုပ်)။ သာမဏေ-မပြား။ လူကသာမိကော်-ကြုံရှု့ (မြို့ရှု့)။ လူကသာယိုးကော်-ကြုံယူသူ (မြို့စား)။ လူကဲ့-ကြုံး (အတိုးပေး၍ ချေးယူရမှသာడွေ)။ ဝေဆာန်-အယံ-ထို့ တပည့်တယ်။ အထူးဗျား ပုံးပုံးကို အသုံးပေး၍ အထူးဗျား-ထေပည့်။ ဆတ္တား-ထိုး။

(ခ) အန်ပေး၊ မြန်မာပြန်

- ၁။ ဆာဒေတိနဲ့ ဒါရာယာ ဘတ္တံ့။
- ၂။ နှုံးခေတ် ဒါရာကယ် ဘတ္တံ့။
- ၃။ သံလယ် ကယ် ဆတ္တား ဓာတေတိး။
- ၄။ သံလယ် အာစရိယယ် ဘတ္တံ့ ဓာတေတိး။
- ၅။ ဓာတေ လူကသာမိကယ် လူကဲ့ ဓာတေတိး။
- ၆။ လူကသာယိုးကော် လူကသာမိကယ် လူကဲ့ ဓာတေတိး။
- ၇။ အာစရိယယ် သံလယာနဲ့ ကို အာနွောင်တိး။
- ၈။ အာစရိယယ် သံလယာနဲ့ ဓမ္မကဲ့ အာနွောင်တိး။
- ၉။ ဗုံးခွဲ့ ကေသံ ဓမ္မ အော်သော်း။
- ၁၀။ ဗုံးခွဲ့ ဒေဝန်သာနဲ့ ဓမ္မ အော်သော်း။
- ၁၁။ ဓာတေ့ ဘဂဝတော် နေမား။
- ၁၂။ ဓာတေ့ နေမား ဘဂဝတော် နေမား သတ္တား သမ္မာသမ္မား နဲ့ ရှိပါ။

ကြည်၍

ဆာဒေ-ဆာ (စားချုပ်၊ အလိုရှိ)၊ ဓာတော်၊ ဓာတော်-ဆောင်း (ဓာတော်၊ ဆပ်ပေးချို့)၊ အာစရိယော်-မပြား၊ လူကသာမိကော်-ကြုံရှု့ (မြို့ရှု့)၊ လူကသာယိုးကော်-ကြုံယူသူ (မြို့စား)၊ လူကဲ့-ကြုံး (အတိုးပေး၍ ချေးယူရမှသာడွေ)။ ဝေဆာန်-အယံ-ထို့ တပည့်တယ်။ အထူးဗျား ပုံးပုံးကို အသုံးပေး၍ အထူးဗျား-ထေပည့်။ ဆတ္တား-ထိုး။

- (က) သင်သည် ဘယ်သူ့အား အဂ္ဂ ပေးသနည်း။
- (ခ) ရဟန်းအား သစ္စာစကားသည် နှစ်သက်သမော်၊
- (ဂ) သံသာအား ကံအည် ခံအည် မဟုတ်စေလား [သံသာအည် ကံကို အဆောကျတယ် မဟုတ်လား။]
- (ဃ) ဘယ်သူ့အား ကောင်းဆောင်ရသာလည် နှစ်သက် သနည်း။ [ဘယ် အကောင်း ကြိုက်သလဲ။]
- (င) ဆရာသည် တပည့်အား ထိုးကို အဆောင်းပေးသလော်။
- (စ) ဆရာသည် တပည့်အား ထိုးကို မဆောင်းပါ။
- (ဆ) ကြွေးယူသူသည် ကြွေးရှင်အား ကြွေးကို မဆပ်ဖူးစေလာ်။ [မြို့ခားသည် မြို့ရှင်အား ကြွေး မဆပ်ဖူးလား။]
- (၁) ကိုရင်အည် ကစ္စလားတို့အား တရားစက္စားကို ပြော၏။
- (၅) ငါအည် ခုနှစ်ခုကုန်းသော ဘုရားတို့အား ရှိခိုးပါ၏။
- (၆) တပည့်သည် ဆရာအား လမ်းကို ပေး၏ (ဖယ်ပေး၏)။
- (၇) ဆရာတို့သည် တပည့်တို့အား တရားကို ဟောကြကုန်း၏။
- (၈) တို့ပေါ်သည် တရားတော်အား ရှိခိုးပါ၏။
- (၉) ထို သင်သည် အကယ်၍ကြော် အလူကို သံသာတော်အား မပေးသနည်း။
- (၁၀) ထို တပည့်တော်သည် သံသာတော်အား ရှိခိုးပါ၏။

မှု-ဟု ပေးရသော ပဋိဓရီးဘတ်

[အောင်] မွှေ့-ထွက်သွား၊ ကျော်း-သက်ဆင်း၊ ကြောက်ခြင်း ထိုးလန်း၊ အတတ် သင်ယူ၊ ပြိုင်မူရုံးလစ်၊ စဉ်ဖြစ်ရာ၊ ချောင်-ဝေးရာ၊ နီးစွာ ပွဲမိယား။

အုပ်ရှု၏

- မြော ။ ၁. ဂါးမာ အပေါ်=ရှာမှ ဖွဲ့ကုန်၏။
ထွက်သွား ။ ၂. နိုင်ရာ နိုင်တေား=မြို့မှ ထွက်သွား၏။
ကျော်း ။ ၃. ရှုကွာ ပတန္တိ=သင်ပင်မှ ကျုကုန်၏။
သက်ဆင်း ။ ၄. ပုံမွှတာ ထွေဖော်တိုး=ဘတ်ရီမှသက်ဆင်းကုန်၏။
•ကြောက်ခြင်း ။ ၅. စောမှ ဘာယတိုး=ခိုးသူမှ ကြောက်၏။
ထိုးလန်း ။ ၆. ပါပါ ဥထွေသတိုး=မကောင်းမှုမှ ထိုးလန်း၏။
အတတ်သင်ယူ ။ ၇. အာစရိယုယာ သိပုံ ဥဂ္ဂေါ်တိုး=ဆရာမှု (ဆရာ? အထုံးမှ) အတတ် သင်ယူ၏။
ပြိုင်မူရုံး ။ ၈. ဗုံးစွာ ပန်လေန္တိ တိုးတိုးသည် ဘုရားမှ ရှုံးကုန်၏။
စဉ်ဖြစ် ။ ၉. ဟိုမဝတော် ယဘဝန္တိ မဟာနိဒိုးယေား=မြှင်ကြီး တို့သည် ဟိုမဝတော်မှ စဉ်ဖြစ်ကုန်၏။
ချောင် ။ ၁၀. ပါကာတိပါကာ ဝိရမာမိုး=သူ့အသက် သတ်ခြင်းမှ ရှောင်ကြိုးမှု၏။

ဝေးမှာ ॥ဂါမာ ဒုရံ=ရွှာမှ ဝေး၏။ အာရာသာ အာယျာ=
လာသနာတော်မှ ဝေး၏။

နိုဗ္ဗာ ॥ ဂါမာ သနိုက်=ရွှာမှ အနို ဖြစ်၏ 〔ဉ်သိ စသည်ဖြင့်
ခဲ့ခြင်းသော မန္တ၌ မူလခွဲဖို့ “အပါ၏” ဟု
ဝေး၏ ထို အပါ၏ နှင့်နာက်၌ ပြုမိုဘတ်ဆက်ရသည်။〕

(က) အန်းပါး၊ မြန်မာပြန်

- ၁။ သာမဏေန ကုတော် အပေါ်။
- ၂။ သာမဏေန ဂါမာ အပေါ်။
- ၃။ မှုဇာ ကုတော် နိုဂုဏ်ဘာ။
- ၄။ မှုဇာ နိုဂုဏ်ဘာ။
- ၅။ ဒါရိဇာ ကုတော် ပတ်တိ။
- ၆။ ဒါရိဇာ ရက္ခာ ပထတိ။
- ၇။ ပုရံသာ ကုတော် ဉာဏ်ပေါ်။
- ၈။ ပုရံသာ ဂေဟာ ဉာဏ်ပေါ်။
- ၉။ မနုယာ ကေဟို ဘာယ္ဗို့။
- ၁၀။ မနုယာ စောရော် ဘာယ္ဗို့။

ဤပို၏

အမြပန်- ပက္ခို၏။ ၁နိုဂုဏ်ဘာ- ထွက်သွား၏။ ၂ပတ်-ကျူး။ ၂
ဉာဏ်ပေါ်- သက်(ဆင်း)။ ၂ကုတော် - အဘယ့်မှ။ ၂ဘာယ်-
ခြောက်။ ၂စုံပုံ- အမို့။ ၂မြောမြော- သွေး။ ၂ရွှေကွာ- သစ်ပြင်။

(ခ) အန်းပါး၊ မြန်မာပြန်

- ၁။ ကညာယော ကေဟို ဥက္ကာသို့။ ၁ကညာယော မာဇလဟို
ဥက္ကာသို့။
- ၂။ သိယာ ကုတော် သိပုံ ဥဂုဏ်။ ၂သိယာ အာစရိယတော်
သိပုံ ဥဂုဏ်။
- ၃။ အာမဏေန ကုတော် ဥပုံ၊ ၃ကုတ်။ ၃အာမဏေန
ဥပုံ။ ၂ဥပုံ၊ ၃ကုတ်။
- ၄။ တို့တို့ယာ ကုတော် ပရာဇ္ဇာ။ ၄တို့တို့ယာ ဗုံးသွား
ပရာဇ္ဇာ။
- ၅။ မဟာနဒီတော် ကုတော် ပတ်။ ၅မဟာနဒီတော်
တိမ်တာ ပတ်။
- ၆။ တုံ ကုတော် ဝိရမသို့။ အဟံ ပါကာတိပါကာ ဝိရမသို့။
- ၇။ ဂါမာ နိုဂုဏ်ဘာ ကိုစွဲခဲ့။ ၇ဂါမာ နိုဂုဏ်ဘာ
ယောဇ္ဇာ ဥခဲ့။
- ၈။ အာသစ္စာနှင့် အာဝါသာ ဂါမာ နိုဂုဏ်ဘာ။ ၈နှင့်
အာသစ္စာနှင့် ဘာကို နိုဂုဏ်ဘာ ဂါမာ၊ ဂါဝါတံ ဥခဲ့။

ဤပို၏

ဥက္ကာ-ထို (လန်)။ ၂ဝါး-ယူ။ ၂ဥရွှေး-သင်ယူ။ ၂ပရာဇ္ဇာ-
ရှုံး။ ၂ပတ်- စွဲ ဖြစ်။ ၂ပိရမ- ဥရှာင်ကြုံ။ ၂ကိုဝါးခဲ့-
ဘယ်လောက်ဝေးသနှုံး။ ၂တို့တို့ယာ- တို့ (အယ့်မှားသူ)။
ရူရော- ဓာတ်။ ၂အာသစ္စာ- နီး၏။ ၂ဥပုံးသာ (ဥပုံး)
ဥပုံးသွား။ ၂ဂါဝါတံ- တရာ့ မြတ်။ ၂ယူ့ဖုံး- တယ့်ဖုံး။

ပါမီစီရန်

- (က) သင်သည် ဘယ်မှ လာသည်း။ [ဘယ်က လာသလဲ့။]
- (ခ) ကျွန်ုပ်သည် မြို့မှ လာပါ၌။ [မြို့က လာပါတယ်။]
- (ဂ) ငါတို့သည် အိမ်မှ ထွက်ကုန်၏။ [အိမ်က ထွက်ကြတယ်။]
- (ဃ) ကလေးသည် အိမ်မှ ကျ၏။ [အိမ်ပေါ်က ကျတယ်။]
- (င) လူလိမ္မာတို့သည် မမောင်းမှုမှ ခြောက်ကုန်၏။
- (စ) လူမိုက်တို့သည် မမောင်းမှုမှ မလန့်ကုန်။
- (ဆ) သင်သည် အဘယ်သူမှ အတတ်ကို သင်ယူနေ့း။
[အယ်သူ့ဆိုက အတတ် သင်အလဲ့။]
- (ဇ) ကျွန်ုပ်သည် ဆရာ့ဆီးက အဘတ်ကို သင်ယူပါတယ်။
- (ဈ) ကိုရင်ဆည် ဥပဒ္ဒာယ်အထံမှ ဥပဇ္ဈာယ်ကို ယူ၏။
- (ဉ) ရွှေသည် ဘယ်က စုံဖြစ်သနည်း။
- (ည) မြို့သည် ရွှေမှ ဘယ်အောက် ဝေးသနည်း။
- (ဋ) ရွှေသည် မြို့မှ နီးသလား၊ [မြို့နဲ့ နီးသလား။]

အနှစ်။ စေတုထိုးပို့ဘတ်နှင့် ဤ ပွဲမိမိဘတ်အခန်း၏ ကျကိုဖို့ရာ ပါမီ အဓတ်များ၏၊ ထို့ကြောင့် ပါမိုက် (၂ ရှင်ဟီ) အနက်ပေး မြန်မာ ပြန်စေချုပ် ပါမိုပုံစံကို တရာ်လသတ်သက် ပိုပါစေ။

ဆရာတို့သည် ပြီးခဲ့ခသာပါမီများကို မမေ့စုံရန် အပိုပါမိုးဖို့ရာ မြန်မာလို ပြောပေးကြပါ။

၏-ဟု ပေးရသော ဆုံးဝိဘတ္ထန

- ၁။ ဣဗုံးကယ် သန္တာကံး ... ၂။ ဣဗုံး မျှ သန္တာကံး
၃။ ဣဗုံး ကယ် ဝါထ္ထား ... ၄။ ဣဗုံး မျှ ဝါထ္ထား
၅။ ဣဗုံး ကယ် ဝော်း ... ၆။ ဣဗုံး မျှ ဝော်း
၇။ အယံး ကယ် ပတ္တား ... ၈။ အယံး မျှ ပတ္တား
၉။ ဣဗုံး ကယ် စိုးဝါး ... ၁၀။ ဣဗုံး မျှ စိုးဝါး
၁၁။ ဣဗုံး ကယ် သန္တာကံး ... ၁၂။ နယိုံး မျှ သန္တာကံး
မောင်ရွေး မိရှုကယ် သန္တာကံး

ပါမီစီရန်

- (က) ဤဟာသည် ငါ၏ ဥစ္စာမဟုတ်။
- (ခ) ဤဟာမတဲ့ အင်၏ ဥစ္စာများ မဟုတ်ကြား
- (ဂ) သပိတ်သည် ငါ၏ ဥစ္စာ မဟုတ်ပါ။

ဖြုတ္တရာန

ဣဗုံး - ဤဟာ၊ ဤဝါထ္ထား [စာအိုပြင့် နုပ္ပါန်ဆိုင်ရာ၌ အာမဆို သုံးစွဲပါး] ဣဗုံးနဲ့-ဤဟာတို့၊ ဤဝါထ္ထားတို့၊ ဤဟာတွေ့

အယံး-ဤဟာ [“ဤ ယောက်း၊ ဤ မိန့်မဲ့” စာည်း]

ဣဗုံးမာယာ-ဤ မိန့်မဲ့မတို့သည်။

မြတ်၊ တော်၊ တုယ့်- သင်၏။ ၁မေး၊ ၂မေး၊ ၃မေး- ငါ၏။ ၁သန္တာကံး- ဥစ္စား။ ၂ပတ္တား- သပိတ်။ ၃စိုးဝါး- သက်န်း။ ၄ဝါး- အဝတ်(အထည်)။ ၅နယိုံး = နဲ့ ဣဗုံး။

၏+၄၇=၇၂ ပေးရသော ဆိုဒ်၏
တဗုတ္ထိုံးဘဏ်တဲ့

- ၁။ မူဇွဲ၍ ကေသံ အတွေ့ယ ဥပ္ဇာတီ။
 ၂။ မူဇွဲ၍ သတ္တာနံ အတွေ့ယ ဥပ္ဇာတီ။
 ၃။ မူဇွဲ၍ ကေသံ ဟိတာယ သုခါယ ဥပ္ဇာတီ။
 ၄။ မူဇွဲ၍ အဝေမန်ယာနံ ဟိတာယ သုခါယ ဥပ္ဇာတီ။
 ၅။ တဲ့ ကိမ္မတ္တာယ ဂါမံ ဂ္ဂာမီ။
 ၆။ အဟံ ပိန္တာယ ဂါမံ ဂ္ဂာမီ။
 ၇။ လူဗုံးကေသံ ဘတ္တာ... ၈။ လူဗုံး အာဂန္တာကာနံ ဘတ္တာ...
 (က) သင်သည် ငါး၏ အကျိုးငါ့ လာ၏။ [ငါ့အတောက် လာ၏။]
 (ခ) ငါသည် သင်၏ အကျိုးငါ့ (သင့်ဖို့) ထမ်း ချက်၏။
 (ဂ) ဒီဟာ အယုံကြုံ ကျောင်းလဲ။
 (ဃ) ဒီယာ ငါ့မှု ကျောင်း။

ဖြစ်၍၏

အတွေ့ယ - အကျိုးငါ့၊ ဟိတာယ - စီးပွားအလို့ငါ့၊ သုခါယ -
ချမ်းသာခြင်းငါ့၊ ဥပ္ဇာ - ပြစ်ဆော်မှု (ပုံးတော်မှု)၊ ကိမ္မတ္တာ
ယ - အဘယ်အကျိုးငါ့၊ ပိန္တာယ - ဆွဲ့အလို့ငါ့။

မောင် - ဘယ်သူတို့မှု (ဘယ်သူတို့၏ အကျိုးငါ့)၊ အာဂန္တာကာနံ -
မြှေ့သည်တို့မှု (မြှေ့သည်တို့၏ အကျိုးငါ့)။ [“အကျိုးငါ့၊ အလို့
ငါ့” ဟူသော စကားသည် “အတွက်, နဲ့” ဟူမြတ်သာ စကားနှင့်
အပို့ပါယ် တူ၏။]

၇-၇၂ ပေးရသော သတ္တာမီးဘဏ်

- ၁။ မူဇွဲ၍ အနာထပ်ပုံးကယာ အာန္တာမီး ပိုဟရတီ။
 ၂။ ပုံးကာ မူဇွဲ ပသီးနှင့်။
 ၃။ ဒါရကာ အယော သယနှင့်။
 ၄။ ပာယော ပါဖွံ့း ရမတီ။
 ၅။ အာကာအော ဆက္နာ ပက္ခာခိုး။
 ၆။ တို့လသု တတလုံ တံ့ဋ္ဌတီ။

- (က) လူငယ်မသည် အိမ်၌ ထမ်း ချက်၏။
 (ခ) ငါတို့သည် လမ်း၌ မအပ်ပြုကုန်။
 (ဂ) လူမိုက်သည် ဘုရား၌ ပြုလည်းသေား။
 (ဃ) လူတို့သည် အောင်းကမ်း၌ ဖပုံ့နိုင်ကုန်။
 (င) အဘယ့်ပြောင့် သင်သည် အိပ်နှုံး အိပ်နေသနည်း။

ကြည့်ရရှိ

ဝိဟရ-ဇန (သီတော်းသုံး)။ အာရာဓား-အာရာဓား (ကျောင်းတိုက်)။
 ပသီး-ကြည့်ညီး (ကြည့်လင်)။ ရှုမ- မွေ့လျော် (ပျော်)။ မြော်-
 ပက္ခာနံ-ပုံး(ပြေးဝင်)။ အနာထပ်ပုံးကယာ- အနာထပ်၏သင္္တော်း။
 သယနံ-အိပ်ရှား။ အာကာအေား-မကာာင်းကင်း။ သက္ကနာ-
 င်းက်း။ တို့လုံ-နှုံး။ မြတ်လုံး-ဆီ။ တို့ငြုံ- တည်။

အသုံးမျှားမသော ဝိဘတ်နှင်းများကို ပြုရ^၁
 ပထမအခန်း ပြီး၏။

ဂုတ္ယခိုခ်

နှုပါလော အမေးနှင့် အဖြေ့

- (၁) ဒေသတိနှင့် အာဝါနော....မူဇွဲ မမျှုံ
 (၂) အာမ....ဒေသတိ ပုံဇွဲ မမျှုံ။
 (၃) ဂုတ္ယနှင့် အာဝါနော....တဲ့ ဂါမီ။
 (၄) အာမ....ဂုတ္ယမီ အဟံ ဂါမီ။
 (၅) ပစ္စနှင့် အာဝါနော....တဲ့မူး အထိုး
 (၆) အာမ.... ပစ္စမ မယံ ဘတ္း။
- (က) ငြှုံး...ဘုရားတိသည် တရာ့ကို ဖောကြသလောက်
 (ခ) ဟင်ပါ...ဘုရားရှင်တို့ တရား ဖောကြပါသည်။
 (ဂ) ငြှုံးတို့...သင်တို့သည် ရွာသို့ သွားကြသလား။
 (ဃ) မှုန်ပါ...တပည့်တော်တို့ ရွာသို့ သွားကြပါသည်။
 (င) အို ကအေးမ....သင်သည် ထမင်းတို့ကို ချက်သလား။
 (စ) ဟုတ်ကဲ့...ကျေးမာရေးတို့ကို ချက်ဝန်ပါသည်။

အမှား။ ၁.အာဝါနော၊ ဘတ္းကဲ့သို့ အာလုပ်စို့ကို များသောအားဖြင့် တစ်ပုံးနောင် ထားမြဲလှုပါ၏ သို့မြတ်သိ တရာ့တခါ အစဆုံးမှာလည်း ထားလွှုပါသေး၏။ ထို့ကြောင့် ရွှေ့ခြောက် အနောက် အစဆုံး ထားခြွှား၊ သို့ အခန်းနှင့် တစ်ပုံးနောင် ထားပါသည်။ မြန်မာလို့ ပြန်ခြေသာအခါ်များ “ငြှုံးသင် သွားသလား” စသည်ဖြင့် အစဆုံးထားခြွား မြန်မာပြန် ရှုသည်။

နှ-မြင့် မေး၊ နှ-မြင့် ဖြေ့

- ၁။ အထိုးနှင့် အာဝါနော ဘတ္း။
 ၂။ နှထိုး ဘတ္း ဘတ္း။
 ၃။ သို့နှင့် အာဝါနော မန်သေား။
 ၄။ နှ အထိုး ဘတ္း မန်သေား။
 ၅။ အသိုးနှင့် အာဝါနော အာမေးကော်လား။
 ၆။ နှ အမျှုံ ဘတ္း အဟံ အာမေးကော်လား။
 ၇။ ပစ္စတို့ အာဝါနော ဒါရိုကာ ဘတ္း။
 ၈။ န ပစ္စတို့ အာနေး ဒါရိုကာ ဘတ္း။
 ၉။ ဂုတ္ယအိုနှင့် အာဝါနော တဲ့ ဂါမီ။
 ၁၀။ န ဂုတ္ယမီ ဘတ္း အဟံ ဂါမီ။

နှ နှင့် နှ ပေါင်းသော မေး ဖြေ့

- ၁၁။ အထိုး နှင့် အာဝါနော ပုံဇွဲ့။
 ၁၂။ အာမ ဘတ္း,...ပုံဇွဲ့ အထိုး။
 ၁၃။ ဒေသတိနှင့် အာဝါနော ပုံဇွဲ့ မမျှုံး
 ၁၄။ အာမ ဘတ္း,...ပုံဇွဲ့ မမျှုံး ဒေသတို့။
 ၁၅။ ပစ္စတို့ နှင့် အာဝါနော ကညာ ဘတ္း။
 ၁၆။ န ပစ္စတို့ ဘတ္း ကညာ ဘတ္း။
 ၁၇။ ဂုတ္ယအိုနှင့် အာဝါနော ဂါမီ။
 ၁၈။ န ဂုတ္ယမီ ဘတ္း အဟံ ဂါမီ။

- (က) ငါ့ရှင်....သင်တို့ သာမကေများ၊ ဖြစ်ကြသလား။
- (ခ) အရှင်ဘုရား....ကျွန်ုပ်တို့ ကိုရှင်များ၊ မဟုတ်ကြပါ။
- (ဂ) ငါ့ရှင်တို့....သင်တို့ ထမင်း ချက်ကြသလား။
- (ဃ) အရှင်ဘုရား....တပည့်အတ်တို့ ထမင်း မချက်ကြပါ။
- (င) ငါ့ရှင်....သာမကေ ရှိသည်မဟုတ်မလား။
- (စ) မှန်ပါ အရှင်ဘုရား.... ကိုရှင် ရှိပါသည်။
- (ဆ) ငါ့ရှင်....သင် ထမင်း ချက်သည်မဟုတ်မလား။
- (ဇ) အရှင်ဘုရား....တပည့်အတ် ထမင်း မချက်ပါ။
- (ဈ) အဘယ်သူသည် ထမင်း ချက်ထန်ည်း။
- (ဥ) သတ္တုသီးသာ ထမင်း ချက်ပါသည်။

$\text{န} = \text{မ} + \text{နှ} = \text{မလား}$ ။ $\text{နနှ} = \text{မဟုတ်မလား}$ ။ ဆိုင်ရာ ပြိုယာနှင့် တဲ့၏ “အအို နနှ-ရှိသည်” မဟုတ်မလား (ရှိတယ မဟုတ်လား။) ဒေသတိ နနှ - မဟာသည် မဟုတ်မလား (ဟောတယ မဟုတ်လား။) ၈၂၈၈၂-နနှ-သွားသည်- မဟုတ်မလား (သွားတယ မဟုတ်လား။)” ဟု အနုက်ဓမ္မား၍ မြန်မာပြန်ရသည်။ [ကိုရင်နှင့် သာမကေ အတူတူ ပါ။.... ကညာဝေး-သတ္တုသီးသား။]

နနှင့် နှ အကြား ပြိုယာထားပုံ

- ၁။ န ဂစ္စသိနှ တွဲ မရှုံး။ ၂။ အာမ...န ဂစ္စာမိ အဟံ မရှုံး။
- ၃။ န ဂစ္စသိနှ တွဲ ဂါမံ။ ၄။ အာမ...အဟံ ဂါမံ နဂစ္စာမိ။
- ၅။ န ပစ်သိနှ တွဲ ဘတ္တံ့။ ၆။ အာမ... အဟံ ဘတ္တံ့ နပစ်သိ။

နနှင့် နနှ အကြား ပြိုယာထားပုံ

- ၇။ န အတ္တံ့နှ ဗာလေား။ ၈။ အအိုယော ဗာလေား။
- ၉။ န ဂစ္စသိနှ တွဲ ဂါမံ။ ၁၀။ အာမ၊ အဟံ ဂါမံ နဂစ္စာမိ။
- ၁၁။ န ပစ်သိနှ တွဲ ဘတ္တံ့။ ၁၂။ အာမ၊ အဟံ ဘတ္တံ့ နပစ်သိ။
- (က) ငါ့ရှင်....ဘုရား မရှုံးဘူးလေား။ [မရှုံးဘူးလား။]
- (ခ) အရှင်ဘုရား....ဘုရား ရှိပါသည်။ [ရှိပါတယ်။]
- (ဂ) ငါ့ရှင်....ကိုရှင်သည် ထမင်း မချက်ဘူးလေား။
- (ဃ) မှန်ပါ...ကိုရှင်များ ထမင်း မချက်ကြပါ။

ကြည့်ရန်

န-မ+ဂစ္စ-သွား+န- လေား (လား) [န ဂစ္စတိနှ-မသွားဘူးလေား၊
မသွားဘူးလား။] ဤသို့ ပုဂ္ဂနိုင် အစဉ်ကြည်၍ အနက် အစဉ်အတိုင်း
ပေးရ၊ မြန်မာပြန်ရသည်။

“န+ဂစ္စတိ+နနှ= မသွားသည် မဟုတ်လေား။ န အအို နနှ-မရှိသည်
မဟုတ်လေား။ န ဟောတိ နနှ-မဖြစ်သည် မဟုတ်မလား” ဤသို့ ပုဂ္ဂနိုင်
အတိုင်း အနက်ဓမ္မား မြန်မာပြန်ရသည်။ သာ၌ နားလည်အောင်
တစ်ခန်း ပြုပါ၍ မည်။

၁။ ဗုဒ္ဓိ ဟောတိ။ ၂။ ဗုဒ္ဓိ နဲ့ ဟောတိ။
 ၃။ ဗုဒ္ဓိ ဟောတိ နဲ့ ၄။ ဗုဒ္ဓိ ဟောတိ နဲ့။
 ၅။ ဗုဒ္ဓိ နဲ့ ဟောတိ နဲ့ ၆။ ဗုဒ္ဓိ နဲ့ ဟောတိ နဲ့။

[အောင်] န-ချည်း သက်သက်၊ နဲ့ သက်သက်တည်း၊ တွဲယ် နနဲ့
 ခွဲနဲ့နှစ့်၊ နနဲ့ မြန်မာတွဲ-ရွှေ (န) ဆဲ၊ ရှိမြို့ ကြိယာ
 ဝါမျိုးတည်း။

အောင်၏

န-ချည်း သက်သက်။ ။နဲ့ မပါပဲ န- သက်သက်ကို ကြိယာနှင့်
 တွဲရှုံး “နဲ့ ဟောတိ-မဖြစ်”ဟု လည်းကောင်း။
 နဲ့ သက်သက်။ ။နဲ့ မပါပဲ “ဟောတိ နဲ့ ဖြစ်သလော ” ဟု
 လည်းခြင်း။
 နနဲ့-တွဲရှုံး။ ။“ဟောတိ နဲ့ ဖြစ်သည် မဟုတ်လော ”ဟု လည်း
 ကောင်း။
 န-နှင့် နဲ့ ခွဲရှုံး။ ။“နဲ့ ဟောတိ နဲ့ မဖြစ်သလော- မဖြစ်ဘူး
 လော ”ဟုလည်းကောင်း။
 နနဲ့-ကို ကြိယာနောက်တွဲရှုံး၊ န-ကို ကြိယာရှေ့အ ဆွဲယားလျက်
 “နဲ့ မဟောတိ နဲ့ - မဖြစ်သည် မဟုတ်လော ”ဟုလည်း
 ကောင်း၊ ဝါကျွဲ ၅ မျိုး ရှိရှိး ဖြစ်သည်။

ခြင်း ပြုအပ်ပြီး မယာ ဝါကျွဲများကို စာသင်သူး၏ ဉာဏ်ကိုလိုက်၍ အမျိုး
 မျိုး တွေခိုင်းပါ၊ ဉာဏ်သဘား ဝေးမြေသီးပုံရလျှင်လည်း ပြန်၍ မခိုင်း
 ပဲနှင့်၊ အမြှော်မြေသာအား အလိုင်း သမားပါက်လျှပါလို့မည်။

အရှုံး ဂီသသန

- ၁။ အောင် ပုံရှိယာ ဝိယာရုံ အစောင့်တိုး
 ၂။ တွဲ မယာနှင့် ပဏ္ဍာတော အသိုး
 ၃။ တွဲမှု မယာနှင့် ပဏ္ဍာတော အထွေး
 ၄။ အပဲ မယာနှင့် ပဏ္ဍာတော အမှုး
 ၅။ မယံ မယာနှင့် ပဏ္ဍာတော အမှုး
 ၆။ အသိုး တွဲ ဗာလော မနှုန်ယော့
 ၇။ နာ.ယံ အမှုး ဗာလော မနှုန်ယော့မြို့
 (က) တစ်ယောက်မသာ လူသည် ရွှာသိုး သွား၏
 (ခ) မြှတ်ကုန်မသာ လူလိမ္မာတိုးသည် ဘုမ္မာကို ဆည်ကပ်ကြ
 ကုန်၏
 (ဂ) ငါတိုးသည် မိုက်ကုန်မသာ လူများ မဟုတ်ကြပါ။
 (ဃ) မြတ်သော မယာကုံး။
 (င) မြတ်သော ယောကုံး တစ်မယာက်း
 (စ) မြတ်သော သတိုးသိုး
 (ဆ) မြတ်သော သတိုးသိုး တစ်မယာက်း
 (ဇ) မိုက်သော ကမေး တစ်မယာက်း
 (ဈ) လိမ္မာသော သွေးယော်မ တစ်မယာက်း

အောင်၏

ကေ- တစ်၊ မယာနှင့် မြတ်မသာ၊ ကြိုးမယာ၊ [အဆိုလိုင်း “မဟုတ်”
 နပုလိုင်း “မဟာန်” ဟု ဖြစ်၏]

ခုတိယာ ၈ဘတ်နှစ်

အရှင် ဒီသေသန

- (၁) အဟံ ကော် ဒါရိကံ ပသာမိ။
 (၂) ကညာ အဘိရှုပံ ဒါရိကံ ဉာဏ်ကေတီ။
 (၃) ဇူနှစ် တွဲ ဗုံလုံ သီသံ။
 (၄) န ကျွန်းမှု အဟံ ဗုံလုံ သီသံ ဇူနှစ် ပရှိတံ သီသံ။
 (၅) သမကာ အလောင် နာမ အာရုံမ အာဂ္ဂနှစ်။
 (၆) င ဗိုလ် ပိုက်ဆော အယောကျိုးမျိုး အလုံမရှုံး။
 (၇) ထူတို့ ဗိုလ် လီမှားဆော ကလေးမကို ဉာဏ်ကြကုန်၏။
 (၈) အယောက် ဂန္ဓာရုံမည် အယောက်တိုက်သို့ လာ၏။
 (၉) ရဟန်းတို့ ဗိုလ် အရသာကောင် အယောက် ဆွမ်းကို ပရှိ။
 (၁၀) အလွန်းလျေား သတ္တိသား ဗိုလ် အလွန်းလျေား သတ္တိသား ကို မရှုံး။
 (၁၁) ကြီးစွာဆော အယောကျိုးကို။
 (၁၂) မြတ်ဆော အယောကျိုး တစ်ယောက်ကို။
 (၁၃) လီမှားဆော အတွဲသွံး တစ်ယောက်ကို။

ကြည်းရန်

ပသာ-ပြို (ကြည်း)။ ၁. ဉာဏ်ပေါက်-ကြည်း။ ဇူနှစ်-လိုလား၊ လိုချင်း၊ အလိုကြိုး။ ၂. အဘိရှုပံ-လွန်ကဲခဲ့သာ အေဆင်းပြုသာ (အလွန်းလျေား)။ မတေဝါနာမ- မတေဝါန်းမည်စွဲသာ။ ၃. ဂန္ဓာရုံမှု-ဂန္ဓာရုံး။ အာရုံမှု-အာရုံး၊ ခြီး၊ ဓမ္မကျောင်းတို့။

(၁) ခုတိယာ ကြိုယာရီသေသန

- (၁) ဒ ဒါရိကော သုခံ သယတိုး
 (၂) စ စဟံ အုက္ခား အောမိုး
 (၃) ဒ ဒါရိကာ ဉာဏ် မျှုံး ပစတိုး
 (၄) ဉ ဉာဏ်း မျှုံး ပစ္စတိုး
 (၅) ပ ပုရံ့ခသာ ကေမန်း နိသီဒတိုး
 (၆) တ တွဲ ကေမန်း နှုန်းသီဒတိုး

(က) သင်သည် ချမ်းသာစွာ အိပ်ရှင်လော်

- (ခ) ကျွန်ုပ်အည် ချမ်းသာစွာ အနေပါ၏ အမ်းမောင်းရဲရဲမနေရာ ၍
 (ဂ) ထမ်းသည် နှုံးနှုံးနှုပ်နှုပ် ကျက်ပါ၏လော်
 (ဃ) သူငယ်မသည် သင့်ကော်မာ်ရုံးရှင်နှင်း

ကြည်းရန်

ကြိုယာကို အထူးပြုခသာပိုကို “ကြိုယာရီစွဲသေသန”ဟု ခေါ်၏။ “သုခံ သယတိုး”၏ သုခံသည် အိပ်ခြင်းကြိုယာကို အထူးပြု၏။ “ချမ်းသာ စွာ+အိပ်ရသည်၊ ဆင်းဆင်းရရ မအိပ်ရ”ဟုလို့။

ပစ္စ-ကြည်း။ ၁. နိသီဒ-ထိုင်း။ ၂. သုခံ-ချမ်းသာစွာ (ချမ်းချမ်းသာသာ)။ ခုတွဲ-ဆင်းရွှေ့သာ၊ (ဆင်းဆင်းရရ)။ မျှုံး- နှုံးညွှေ့သာ=နှုံးနှုပ်စွာ (နှုံးနှုံး ညွှေ့ညွှေ့=နှုံးနှုံးနှုပ်နှုပ်)။ ဤပြုတို့ကို ပထမစွဲရီစွဲသေသနဟုလည်း ဆိုကြ သေး၏။

ကေမန်း- သုတွဲတွဲချောက်ပတ်စွာ (သုတွဲတွဲစော့အရောင် အန္တိ)။

(၁) ခုတိယ၊ ပို့သံက္ခာ

- ၁။ မန္တယာ သီလံ ဂါးနှီး။
 ၂။ သမကာ သဏ္ဌာ ဂါးနှီး။
 ၃။ ပိုသာခဲ့ရာမ်ား ကညာ သဏ္ဌာ အာဂါးတီး။
 ၄။ ပာယာ ကညာ သီလံ သီလံ အာဂါးနှီး။
 ၅။ အာမစောနှင့် ပရီမဏ္ဍာလ် နိုဝင်းထွန်း။ ပရီမဏ္ဍာလ် ပရီပန်း။
 ၆။ အမကာ ကြာယူပွဲစာလက် နဲ့ ဂါးနှီး။
 ၇။ သမကာ သုရာသုရာရာရာရာက် နဲ့ ဘူးနှီး။

- (၈) အင်တိုးသည် ဖြေးဖြေး လားကြေးလော်စွာ မလားကြနှင့်
 (၉) အင်တိုးသည် အဝန်းညီစွာ မဝတ်ကြ၊ မရမ်းကြ။
 (၁၀) အင်တိုးသည် ရှုံးရှုံး မြည်ဆောင် စားကြသည်။

ကြည့်ရန်

နိုဝင်းသီ - ဝတ်။ ပရီပ - ရုံး၊ ခြို့၊ မမ်း။ ပရီမဏ္ဍာလ် -
 ထက်ဝန်းကျင် ဝန်းပိုင်းစွာ (အဝန်းညီစွာ)။
 ကောယူပွဲစာလက် - ကိုယ်ကို လှပ်၍လှပ်၍။ သုရာသုရာ ကာရက် -
 ရှုပ်ရှုပ် အသံကိုပြု၍ (ရှုံးရှုံး မြည်ဆောင်)။ သီလံ - လျင်စွာ
 (လျင်လျင်မြန်မြန်)။ သဏ္ဌာ - ဗြို့ဗြို့ (နှေးနှေး)။

၌-ဟု ဓားရသာ ခုတိယ၊ ပို့သံက္ခာ

- ၁။ ကော် အေးယံး စာဂေါ် စုအောင် ပို့ယရတဲ့ ဂိုဏ္ဍာဇူး
 ပြုတဲး
 ၂။ အမကာ ပုံးကြေးမယံး ဂါးမံ ပို့ယရတဲ့ ပို့ယရတဲး
 ၃။ ပုံးသာ - အော်ရုံး အော်ရုံး အော်ရုံး
 ၄။ အုတိယ၊ ပို့သံက္ခာ နှိမ်းနှိမ်း

- (၁) အခါတပါးဝယ် ငါးသည် မန္တယားမြို့၏ အောင်။
 (၂) ကိုတိုးသည် နံနက်အခါ့် မြို့သီး ဆွင်ခံ ဝင်ကြံး။
 (၃) ငါးသည် မဟာဂန္ဓာရုံး ကျော်းတိုက်၏ အောင်။
 (၄) ငါးသီးသည် စမ်းချေသာ အရပ်အဖွဲ့၏ ထိုင်နေကြံး။

ကြည့်ရန်

ပရီသီ - ဝင်။ အော်ရုံး - နှေး နှိမ်း - ထိုင်း အော်
 အေးယံး - တစ်ခုချေသာ အခါ့် (အခါတပါးဝယ်)။ ပုံးကြေး
 အေးယံး - နံနက်အခါ့်။ (အမယား - အော်)။ အော်ရုံး -
 ဘို့မြို့။

ကောမန်း = ကော် + မန်း - တစ်ခုချေသာ + အရပ် အဖွဲ့။ [“သင့်တင်း
 လျောက်ပတ်စွာ” ဟု ကြိုယာပို့သံက္ခာ အနက်လည်း ပေါ်လဲ။]
 ဂိုဏ္ဍာဇူး - ဂိုဏ္ဍာ - ဂိုဏ္ဍာဇူးမည်သား၊ ပြုခေါ် - တောင့်။

ပတ်လုံး-ဟု ပေးရသော
ကာလအာဇာဌာန်သံယောဂ
၁။ မာသံ မံသောဒေသာ ဟောတိ။
၂။ ထဗ္ဗာရာလံ ပို့ယာဇာနဲ့ ရှုမဏီယေား။
၃။ တိယာမံ သယတိုး
၄။ ဗူးလွှား ပို့ယာဇာရဲ့ လူမံ တေမာသံ ဝယ် ခြားပမ်း
(က) တစ်ယပ်လုံး ဆူမ်း ရှိ၏။
(ခ) မြို့ယည် အခါခေပါယိုး ပျော်ဝရဲ ကောင်း၏။
(ဂ) ကမ္မားဆည် ညျဉ်သုံးယာမ်မတ်လုံး အိပ်၏။
(ဃ) ငါယည် ဤအကျော်၏၌ တစ်ယပ်လုံး နေ၏။

အွန်=အဆက်မပြတ်+သံဓယာဂ=ယျဉ်ချင်ခြင်း။ [အခိုင်ကာလဖြစ်စေ၊ ခိုး=အခွင့်ဖြစ်စေ၊ ထမင်းစသော အရာဝါအြိမ်ဖြင့်လည်းကောင်း၊ သွားခြင်း စသော ကြိုယာနှင့်လည်းကောင်း၊ မွှေ့ချော်ဖွှာယ်စသော ဂုဏ်နှင့်လည်းကောင်း အဆက်မပြတ် (အကြားမလပ်စဲ) ယျဉ်ခြင်းကို “အွန်သံဓယာဂ အနက်” ဟု ခေါ်၏။]

ဤပုံစံများသည် ကာလအွန်သံဓယာဂ ပုံစံများတည်း။ “တစ်ယပ်လုံး=တစ်လယ့်လုံး” ဟု အနက်ပေးရ၏။ ရှုမဏီယေား - မွှေ့ချော်အပ်၏ = မွှေ့ချော်ဖွှာယ် ကောင်း၏ = ပျော်ဝရဲကောင်း၏။ ဥပုံ-ကပ်ချောက်။

မံသောဒေသာ (မံသံ+အာဇာဌာန်) - အသားထမင်း (အသားစရာဇ်သူ့ထမင်း=သားခြင်းထမင်း=အန်ခြောက်ထမင်း)။ အထဗ္ဗာရာလံ-အလုံး ရုံးသား ကာလပ်လုံး (အခါခေပါယိုး)။ ထိယာမံ-ညျဉ်သုံးယာမ်ပတ်လုံး။ “လူမံ အာတေသာသံ-ဤ ၃ လယ်လုံး။ ၂၀ထံ-မိုးအခါ၍ ခေါ်၏။

လိုင်လိုင်-ဟု ပေးရသော

အွေ့အွန်သံဓယာဂ

၁။ သယာဇ် ဝန်မှုမီ ပသောသတိုး။

၂။ ဂါဌာတံ ပွဲတေား ဒီယေား။

၃။ အေားသံ သွေ့ယာတိုး [“အော့”ဟု မရှိစေရ၏]

(က) တစ်ယူဗုဏာတိုင်တိုင် (တစ်ယူဗုဏာတိုင်အောင်) တော်နီးရှည်၏။

(ခ) ငါဌာတံ တစ်ဝါဌာတိုင်တိုင် ရွည်ယေား တောင်ကို မြို့ကြော်၏။

(ဂ) သင်တိုးဆည် တစ်ဗုဏာသတိုင်တိုင် သွားကြကုန်၏။

ကြည်၏

ဤပုံစံများသည် အွေ့၏ (အေနီး - ခေါ်း) အတွက် အွေ့အွန်သံဓယာဂ များတည်း။ “တိုင်တိုင်=ထိုင်အောင်” ဟု အနက်ပုံးရ၏။ ပသောသ-ထပ်ရှားး။ သွေ့ယာ-သရှာ့ယ်=ရှာတိုး=စာအံး။

ပယာဇ် - တစ်ယူဗုဏာတိုင်တိုင် (တစ်ယူဗုဏာတိုင်အောင်)။ ၂၀နှစ်မှု-အသောက်ခေါ်း (တော်နီး)။ အကောသံ-တစ်ကောသ တိုင်တိုင်။ [သေးအပြန် ၂၀းနှစ်ခုအခါးကို “တစ်ဗုဏာသဝေး သေား ခေါ်း” ဟု ခေါ်၏။ ၄ ကောအရှိုးသား ခေါ်းကို “တစ်ဂို့” ဟု ခေါ်၏။ သေးတစ်ပြန်ယျင် ၄ ထောင်ရှိ၏။]

အားဖြင့် - ဟု ပေးရုစသာ တတိယာခိုသေသန

- (၁) အမှာက် ဗျူးစွဲ ဂေါတ္တန ဂေါတ္တမာ နာမ ဟောတိ။
- (၂) ဇာတိယာ သာကိုယာ နာမ မဟာတိ။
- (၃) နာမမန် သိန္တ္တာ နာမ ကုမာမရှာ ဟောတိ။
- (၄) ပကတိယာ အဘိရှုပါ။
- (၅) ဇာတိယာ ဓာတ္တသံသေသာ။

- (က) ငါသည် အောက်တော်အားဖြင့် ဂေါတ္တမည်သော မြတ်စွာ ဘုရားကို ရှိခိုးပါ၏။
- (ခ) ငါတို့သည် ဇာတ်အားဖြင့် သာကိုယ်မည်သော မြတ်စွာ ဘုရားကို ရှိခိုးပါကုန်၏။
- (ဂ) သို့သည် ပင်ကိုယ်အားဖြင့် အလွန်အဆင်းလျသော သိန္တ္တာ မည်သော မင်းသားကို မြှင့်သည် မဟုတ်လော့။
- (ဃ) အင်သည် မွှေ့ဖွားခြင်းအားမြင့် အဘယ်နှစ်နှစ် ရှိသူ့နည်း။

ကြည့်ရှုနှင့်

ဂေါတ္တန - အနှစ်အားဖြင့်။ ၇(၂) ဇာတိယာ-ဇာတ် (အမျိုး) အားဖြင့်။ ၇(၃) ဇာတိယာ- ဓမ္မားစွားခြင်းအားဖြင့် (ဓမ္မားသည့် ၁၅၍)။ ၇(၄) ပကတိယာ-ပင်ကိုယ်အားဖြင့် (နိဂုံအတိုင်း မခြေခြင်း)။

ကုမာမရှာ-မင်းသား။ အဘိရှုပါ-လွန်ကဲသော အဆင်းရှိ၏ (အလွန် အဆင်းလျှော့)။ ၇ဓာတ္တသံသေသာ-တစ်ဆယ့်မြောက်နှစ်ရှိသည်။ [ကတိဝသော့-အဘယ်နှစ်နှစ် ရှိသူ့နည်း။ “ကတိဝသော့သီ”ဟု ပါ၍ခြိုပါ။]

အနားအရှိယ - အနားအရ

[ဆည်- ၀။၅ အနက်ပေး။]

- (၁) ဒါရကယ ရှုအတော့ ပိတာ ပဗ္ဗလတိ။
- (၂) ဒါရကယ ရှုအန္တသိုံး ပိတာ ပဗ္ဗလတိုး။
- (၃) ဝေယျိုရယ ပေက္ခာတော့ လူလော့ ဒါရက နေတိုး။
- (၄) မဟာလေန ပေက္ခာမာရှာ မရှု ဂိုလာန် နေတိုး။

- (၅) ကလေးသည် ငိုးစွာစွဲ (ကလေး ငိုးစွာတုန်း) မိမ်းသည် အိမ်မှ ထွက်သွား၏။ [ဆွဲ-ထဲတ္ထမီ ဝါကျွှေ့ ဂျို့မျိုး၊ စီမံ။]
- (၆) ရဟန်းသည် ကြည့်စွဲစွဲ သူ့ခုံးသည် သပိတ် အက်န်းကို ဆောင်ယူသွား၏။ [ဆွဲ-ထဲတ္ထမီ ဝါကျွှေ့ ဂျို့မျိုး၊ စီမံ။]
- (၇) ဆရာသည် ပြောဆိုစွာစွဲ တေည့်တို့သည်။ အိပ်စွာကြုံးကုန်၏။

ကြည့်ရှုနှင့်

ပုံးပါ - ရဟန်းပြုး။ ၇နေတိုး - ဆောင်ယူသွား၏။ ၇ရှုအတော့၊ ရှုအန္တသိုံး-ငိုးစွာစွဲ (ငိုးစွာတုန်း)။ ၇ပေက္ခာတော့၊ ပေက္ခာမာရှာ-ကြည့်စွဲစွဲ (ကြည့်စွဲတုန်း)။

ဝေယျိုရနော့ - ဝေယျိုရမာရှား။ ၇လူလော့ပူ့ကျွှေ့ - လူလော့ပူ့ကျွှေ့သား မယ်ဝလေနော့-မျှားစွာသာ့ လူလော့ပူ့ (လူလော့များ)။ ၇မရှု- အဆင်းး၊ ၇ဂိုလာနော့-မကျိုးမာရှာ (လူမမာ)။

အန်း

ကံဟာဝါကျ

၁၂

ပြုးသံ

ခုတိယ

လက္ခဏ - လက္ခ

[ဆည်, သင်, လသင် ဟု ပေး။]

- ၁။ ဖောခိုအဓာတ္ထ အာယမာနဲ မာတာ ပမောဒတိ။
 ၂။ ဘိက္ခၤသူ သူအောင့် ပုရိသော ပစ္စာဂါးတိ။
 ၃။ ဝံ ဝှေ့ ပုရိသော ပိုးဝန် န အော်။
 ၄။ ဝံ ဝှေ့မာနဲ ခါရိသော အာဂါးတိ။

(က) ကလေးသည် ဖွားမြင်လောက် အမေသည် အထူး
ဝါးမြောက်၏။

(ခ) သူတော်မဏည် ထမင်းစားပြီးအောက် အမိုသည် သွား၏။

(ဂ) ငါးနည် ကန္တာရုံး အနေအထာက် ဤ ပိုးပိုးသံက္ခာကို ၈၅၏။
[လသင်ကို “အော်အော်” ဟုလည်း သုံး၏။]

ကြည်ရှု၏

မမောဒီ - လှန်စွာ ဝါးမြောက်။ ပစ္စာဂါး - ပြုးသံ။
 အာယမာနဲ - ဖွားမြင်လောက်။ သူအောင့် - စားပြီးကုန်
 အော်။ ဝံ - ဤသူ့ ဝှေ့ - ပြုးသံပိုးပိုးအော်။ ဝှေ့
 မာနဲ့ - ပြုးသံပိုးအော် (အော်အား ခံရအော်)။
 အော်အော် - အနေအထာက်, သီတင်းသုံးအတ်ပုံအော် (သီတင်း
 သုံးအော်မှုပ် - သီတင်းသုံးအတ်မှုခိုက် - သီတင်းသုံးအော်
 မှုတုန်း)။ အော် - ရေး။ [မာနဲ့အားရုံးလျှင် ပင့်မှာဝိအတ်ကို
 အည်း “အော်” ဟု ပေးနိုင်၏။]

ကံဟာဝါကျ

[ဆောင်] ၁။ ကတ္တား တတိယာ, ကံ ပွဲမှာ, ရဲ့ခါ မွူးရလျှင်။

၂။ ပြုးသံဘော, အပ်ဟု နွော, ကံဟာဝါကျတွင်။

၃။ အဝါ ရ ချယ်, သူ.တွက်ချယ်အလယ် ရလုံး၊ သင့်တွက်
 သုံး၊ အဆုံး ရ ချက်, ခြုံအတွက်၊ မှတ်ချက် ကံနှင့်ယူ၍။

ဝိဘတ် - အစိန်, အသုံး ပွဲ, ခု-ခြမ်း

ဂုဏ်သေး - ဂုဏ်သွေး ဂုဏ်သေး - ဂုဏ်သွေး

ဂုဏ်သေး - ဂုဏ်သွေးမျှုံး။

ကြည်ရှု၏

ကုန်းမြောဝါကျ၏ “ပုရိသော မရှိ ဂါးတိ” ဟု ကုန်း၏ ပွဲမှာ
 ဝိဘတ်, ကံ၏ ခုတိယာဝိဘတ်ဖြင့် ပြုးခဲ့၏။ ဤ ကံဟာဝါကျ၏ ထိသိ
 မျှော်စေရပါ ကုန်း၏ “ပုရိသော” ဟု တတိယာဝိဘတ်ဖြင့်, ကံ၏
 “မရှိ” ဟု ပွဲမှာဝိဘတ်ဖြင့် ရှိစေရသည်။

ပြုးသံလည်း ကတ္တားဟောတုန်းက “ဝါးတိ-သွား၏” ဟု ပေးခဲ့၏။
 ဤ ကံဟာဝါကျ၏ “အပ်” ဟု အပိုနွော၏ “ဂုဏ်သေး-သွားအပ်
 ၏” ဟု အနုက်ရှုပါရသည်။

တော်အော် စုံသာ အာချာတိတ်များလည်း ကတ္တားမြောဝါကျ၏
 ကုန်းနှင့် ယျဉ်ရသကဲ့သို့ ဤ ကံဟာဝါကျ၏ ကံနှင့် ယျဉ်ရသည်။
 ထိုးကြော်း - ဓာတ် - အော်အော် အဝါ ရ ချယ်ကို၊ သူ.အတွက်, သေ-ခွေ
 အလယ် ရ လုံးကို သင့်အတွက်, ခု-ခြမ်း အဆုံး ရ ချက်ကို ခြုံအတွက်
 သုံးရှုံး ကံပွဲမှာဝိဘတ်ကို ကြည်းရှုံးရသည်။ နောက်၌သာမည့် သင်ခန်း
 ပုံစံမှားကို ကြည်းပါ။

အနေး

ခုံးယ

ပို့စီသွား

၄၄

ကံဟာဝါကျ ပုံစံ

၁။	ပုရိုစာနှင့်	မဇို့	ဂုဏ်သွေး
၂။	ပုရိုစာနှင့်	မဂ္ဂါ	ဂုဏ်သွေး
၃။	ပုရိုစာနှင့်	ထဲ	ဂုဏ်သွေး
၄။	ပုရိုစာနှင့်	ထူးမြေ	ဂုဏ်သွေး
၅။	ပုရိုစာနှင့်	အယာ	ဂုဏ်သွေး
၆။	ပုရိုစာနှင့်	မယံ	ဂုဏ်သွေးမူး

- ၁။ ပုရိုစာနှင့် ယောကျိုးသည်၊ မဇို့- လမ်းကို၊ ဂုဏ်သွေး
သွားအပ်၏။
- ၂။ မဂ္ဂါ- လမ်းတို့ကို၊ ဂုဏ်သွေး- သွားအပ်ကုန်၏။
- ၃။ ထဲ- ဆုံး လမ်းကို၊ ဂုဏ်သွေး- သွားအပ်၏။
- ၄။ ထူးမြေ- ဆုံး လမ်းတို့ကို၊ ဂုဏ်သွေး- သွားအပ်ကုန်၏။
- ၅။ အယာ- ငါ လမ်းကို၊ ဂုဏ်သွေး- သွားအပ်၏။
- ၆။ မယံ- ငါ လမ်းတို့ကို၊ ဂုဏ်သွေးမူး- သွားအပ်ကုန်၏။

အဖွဲ့၏

အဗျား ကံဟာဝါကျ၏ ကံနှင့် ကြိုးသွား မကုန်ချင်း ပဟု
ဝါ၏။ တူစေရသည်၊ ကျေားမား ကော် နောနှင့်၊ ပဟုဝါ၏
ဝါ၏။ နောက်၏၊ ကြိုးသွား ကံနှင့် သွားချင်း၊ အော်ပြု့
နောနှင့်၊ ငါ့ဖြင့် ငါ့ချင်း တူစေရသည်၊ ကျေားမား သွား- ဆုံး
ဆုံး ငါ့ ပျိုးလုံး အနိုင်သည်၊ နောက်၏ ပြု့မျှား ကိုဖြည့်။

ကဲ့သား ၆ မျိုး၊ ကံ ၁ မျိုး

၁။	ပုရိုစာနှင့်	မဇို့	ဂုဏ်သွေး
၂။	ပုရိုစာဟို	မဇို့	ဂုဏ်သွေး
၃။	ထယာ	မဇို့	ဂုဏ်သွေး
၄။	တုံမှုဟို	မဇို့	ဂုဏ်သွေး
၅။	မယာ	မဇို့	ဂုဏ်သွေး
၆။	အမှုဟို	မဇို့	ဂုဏ်သွေး
.....	မဂ္ဂါ	ဂုဏ်သွေး
.....	ထဲ	ဂုဏ်သွေး
.....	ထူးမြေ	ဂုဏ်သွေး
.....	အယာ	ဂုဏ်သွေး
.....	မယံ	ဂုဏ်သွေးမူး

အဖွဲ့၏

အဗျား ပုရိုစာနှင့် အဗျား ၆ မျိုးကို အလဲအလှယ်
ထားနိုင်သော လည်း ကံနှင့် ကြိုးသွား မဇို့၊ ဂုဏ်သွေး
ဟူသာ ထားရပုံကို အဖွဲ့၏ “မဂ္ဂါ- ဂုဏ်သွေး၊ ထဲ- ဂုဏ်သွေး၊
ထူးမြေ- ဂုဏ်သွေး၊ အယာ- ဂုဏ်သွေး၊ မယံ- ဂုဏ်သွေးမူး” တို့၏လည်း
တူမှု ဂုဏ်သွေး၊ အယာ ဂုဏ်သွေး၊ မယံ ဂုဏ်သွေးမူး၊ တို့၏လည်း
ပုရိုစာနှင့် အယာ ကံတို့၏ ကဲ့သား ကံနှင့် အယာ၏ အယာ၏ ကံနှင့်
အယာ၏ အယာ၏ မှတ်ပါ။ စောက်၏ လာမည့် အခန်းများ၏ ကဲ့သား
အပျိုးမျိုးထား၍ ပုံစံပြုပါမည်။

လွှဲကျင့်ခန်း

- ၁။ အညာယ ထဲ့ ဖွေးတေား။
 ၂။ မုန္ဒရု မမွှာ ဒေသံးတေား။
 ၃။ တယာ အတ္ထာနီ ဖွဲ့စွဲ။
 ၄။ မယာ ခါန္တနူ တောဂါ ကဲ့တွဲ။
 ၅။ ကုန္တဟို သီလန် ထဲ့နိုင် အညာယ။
 ၆။ သမောက် ဘာဝနာယ နိမ္ဒာနံ ပါရီယောက်။
 ၇။ ပဏ္ဍားအကို မိန္ဒ မာဇော် ပို့ယာနော အာဂုံးယောက်။
 ၈။ အဆုံးဟို သံယယာ ခါနာနီ ဒီယောက်။
 ၉။ အိမောက် အာစရိယယ ထဲ့ စာရိယောက်။
 ၁၀။ မုန္ဒရု ဒေဝမ္မယာနံ မမွှာ ဒေသံးမာယာ။
 ၁၁။ သံယောက် အာစရိယောက် သံ့ ဥရုယ်ယောက်။
 ၁၂။ မုန္ဒရု အတ္ထာနီ အညာယ မမွှာ ဒေသံးယောက်။
 ၁၃။ မယာ ပို့ယာယ ဝါယော ဂုံးယောက်။
 ၁၄။ ပုရိုးအကို အာဂုံးအာနီ ထဲ့ ဒီယောက်။

အနှား။ ပြုအပို့ခဲ့သော ကျွောဝါကျမားမှ ယျှော် ကမ္မဝါကျ ပြုလုပ် ထားခိုး၊ ပစ္စာ-ချက်အပ်။ ။လျှော့-ရအပ်။ ။ခေတ်သီယံ-မဟာအောင်။ ။ပါရီယ-ဓရာန်အပ်။ ။ခီယ-ခုံအပ်။ ။ခာရီယ-စွဲအောင်အပ်။ ။ခြော့ယ-သင်ယူအပ်။ ။ထံ့-တုဓမ္မ-အဟံ့-မယံ့ ဟူယာကံများကို ထည့်သွင်း၍ “ပစ္စာ၊ ပစ္စာ၊ ပစ္စာ၊ ပစ္စာ” ဝွေအာ ပြုယာတို့ကို စည်းကော် ကျွော်အာင် ထားတတ်ပါမော်။

ပြုးစီးရှင်

- (က) သတ္တိသီးသည် ဆင် (ထမင်း)ကို ချက်အပ်၏။
 (ခ) မြတ်စွာဘုရားတို့ကည် ၁၈(တန်း)တိုကို စွာအပ်ကုန်၏။
 (ဂ) သင်တို့ကည် ဒါနာကြောင့် ၁၈(စည်းမိမ့်)ကို ချက်အပ်၏။
 (ဃ) ငါတို့သည် သီလကြောင့် ဆင်(သူ့)တိုကို ရအပ်ကုန်၏။
 (င) ကိုရှင်သည် ဘာဝနာကြောင့် နိမ္ဒာနံသို့ နောက်အပ်၏။
 (စ) ငါတို့သည် လူမိုက်တို့နှင့် ခဲ့ချုံ ကျောင်းသို့ ဘာအပ်၏။
 (ဆ) သင်ဆည် သံယာအား အလူတိုကို လူအပ်ကုန်၏။
 (ဇ) သမာသည် ထပည့်အား ထို့ကို ပအောင်းအပ်။
 (ဈ) မြတ်စွာဘုရားဆည် သတ္တိတို့အား ဆင်(တန်း)ကို ဟော အပ်၏။
 (ဇဲ) ဆင်(ထမင်း)တို့သည် ဆရာတုံမှ ၁၈(အထက်)ကို သင်ယူ အပ်၏။
 (ဇဲ) ငါတို့သည် ဆွမ်အလိုင့် ဆင်(ရွာ့)သို့ ထွားအပ်၏။
 (ဇဲ) သင်တို့သည် ဆွဲသည့်စွဲ ၁၈(ထမင်း)ကို ချက်အပ်၏။
 (ဇ) စောင်းနှင့် အောင်းနှင့် ဤကြောင်းနှင့် ဤကော် ပုံကျားသည် ကလေးတို့ကို စွာအပ်ယူအပ်ကုန်၏။
 (ဇ) ရဟန်းတို့သည် ဆွမ်းစားကုန်ပြီးအော် ယောကျားသည် ရှာသို့ ပြုသို့ အောင်ယူအပ်၏။

အနက်ခေါင်းချုပ်

- [အောင်] ၁။ သည်-ဟူမာ၊ ပုဒ်မွော်၊ ရုံး၊ “ကို-သို့”ပေး။
၂။ အုတိယာပြို့၊ တိုင်တို့-ပတ်လုံးနှာ သုံးလျက်၊
၌လည်းဖက်၊ အနက် မျိုးစုံပေး။

- ၃။ ဗုံးချို့၊ ဗုံးတို့ကဲ့သို့ ပုံမှုဝိဘတ် ဆုံးစော ပုံများ၏
“ဘုရားသည်”၊ ကား၊ ကုံး၊ ပေး၊ မေးမေးသော ပြုခဲ့သော
ကံယာ ၉ ကျေများ၏ “မင်္ဂါ-လမ်းကို၊ ဂါမော-ရွာသီ”
ဂုဏ်ယော-သွားအပ်၏”မှု အရုံးအောင်”၊ ကို-သို့”လည်း
ပေးရသည်။
၂။ အုတိယာဝိဘတ်နှင့် “ဂုံး-လမ်းကို၊ ဂါမံ-ရွာသီ”၊ ဂုဏ်-
သွား၏”ကဲ့သို့”၊ “ကို-သို့” ပေးရှိဖည်း၊ အရုံးအောင်၏
“မှုသံ-ဘေးလပတ်လုံး၊ ယောဇန်-တော်ယူအနားတိုင်တိုင်”၊
“ကံ သပယံ- ထစ်ပါးသော အခါး” ဟုလည်းအောင်း၊
“အခါတစ်ပါး၏” ဟုလည်းကောင်း၊ ပေးရ၏။

ကြိယာဝိဘတ်အနက်ပေးနှင့် “ကောမ္နာ-သင့်တုံးလျောက်ပတ်
စွာ၊ သုံး-ချုပ်း မှာစွာ၊ ကောယူပွားလက်-ကိုယ်ကို လျှော်၍
လျှော်၍” ဟုပေးရ၏၊ ထို့ပြု- “သုံး-ချုပ်းချုပ်းမှာသာ၊
ခုံး-သင်းဆင်းရဲရဲ၊ ကောမ္နာ-သင့်တုံးလျောက်ပတ်အောင်း၊
သမံ - ညီညာတော်စွာ၊ ရီသမံ - မညီမည်တ်” ဟုလည်း
ပေးနိုင်ပါသည်။

၃။ တတိယာပြို့၊ အည်-ခြောင်း-နှင့်ဝယ်၊ အားပြို့
အပြို့၊ ခုံးလည်း ဆင်း၊ အသင့် ကြည့်ချုပ်ပေး။

၄။ အတွေ့မှာ၊ အားနှင့်ရှုံး၊ ရုံး၊ “ဖွှဲ့”လည်း ပေး။

၅။ တတိယာဝိဘတ်အနက်ကို “ပါဇ္ဇာ- ခြောင်း၊ ဂုဏ်-
သွား၏၊ ပုံရိုးသန - ယောက်းသည်း၊ ဂုဏ်ယော - သွား
အပ်၏၊ ဒါနေနှု-ဒါနေခြောင်း၊ ကောဂဝါ- ဝည်းဝိမျိုး၏၊
သောသန - သံသာနှင့်၊ သုံး- အတူ၊ ဂုဏ်- အနွယ်
အားပြို့”ဟု ပုံးပြုခဲ့ပြီး၊

ထိုအနက်များအပြို့ “သမန် - ညီညာတ်သွေ့်း၊ စာဝတိ-ပြိုး၏၊
ဟောတွေ့ - လတ်ပြို့်၊ ကုတို့ - ကောက်သူ၊ ကောဟန်-
တစ်ရက်ချုပ်းပြို့်၊ ပါယာသံး - အနေက် သွားပြီး၊ တော်
သပယံနံ - ထံးအောင်း” ဟူသာ အနက်များ ကိုယ်း
သင့်သလို့ ပေးရသေး၏။

၆။ တတ္ထိဝိဘတ် အနက်ကို “သံလယ် - အား၊ အတိုး-
ရှုံး၏၊ အထွောယ်-အကျိုးရှုံး၊ ဥပ္ပါတ်-၏၊ အာဂါန္တကာန်း-
ညွှေ့သည်၌ (ညွှေ့သည်တို့ အကျိုးရှုံး - ညွှေ့သည်တို့
အတူက်) အထွေး - ထမ်း” ဟု ပုံးပြုခဲ့ပြီး [“ဖွှဲ့” ဟူသာ
အနက်၊ ‘အတူက်’ ဟူသာ အနက်သည် “၏ + အကျိုး
ရှုံး” ဟူသာအနက်နှင့် အဓိပ္ပာယ် အတူပစ်ပြစ်၏။]

၁၀

မြို့သံ့ဗျာ

ရှတိယ

- ၅။ ပုံမီတ္က်၊ ဓော-လအုံး ဖော်၍၊ အောက်-အက် ဗြား၏
ပါ၊ တော သက်စာ၊ ရုံး အားဖြင့် ပေး။
- ၆။ ဆွဲဖြင့် ဆို၊ သည်-ကို-တွင်-ထက်၊ စဉ်စည်းဖက်၊ အနက်
လျှော့စာပေး။
- ၇။ ပုံမီဝါဘတ်လုံးအနက်ကို “ဂါမာ - ရွှေမှ” ဟူသော အနက်
အပြင် “သီလသွား-သီအေအောက်၊ ဒါနံ-စွဲနာည်၊ ဟိုနံ-
ညံးနှဲ၊ ဒါနွှား- ဒါနဲထက်၊ သီလံ - သီအေသည်၊ ပဏီတံ-
ညံးနှဲ” ဟူသော “အောက်-ထက်” အနက်၊ “ကသွား-
အသယ့်ကြောင့်၊ ယသွား - အကြံ့ဗြား” စသော
“ကြောင့်” ဟူသော အနက်လည်း ပေးနိုင်၏။
- ပုံမီဝါဘတ်၏ အစား：“တေား” ပစ္စည်းသက်၍ “ဂါမာစော-ဒါနမှ
ဒါနောက်၊ ဒါနဲထက်၊ ဒါနွဲကြောင့်” ဟူသောအနက်များ
ပေးနိုင်၏။ “အနိုတေား-အနိုအားဖြင့်၊ ဝါ-အနိုဟူ၍”
ဟူသော အနက်လည်း ပေးနိုင်၏။
- ၈။ ဆိုဝါဘတ်အတွက် “ပုံရိအသေး-၏” ဟူသော အနက်အပြင်
“ဂါမား - ရွှေသည်၊ ပူးတံ - ပူးလော်အပ်၏၊ ဗာယာနံ-
လွှဲးက်တို့ကို၊ အောင်ဝနား- ပစ္စပါင်း၍၏၊ ဂါရိနံ-နွားပတ်း
တွေ့၏၊ ကတ္တား- နွားနှုံးမှ၊ မမှာနံ- ထမားတို့ထက်၊ ပဝရံ-
မြှုပ်း၏၊ ဒါရောသေး - ထွေးထည်း၊ ရှေ့အသေး - ငိုင်ဝါး”
ဟူသော အနက်များလည်း ပေးနိုင်၏။

၇။ သတ္တမီဆို၊ သည်- ကို ရှိလင်၊ စဉ်-ဆက် ဆင်၍၊ တွင်-
ဖြင့်ကြောင့်-ကို၊ သို့လည်းဆို၊ ထိုထို အင့်စာပေး။

၈။ သတ္တမီဝါဘတ်အတွက် “၌” ဟူသော အနက်အပြင် “ဟိုက္ခု။
သု-တို့သည်+တုအတ္ထသု- ဆွဲးစားကုန်ပြီးဆက်၊ ဟိုက္ခု။သု-
တို့ကို+ ဓားလီယမ်နဲ့သု- ဆွဲးကျွေးအပ်ကုန်နဲ့သု” ဟု
ရွှေက “သည်-ကို” ရှိနား ရှားက “သေား” ဟူသော
အနက်ကို ပေးနိုင်၏။

“ဒါရိခက်- သူငယ်းသည် + ရှေ့အေး - ငိုင်စော်။ စော်မှု- ထမားကို+
အော်ယမာနေး- အော်အပ်စဉ်” ဟု ရွှေက “သည်- ကို” ရှိနား
ရောက်က “၌” ဟူသော အနက်ကိုလည်း ပေးနိုင်၏။

“ဂါရိသု-နွားမပို့တွင်+ကတ္တား-နွားနှုံးမ၊ ဗားလွှာသု-လက်တို့ဖြင့်၊
ပို့ကွာယ် - ဆွဲးအလို့ငှုံး၊ ဝရိန္တိ - လွှဲ့လွှဲ့လွှဲ့ကြကုန်၏။ စင့်
သု- အရေတို့ကြောင့်၊ ဟည်တေား - သတ်အပ်၏။ ဟိုက္ခု။သု-
ရဟန်းတို့ကို၊ အတံဝါး အောင် အောင်-ရှိခိုးကုန်၏၊ သာဝဏ္ဏိုံ- သာဝဏ္ဏိုံ
သို့၊ ဂမိယားမီး-သွားမည်လို့ (သွားမလို့) ” ဟူသော အနက်
များ ပေးနိုင်၏။

မှတ်ချက်။ ၁၃၍-ဟု ပေးရသောအနက်ကို အနားရှိယ (မန္တလားစား
အပ်စား) အနက်ဟု ခေါ်၏။ သူ၏နောက်က ပုံမီဝါဘတ် ဖြော်
ကို အနားရ (မန္တလားစားအနက်) ဟု ခေါ်၏။ ဆောင်ဟု ပေးရ
သော အနက်ကို လက္ခဏာ (မှတ်သားကြောင်း) ဟု ခေါ်၏။ သူ၏
နောက်က ဖြော်သားကို လက္ခဏာ (မှတ်သားအပ်) ဟု ခေါ်၏။ အမို့ဗိုလ်
အကျယ်ရှိ အထက် သွေ့ပြုကြမ်းများ၏ သိရလော့။

- ၈။ ကြ-ထဲ-မီ ၉, ဒါ-ဟို-ယနှင့်, ဟိုနှု-ဟံ, ဒါမန်-ဒါနီ,
ရဟို-ဓား၊ တွေ့စေဆုံးယ်, ဗြိ-သာ များများ၊ သို့-စသား,
နည်းပါး ပလ်ခေါ်အောင်ပေး။
- ၉။ အနက်သွေးလှယ်, အကျဉ်းခြယ်, ပျော်ဖွှဲယ် မရှိဘေး။

- ၁၀။ ယကြု, ယတ္ထ-အကြုင် အာရပ်၍၊ အဗျာခို-အလုံးစံသာ အေရာင်
၍၊ ဤ-ကြုံတံ့၍၊ အာဒါ-အကောက်အခါ့၍၊ ယဟို-အကြုင်
အာရပ်၍၊ ကုဒ္ပါစန်း-အရုံးတော်၍၊ အဟံ-အဘယ်အရပ်၍၊
အဓိုဒာ-ယခုအခါ့၍၊

ဤသို့ ကြ စသာ ပစ္စားများဝယ် “၅” ဟူသော အနက်သာ
များများ ပေးရ၏၊ အရုံးတော်ခါ့၍ “ကုဟံ” - အဘယ်သို့+
ကွွဲသို့ - သွားမည်လို့ နည်း။ ယကြ (ယသွား) - အကြုင်
ကြောင့်၊ ယကြ (ယော)-အကြုင်သာ၍” စသာ အနက်
များလည်း ပေးရပါစသာ၏၊ သို့သော သို့ အနက်များကော်
နည်းနည်းပါးပါးသာ ရှိသည်။

- ၁၁။ ဤ ပြုခဲ့သော လက်ာတိ ကြောင်း အျက်၍ ပုံစံများကို
အည်း ကြည့်ပါ။ ဤများအောက် အျက်၍၊ အောင်နရုံဖြင့်
ပျော်ရှုံးပြုးနေ့ဖွှဲယ်လည်း မရှိဘေး၊ အထက် ပါ့ပို့အတွက်များ
ကို သင်ယူရန်ကား လွန်စွာ ကျေးဇူးများပါ ထို့ပြု၍

ရုတိယအန်း ပြီး၏

တတိယ အခန်း

အနာဂတ် အချောက်ဝိဘင်္ဂ

- ၁။ သတို့, သွေးနှုန်း၊ သနီး၊ သနား၊ သာမီး, သာမာ
- ၂။ ဘဝိသတို့, ဘင်္ဂသွေးနှုန်း၊ ဘဝိသနီး၊ ဘဝိသနား၊
ဘဝိသာမီး၊ ဘဝိသာမာ
- ၃။ ဂမိသတို့၊ ဂမိသွေးနှုန်း၊ ဂမိသနီး၊ ဂမိသနား၊
ဂမိသာမီး၊ ဂမိသာမာ
- ၄။ ဟေသတို့, ဟေသွေးနှုန်း၊ ဟေသနီး၊ ဟေသနား၊
ဟေသာမီး၊ ဟေသာမာ

အနာဂတ် - မသာမသား၊ မပြုခဲ့သား [မပြုခဲ့သားသော = ပြုဖို့ရန်
သသချာသော ကြိယာနှင့် နောင်အခါ့ကို “အနာဂတ်” ဖူ
ဒေါ်၏၊ ထို့အနာဂတ်အနက်ကို “လတ္တံ့၊ လိမ့်မည်” ဟု
လည်းကောင်း၊ တချို့နေဖို့ “အံ့” ဟုလည်းကောင်း မြန်မာ
ပြုကြုံ၏]

ဘဝိသတို့, ဟေသတို့-ပြုလတ္တံ့ (ဖြစ်လို့အံ့) ပြုလို့မည်၊ ဂမိသတို့-
သွားလတ္တံ့နှင့်ကွဲမိသတို့-ထွက်လတ္တံ့ အသေး-အပ်-လတ္တံ့၊ [ဝက္ခတို့-ဆိုလတ္တံ့၊ ဓာတ်း၊ ဘေးး၊ ဟေးး၊ ဟေးးဘို့-
ပြုလတ္တံ့။]

ပုံစံများကို ပြုခဲ့သာ ပုံစံအတိုင်း အနာဂတ်ကြိယာလှုံး ထုတ်ပြုကြလေး
ဤ၏ အနည်းငယ် ထုတ်ပြုပါအေး။ “အစ ၂ သွား၊ သူ့တွက်ချယ်”
စသာ အသုံးကိုလည်း သတိပြုပါ။

အနာဂတ်ပုံစံများ

- ၁။ အနာဂတ် မေတ္တာနယျာနာမ ဗုဒ္ဓိ ဘဝီယတ်။
 ၂။ ဝသိယသိနဲ့ တဲ့ ကူးသို့ ဝိဘာရဲ ကူး တေမာသံ။
 ၃။ နားဟံ ဝသိယသို့ ဝိဘာရဲ ကူး ကေမာသံ။
 ၄။ အဟံ ဒါရိခကန သို့ မော်တတ်ယာဇူန မန္တာလဲ
 နှုဂံ ဝမိယာမို့။
 ၅။ မယံ ကူးသို့ ဝိယရဲ သံယယာ ကူးနဲ့ စီဝနဲ့ အယာမဲ့
 ၆။ တုမ္မာ ကူးသို့ ဝိယရဲ နိက္ခမိယထဲ။
 ၇။ မယံ မန္တာလဲ နှုဂံရကော ရန်ကုန်နဲ့ ဝရံ ဂမိယာမဲ့
 ၈။ ကူး စီဝရံ မမ သန္တာကံ ဟေယာတံ။
 ၉။ ဒါရိကာ ကသွား သံယယာ အထွာယာ ဘတ္တာ န ပမိယာတံ။

၁၅၌

- (၁) သူတို့သည် နောက်ဆခါ၌ လူမိုက်များ ဖြစ်ကြပါမည်။
 (၂) သတ္တဝါတို့သည် အပါယ်သို့ စာက်ကြပါမည်။
 (၃) ငါတို့သည် ဧယယာပုံဖြင့် ရန်ကုန်မြို့သူးကြပို့။
 (၄) လူတို့သည် သံယာအား အလူ ဖောကြပါမည် ဖော်။
 (၅) သင်တို့သည် မန္တာလဲမြို့မှ စစ်ကိုင်းမြို့သို့ သဘောပြုး
 သွားရကုန်လတံ့၊ (သွားရကုန်လတံ့၊ သွားရကုန်လတံ့)
 (၆) ဤ ဗုဏ်နှီးသည် ရဟန်း၏ ဉား ဖြစ်ပါလိမ့်မည်။
 (၇) ငါသည် ဤကျောင်းတိုက်၏ ဤ ၃ အေပတ်လုံး အနေပါမည်။

အမိန့်

အနာဂတ်ပို့ယတ်

၁၅

ကံဟာ ဝါကျများ

- ၁။ ယယာ ဒါရိခကဟံ အဣ္ဗို့မော်တတ်ယာမန္တာ မန္တာလဲးနှုဂံ
 ဝရံ ကံယိယော်။
 ၂။ ကယာ ကူးသို့ ဝိယရဲ ဘိက္ခသံယယာ ကူးနဲ့ စီဝနဲ့
 ဝရံ ကံယိယော်။
 ၃။ အမူဟံ မန္တာလဲးနှုဂံရကော အမရပူရ့နှုဂံ
 အားကံယိယော်။
 ၄။ ဒါရို့သူးကသွား သံယယာ အထွာယာ ဘတ္တာ န ပမိယာတံ။
 (က) ယယာကျားသည် သူ့သို့နှင့် အတဲ့ စစ်ကိုင်းမြို့သို့ သွား
 အပ်လတံ့။
 (ခ) သင်တို့သည် မန္တာလဲမြို့မှ စစ်ကိုင်းတောင်္မား လျှော့င့်
 စားအပ်လတံ့။
 (ဂ) သင်သည် စမင်းကို ချက်အပ်စာတံ့။
 (ဃ) ငါသည် သင် (ယမ်း)ကို သွားအပ်လတံ့။
 (င) သင်သည် ငါ(ယမ်း) စိုက်း ချက်အပ်ကုန်လတံ့။

၁၅၄

ဂုဏ်သို့သော် သွားအပ်လတံ့၊ ပစ္စာသော် ချက်အပ်လတံ့၊ ဤသို့
 စသည်ဖြင့် “အပ်”ဟူသောအနက် ထည့်၍ ပေးပါ၍ ပြခဲ့ပါးသော
 ပုံစံများကိုပင် အနာဂတ် ကံဟာကြပိယာဖြင့် လုံလျှယ်၍ ပါ၍
 အစိမ်းနိုင်ပါသည်။

အတိတ် အချာတ်ဝိဘတ်

၅။ ဦး ဧ၊ စွာ ဗုံ၊ မူား
၂။ အဘရိ၊ ဘရိ၊ အဘရိ၊ ဘရိ၊
၃။ အဘရိ၊ ဘရိ၊ အဘရိ၊ သူ၊ ဘရိ၊ သူ၊
၄။ အဘရိ၊ ဘရိ၊ အဘရိ၊ ဘရိ၊
၅။ အဘရိတ္ထ၊ ဘရိတ္ထ၊ အဘရိတ္ထ၊ ဘရိတ္ထ၊
၆။ အဘရိ၊ ဘရိ၊
၇။ အဘရိမှာ၊ ဘရိမှာ၊ အဘရိမှာ၊ ဘရိမှာ

ဤပြဿ

အတိတ-ဖြစ်ပြီးသော (လွန်ခဲ့ပြီးသော) ကြိယာ အကြောင်းအရာကို “အတိတ=အတိတ”ဟု ခေါ်၏ထို့ကြောင့် “အဘရိ၊ ဘရိ-ဖြစ်ပြီး
ဖြစ်ခဲ့သည်၊ ဖြစ်ခဲ့လသည်”ဟု မြန်မာပြန်ရ၏
အဓိ (အဂမာသ) -သွားပြီ၊ သွားခဲ့သည်၊ သွားလသည်၊ အကောသိ-
ဖြစ်ပြီ၊ ဖြစ်ခဲ့သည်၊ ဖြစ်လပြီ။ [အကောသု - ဖြစ်ကုပြီ၊ ဖြစ်ခဲ့
သည်၊ ဖြစ်ကြောလသည်။]
အပါသ- ငေးပြီ (လူပြီ)၊ ပေးခဲ့သည်၊ ပေးလသည်။ [အခံသု- ပေး
(လူ) ကုန်ပြီ။] ဤသို့ပေါ်သည်ဖြင့် အတိတ်ကြိယာပုဂ္ဂများ နှုန်းသည်
အမျိုးမျိုး အံပံပံပင် ရှိရှိ၏။

ပြု့သော ပုံစံများကိုပင် အတိတ်ကြိယာ လွယ်ခြား ပုံစံပြု့ပါ့လာ
သို့သည် ကိုခဲ့ခဲာသာ ကြိယာကို ဖြေပါ လွယ်ခိုင်သမျှ လွယ်ကူးသော
ကြိယာကိုသာ ပြု့ပါ။ ဤ တရီး ပုံစံများကို ပြု့ပါ။

အတိတ် ကဗျားတော် ဝါကျျား

၁။ ဂေါ်ယောနာမ ဗုဒ္ဓိ ဆောက် အဟောသီး။
၂။ အတ် လူမသို့ ဝိယာရေ လူမံ တော်သံ အဝသီး။
၃။ မယ် တယာ သယ နာဝါယ စ်ကိုင်းပွဲတံ အကမိမား
၄။ တုမု ဗုဒ္ဓ့သာသန သံလယ် စိုဝင်း အဒတ္ထာ
၅။ တုမု ကုတော် လူမံ နှုတ် ကေန အာဂမိတ္ထာ
၆။ မယ် ရန်ကုန်းနှုတော် လူမံ ပဋိလေးနှုတ် အရှုံရေသန
အာဂမိမား။
၇။ လူမသို့ နှုတော် သံလယ် မဟာဝိယာရေ အဟောသီး။
၈။ အဟောသု အတိတမွှေ့နှင့် အရဟာဇ္ဈား သမ္မာသမ္မာ့၍

အတိတ် ကံတော် ဝါကျျား

၁။ အမူဟို ဒါရိုကာဟို သယ နာဝါယ စ်ကိုင်းပွဲခေါ်
ဂုဏ်ယိုတ္ထာ။
၂။ တုမုမူဟို ဗုဒ္ဓ့သာသန သံလယ် စိုဝင်း ဒီယိုတ္ထာ။
၃။ မယာ မန္တအေးနှုတော် ရန်ကုန်းနှုတ် ဝါယုယာနေန
အာဂမိယိုတ္ထာ။

ဤပြဿ

အတိတ- လွန်လပြီးသော၊ အွေ့နှုံးကာလျှော့၊ အရဟာဇ္ဈား- လူဇော်
အထူးကို ခဲ့တော်မူထိုက်ကုန်သောသမ္မာသမ္မာ့၍-ဘရားရှင်တို့သည်။
[ဤ မပြအပ်ခဲ့သူ အာချာတ်ဝိဘတ်များကို သွေ့ကျိုးကို ခဲ့လှုလာ
ခေါ်အခါ သိရှုပါလိမည်။]

ကထွေဝါကျ ပိပါ

- (က) မြတ်စွာဘူမ္ဗားသည် ဝေယာနာဖော်ဆော မင်း ဖြစ်ခဲ့ပြီ။
 (ခ) ငါတိသည် မော်လော်ယာဌုပ် စစ်ကိုင်းမြှုပ်နည်းလုပ်ခဲ့ပြီ။
 (ဂ) ငါသည် စစ်ကိုင်းတောင်းသံလာမော်အား ဆွဲးလုပ်ခဲ့ပြီ။
 (ဃ) သင်သည် ဘယ်က ဘုန်း အာခဲ့သနည်။
 (င) ငါသည် မန္တာလောက် ပော်တော်ကာုန်း လုပ်ဖိုသည်။

ကမ္မာဝါကျ ပိပါ

- (က) ငါသည် မိုးရထားဖြင့် စစ်ကိုင်းသိုး သွားအပ်ပြီ။
 (ခ) သင်တို့သည် မန္တာလေးမှ အပရပုရမြို့သို့ မော်တော်ကား ဖြစ်လာအပ်ပြီ။

အော်

ကြိယာအမျိုးမျိုး၊ မထားတတ်သေးမီ တူမှ အမှ ဝါကျတွေကို သော် အပေါ် မဖြစ်သေးပါ၊ ကံဟောဝါကျ သောာ သံရုံလောက် သာ အင်ပေးသင့်၏ ထို့ကြောင့် စနာက် ဝိဘတ်များ၏ ကံဟောဝါကျကို မဖြေတော့ပါ။

ဝါစီယိုတ္ထ – သည်၍ အာ ဝိဘတ်ကို ထွေပြုသားသည်ဟု မှတ်ပါ၊ ပါ့များ၏သည်း ကံဟောဝါကျ၏ အာ ကို ထွေပြုသား သည်သာ များပါသည်။

ပည့်အာချာတ်ဝိဘတ်

တဲ့ အန္တာ ဟို ထာ မို့ မာ
 တဲ့ အန္တာ ယူ တွေ့ ငဲ့ အာမေသာ
 ဘဝတဲ့ (ဘဝ), ဘဝန္တာ ဘဝ ဟို (ဘဝ), ဘဝထာ
 ဘဝမို့ (ဘဝ), ဘဝမာ....ဘဝတဲ့ ဘဝန္တာ
 ဘဝထာ, ဘဝတွေ့ ဘဝ, ဘဝမေသာ

ဘဝတဲ့ ဘဝ, ဘဝတဲ့ - ဖြစ်စေသည်။ ဘဝ, ဘဝဟို, ဘဝ
 သု-ဖြစ်စေသာ ဘဝ, ဘဝမို့-ဖြစ်ရပါလိမ့်။ [ရှုံးသင့်တော်
 အလို အနာက်ပေးရသည်။]

ပည့် ဂိုဏ်အနာက်များ

၁။ ဝေခိုင်းသည်၏၊ ဓလာ-ဓလာပါ၊ ရုံး၊ ရမ်းည် ပေး။

၁- ပုံစံ။ ရေစွဲ အာဝိဇာ တဲ့ ဂါမံ။ [အာဝိဇာ - ငါရှုံး၊
 တွဲ-သင်သည်၊ ဂါမံ- ရွာသို့၊ ရေစွဲ- သွားလေသာ၊ ဝါ-
 သွားဓလာ၊ ဝါ-သွားရမည်။] “အင် ရွာ သွားအလေသာ၊ သင်
 ရွာ သွားစ်းဓလာ၊ သင် ရွာသွားရမည်၊ သင် ရွာသွားအလေ”
 ဟု ဝေခိုင်းသေစ အာဏာရှုံး၏ အလိုအားလုံးလျှော့စွာ အမျိုး
 မျိုး၊ ဘာသာပြန်နိုင်သည်၊ “အာရွှောဝိဇာ တွဲ ဝိဘတ်”
 ကို ဖြန်မာပြန်ခိုင်းကြည့်ပါ။

၂။ တိုက်တွန်း တောင်းပန်, ဖူးလာခံ, ရုံးနှင့် “တော်မူ”ပေးမြှု။ တောင်းသောအခါ, တော်မူပါ, လျှော်စွာ ဖူးလာပေး။

၃။ ဆုတောင်းမှုကို, ရပါလို့, ချင်-လို့-ပါရမဲ့ပေး။

၂-ပုံး။ ॥အသေတု ဘန္တော် ဘဝါ မဲ့ဗီး [ဘန္တော် - မြတ်စွာ ဘုန်း၊ ဘဝါ - မြတ်စွာဘုန်း၊ ဘဏ်၊ မဲ့ - တန်းကို၊ အသေတု - ဟောတော်မူပါ။] “မြတ်စွာဘုန်း ဘန်း ဟောတော်မူပါ၊ အရှင်ဘုန်း တန်း ဟောပါလော့”၊ စသည် ဖြင့် တိုက်တွန်း တောင်းပန်းနှင့်ရှင်းနှင့်၏။

၃-ပုံး။ ॥ထောင်းရမ်းသော အခါ၌ “အေါဟို မေ ဂါမဝရုံး [မေ-ကျွန်းတော်မူးအား၊ ဂါမဝရုံး-ရွာစားဆုံးကို၊ အဲဟို-ပေးမော်မူပါ။]” ကျွန်းတော်အား ရွာစားဆုံး ပေးတော်မူပါ။” ဟု အည်းကောင်း၊ “တော်” မထည့်ပါ “စူးမီဝရုံး အေါဟို - ရှိုးသို့ အေါဟို - ရှိုးသို့” တော်မူပါ။

၄-ပုံး။ ॥ဆုတောင်းသော အခါ၌ “အယ် သုမ္မမာလာဝပါယာ ဟောမဲ့ ဘဝါဘဝေး။ [ဘဝါဘဝေး-ဘဝေးကိုး၊ ဘသီးသီး။ (ဘဝါဘဝေးသီး။)၊ အယ် သုမ္မမာလာဝပါ။ မြေးမြေးပန်းကဲ့သို့၊ ပိုယာ-ချင်စလာ သထုံးသီး။ အယ်ပါးပေးပါ။ မြေးပါ။” ဟု အည်းကောင်း၊ သုံးစွဲ့ရသည်။

၅။ ပိမိအတွက်, တောင့်စာချက်, အနုက် “ရလို့” ပေး။
၆။ သူများတွေက်တာ, တောင့်ဘရာ, ပါဝေသကည်း ပေး။

၇-ပုံး။ ॥ပိမိအတွက် တစ်စုံတစ်ခုအသေး အကျိုးကို အောင့်တနား၌ “ရလို့” ထည့်၍ပေးရ၏၊ ပုံးစား - “အယ် အငောင်ရေး ဟောမဲ့၊ အဲဗျာဗဲဗွှာ ဟောမဲ့၊ အနီးသား ဟောမဲ့၊ သုခီ အတ္ထာန်း ပရီ တန်း” တည်း။

အယ်-ငါးသည်၊ အငောင်ရေး-သားရန်မရှိသူသည်၊ ဟောမဲ့-ဖြစ်ရပါလို့၏၊ အဲဗျာဗဲဗွှာ-စိတ်ဆင်းရဲခြင်း၊ မရှိသူသည်၊ ဟောမဲ့၏၊ အနီးသား- ကိုယ်ဆင်းရဲခြင်း၊ မရှိသူသည်၊ ဟောမဲ့-၏၊ သုခီ-ကိုယ်စိတ် ၂၉၁၁ ချမ်းသာခြင်းရှိသည် (ဟုတွေး-၍၏) အတ္ထာန်း-ငါးကိုယ်ကို၊ မရှိယန်း-အသက်ဆုံးတိုင်၊ အောင်နိုင်ရပါလို့၏။

၈-ပုံး။ ॥သူများအတွက် အောင့်တနားကား “ပါဝေသကည်း” ဟု ထည့်ရ၏၊ ပုံးစား - “သားမွဲ သထား အငောင်ရေး ဟောနှင့်၊ အဲဗျာဗဲဗွှာ ဟောနှင့်၊ အနီးသား ဟောနှင့်၊ သုခီ အတ္ထာန်း ပရီ တရန်း” တည်း။

အေးမွဲ - ခပ်သိမ်းကုန်းအသား၊ သထား-သထားဝါတို့သည်၊ အငောင်ရေး-ဘေးရန်း မရှိသူတို့သည်၊ ဟောနှင့် - ဖြစ်ကြပါစေ သံတည်း၊ အဲဗျာဗဲဗွှာ - စိတ် ဆင်းရဲခြင်း၊ မရှိသူတို့သည်၊ ဟောနှင့် - သတည်း၊ အနီးသား-ကိုယ်ဆင်းရဲခြင်း၊ မရှိသူတို့သည်၊ ဟောနှင့် - သတည်း၊ သုခီ - ငါးယ်စိတ် ၂၉၁၁ ချမ်းသာခြင်း ရှိကုန်းသည် (ဟုတွေး- ဖြစ်၍၏) အတ္ထာန်း - သူတို့၏ ကိုယ်ကို၊ ပရီဟရန်း-အသက်ဆုံးတိုင်၊ အောင်နိုင်ကြပါစေသည်။

- ၇။ ကျိုးဆဲအဝယ်၊ ဒေါကခြယ်၊ စေဟယ်-သတည်းပေး
၈။ ကျိုးစာ ဆိုပြား၊ ပါဝေသား၊ စုံသား “စေရဲ့” ပေး။
၉။ ချင်းချင်းဆက်သွယ်၊ မေးရှာဝယ်၊ မှတ်ဖွယ် “မှာလော့”
ပေး။

၇-ပုံစံ။ ။သူများကို ကျိုးစာ အောင် “အယံ ဝဆလော့ ဟို
အယုတ်ကောင်းသည်၊ မရကု-သေပါဇော်၊ ဝါ-သမမါစေ
သည်း” ဟု ပေးရသည်။

၈-ပုံစံ။ ။သူကြမ်ပါးက မိမိကိုစွဲပွဲ မဟုတ်ကြောင်း ကျိုးစာ ဆို
နှင့်...ယာ-အကြံးသုမဆည်း၊ စေး-သင်၏၊ အမွှု-အရက်သီး
နှင့်...ယာ-အကြံးသုမဆည်း၊ စေး-သင်၏၊ အိုးသူမထည်း
တို့၏၊ အဝါဘရိ-ခိုးယူပြီ၊ သာ - ထို အရက် သီး၊ ခိုးသူမထည်း
ကိုကာ-ထစ်ယောက်ထည်း၊ အယနေ့-အိပ်နှင့်၊ သေတု-အိပ်ရု
ပါးစေသား။ [ဉှဲထိုးကျိုးသူမပြောရန်ကား - “ဘုရား
စူးရပါးရဲ့၊ မိုးကြီး ပစ်ရခဲ့ရဲ့” ဟု “စေရဲ့” ထည်းသူမပြောကြသည်။]

၉-ပုံစံ။ ။မေးလိုနာ J-ကို အချင်းချင်းဆက်သွယ်၍ မေးရနှင့်...
ဘဏ္ဍာ - အရှင်ဘုရား၊ အဘိဓမ္မာဂါး - အဘိဓမ္မာဂိုမူးလည်း၊
သူ့အေးမိ ကိုနဲ့ နာရမှာပါလော့၊ ဉာဒါဟု-သို့မဟုတ်၊ ဝိနာယ်
ဝါ-ဝိနာယ်-ကိုမူးလည်း၊ သုဇားမိ ကိုနဲ့ နာရမှာပါလော့၊
ဉှဲထိုး ‘မှာလော့’ ဟု ထည့်ရသည်။ [စေသားမပြောရန်ကား -
“အဘိဓမ္မာဂို အရာရ် သင်ရမှာပါလေား၊ ဝိနာယ်-ကို အရာ
သင်ရမှာပါလေား” ဟု ပြောရသည်။]

- ၁၀။ စီမံရုဆီ၊ လောရမည်၊ ၂ လီယင်းစကာင်ပေး
၁၁။ ပိတ်မန်ခေါ်နာ၊ တော်မူပါ၊ လျှော်စွာ ကြည့်ချုံပေး။
၁၂။ ပင့်ပိတ်စုလည်း၊ ထိုပို့မြို့၊ အပြီးမှတ်၍ပေး။

၁၀-ပုံစံ။ ။တစ်စုံဘာစ်ယောက်က “ကုသိုလ်ကို ဘယ်လိုပြုရမှာပါ
နည်း” ဟု ပေးလာ၍ ပြုစေ၊ မမေးပါ မိမိက စီမံလို၍ပြုစေ
ပြောဆိုနှင့်.... စုံ ပုည့် ကားနာတဲ့ အေား [အေား - အမောင်၊
ပုည့်-အောင်းမှုကို၊ စုံ-၍၍ကဲ့သိုး (သည်ပုံ သည်နည်း)၊ ကင်း
တု-ပြုလေား၊ ဝါ-ပြုရမည် ” ဟု ပေးရ၏။]

၁၁-ပုံစံ။ ။ “ကြပါ၊ လာပါ၊ ထိုင်ပါ” စသည်ဖြင့် ပိတ်မန်
ခေါ်ယူနှင့် “အာဂ္စ်တဲ့ ဘံ- အရှင် လာတော်မူပါ၊ တွေ့
နိုဒ်အတွေ့-၍၍နောက် ထိုင်အောင်မူပါ” ဟု “တော်မူပါ” ထည့်ရှု
၏ (“ကြပါ၊ ထိုင်ပါ” ဟူလို့။)

၁၂-ပုံစံ။ ။ ဉာဏ်းစား ပင့်ပိတ်စုံသော ပင့်ပိတ်နှင့်သည်း
[ဘဏ္ဍာ - မြတ်စွာဘုရား၊ ဘဂဝါ - မြတ်စွာဘုရားသည်၊
သွားတန်းယု- နှင်းဖုန်းပြုစုံတွဲအောင်းမှု ပိတ်ပါမောင်
အကျိုးငြုံး၊ (နှင်းဖုန်းပြုစုံတွဲးပေးခြင်းငြုံး၊) မေး-တပည့်တော်
၏၊ ဘတ္တု-ဆွဲမှုကို၊ အမိဝါဒေသတု-အက်ခံတော်မူပါ၊ ကြိုး
ပေးရသည်၊ “တပည့်တော်အိမ်သို့ ဉာဏ်းစား၊ ကြတော်မူပါ” ဟု
လျောက်ခြင်းမျိုးတည်း။]

၆၄

ပါဌ္ဇာသက္ကာ

ဝါးမိန့်

- (က) ငါ့မျှ...သံသည် ထမင်း ချက်ဆေး
 (ခ) ငါ့မျှ သာမဏေ... သင်သည် တန်း ဟွေးလိုက်လဲ။
 (ဂ) အရှင်ဘုရား... တပည့်အတော်အား သက်နဲ့ ပေးပါမယာ။
 (ဃ) ငါသည် တဝါယိုင်း ပညာရှိ ဖြစ်ရပါလို့။
 (င) ငါသည် တဝါယိုင်း လူမိုက် ဖြစ်ရပါလို့။
 (စ) ငါ၏ ဆန်သည် ဘာရန်မရှိသူ ဖြစ်ပါစေသည်။
 (ဆ) ဒီ အယုတ်ကောင်သည် ငဲ့၌ ကျက်ပါစေဟယ်။
 (ဇ) ငါသည် ငဲ့၌ ကျက်ရပါစေသား။
 (ဈ) ဒုံးဆစ်... ပါဌ္ဇာသက္ကာ သင်ရမှာပါစား၊ သို့မဟုတ် ဝိနည်းကို သင်ရမှာပါစား။
 (ဇဲ) ဒုံးကိုရင်.... သင်သည် ဆူမ်းကို ဒီလို စားလေား
 (ဇဲ) ဒုံး ဆရာ... ကြပါ ကြပါ၊ ဒီမှာ ထိုင်ပါ။
 (ဇဲ) အရှင်ဘုရား... နက်ပန် ဆူမ်းဘုံးပေးပို့ လက်ခံပါ။

ပွဲမီဝိဘတ်၏
 အနက်မျိုးစုံ ပြီး၏

တတိယ

အော်

သတ္တုမီဒီဘတ်နက်

၆၅

သတ္တုမီ အာချာတို့ဘတ်

- ၁။ ယျေး၊ ယျေး။ ယျေးသီး၊ ယျေးဘာ၊ ယျေးမိုး၊ ယျေးမှာ စေ၊ စော်၊ စော်၊ ယျေးရွှေ့။ ယျေး၊ ယျေးမှား
 ၂။ ဘဝယျာ၊ ဘဝ၊ ဘဝယျာ။ ဘဝယျာသီး၊ ဘဝ၊ ဘဝယျာဘာ၊ ဘဝယျာမိုး၊ ဘဝ၊ ဘဝယျာမှာ
 ၃။ ဘဝယျာ၊ ဘဝ၊ ဘဝယျာရွှေ့။ ဘဝယျာမှား၊ ဘဝ၊ ဘဝယျာမှာ

ဘဝယျာ၊ ဘဝ-ပြုံးစုံ၊ ပြုံးလောက်လျှို့။ ဘဝ၊ ဘဝယျာ-
 ပြုံးရပါလို့၏။ ဘဝ အမေယျာ-အကယ်၍ ပြုံးအုံး၊ ဂေါ်ယျာ
 သီးသွားလိုသွားတော့ (ခုံးပြုံးခြင်း)၊ ဤသီးဝေးအနက်များ
 ကိုယျာ-ကောင်း၊ ပွဲမီဝိဘတ်၏ ပြုံးအော် အနက်များကို
 ထည့်ကောင်း၊ သင့်တော်သလို သုံးစွဲနိုင်း။

ဂေါ်ယျာ၊ ဂေါ်ယျာ-သွားမှု၏။ ပေါ်ယျာ၊ ပေါ်ချက်စုံ၏။ ၁
 လမောယျာ၊ လမော-ရရှိ၏။ ၂ သီယာ၊ အယာ - ပြုံးရ၏။
 (ယျေးဝိဘတ်)၊ သီယား၊ အယာ - ပြုံးကုန်ရှိ၏။ (ယျေးဝိဘတ်)၊
 သမော အယာတဲ့ အကယ်၍ ပြုံးကုန်အုံး၊ (ယျေးအေ ဝိဘတ်)။
 သမော အယား-အကယ်၍ ပြုံးအုံး၊ (ယျေးမီဝိဘတ်)။

- ၁။ အယား ကုမာရေး ဗုဇ္ဇား ဘဝယျာ။
 ၂။ ဘာနော် ပါဌာကာ... တုံးမှု ပဏီအား ဘဝယျာဘာ။
 ၃။ ဘာနော် မယ် ဗာလား န ဘဝယျာမှာ။

၆၆

အိန္တာများ

တတ္ထ

- ၄။ အဟ် ဘဝါဘဝ ပီယော အင်ယ်။
 ၅။ အာရုံသာ တဲ့ ဂါမဲ့ ဂေါ်ယျာသီး
 ၆။ ဟို အာဂုသာ...ဂါမဲ့ ပိဏ္ဍာယ ဂေါ်ယျာသီး
 ၇။ ဘစေ တူမှု ပုညံး ကရောယျာယ ပုံးညံ သူဂါလီ
 ၈။ ဘစေ အယ် ဒုဂိုရကော ဗာလော အထဲ၊ နိုရယ် ပါပုံးကယ်။

- (က) ဤကမေးသည် အလိမ္ား ဖြစ်စရှုရှိ၏
 (ခ) အင်တိသည် လူမှုက်များ မဟုတ်ကုန်စာ
 (ဂ) ငါတိသည် ဘဝတိုင်း လူလိမ္ားများ ဖြစ်ကြပါလို၏
 (ဃ) ငါရှုံးသင် ကျောင်းသို့ လာခဲ့ပါယော
 (ဃ) ငါရှုံးအာလော၊ မွှေ့လေးမြို့သို့ သွားချောလော။
 (ခ) ငါအည် အကယ်၍ လူမှုက် ပြစ်အံး၊ ရဲသို့ ရောက်စာ၏
 (ဃ) အင်တိသည် အကယ်၍ ဓာတ်မှု ပြုကုန်အံး၊ နစ်ပြည်သို့ ရောက်ကုန်စာ၏ (ရောက်ကြပါရာ ရှိ၏)

-
- (၁) ဘဝယ်- ဖြစ်ရာ၏။ ၁(၂) ဘဝယျာယ- ဖြစ်ကြပေး။
 (၃) န ဘဝယျာမ- မဖြစ်လိုက်။ ၁(၄) ဘဝယုံး- ဖြစ်ပါလို၏
 (၅) ဂေါ်ယျာသီး- သွားလော။ ၁(၆) ဟို- လာလော။
 (၇) ဘစေ ကရောယျာယ- အကယ်၍ ပြုကုန်အံး၊ သူဂါလီ- သူဂါလီ၍
 (ကောင်းဇူးဘဝယ်)၊ ပါပုံးကယ်၍ ၁- ပြုရောက်ကုန်ရာ၏
-

ဘဘာ- ကံ အန်၏

တဗ္ဗာ၊ အနီယာ၊ အယောတဗ္ဗာ၊ ဘဝနီယံ- ဖြစ်ထိုက်၏၊
 ဖြစ်သန်၏၊ ဖြစ်စာ၏။ ၁(၈)၊ ဂါမဲ့ သီး- သွားအပော်၏၊
 သွားသင်၏၊ သွားထိုက်၏၊ သွားနာ၏။ ၁(၉)၊ ကေတဗ္ဗာ၊ ကာတဗ္ဗာ၊
 ကရာကိုယံ- ပြုအပ်၏၊ ပြုသင့်၏၊ ပြုထိုက်၏၊ ပြုနာ၏။ ၁(၁၀)၊
 မှုတ်ဆယ်၊ မှုတ်သင်း၊ မှုတ်ထိုက်၏။ ၁(၁၁)၊ ထိုင်း- သီး
 သီးထိုက်၏။ ၁(၁၂)၊ မွှေ့ခလျှင်ထိုက်၏။ ၁(၁၃)၊ မွှေ့ခလျှင်ဖွှဲယ်
 ကောင်း၏၊ ပျော်စရာကောင်း၏။ ၁(၁၄)၊ ဘဝနီယံ- နာယူအပ်၊
 နာယူသင်း၊ နာယူထိုက်၏။ ၁(၁၅)၊ ခုက်သင့်၊ ခုက်စာ (မီးဖုတ်စာ) ရှိ၏။

လျှော့ကျင့်ခန်း ၂၁၉

- ၁။ ဘာမကောဇ်နာမ အေနော ဘဝတဗ္ဗာ၊ န အေနောနဲ့
 ၂။ မယာ မနှေ့စေးနာရုံး ဂါမဲ့ န စစ်ကိုင်းပွဲအေား
 ၃။ တယာ ကုသလံး ကာယွှဲး၊ န အကုသလံး
 ၄။ တူမှုဟို ဂူး သို့ အည် အည် န ဝေါ်တဗ္ဗာ
 ၅။ အောင်သုသယဟို အကောင်း အလောင်း ရုမဏိယံး၊
 န မန္တယာနဲ့ ဂါမဲ့ ရုမဏိယံး။

အေနော - ယဉ်ကျေးသွားသည်။ ဂူး သို့ အေနောနဲ့ အဖြတ်ကို
 အည်း- အမြိုး အည်း အဖြတ်ကို။

- (၁) ငါသည် ယဉ်ကျေးမှု ပြစ်ထိုက်၏
 မျိုးမျိုး
 (၂) လူမှိုက်သည် လူလိမ္မာ မဖြစ်ရာ၊
 (၃) ရဟန်းတို့သည် ဆွဲးအလို့၍ ရွာသို့ သွားထိုက်၏
 (၄) လူတို့သည် နောက်ဆာ၌ ချမ်းသာအလို့၍ အကာင်းမှုမျိုး
 ပြုထိုက်၏
 (၅) မြတ်စွာဘုရားသည် နတ် လူတို့ဘား စနားကို ဖော်တော်
 မှုထိုက်၏
 (၆) ငါသည် ရွာသို့ ဤမှတ်းဖြန့် သွားထိုက်၏
 (၇) အကုသိုလ်ကို လူမှိုက်တို့သည် ပြုထိုက်၏၊ လူလိမ္မာတို့သည်
 မပြုထိုက်၏
 (၈) ငါတို့၏ ကျော်းတိုက်သည် ပျော်စရု ကောင်း၏၊ အင်း
 တို့၏ ရွာသည် ပျော်စရုမှုအကာင်း
 (၉) တွေ့ပွဲသည် ဆန်၏ စကားကို နားဆယားထိုက်၏၊
 လူမှိုက်၏ စကားကို နားမဆောင်ထိုက်၏
 (၁၀) ရဟန်းသည် ယပိတ်ကို မီးဖုတ်ထိုက်၏။ [ရဟန်းမှာ အပိတ်
 မီးဖုတ်စရု ရှိ၏။]
 (၁၁) ငါတို့သည် ဤအဆုံးအဖြတ်၌ မှတ်ထိုက်၏
 (၁၂) ဆနာသည် တပည့်ကို သို့မျိုး

တ-ဟွေည်း။ ၁၁၁၈-ပြို့ပြီ၊ ၁၁၈၁-သွား၏၊ သွားပြီ၊
 ဆောက်၏၊ ဆောက်ပြီ၊ ၁၁၈၁ - မွှေ့လျှော်၏။ ၁၁၈၁-
 ရောက်- အလှန် မွှေ့လျှော်၏၊ အလှန်ပျော်၏။ ၁၁၈၁-
 ပြို့ပြီ၊ မွှေးဖွားပြီ။ ၁၁၈၁-သေပြီ၊ ၁၁၈၁-ရပ်နေ၏၊
 တည်၏။ ၁၁၈၁-နောက်ပြီ။ ၁၁၈၁-ကျွဲ့ပြီ၊ ခွဲအပ်ပြီ။ ၁၁၈၁-
 ဆိုန္တာ - ပြု့ပြီ၊ ပြုတ်အပ်ပြီ။ ၁၁၈၁-နောက်ပြီ။ ၁၁၈၁-
 ပို့ပြီ။ ၁၁၈၁-လွှာတွေ့နှုန်း- ထွက်သွားပြီ။ ၁၁၈၁-
 နိုင်းတော်-ပြီးပြီ၊ ဆုံးပြီ။ ၁၁၈၁-မြို့ဗုံးလေပတ်လုံး။ ၁၁၈၁-
 (ဝိုင်း)-နေပြီ (၁၁၈၁-ပြီးပြီ)။

- ၁။ ပုဂ္ဂိုလ်ဘ ဂ ဂါံး ပါဇာန် ဂတော်။
 ၂။ အယံး မှုခွဲသာသနရေး ရုပ်တာ။
 ၃။ မာတိဇော် ပုဂ္ဂိုလ် လာဇော်။
 ၄။ ပုဂ္ဂိုလ် မခေတာ်၊ ပုဂ္ဂိုလ် မတော် ပို့တာ ရန်တိုး။
 ၅။ သာမဏေမရေး မှုခွဲသာသနရေး နှင့်တာ၊ ရီးယားနှင့်

- (၁) အချိန်ကာလသည် လွန်သွားပြီး
 (၂) ဓမ္မပိတ်သည် ကျွဲ့ပြီး
 (၃) လူတို့သည် ပြု့ပြီးရွှေ့ကြုန်၏။
 (၄) ငါတို့သည် မိုးကပတ်လုံး စုံပြီးကုန်ပြီး

ကံယော (ထ) ။ ကတေသာ-ပြုအပ်၏, ပြုအပ်၌၊ ထူးထော-
သလ်အပ်၏, (ပြီ)။ ပုံမှန်တော့-ရွှေသား-ပြုအပ်၏, ရွှေသား-
အပ်၏၊ ပုံမှန်တော့, ပုံမှန်ရွှေတော့-ခြံးအပ်၏, ဝန်းရုံး-
အပ်၏, ဝန်းအုံ-အပ်၏။ ။ဒေဓာ့-အောင်အပ်၏။ ။ဒေဓာ့-
အပ်၏, ဝန်းအုံ-အပ်၏။ ။အန္တာ-သွန်းသင်အပ်ပြီ (နည်းပေးလမ်း-ပြု
ကိုယ်အပ်၏)။ ။အန္တာ-သွန်းသင်အပ်ပြီ (နည်းပေးလမ်း-ပြုအပ်ပြီ)။ ။ဒိဇိုင်း-မြင်အပ်ပြီ။ ။ဝုသံတံ-ကျင့်သံ-အပ်
ပြုအပ်ပြီ။ ။ဆောင်းပုံးလုပ်း(ပုံးအပ်)အပ်ပြီ။ ။သွေးတော့, သူတံ-
ပြု။ ။ဆောင်းပုံးလုပ်း(ပုံးအပ်)အပ်ပြီ။ ။ထမ္မာ့-ရအပ်
ကြေားအပ်, နာထပ်ပြီ။ ။ဝုထွေး-ဆုံးအပ်ပြီ။ ။ထမ္မာ့-ရအပ်
ပြု။ ပုံမှန်း-မေးဆုပ်ပြီ။ ။ပသမ္မာ့-ချီးမွမ်းအပ်၏, (ပြီ)။
ဘုတ္တာ-စားအပ်ပြီ။ ။ပိုတံ-သောက်အပ်ပြီ။

မြတ်ကျင့်ခန်း

- ၁။ မယာ ပုံည့် ကတံ, န ပါပံ။
 ၂။ ထယာ ပုံရှိသာ ဟမေတာ, မယာ န ဟမေတာ။
 ၃။ အာစရိတာ သီယံသိ ပုံမှန်တော့။
 ၄။ ဗုဒ္ဓာ့ ဘိက္ခာ့သံသော ပရိုံးရိုံးတော့။
 ၅။ အဂိုနာ နစ္စနာ ဒမော့။
 (က) ငါသည် ထတ္တိသီးကို မြင်အပ်ပြီ။
 (ခ) ငါသည် သီလကို ကျင့်သံးဆစ်ပြီ။
 (ဂ) လူနိုင်အည် မဇကောင်းမှုကို ဖုံးထားအပ်ပြီ။
 (ဃ) ဆမှုသည် ကိုရှင်းကို သွန်းသင်အပ်ပြီ။

၁-ယစ္စည်း ။ ၁၉၈၇-ခဲ့ယဉ်းစွာ ပြုအပ်၏(ခဲ့ယဉ်းသဖြင့် ပြုအပ်၏)
ပြုခြင်း၏။ ။ဒုလ္လာတော့, ဒုလ္လာ-ခဲ့ယဉ်းစွာ(သဖြင့်)ရအပ်၏,
ရှိုင်း၏။ ။ဒုဒိသံ-ခဲ့ယဉ်းစွာ(သဖြင့်)မြင်အပ်၏, ပြုလွှာခဲ့
၏။ ။သုက္ခရံ-လွယ်ကူစွာပြုအပ်၏, ပြုလွယ်၏။ ။သုလား-
လွယ်ကူစွာ ရအပ်၏, ရလွယ်၏။ ။သုဒသံ-လွယ်ကူစွာ
မြင်အပ်၏, မြင်လွယ်၏။

လေ့ကျင့်ခန်း

- ၁။ မာမလန် ပုံည့် ဒက္ခရံ, ပါပံ သူကရံ။
 ၂။ ပဏ္ဍာတေန ပါပံ ဒက္ခရံ, ပုံည့် သူကရံ။
 ၃။ လောကသီး မန္တသာမော် ဒုလ္လာတော့, န သူလတော့။
 ၄။ ပဇ္ဇန် ဝဲ့ သုဒသံ, အတ္ထနာ ဝဲ့ ဒုဒသံ။
 (က) ငါရှင်....လောက၌ လူ့အဖြစ် ရလွယ်၏လော့။
 (ခ) လောက၌ လူ့အဖြစ် မရလွယ်ပါ အရှင်ဘုရား။
 (ဂ) ငါရှင်....လူမိုက်သည် ကောင်းမှုကို ပြုလွယ်သလော့။
 (ဃ) လူမိုက်သည် ကောင်းမှုကို မပြုလွယ်ပါ အရှင်ဘုရား။
 (င) ငါရှင်....သူမျှသာ့ အပြုံးကို ပမြုံးဖူးလော့။
 (ဗ) မုန်ပါ....မြင်လွယ်ပါသည် အရှင်ဘုရား။
 (ဃ) ငါရှင်....ကိုယ့်အပြုံးကို မြင်ခဲ့သည် မဟုတ်စတော့။

တင်၊ တုပ္ပည်။ ၁၀၉၀၀၊ ၈၄၌-သူးခြင်းငှါး။ ၁၁၁၁၀၊
ကာတု-ပြုခြင်းငှါး။ ၁၁၃၁-ဖြစ်ခြင်းငှါး။ ၁၁၅၂-မြင်ခြင်း
ငှါး။ ၁၁၆၂-မွေးလျှော်ခြင်းငှါး။ ၁၁၇၂-ချက်ခြင်းငှါး။ ၁၁၈၂-
ပတ္တု-နောက်ခြင်းငှါး။ ၁၁၉၁-နာခြင်းငှါး။ ၁၂၀၁-သိတု-
င်ခြင်းငှါး။ ၁၂၁၁-တိုင်းတု-ဖြတ်ခြင်းငှါး။ ၁၂၂၁-ခဲ့ခြင်းငှါး။ ၁၂၃၁-
ဝန်တု-ရှိခိုးခြင်းငှါး။ ၁၂၄၁-လျဉ်းလည်ခြင်းငှါး။ ၁၂၅၁-
[“ခြင်းငှါး” အစား “ဖို့ရှာ” လည်း ပေး။]

လျေကျင့်ခန်း

- ၁။ ဒါရိကာ ပုည့် ကာတု ပို့ဟာရုံ ၁၉၃။
- ၂။ ဒါရိကာ မွေး အောတု လွှာတိုး။
- ၃။ တု သိပုံ သိက္ခာတု လွှာသီး။
- ၄။ မယ် ဗုဒ္ဓ ဝန်တု ပို့ဟာရုံ ၁၉၁။
- ၅။ အာဂုဇာ...ထော်, ပို့တာ စရိတု ၁၉၁။
- (က) ဆင်ထည် တရား နာခြင်းငှါး အလိုမျိုး။
- (ခ) ငါတို့အည် အကတ် သိခြင်းငှါး အလိုရှိပါကုန်၏။
- (ဂ) ဆင်တို့အည် ဘုရား ရှိခိုးခြင်းငှါး ကျောစ်းသို့ လာခဲ့ကုန်လော်။
- (ဃ) ငါအည် မြို့သို့ သွားဖို့ရှာ ထမ်းချက်နေ၏။

တုန်၊ တုံးတုန်၊ တုံးတုံး ၁၂၂၂-ဖြစ်ခြင်း (ပြို့ပြီး၍)။ ၁၂၃၂-
တယုံးတုန်၊ တယုံးတုံး ၁၂၄၂-ပေးချုံ (လျှော်)။ ၁၂၅၂-
သူးတုံးတို့၍ ၁၂၆၂- ၁၂၇၂- ၁၂၈၂- ၁၂၉၂- ၁၂၁၂- ၁၂၁၂-
တုတုံးတုံး - တုံးတုံး ၁၂၁၂- ၁၂၁၂- ၁၂၁၂- ၁၂၁၂- ၁၂၁၂-
ချက်ခြင်း။ ၁၂၃၂-တုံးတုံး-ရှိခိုးခြင်း။ [၂၂-ဟု ပေးသမျှ၌ ထိ
ကိုယ်တို့ယူမြို့ပြီးဖြစ်လျှင် “ပြို့”ဟု ပေးပါ။]

မလုကျင့်ခန်း

- ၁။ မန်ယာ ဒါန် မတုံး သာရုံ ပါပို့ကိုယ်၌။
- ၂။ သာမဏေနာ သီလ် သမာမိယိုတုံး သူဂတ်း ၁၉၁။
- ၃။ ဒါရိကာ သိပုံ သိက္ခာတု ပဲ့ပဲ့တာ ဘဝိယ်၌။
- ၄။ အဟ် ဗုဒ္ဓ ဝန်တုံးတုံး ပို့တာ စရိတု ၁၉၁။
- ၅။ ဗုဒ္ဓလာ ဖူးပဲ့ ကတ္တာန် နှိုင်ရော ပစ္စယ်၌။
- (က) သတ္တုသီးအည် ထပ်းချက်ပြီး၍ စား၏။
- (ခ) ငါအည် ထမ်း စားပြီး၍ အပိုတော့အံ့။
- (ဂ) ဆင်တို့အည် အပိုပြီး၍ အထတ်ကို သင်ကြပေး။
- (ဃ) ကိုရင်တို့အည် ဆွဲးခံ လျဉ်းလည်ပြီး၍ ကျောင်းသို့ လာကြ
လိမ့်မည်။
- (ဃ) ကတော်သည် ကျောင်းသို့ နေ၍ စာအံလိမ့်မည်။
- (ဃ) ဆင်တို့အည် ဘုရား ရှိခိုးပြီး (ပြို့မှု) အပိုကြပေး။

၇၄

မြန်သိန္ဒာ

တတိအ

မာန်၊ အန္တ။ ဘဝမာန္ဒာ၊ ဘဝအန္တ-ပြစ်ဆေသာ်၊ ပြစ်ဝု။ ၁-
သမာန္ဒာ၊ သက္ကာ-ပြစ်ဆေသာ် (ပြစ်ဝု။) ၂-ရွှေမာန္ဒာ၊
ဂွဲန္ဒာ-သွားအဆေသာ်၊ သွားဝု။ ၃-ပေမာန္ဒာ၊ ပေအန္တ-
ချက်ဆေသာ်၊ ချက်ဝု။ ၄-အနေအန္တ-ပြုလေသာ်၊ (ပြုဝု။)
ပိုယရအန္တ-နေလေသာ်၊ (နေဝု။) ၅-ဝှေ့မာန္ဒာ၊ ဝန္တအန္တ-
ရှိခိုးအဆေသာ်။ [လအဆော်-ဟု ပေးရန် “အတ်အော်” ဟုလည်း
ပေးကြ၏၊ စဉ်-ဟု ပေးဖန် “တုန်း၊ ခိုက်၊ တုန်းက” ဟုလည်း
ပေးနိုင်၏။]

- ၁။ တွဲ ပါမံ ဂွဲန္ဒာ ပို့ဆုံး အတိအသေး။
- ၂။ မော် ပို့ဆုံး လေမာန္ဒာ ဘုရှိသာမီ။
- ၃။ ဒါရိကာ ဘတ္တံ့ ပဆောနာ ဗုံး ပို့ဆောန် ဝန္တတိုး။
- ၄။ ဒါရိကာ ဘတ္တံ့ ဘုရှေ့မာန္ဒာ သယ်တံ့ ဗွဲစွဲတိုး။
- ၅။ အာဝရိယော အမေရူရန်ရေး ပဟာဂန္ဓာရာဇ် ပိုယရ
န္ဒာ ဗူးမံ ပါဌို့ဆုံး လိုအပါး။
- (က) ငါသည် ကလေး၊ ပြစ်တုန်းက ဉ်ကျောင်း၏ အနေ။
- (ခ) ထင်သည် အထက်ကို သင်ယူဝု၍ ဆရာတ် စကားကို
နားထောင်ပါလော်။
- (ဂ) လိမ္မာသူသည် အောင်းမှ ပြုလေသာ် နိုဗ္ဗာန် စောက်ဖို့ ပြု၏
- (ဃ) ငါသည် မန္တဆေးမြို့ ပဟာ ပိုသွေ့ပုံးတို့ကို ဝန္တဝု။ ပါ့
သိက္ခာကို ထင်ယူပြီ။

၈, ၆၀၀။ ၈၀ ကျောက်ခု၏ ၁-တစ်ခုတည်းဆည်း ရှိသတ်၏။ ၉-
၂၃၊ ၃၃၃သည်လည်း ရှိသတ်၏။ ၂၃၃၊ ၃၃၃သည်ရှိရာ၏။ ရွှေ
သွားမှာ “၆၀၀” ဟုလည်း တစ်ဘီစေလ တွေ့ရတ်၏။ တစ်ခု
တည်း ရှိနှင့် “ဆည်း” ဟုပေး။ ၂၃၃၊ ၃၃၃ရှိနှင့် “လည်း
ကောင်း-ရှုံး” ဟု အလိုဂိုဏလို့ ပေး။

[အကာင်] စောနှင့် ၁, ပုံ့ဖို့ယူ့၊ ရွှေမှာ ၆၀၀၊ နောက်မှာ ၁,
ဂါထာဟူက၊ မမြို့။

- ၁။ ဗုံးမွှုံး လောမက ဥပ္ပါးစွဲတိုးအော် (ထိုဘုရားအည်လည်း)
မြှုံး အောဆတိုး တံ့ မြှုံး အော် ၆၀၀ မန္တသာမ် သုက္နာ။
- ၂။ ဗဟို အော် မန္တသာမ်၊ မင်္ဂလာန် အံစွဲတွေ့ယုံး။
- ၃။ အဟံ့ ဗုံးမွှုံး မဗ္ဗား၊ သံလွှာ သရဏ် ၈ တောာ်။
- ၄။ အသေဝနာမ် ဗာလာန်း၊ ဖုန်းတာနှုံး သေဝနာ။
ပူးဝေ ပူးနှုံးယာန်း၊ တံ့ မင်္ဂလာ မူတ္တမ်း။
- (က) ငါသည် ဘုရားကိုလည်းအကာင်း၊ တစ်းကိုဖို့လည်းအောင်း၊
သံသာဏိအည်းအကာင်း ရှိခိုး၏။
- (ခ) များစွာကုန်းအော် နတ်တိုးသည်လည်းကောင်း၊ လူတိုးသည်
ထည်းအကာင်း ဘုရားကို ကို ကုံးကွယ်ရာဟူ၍ ဆည်းကပ်ကြ
ကုန်၏။
- (ဂ) လူမိုက်တို့ကို မြှုံး (ပေါင်းဆင်း) ခြင်း၊ သည်လည်းအကာင်း၊
လူလုံမွှာတို့ကို မြှုံး (မေပေါင်းဆင်း) ခြင်း၊ သည်လည်း
ကောင်း၊ ပူးဝော်ထိုက်သူတို့ကို မပူးဝော်ခြင်း၊ သည်လည်း
အကာင်း၊ ဉ်သုံးပါးအည်းအမောင်းလာသာတည်း။ [အပူး-
မပူးဝော်ခြင်း၊ အဝမင်္ဂလာလုံး - အမင်္ဂလာ။]

ပါ, အပါ။ ၁၀ ထွေ ဂါးဆို “လည်း၊ လည်းကောင်း - ရင်း” ဟု ပေါ်စေသာ ပါ, အပါ ထွေမျှားလည်း ရှုံးအေး၏ ထိ “လည်း၊ လည်းကောင်း-ရင်း” အနက်တို့သည် တစ်ခုခုင်းတစ်ခု ဖော်နှာ ပေါ်၏အည်းခြင်း အနက်ကို ဟော၏။ မြန်မာလို့ “သူဇည်း၊ သူဇာ သူ့သား၏” ဟု ဆိုရန် “သူဇော်သား၏= သူပါသူ့သား၏” ဟု ဆိုလိုသည်။

၁။ ဗာဇာ ဒါန် နေတိ၊ သီလံပါ (သီးကိုလည်း)နဲ့ ရွှေတိုး
၂။ အဟံ ဗုံးပို့မုံးပို့၊ သံလံပို့သရက် ဂတော်။ [“ဘုရားကိုလည်း၊
ကောင်း၊ တရားကိုလည်းကောင်း၊ သံလားကိုလည်းကောင်း၊
ဟု ပေါ်။”]

ထို့ပါ, အပါတိသည် တရံတစ်ခါ မြှောက်ပင့်ခြင်း အနက်ကိုလည်း
ဟော၏။ [သမ္မာဝနာ့-အနက်ဟု ခေါ်၏။]

၃။ ဗုံးချွေပါပဲ ထံ မုံးဥတ္တာ ဗုံးဘာဝံ ဂတော်။ [ဘုရားသော်မှ
လည်း (ဘုရားအထားမှုလည်း) ထိတရားကို သိ၍ (သီမှု) ဘုရား
အဖြစ်သို့ နေက်ရသည်။ “တရားအတော်ဘာ အယ်လောက်
မြင့်မြတ်ဆလဲ” ဟူလို့ ဤ၌ ဘုရားကိုလည်း မြှောက်၊ တရား
ကိုလည်း မြှောက်သည်။]

၄။ အပါ ဒိမ္မာသူ အာမေသူ, ရတိုး ဓသာ နာစိုးနှုတ်း။ [နတ်စူး
ဖြင့်ကုန်သာ ကာမတ္တို့သော်မှုလည်း (နတ်ကာမတောင်မှု)
ဖြင့်ကုန်သာ ကာမတ္တို့သော်မှုလည်း (နတ်ကာမတောင်မှု)
သူ့သည် မူးလျှော်ခြင်းကို ပေါ်ရာ “လူ အာမေသာက်ဘတ္တာ ဘာ
သူ့သည် မူးလျှော်ခြင်းကို ပေါ်ရာ” ဟူလို့ ဤ၌ နတ်ကာမကိုလည်းကောင်း
မြှောစရာရုံးတော့မလဲ” ဟူလို့ ဤ၌ နတ်ကာမကိုလည်းကောင်း မြှောက်သည်။]

တရံသာ (ဂရယာ-ဟု ခေါ်အပ်သော) နိုပ်ခြင်း အနိုက်ကိုလည်း
သောသေး၏။

၅။ အာမိုကန်ရှုံးရှုံး တို့သာ ဟိုမေခါပါ ခုံးသတိုး
[အမောင်က ရှုံးရှုံးလို့ အားအက်စေအပ်သည်ရှိသော် ဒွေး
သော်မှုလည်း (ခွေးတောင်မှု) ကိုက်တတ်သေး၏။ “သို့တို့
ဘာ အားအက်စေစာင် ပြောဆာပါလျက် ဘုံးကြောင့်
အား မတက်ကြောင်လဲ” ဟူလို့။]

၆။ သာရထိနာ ပါ့လိုမာနော် ဂေါ်အော် ဥဇ္ဈာမဂုံး ဝါ္စတိုး
[လျှော်မောင်းသူက မောင်းပေးအပ်သည်ရှိသော် နှားသော်
မှုလည်း လမ်းမြန်ကို သူ့သေးသေး၏။ “အင်တိယာ ဆရာက
ဆုံးမစနပါလျက် ဘုံးကြောင့် ပြောင့်ပြောင့် မလုပ်ကြ
သလဲ” ဟူလို့။]

၇။ ခွေး နှားတို့ကိုလည်းကောင်း၊ အားတက်သရေ မရှိသူ
ပြောင့်ပြောင့် လျှပ်သူများကိုလည်းကောင်း နိုပ်သည်။

၀ အာမု။ ၁၀ အာမုသည် တရံတစ်ခါ (၁-ပါ ထွေတို့သံက္ခာ)
“လည်း၊ လည်းကောင်း” ဟု ပေးရသော သမ္မားလည်းအနက်
ကို ဟော၏။

၁။ နှာဇာ ဝါ ဓောရာသာ ဝါ အာရုံး ဝါ ကာရုံး ဝါ ကုန်းနှုတ်း။ [ပင်းစား
မှုလည်းကောင်း၊ ခိုးသူဘေးမှုလည်းကောင်း၊ အမောင့်
အရှာက်ကို ယူကြောင်းကြန်း။]

တရာ့စာခါ တွဲဖက် ၂၃၃ ရုစာလှည်တဲ့ အခုခုအပေးသာ “ဝိဘ်” အန်ကိုလည်း ဟော၏၊ အနှစ်ကို “ဆောင်လည်း” ဟု ပေးကြ၏။

၅။ လူဒဲ ဘတ္တာ အမှာကဲ ဒီနှံနဲ့ နပေဟာတီ၊ တွဲဝါ ဘုဉာဏ်၊ အဟံ ၁၈ ဘုဉာဏ်မဲ့၊ [ဤထပင်းသည် ၂ တွဲ ၂ ယောက်အား မလောက်၊ အင်သော်လည်း စားပါ၊ သင် မစားလျှင် ၂ ဆောင်လည်း စားလိမ့်မည်။]

၆။ ၁၀၁၁၌ သွေသွေ့လှည် တွဲဖက် ၂ ခုရှုလျှင် အခြားတစ်ခုကို ကန်ကွက်၏၊ အန်ကို “သာလျှင်” ဟု ပေးရ၏၊ ကန်ကွက် စုနှင့် ဖိမ့်အန်ကို မြှော်၏၊ အန်ကို “ပင်လျှင်” ဟု ပေးရသည်။

၇၁။ လူဒဲ ဘတ္တာ အမှာကဲ ဒီနှံနဲ့ မပေဟာတီ၊ တွဲမာ ဘုဉာဏ်၊ အဟံ ပေါ် ဘုဉာဏ်မဲ့၊ [ဤထပင်းသည် ၂ တွဲ ၂ ယောက်အား အကယ်၍ မလောက်အဲ၊ (ထိုနှံ မလောက်လျှင်) သင် မစားနှင့် ၂ အား စားမည်။]

၇၂။ မာသွေ့လှည်(န) အွေ့ကဲ့သို့ ထားမြှင့်ခြင်း ပတီဆော အန်ကို ဟော၏။

၇၃။ မာ စာ ဘဝန္တန္တနာယာ။ [စော-သမ်းအား၊ အန္တနာယာ-အန္တနာယု တို့လည်း၊ မာ ဘဝန္တဗျာ- ဖြောင်ပါကော်နာယ်း။]

အကျဉ်းမှတ်ဖွယ်

၁-ပိ-၁ ဤတို့လည် သတေသတူမှ ပေါင်းနိုင်၊ ရုစာလှည်နိုင်ကြော်၊ ဥပမာ-
ဟင်းချင်း သတေသတူလျှင် ပေါင်းရှုံးဖြစ်၏၊ လူချော်း သတေသ-
တူလျှင် စု၍ လုံးစဉ်းရှုံးဖြစ်သကဲ့သို့လည်း။

၁၀ သဒ္ဓါက ကန်ကွက်နှစ်လည်း ရှုက်တဲ့ ရှုက်ပိုင် တူဇ္ဇာမှသာ
အန်ကွက်၏၊ မတူလျှင် ကန်ကွက်နေဖို့ မလဲ၊ ထို့ကြောင့်
ပေါင်းနဲ့ ဆည်းနှစ်လည်းကောင်း၊ ကန်ကွက်နှစ်လည်း
ကောင်း ကတ္တားချင်းချင်း စသည်သာ ပေါင်းရ ဆည်းရ အန်
ကွက်ရသည်။

[ဆောင်] ၁-၈၁၄ ၀၂၊ ပေါင်းဆည်းရန်၏၊ သွေ့၌၀၊ ကန်သမျှား၊
ကြေားချင်းချင်း၊ ကံချင်းချင်း၊ မယွှင်းမှန်ခေါင်ခြရေး။

မြှောက်ပန့်သော သမ္မဝါဝာပီ-အပိတ္တာလည်း အမြှောက်ဟော၊ အများ၊
ဟော ပုံးနာရ် စော၏၊ နိုင်ချေသော ဂရဟာ ပါ=အပိတ္တာ၊
ယုတ္တိမ့်သော အန်၊ နည်းပါးသော အန်ကို ဟောသော
ပုံးနာရ် စော၏။

[ဆောင်] အမြှောက် အများ၊ ပုံးနာရ်သေား၊ ပိုကား သမ္မဝါဝာ၊
မြှောက်ပန့်ရေး၊
အနည်း အယုတ်၊ ပုံးနာရ်ထဲတဲ့၊ ပိုယုတ် ဂရဟာ၊ နိုင်ချေကား။

တတ္ထာခန်း
မူလတန်း ပါဌို့သို့ ပြီး၏။

အမှာ။ ၂ ပါဉီဘဘေးတော် မြတ်စုံဘဏ္ဍာ၏ ပို့ဆောင်ရေး၊ တာသာထောက်ပြုခြင်း၊ မြတ်စုံဘဏ္ဍာ၏ နှုန်းရေးအောင် မည်ပြန်ပါ။ ပါဉီ ထဲသာမည့် စာသင်သားတို့ အခြား ရရံမျှသာ ညွှန်ပြ ထားပါသည်။

ဤမျေးသာကို အမြဲ့ပြု၍၊ မူလတန်းသွေးကိုပေါ်သည်။ အတောက် အောင် ထဲသာပြီးသော စာသင်သားတို့သည် မူပဒ် အင် ကထာကို သည်းအောင်း၊ အရှင်တို့၏၊ ဝိနည်းပါဉီးတော်ကို (မဟာ ဂါဇာ၍) သည်းအောင်း၊ သင်ယူရပါမှု ဆရာ့အကူညီ ဖြင့် သင်ယူနိုင်သောက်ပါပြီ။

ထို့ကြောင့် ဤပါဉီသိက္ခာကိုတော်ခေါက်တည်းဖြင့်မူးကြေားအသာ စာသင်သားတို့အား၊ ၂ ခေါက်ပြန်၍ ချေသင့်ပါ၏၊ သင်ပုန်းကြီး မင်္ဂလာလှယ် တက်တုန်းထဲ ကြော်လုံးကြော်လုံးကြော်လုံးကြော်လုံး အကျိုးများအောင် ဖြစ်ပါလိမ့်မည်။

ယု မူးခွဲ ဘာသက ၁၀၅၊ မူး နိုဗ္ဗာနပတ္တိယာ၊
ခုက္ခာယိုက်ရိယာယ၊ ထာ ၁၀ ၁၀၁၏ မူးဆောင်။

ပုံစံမြတ်စုံသည် နိုဗ္ဗာနသို့ စောက်ခြင်း၊ ခုက္ခာ၏ အဆုံးကို ပြုခြင်း၊ ပုံစံမြတ်စုံသာ စာကြောင် စကားတော်ကို ဟောပိန့်တော် မူ၏၊ ထိုစကားတော်သည် ဝင်စင်ကော် မုန်အားဖြင့် စကား တို့တွင် အဖြော်ဆုံး ဖြစ်ပါသည်။

၁၀၆ အသံယုတ်ပါဉီတော်

မူလတန်းသွေး

ဤ မူလတန်းသွေး၏ (က) နာမ်ရိုက်ကျော်၊ (ခ) အာချာတ် ရိုက်းကျော်၊ (ဂ) သန်ကျော်၊ (ဃ) ဆမာသ်ကျော်၊ (င) တစ္ဆိတ်ကျော်း၊ (ဃ) ကိုယ်ကျော်းယူ မြဲ သန်း ချွဲ ထား၏၊ ထို့ကြောင့် ထို့ ခေါ်လုံးကိုပိုင် ပြထားသော အပေါ်အတိုင်း နာမ်ရိုက်းမှ ၅၅၇ ဆင်ပြုချုပ်ပါသည်။ [အွေးကျော်းတို့က နာမ် အောင်း၊ အာချာတ် အောင်းတို့၏ နာမ်ရိုက်း၊ အာချာတ်ရိုက်းဖြင့် သည်းအောင်း၊ ကာရက အောင်းတို့၊ ပါဉီသိက္ခာ ပြန့်ကြည်း ကောင်း၊ နားလည်းဝေါးသည်။]

ဤ အွေးကျော်းတည်း အလွန် လူယ်ကူလှုသမြိုင်း ထား၏က “ကလေး၊ ကစားသလုံး မလေးမဝေး၊ စီရင်ထားအည်” ဟု ယူဆ ကောင်း၊ ယူဆကြပါလိမ့်မည်။ သို့သော် ပါဉီကိုဝှက် သင်ယူစား ကအေးများအတွက် “ ပါဉီနှုံးလည်းမျှကို ရည်ရွယ်၍ စိစည် ထားမပသည် ” ဟု သတိပြုမိသောအခါ ခွင့်ပြု ဓကျေပါ်ကြလိမ့် မည်ဟု ယုံကြည်ပါသည်။

အခြား သင်္ခါး၏၊ မျှော်း၏၊ မကျယ်၊ ဒီပြီးကောင်းစွာ၊ လိုရုံး ဆာဖြင့်၊ အပ်ရာ အောင်း၊ နားထွေးနည်းသို့ ပြုပြည်း မွှေ့မွှေ့၊ ကရွေ့ရှေ့လျှေ့၊ ထို့နှင့် ထို့ထဲ့၊ ကျေးလူး ချွဲထွေ့၊ ကျမ်းရုံးင်းလျှေ့၊ လျှော်း၊ (အရှင် မဟာရွှေသာရာ)

အရှင် ဇန်ကာဘိုံးသ

နာမ်ရိုက်၊ အကျဉ်း

(ကျင်းမှတ်ရန်)

ပိုးသီး၊ ပိုး၊ ယော၊ အော၊ ယို၊ အေ၊ နံ၊ အွေ၊ ယို၊ အေ၊ နံ၊ အွေး၊ သူ၊ သိုး၊ အေ၊ နံ၊ အွေး၊ သူ၊ သိုး၊ အော-(မ) ပွဲမှာဝိဘတ်၊ အော-(ဒု) ခုံဘတ်၊ အော-(နှီ) ဖိုး၊ ယို-(တ) တတိယာဝိဘတ်၊ အေ၊ နံ-(စ) ဓမ္မတိုံဘတ်၊ အွေး၊ ယို-(မီ) ပွဲမိုံဘတ်၊ အေ၊ နံ-(ဆ) ဆိုံဘတ်၊ အွေး၊ သူ-(ဆ) ထူးမိုံဘတ်၊ အေ-(အ) အာလုပ်ရိုဘတ်။

- ၁။ ဆည်-ကား-ဆ ပွဲမှာဝူထွေ၊ ကို-သို့မ ခုံတိယာ မတာ၊
ဆည်-ပြိုံ-နှီး-ခြောင်းမ ကော်ယာ၊ အေး-နှီး စ
စွဲမိုံ မတာ။
- ၂။ မှု-ခြောင်း-အောင်-ထက် ပွဲမိုံဆေ၊
ကို-တင်-ဆည်-ကို ဆိုံ မတာ၊
ဆူးမိုံမှာ ချုံ-တွင်-ခြောင်း၊
ခေါ်-ထူးမှာ အာလုပ်နာ။

မြတ်ရှုံး

ပွဲမှာ ဝိဘတ်ကို အနှစ်မေးရန်၏ ဇဂ္ဂာ သံပေါက်ကို ပြည့်၍
“ပုံမှန်အာ-စယာကျိုးသည်၊ ယောကျိုးအေား၊ ယောကျိုးကာ၊
ပုံမှန်အာ - ယောကျိုးတိုးသည်၊ တိုးကာ၊ တိုးကဲ” ဟု အနှစ်
မေးခိုင်းပါ။

နာမ်ရိုက်အကျဉ်း

၈၃

ခုံတိယာဝိဘတ်၍ “ပုံမှန်- ယောကျိုးကျိုး၊ ယောကျိုးသို့ ပုံမှန်-
တိုးကျိုး၊ တိုးသိုး”ဟု အနှစ်မေးခိုင်းပါ။

ကတိယာဝိဘတ်၍ “ပုံမှန်-ယောကျိုးအည်၊ ပြိုံ၊ နှီး၊ ခြောင်း၊
ပုံမှန်အယ်ဟို— တိုးသည်၊ တိုးပြိုံ၊ တိုးနှီး၊ တိုးခြောင်း”ဟု အနှစ်
မေးခိုင်းပါ။

စဗ္ဗာတိပိုဘတ်၍ “ပုံမှန်သည် — စယာကျိုးအေား၊ စယာကျိုးအေားလို့
ငြုံး၊ ပုံမှန်အုံ-တိုးအား၊ တိုးဆဲ့ငြုံး”ဟု မေးပါ။

ပွဲမိုံဘတ်၍ “ပုံမှန်သွေး-ယောကျိုးမှု၊ ခြောင်း၊ အောင်၊ ထက်၊
ပုံမှန်အယ်ဟို-စယာကျိုးအထိုမှု၊ တိုးခြောင်း၊ တိုးအောင်၊ တိုးသက်”
ဟု အနှစ်မေးခိုင်းပါ။

ဆွဲမိုံဘတ်၍ “ပုံမှန်သည် - စယာကျိုးကျိုး၊ တွင်၊ အည်၊ ကိုး၊ ပုံမှန်သာ
နံ-တိုံ၊ တိုးတွင်၊ တိုးသည်၊ တိုးသိုး”ဟု အနှစ်မေးခိုင်းပါ။

ဆူးမိုံဘတ်၍ “ပုံမှန်သွေး - ယောကျိုးကျိုး၊ တွင်၊ ခြောင်း၊ ပုံမှန်သာ
သု-တိုံ၊ တိုးတွင်၊ တိုးခြောင်း”ဟု အနှစ်မေးခိုင်းပါ။

အော ပုံမှန် — အုံ — ယောကျိုး၊ အောင်အွေး ပုံမှန်သာ — အုံ...
ယောကျိုးသိုး၊ ပြုံသိုး စေည်ပြိုံ၊ ခေါ်သမျှ ထူးဆုံးမျှတိုးကို
အာလုပ် (အေလုပ်အနှစ်)ဟု မှတ်ပါ။

အေား မြတ်ရိုက်များအည် အသုံးများသော အနှစ်များတည်း
တူးအော် တရာ့၊ အနှစ်များကို ဖော်ပို့သွား၍ ပြထားပါသည်။

ပြို့သိတ္ထာ

၁၄

၁။ ပုဂ္ဂိုလ်းမိန္ဒီ (ပုဂ္ဂိုလ်း)
ပုဂ္ဂိုလ်း – ယောကျား၊
(အရှင်ရန်)

စိတ်	ကော်	ဗဟိုစ်
၁	ပုဂ္ဂိုလ်း	ပုဂ္ဂိုလ်း
၁၁	ကော်ပုဂ္ဂိုလ်း၊ ပုဂ္ဂိုလ်း	ကော်ပုဂ္ဂိုလ်း၊ ပုဂ္ဂိုလ်း
၂	ပုဂ္ဂိုလ်း	ပုဂ္ဂိုလ်း
၃	ပုဂ္ဂိုလ်းသန	ပုဂ္ဂိုလ်းသနီ၊ ပုဂ္ဂိုလ်းသနီ
၄	ပုဂ္ဂိုလ်းသယ	ပုဂ္ဂိုလ်းသနီ
၅	ပုဂ္ဂိုလ်းသွား၊ ပုဂ္ဂိုလ်းသွား၊ ပုဂ္ဂိုလ်း	ပုဂ္ဂိုလ်းသွား၊ ပုဂ္ဂိုလ်းသွား
၆	ပုဂ္ဂိုလ်းသယ	ပုဂ္ဂိုလ်းသယ
၇	ပုဂ္ဂိုလ်းသယုံး	ပုဂ္ဂိုလ်းသယုံး

ပုဂ္ဂိုလ်း၊ ဓမ္မာ၊ သံလား၊ ဇော် (နတ်)၊ မန္ဒာယာ (လူ) ဤပုဂ္ဂိုလ်း၊ ဓမ္မာ၊ သံလား၊ ဇော် (နတ်)၊ မန္ဒာယာ (လူ) ဤပုဂ္ဂိုလ်း၊ ပုဂ္ဂိုလ်းကဲ့သို့ (စာအုပ်ကြည်ရုံ) ရပ်စဉ်ခိုင်းပါ။ များကိုလည်း ပုဂ္ဂိုလ်းကဲ့သို့ (စာအုပ်ကြည်ရုံ) ရပ်စဉ်ခိုင်းပါ။ အကောင်းကျေသာ အခြားကျေသာ စာအုပ်ကြည်ပဲလည်း အစဉ် ရိုင်းပါ။ ပြုခဲ့သည့်အတိုင်း အနှက်ပေါ်လည်း ရိုင်းပါ။

နိဇာမိန္ဒီ (နိဂုံး)
စိတ် - စိတ်၊
(အရှင်ရန်)

စိတ်	ကော်	ဗဟိုစ်
၁	စိတ်	စိတ်၊ စိတ္တာနီ
၁၁	ဘောစိတ်၊ စိတ္တာ	ဘဝန္တာနီ၊ စိတ္တာနီ
၂	စိတ်	စိတ္တာနီ
၃	စိတ္တာ	စိတ္တာ၊ စိတ္တာ
၄	စိတ္တာ	စိတ္တာ၊ စိတ္တာ
၅	စိတ္တာ	စိတ္တာ
၆	စိတ္တာ၊ စိတ္တာ၊ စိတ္တာ	စိတ္တာ၊ စိတ္တာ
၇	စိတ္တာ	စိတ္တာ
၈	စိတ္တာ	စိတ္တာ
၉	စိတ္တာ၊ စိတ္တာ၊ စိတ္တာ	စိတ္တာ၊ စိတ္တာ

ကုလ်-အမျိုး၊ ကုလ်လံ-ကုလ်လံ၊ ပုည့်-ကောင်းမှု၊ သုခံ-ချမ်းသာ၊ ဒုက္ခံ-ဆင်းရဲ၊ အကုသလံ - အကုသလံ၊ အပုည့်- အကောင်းမှု၊ ပါပီ- မကောင်းမှု၊ ဤပုဂ္ဂိုလ်းကိုလည်း (စာအုပ်ကြည်ရုံ) ရပ်စဉ်ခိုင်းပါ။ အကောင်းကျေသာ အခြားကျေသာ စာအုပ်ကြည်ပဲလည်း အစဉ် ရိုင်းပါ။

၃။ ကညာဒိုက် (အဖွဲ့အစည်း)
ကညာ-သတ္တုသွေး
(အရကျက်ရန်)

ဝါယော	အေဂါ်	မဟုတ်
၁ ကညာ	ကညာ, ကညာဒေယာ	
၂ ဘေးတံ့ကညာ	ဘေးတံ့ဒေယာ၊ ကညာဒေယာ	
၃ ကညဲ့	ကညာ, ကညာဒေယာ	
၄ ကညာယ	ကညာယို, ကညာဘို	
၅ ကညာဒေ	ကညာဒေ့	
၆ ကညာယ	ကညာယို, ကညာဘို	
၇ ကညာဗု	ကညာဗုံ	
၈ ကညာယူ	ကညာယူ့	

ကညာ-ဌာက်ပညာ၊ ပုဇွှာ-အဆမာ၊ သိန္တာ-အကျင့် (သိန္တာ)၊
တိန္တာ-တမ်း (သိန္တာ)၊ ဝါဝါ-ဝယာ၊ ဝါထာ-ဂါဝါ၊
ဦးပိုးများကိုယ်း (စာအုပ်ပြုလျှော့ယဉ်းကောင်း၊ မကြည့်
ယဉ်းအကောင်း) ရုပ်စဉ်ဝိုင်းမီ၊ ပြု့သည့်အတိုင်း အနက်ပေး
သည့် ဒိုးမီ

၄။ မန္တာဂိုဏ်း
မန္တာ - စိတ်

[အရမက်နိုင်ယျား အခက် ရှတ်တက်နောင် တော်]

၁	မန့်, မန္တာ	မန့်, မန္တာနို
၂	မနား မန့်, မနား	ဘာတ္တာနို မနား, မနား
၃	မန့်, မန္တာ	မနား, မနား
၄	မန္တာ့, မန္တာ	မနားပို့, မန္တာပို့
၅	မနား, မန္တာ့သာ	မနားနံ
၆	မနားဗား, မနားမှား, မနား	မနားပို့, မန္တာပို့
၇	မနားသာ, မနား	မနား
၈	မနားဗို့, မနားဗို့, မနား, မနား	မနားသူ့

၁၆၀၁ - ဝယား၊ ဝယာ-အရှယ်၊ ဆော်း-အပို့း၊ ထော်း-
အကျင့်၊ အမော်-အမြိုက်မျာ်၊ ယခယား-အော်ခြော့အော်း၊ အယော်-
သံ၊ ပယော်-ရေ (နှီးရည်)၊ သို့မှား-ရီးခေါင်း၊ ဆန္ဒ်း-ဆန္ဒ်၊
သမော် - အယ်၊ ဥမော် - ခုံးတတ်၊ ရုံးတား - သို့ကုလ်းနှုံး၊
အယော် - ဇုံး၊ ရက်း၊ ဤပုံးများကိုယ်း (စာအုပ်ပြုလျှော့ယဉ်း
ယဉ်းအကောင်း၊ မကြည့်ပဲလျှော့အကောင်း) ရုပ်စဉ်ဝိုင်းမီ၊ ပြု့သည့်အတိုင်း အနက်ပေး
သည့် ပြီးဖြစ်၍ အနက်ပေးခို့မီ အလိုပါ။

မီဒီသက္ဌာ

၅။ ဂတ်၁၃၆၈၁။ (ပုံ-နပုံ)

ဂဏေ၁-ဂဏိ၏သူ့သူ့

[အရမကျက်နိုင်ယူရှင်နှစ်တက်အောင် ၁၄။]

ပ	ရုဏ်။, ရုဏ်နှင့် အေားရုဏ်၊ ရုဏ်၊ ရုဏ်။	ရုဏ်။, ရုဏ်နှင့် အေားရုဏ်။, ရုဏ်။, ရုဏ်နှင့်။
၂	ရုဏ်၊ ရုဏ်။	ရုဏ်။
၁၁	ရုဏ်ဘာ၊ ရုဏ်နှင့်	ရုဏ်နှင့်ဟို၊ ရုဏ်ဘို့
၁၂	ရုဏ်ဘာ၊ ရုဏ်ဘော	ရုဏ်ဘာ၊ ရုဏ်ဘော၊ ရုဏ်ဘာ
၁၃	ရုဏ်ဘာ	ရုဏ်ဘာ၊ ရုဏ်ဘာ။
၁၄	ရုဏ်ဘာ၊ ရုဏ်ဘာ၊ ရုဏ်နှင့်မှာ၊ ရုဏ်ဘာ	ရုဏ်ဘို့၊ ရုဏ်ဘို့
၁၅	ရုဏ်ဘာ၊ ရုဏ်ဘော၊ ရုဏ်ဘာ	ရုဏ်ဘာ၊ ရုဏ်ဘာ၊ ရုဏ်ဘာ
၁၆	ရုဏ်ဘာ၊ ရုဏ်ဘာ။	ရုဏ်ဘာ၊ ရုဏ်ဘာ
၁၇	ရုဏ်ဘာ၊ ရုဏ်ဘာ။	ရုဏ်ဘာ၊ ရုဏ်ဘာ
၁၈	ရုဏ်ဘာ၊ ရုဏ်ဘာ။	ရုဏ်ဘာ၊ ရုဏ်ဘာ

ဘဝ၁-ဘုရား၊ ဟံမဝ၁-ဟံမဝနှင့်ဘတာ။၊ စန်းမာ-လ၊ အော်၁-
ဤမျှ အတိုင်းအရှည် ရှိခို့၊ ယာဝ၁- အကြောင်းမျှ အတိုင်းအရှည်
ရှိခို့၊ ယာဝ၁-ထို့မျှ အတိုင်းအရှည် ရှိခို့၊ ဤမှုပါများကိုယဉ်
ရုပ်ပုံခိုင်းပါ။

နာမိုးနေကျိုး

၁၉

၆။ ဝါဆိုမိုးပို့ (ပုံ-နပုံ)

ဝါး၊ ဝါးနှင့် သူ့သူ့

[အရမကျက်နိုင်ယူရှင် နှစ်တက်အောင် ၁၅။]

ပ	ဝါး၊ ဝါးနှင့်	ဝါးနှင့်၊ ဝါးနှင့်
၁၁	သား ဝါး၊ ဝါး၊ ဝါး၊ ဝါး	သားနှင့် ဝါးနှင့်၊ ဝါးနှင့်
၁၂	ဝါး၊ ဝါး	ဝါး
၁၃	ဝါးဘာ၊ ဝါးနှင့်	ဝါးဘာ၊ ဝါးနှင့်
၁၄	ဝါး၊ ဝါးဘာ	ဝါးဘာ၊ ဝါးဘာ
၁၅	ဝါးဘာ၊ ဝါးဘာ	ဝါးဘာ၊ ဝါးဘာ
၁၆	ဝါးဘာ၊ ဝါးဘာ	ဝါးဘာ၊ ဝါးဘာ
၁၇	ဝါးဘာ၊ ဝါးဘာ	ဝါးဘာ၊ ဝါးဘာ
၁၈	ဝါးဘာ၊ ဝါးဘာ	ဝါးဘာ၊ ဝါးဘာ

အပ်၊ ဘဝနှင့် - ပြုလုံး (ကြီးပွားသူ)၊ အရဟံ့၊ အရယော် -
ပြုလုံ့ထိုက်သူ၊ မဟံ့၊ မဟော် - ကြီးမြတ်သူ၊ ကရံ၊ ကဇာ်
နှင့် - ပြုသူ၊ သံ၊ သော် - ပြုလုံး (သူတော်ဝကာင်း)၊ ဤ
ပုံမှုပါများ၏ အနည်းငယ် ထူးချွဲ၊ သို့သော် စာအုပ်ကြည့်၏ ဝါး၊
ဝါးနှင့်အတိုင်းသာ ရုပ်ပုံခိုင်းပါ၍။

၁၂

မူလတန်းသွေး

၂။ ပုမာဒိရိက်း(ပုလိုန်း)

ပုမာ - ခြယာကျား (အထိုး) :

[အတော် နှုတ်တက်အောင် ဖတ်။]

ပ	ပုမာ, ပုမော	ပုမာနော, ပုမာ
အ	ဟောပုမံ, ပုမ, ပုမာ	တောင်းစွာ ပုမာဝန်ာ, ပုမာ
ဒု	ပုမာနံ, ပုမံ	ပုမာနော, ပုမံ
က	ပုမာနာ, ပုမာနာ, ပုမော	ပုမာနောဟို, ဘီ, ပုမောဟို, ဘီ
စ	ပုမုနာ	ပုမာနံ
မီ	ပုမုနာ, ပုမယာ, မှာ, ပုမာ	ပုမာနောဟို, ဘီ, ပုမောဟို, ဘီ
ဆ	ပုမုနား, ပုမယာ	ပုမာနံ
သ	ပုမာနော, ပုမ္ပား	ပုမာနောသူ, ပုမောသူ, ပုမာသူ

ယုဝါ-လူလှော်ပျိုး၊ အွှေ့-အဓိုဋ္ဌာ (ခရီး, ကာလ)၊ ဉှဲပုဒ်များလည်း
အနည်းငယ်သာ ရှုပ်စဉ်ထူး၏။

၃။ ရာဇာဒိရိက်း(ပုလိုန်း)

ရာဇာ - မင်း (ရှင်ဘုရင်)

ပ	ရာဇာ	ရာဇာနော
အ	တောာရာ, ရာဇာ	တောာဇ်းရာဇာနော
ဒု	ရာဇာနံ, ရာဇံ	ရာဇာနံ
က	ရာညာ, ရာဇ်နာ, ရာဇ်နော	ရာဇ်ဟို, ရာဇ်နောဟို, ဘီ
မီ	ရာညား, ရာဇ်နော	ရာဇ်ဟိုး, ရာဇ်နောဟိုး

နာမ်ဂိုဏ်းအကျဉ်း

ပီ	ရညာ	ရှုလှို့, ရှုလှိုး, ရှုလော်, ဘီ
ဆ	ရှုညာ, ရှုလိုနော	ရညာ, ရှုလှို့, ရှုလာနံ
ဆ	ရှုညာ, ရှုလို့	ရှုလှို့, ရှုလော်။

မြှုံး-မြှုံး

ပ	မြှုံး	မြှုံးခနာ
အ	ဟော မြှုံး	တောာဇ်းမြှုံးခနာ
ဒု	မြှုံးနံ, မြှုံး	မြှုံးရော
က	မြှုံးခြား	မြော့မြှုံး, မြှုံးဘိုး
စ	မြှုံးခနာ, မြှုံးယာ	မြှုံးနံ, မြှုံးနံ
မီ	မြှုံးခြား	မြှုံးဟှုံး, မြှုံးဟှုံးဘိုး
ဆ	မြှုံးခနာ, မြှုံးယာ	မြှုံးနံ, မြှုံးနံ
သ	မြှုံးနံ	မြှုံးယာ

အတ္ထာ-ကိုယ်, ဝိတ်

ပ	အတ္ထာ	အတ္ထာခနာ
အ	တောာ အတ္ထာ, အတ္ထာ	တောာဇ်းအတ္ထာခနာ
ဒု	အတ္ထာနံ, အတ္ထံ	အတ္ထာခနာ
က	အတ္ထား, အတ္ထား	အတ္ထာနောဟို, အတ္ထာနောဟိုဘီ
စ	အတ္ထာနော	အတ္ထာနံ
မီ	အတ္ထား	အတ္ထာနောဟိုး
ဆ	အတ္ထား	အတ္ထာနောဟိုး, အတ္ထာနောဟိုဘီ
သ	အတ္ထား	အတ္ထား

၅။ သတ္တာခိုက်း (ပုံလိန်, လူညီလိန်)

[အရပ်ကျက်နိုင်လျှပ် ဘတော်နှင့်တက်အောင် ဖတ်။]

သတ္တာ - ဆန္ဒ။

	သတ္တာ	သတ္တာနေ့
၁။	သတ္တာ	သတ္တာနေ့
၂။	သော သတ္တာ, သတ္တာ။	သောနေ့၊ သတ္တာနေ့
၃။	သတ္တာ၏	သတ္တာနေ့
၄။	သတ္တာနှစ်, သတ္တာနှစ်။	သတ္တာနေ့ဟို, ဘို့ သတ္တာဟို, ဘို့
၅။	သတ္တာ၊ သတ္တာနေ့၊ သတ္တာ၏သ	သတ္တာနေ့နှင့်, သတ္တာနှင့် သတ္တာ၏
၆။	သတ္တာနှစ်	သတ္တာနေ့ဟို, ဘို့ သတ္တာဟို, ဘို့
၇။	သတ္တာနှစ်, သတ္တာ၏သ	သတ္တာနေ့နှင့်, သတ္တာနှင့် သတ္တာ၏
၈။	သတ္တာ၏	သတ္တာရေ့၊ သတ္တာ၍။

ကတ္တာ - ပြုတတ်သူ၊ သတ္တာ - အရှင်၊ သခ်, သင်၊ ဝတ္ထာ - ခပြာသိသူ၊
နတ္ထာ - ခမြဲး၊ ဓာတု-ဓာတ်၊ ပြုပြုများကိုအည်း ရပ်စဉ်ပါးစာ၊
ပိတ္တာအပ်၊ ဓာတု-အကိုး၊ ပြုပြုတိုကား အနည်းငယ် ထူ ၏၏
နှင့်ဂိုဏ်းအကျယ်ကျမှ သိခဲလတုံး

မာတာ - အမိ

၁	မာတာ	မာတေဇာ
၂	သောတို့ မာတာ, မာတာ	သောတို့မား မာတေဇာ
၃	မာတာ၏	မာတေဇာ
၄	မာတေဇာ, မာတုယာ, မတ္တာ	မာတေဇာဟို, ဘို့, မာတုယို, ဘို့
၅	မာတုယာ, မာတုယာ, မတ္တာ	မာတုယာနှင့်, မာတာနှင့်, မာတုယာနှင့်
၆	မာတေဇာ, မာတုယာ, မတ္တာ	မာတေဇာဟို, ဘို့, မာတုယို, ဘို့
၇	မာတုယာ, မာတုယာ	မာတုယာနှင့်, မာတာနှင့်, မာတုယာ
၈	မာတုယာ၏, မာတုယာ, မတ္တာ	မာတုယာရေ့, မာတုယာ၍

ပိတ္တာ - သိုး၊ ပြုပြုတတ်း မာတုယာ၏ အနည်းငယ်သာ ရပ်ထူး၏,
နောင်အခါ သိုံးလတုံး... ပြေားဦး အင်္ဂါစ်း အငေးအသား
အရှင် အဖတ် မှန်ကျိုး ပို့သို့ အခရားကြီးပါသည်၊ ထို့
အချက်များကို ရရှိကြ၍ ဆင်ပြုကြပါ။]

၁၀။ ရအုံမိရိက်း (၃ လိန့်)

ရအုံ - ညဉ်။

[အရ မကျက်နိုင်လျှင် အဓတ်နှုတ်တက်စေအင် ဖတ်။]

ပ	ရထို	ရထို, ရထိုယာ, ရထုတျာ
အ	ဘောတီ ရထို	ဘောတီယာ ရွှေ့ ရထိုယာ
ဒ	ရထိုး	ရထု
တ	ရထိုယာ, ရထုတျာ	ရထို, ရထိုယာ, ရထုတျာ
စ	ရထိုယာ, ရထုတျာ	ရထိုဟို, ရထိုတီ, ရထိုဟို, ရထိုတီ
မ	ရထိုယာ, ရထုတျာ	ရထိုနံး, ရထိုနံး
ဆ	ရထိုယာ, ရထုတျာ	ရထိုဟို, ရထိုတီ, ရထိုဟို, ရထိုတီ
သ	ရထိုယာ, ရထုတျာ	ရထိုနံး, ရထိုနံး
၁	ရထိုယာ, ရထုတျာ	ရထိုယုံ, ရထိုယုံ

မတိ-သို့ခြင်း၊ တူပိ-စမြေ၊ ပါဌိ-ပါဌိ၊ ဤပုံများနှင့်လည်းကောင်း၊
ယာဂု-ယာဂု (ဆံပြု၍)၊ ဓာတု-ဓာတုသဘော၊ ဤပုံများနှင့်
လည်းကောင်း၊ ရထုတျာ၊ ရတုံး၊ ရထောတို့တဲ့သို့ ရပ်များ၊ မပေါ်
ပေါ် ရပ်စဉ်မျှဝေး၊ ဝူး-ခွေးမှ၊ ဇမ္မား - ဆပြုပင်၊ စသည်
တို့၏ အနည်းငယ်သာ ထူး၏၊ နာမ်ရိက်း အကျယ်ကျမှ သိရ
လတုံး။

နာမ်ရိက်းအကျိုး

အိုး - မီး။

ပ	အဂိုး၊ အဂိုနီ	အဂိုး၊ အဂိုယာ
အ	ဘော အဂို	ဘောအော် အဂိုး၊ အဂိုယာ
ဒ	အဂိုး	အဂိုး၊ အဂိုယာ
တ	အဂိုနာ	အဂိုဟိုး၊ တီ၊ အဂိုဟိုး၊ တီ
စ	အဂိုယာ၊ အဂိုနာ	အဂိုန်း၊ အဂိုန်း
မ	အဂိုသွား၊ မှာ၊ အဂိုနာ	အဂိုဟိုး၊ တီ၊ အဂိုဟိုး၊ တီ
ဆ	အဂိုယာ၊ အဂိုနာ	အဂိုန်း၊ အဂိုန်း
သ	အဂိုသွေး၊ အဂိုမိုး	အဂိုသွေး၊ အဂိုသွေး

အာခိ-အစာပါ၏-လက်၊ အိုးရိုးရုံးများ၊ မပေါ်ပေါ် အစဉ်ခိုင်းပါ။ အိုး-
အိုး၏၌ပြုပို့ကား နှုန်းမြော်မြော် “အွှေ့ဓယာ” ဟု မဖို့ပါ “အွှေ့နှုံး” ဟု ရှိရင်။

အွှေ့- ခုတ်ရှိသူ့။

ပ	အဏ္ဍာ	အဏ္ဍာ၊ အဏ္ဍာနာ
အ	ဘော အဏ္ဍာ	ဘောအော် အဏ္ဍား၊ အဏ္ဍာနာ
ဒ	အဏ္ဍား၊ အဏ္ဍာနီ	အဏ္ဍား၊ အဏ္ဍာနာ
တ	အဏ္ဍာနာ	အဏ္ဍာဟိုး၊ တီ
စ	အဏ္ဍာယာ၊ အဏ္ဍာနာ	အဏ္ဍာန်း
မ	အဏ္ဍာသွား၊ မှာ၊ အဏ္ဍာနာ	အဏ္ဍာဟိုး၊ တီ
ဆ	အဏ္ဍာယာ၊ အဏ္ဍာနာ	အဏ္ဍာန်း
သ	အဏ္ဍာသွေး၊ မြို့၊ အဏ္ဍာနီ	အဏ္ဍာသွေး

ဟဏ္ဍား- ဆင်၊ သာမိ-အရှင် (သခင်)၊ ယောဂို-အားထုတ်ခြင်းနှင့်သူ့၊
ရှောဂို-ရောဂို၏၌သူ့၊ ဤပုံများကိုလည်း အစဉ်ခိုင်းပါ။

ကိုယ့် - ရဟန်။

ပ	တို့။	တို့။၊ ဘို့။။
အ	တော့ တို့။	တော့၏တို့။၊ တို့။။၊ တို့။။၊ တို့။။
ခ	တို့၌။	တို့။၊ တို့။။
က	တို့။။။	တို့။။။၊ ဘို့၊ တို့။။။၊ ဘို့၊
စ	ဘို့။။၊ တို့။။။	တို့။။။၊ တို့။။။
မ	တို့။။။၊ မှာ၊ တို့။။။	တို့။။။၊ ဘို့၊ တို့။။။၊ ဘို့၊
ဆ	တို့။။။၊ တို့။။။	တို့။။။၊ တို့။။။
သ	တို့။။။၊ ဘို့။။။	တို့။။။၊ ဘို့။။။

ဂုဏ်-ဆန္ဒ၊ ဟေတ္တ- အကြောင်း၊ အန္တာ- သတ္တဝါ- တို့၏လည်း အစဉ် ခိုင်းပါ။ (အနည်းငယ် ထူးထည်ကို နောင်ခဲ သံရေးတဲ့။)

သယန္တာ - ဘုရား။

ပ	သယန္တာ။	သယန္တာ။၊ သယန္တာ။။
အ	တော့ သယန္တာ။	တော့၏သယန္တာ။၊ သယန္တာ။။
ခ	သယန္တာ၌။	သယန္တာ။၊ သယန္တာ။။
က	သယန္တာ။။။	အယန္တာ။။။၊ သယန္တာ။။။
စ	အယန္တာ။။၊ အယန္တာ။။။	အယန္တာ။။။
မ	အယန္တာ။။။၊ မှာ အယန္တာ။။။	အယန္တာ။။။၊ အယန္တာ။။။
ဆ	အယန္တာ။။၊ အယန္တာ။။။	အယန္တာ။။။
သ	အယန္တာ။။။၊ အယန္တာ။။။	အယန္တာ။။။

ဝေါ-နား (အထို-အမှု)

ပ	ဝေါ	ဝေါဝါ၊ ဝဝါ
အ	ဝော ဝေါ	ဝော၏ဝေါ၊ ဝဝါ
ခ	ဝဝါ၊ ဝဝါ၊ ဝဝါ	ဝဝါ၊ ဝဝါ
က	ဝဝါဝါ၊ ဝဝါ	ဝဝါ၏၊ ဝဝါ
စ	ဝဝါသာ၊ ဝဝါသာ	ဝဝါ၊ ဝဝါ
မ	ဝဝါသာ၊ ဝဝါသာ	ဝဝါ၊ ဝဝါ
ဆ	ဝဝါသာ၊ ဝဝါသာ	ဝဝါ၊ ဝဝါ
သ	ဝဝါသာ၌၊ ဝဝါ၊ ဝဝါ	ဝဝါ၊ ဝဝါသာ၊ ဝဝါသာ

ဝေါ နား (အထို-အမှု)

နီ-မြို့။

ပ	နီ	နီး၊ နီးယာ၊ နီးဇာ
အ	တော့နီ	တော့၏နီး၊ နီးယာ၊ နီးဇာ
ခ	နီး၊ နီးယာ	နီး၊ နီးယာ၊ နီးဇာ
က	နီးယာ၊ နီးဇာ	နီးယား၊ နီးဇာ
စ	နီးယာ၊ နီးဇာ	နီးယား၊ နီးဇာ
မ	နီးယာ၊ နီးဇာ	နီးယား၊ နီးဇာ
ဆ	နီးယာ၊ နီးဇာ	နီးယား၊ နီးဇာ
သ	နီးယာ၊ နီးယား၊ နီးဇာ	နီးယား၊ နီးယား၊ နီးဇာ

နီး၊ နီး-မြို့းမ၊ တော့နီး-ရွင်မ၊ ဂို့-နားမ၊ ပဟမတာနီး-အိမ့်ရွင်မ၊ တို့နီး-ရဟန်းမ၊ ဦးပုံးများကိုလည်း ဇွဲ့၊ ဇွဲ့၊ ဗုံးမပါဝါ စွဲပါ။

[၁၂။ ဝဟပတာဒိဂုံကို နာမ်ရိုက်းအကျယ်ကဗျာ သိရေးတဲ့။]

၁၃။ သွေးနာမ်ရိုက်း
သွေး—အလုံးစုံ၊ (ပုလို့)

(အရှင်ကိုရှိ)

၅ သမ္မာ

သွေး

၁၁။ ဘော သမ္မာ၊ သမ္မာ

ဘောအေး သွေး

၇ သွေး

သွေး

၈ သမ္မာနှု

သမ္မာဟို၊ သမ္မာဘို

၉ သမ္မာသွေး၊ သမ္မာမှု

သမ္မာဟို၊ သမ္မာဘို

၁၀ သမ္မာသွေး

သမ္မာသွေး၊ သမ္မာသာနှု

၁၁ သမ္မာမှု၊ သမ္မာမှု

သမ္မာသွေး

နှုပိုလို (အရှင်ပါ)

၁၂ အံ့

သွေးနှု

၁၃။ ဘော သမ္မာ၊ သမ္မာ

ဘဝနှုန်း၊ သမ္မာနှု

၁၄ ယံ့

သမ္မာနှု

တတိယာဝိဘတ်မှစ၍ ပုလို့အထိုင်း ရှုပ်စဉ်စလာ။

ဇုနှုန်း (အရှင်ပါ)

၁၅ သမ္မာ

သမ္မာ၊ သမ္မာသွေး

၁၆။ ဘောတီ သွေး

ဘောတီသွေး သမ္မာ၊ သမ္မာသွေး

၁၇ သွေး

သမ္မာ၊ သမ္မာသွေး

နာမ်ရိုက်းအကျဉ်း

တ	သမ္မာယ	သမ္မာဟို၊ သမ္မာဘို
၁	သမ္မာယ၊ သမ္မာသွေး	သမ္မာသွေး၊ သမ္မာသာနှု
၂	သမ္မာယ	သမ္မာဟို၊ သမ္မာဘို
၃	အံ့မ္မာယ၊ သမ္မာသွေး	သမ္မာသွေး၊ သမ္မာသာနှု
၄	သမ္မာယ၊ သမ္မာသွေး	သမ္မာသွေး၊ သမ္မာသာနှု

အမှား၊ ၁၂-၁၃ထေား သမ္မာနှုန်းပုလို့များ၌ အာလုပ်မရှိ၊ ယ သွေး၊ ရှုပ်စဉ်ဟန်မှာ လို့ ၃ ဖါး၌ သမ္မာအွေးနှင့် တူ၏၊ တ သွေး၊ ပုလို့နှင့် ရှုပ်စဉ်ဟန်ကား။

[နှုတ်တက်ရုံ ဖောပါ။]

ဇား-ထိုသွေး (ပုလို့)

၁	ဇား	ဇား၊ ၁၈
၂	နှုန်း၊ တ	နှုန်း၊ ၂၈
၃	ဇားနှုန်း၊ ဇား	ဇားဟို၊ ဇားဘို၊ တော်၊ ၁၈ဘို
၄	ဇား၊ အံ့၊ ဘော	ဇားသွေး၊ ဇားသာနှုန်း၊ ဇားသွေး၊ ဇားသာနှု
၅	ဇားနှုန်း၊ အံ့၊ ဘော	ဇား၊ တမ္မာ
၆	ဇား၊ အံ့၊ ဘော	ဇားဟို၊ ဇားဘို၊ ဇားဘို၊ ဇားဘို
၇	ဇား၊ အံ့၊ ဘော	ဇားသွေး၊ ဇားသာနှုန်း၊ ဇားသွေး၊ ဇားသာနှု
၈	ဇား၊ အံ့၊ ဘော	ဇားသွေး၊ ဇားဘို

နှုပိုလို-“နှုန်း၊ တ-နာနိုး၊ ဘောနှုန်း၊ တ-နာနိုး၊ ဘောနှုန်း၊ ဇား၊ ဇားဘို၊ ဇားဘို”၊ အသွေးပြုခြင်း၊ အလိုင်းနှင့် ရှုပ်စဉ်တူ၏။

အုပ္ပါယ်

၅	သာ	နာ, နာဇယာ, တာ, တာဇယာ
၆	နံ, တံ	နာ, နာဇယာ, တာ, တာဇယာ
၇	နာယ, တာယ	နာဟို, နာဘို, တာဟို, တာဘို ရှိသော, တသော, နထော, အသော
၈	{ တိသောယ, အသောယ, နသောယ	နာသံ, နာသာနံ, တာသံ, တာသာနံ
၉	{ အသောယ, နာယ, တာယ	နာဟို, နာဘို, တာဟို, တာဘို
၁၀	နာယ, တာယ	နာဘို, နာသံ, နာသာနံ, ရှိသော, တသော, နသော, အသော
၁၁	{ တိသောယ, အသောယ, နသောယ	နာသံ, နာသာနံ, အသောယ, နာယ, တာယ
၁၂	နာသံ, တာသံ, နသံ, အသံ, နာသံ, တာသံ	နာသံ, တာသံ

အသာ-အဲဒီသူ (ပုံလို)

၁	အသာ	အတ
	တံ	တံ
	အော့	အတော်, အတော်
	အော	အတော်, အတော်
၂	တော့, တော့	တော်, တော်
၃	တော်	တော်, တော်
၄	တော်	တော်, တော်
၅	တော်	တော်

နပုံလို—“တံ-အတာနံ၊ တံ-အတော်၊ အတော်” — စသည်ဖြင့်
ပုံလိုအတိုင်း စဉ်အော်

အုပ္ပါယ်

၆	အတာ	တတာ, တတာဇယာ
၇	တံ	တတံ, တတာဇယာ
၈	တာယ	တတာဟို, တတာဘို
၉	တာယ, တိထာယ,	တတာသံ, တတာသာနံ
၁၀	တာယ	တတာဟို, တတာဘို
၁၁	တာယ, တိထာယ,	တတာသံ, တတာသာနံ
၁၂	တာယ, တိထာယ	တတာသံ။

အယ်-အဲဒီသူ (ပုံလို)

၁	အယံ	ဇူမ
၂	ဇူမံ	ဇူမံ
၃	အမူနှစ်, ဇူမိနာ	ဇူမေဟို, ဇူမေဘို, ဇူး, ဇူး
၄	ဇူသံ, အသံ	ဇူမေသံ, ဇူမေသာနံ, ဇူး, ဇူး
၅	ဇူမျှော်, ဇူမျှော်, အူး	ဇူမေဟို, ဇူမေမျှော်, ဇူး, ဇူး
၆	ဇူမျှော်, အသံ	ဇူမေသံ, ဇူမေမျှော်, ဇူး, ဇူး
၇	ဇူမျှော်, ဇူမျှော်, အသံ	ဇူမေသံ, ဇူမေမျှော်, ဇူး

နပုံလို၌ — “ဇူမံ, ဇူမံ၊ ဇူမှာနံ၊ ဇူမံ, ဇူမံ၊ ဇူမှာနံ၊ အဇန်,
ဇူမိနာ” စသည်ဖြင့် ပုံလိုအတိုင်း စဉ်အော်

ဗုဒ္ဓိလိုင်

ပ	အယ်	ကုမာ, ကုမာယော
ဒု	ကုမံ	ကုမာ, ကုမာယော
ဂ	ကုမာယ	ကုမာဟို, ကုမာဘို
စ	ကုမာယ, အသာ, အသာယ	ကုမိဿာ, ကုမိဿာယ
မီ	ကုမာယ	ကုမာသံ, ကုမာသာနံ
ဆ	ကုမာယ, အသာ, အသာယ,	ကုမာဟို, ကုမာဘို
	ကုမိဿာ, ကုမိဿာယ	ကုမာသံ, ကုမာသာနံ
ဘ	ကုမာယံ, အယံ, ကုမိယံ	ကုမာသူ။

ကော—အဘယ်သူ (ပုံလိုင်)
[ရန်အင် ကျက်ပါ]

ပ	ကော	ကေ
ဒု	ကံ	ကေ
ဂ	ကေန	ကေဟို, ကေဘို
စ	ကေယ, ကိုယ	ကေသံ, ကေသာနံ
မီ	ကေသာ, ကုမှာ	ကေဟို, ကေဘို
ဆ	ကေယ, ကိုယ	ကေသံ, ကေသာနံ
ဘ	ကေသံး, ကိုသံး, ကမ့်, ကိုမ့်	ကေသူး
	နပုံလိုင်၍ “ကို—ကာနို”၊ “ကေနံ” စသည်ဖြင့်	
	ပုံလိုင် အတိုင်း ပြုလေ။	

ဗုဒ္ဓိလိုင်

ပ	ကာ	ကာ, ကာယော
ဒု	ကံ	ကာ, ကာယော
ဂ	ကာယ	ကာဟို, ကာဘို
စ	ကာယ, ကာယာ	ကာသံ, ကာသာနံ
မီ	ကာယ	ကာဟို, ကာဘို
ဆ	ကာယ, ကာယာ	ကာသံ, ကာသာနံ
ဘ	ကာယံ, ကာယံ	ကာသူး

ကော-တစ် (တစ်ယောက် စသည်) ကျိပ်ကို သွားသွားအတိုင်း
စာအုပ်ကြည်ရှု ကော်စွဲချည်း ရုပ်စဉ်ပါ၏။

ဥဘော-ဂယောက်တို့ ကျိပ်ကို အရမကျက်နိုင်လျင် ဦးအောက်ပါ
အတိုင်း ပြောအောင် ဖတ်ပါ။

ဥာ သွားသွား ဗဟိုဝိယာ ရှိ၏၊ လိုင် ဒ ပါးလုံး ရုပ်စဉ်တူ၏၊
ရုပ်စဉ်ဟန်ကား—ဥဘော, ဥဇာဌာ, ဥဘော, ဥဘော, ဥဘောဘို,
ဘို, ဥဘောဟို, ဘို၊ ဥဘိုနံး၊ ဥဘောဟို, ဘို, ဥဘောဟို, ဘို၊ ဥဘိုနံး၊
ဥဘောဘို, ဥဘောသူး၊ ဥဘောသူး။

ဒီ စသော သချာတို့ ဗဟိုဝိယာ ရှိ၏၊ ဒီ သွားသွားလိုင် ဥပါးလုံး
ရုပ်စဉ်တူ၏၊ ရုပ်စဉ်ဟန်ကား— ဒွေး, ဒုဝေး၊ ဒွေး, ဒုဝေး၊ ဒီဘို,
ဒီဘို, ဒီဟို, ဒီဘို၊ ဒီဘိုနံး၊ ဒီဟို, ဒီဘို, ဒီဟို, ဒီဘို၊ ဒီဘို,
ဒုဝေးနံး၊ ဒီသူး, ဒီသူး။

တယော-ရ ခုံး

တိသွေးပုံလိုင် ရုပ်စဉ်ဟန်ကား— တယော၊ တယော၊ တိဘိ၊ တိဘိ,
တိဘိ၊
တိဘိ၊ တိဘိ၊ တိဘိ။

နှပုံလိုင်း— တိဘိ၊ တိဘိ၊ တိဘိ၊ တိဘိ၊ တိဘိ၊ တိဘိ — စသည်
စဉ်စလွှာ၊ ဉဲထိလိုင်း— တိယော၊ တိယော၊ တိဘိ၊ တိဘိ၊
တိဘိ၊ တိဘိ၊ တိဘိ၊ တိဘိ— စသည် စဉ်ရှုံး။

စတ္တာရော-င့် ခုံး

မတုသွေးပုံလိုင် ရုပ်စဉ်ဟန်ကား— စတ္တာရော၊ စတ္တာရော၊ စတုဟို၊
စတုဘို၊ စတုဟို၊ ဘို၊ စတုဖိုး၊ စတုနှုန်း၊ စတုဟို၊ ဘို၊ စတုဟို၊ ဘို၊
စတုဖိုး၊ စတုနှုန်း၊ စတုသူ့၊ စတုသူ့။

နှပုံလိုင်း— စတ္တာရာ့၊ စတ္တာရာ့၊ စတုဟို၊ စသည် စဉ်လေ၊ ဉဲထိလိုင်း—
စတယော၊ စတယော၊ စတုဟို၊ စတုဘို၊ စတုဟို၊ စတုဘို၊ စတုဘို၊
စတုဘို၊ စတုဘို— စသည် စဉ်ရှုံး။

ပွဲ-ငါးခုံး

ပွဲ စတယာ သွေးတို့ဝယ် လိုင် ရ ပ ဒ ါ လ ု ဗ ျ ပ င ရ ပ င ရ တ ု ရ ု း၊ ပ ွဲ၊
ပ ွဲ၊ ပ ွဲဟို၊ ပ ွဲဘို၊ ပ ွဲနှုန်း၊ ပ ွဲဟို၊ ပ ွဲဘို၊ ပ ွဲနှုန်း၊ ပ ွဲသူ့။

ဆ - ခြောက်ခုံး၊ သတ္တာ - ခုံးစုံခုံး၊ အန္တ - ရှုံးခုံး၊ န ဝ - ဂ ီ - ခ ု ံ း
အသ-ဆယ်ခုံး၊ ကောဒသ - တ စ်ဆယ့်တ စ်ခုံး၊ ဉှုံးပုံစံများကို
လည်း ပွဲခဲ့တိုင်း ရုပ်စဉ်ပါဝေး။

၇၄-သင်း [အရှုံးက်ပါ]

ပ	တံ့၊ တုံး	တုံးမူး၊ ၆၀၂
ဒ	တံ့၊ ထံ့၊ တုံး၊ တံ့	တုံးမူး၊ တုံးမူးကံး၊ ၆၀၂
တ	တယာ၊ တူယာ၊ တေ	တုံးမူးဟို၊ တုံးမူးဘိုး၊ ၆၀၂
စ	ထံ့၊ တုံး၊ တုံး၊ တံ့၊ တံ့	တုံးမူးကံး၊ တုံးမူး၊ ၆၀၂
မ	တယာ၊ တူယာ	တုံးမူးဟို၊ တုံးမူးဘိုး
ဆ	ထံ့၊ တုံး၊ တုံး၊ တံ့၊ တံ့	တုံးမူးကံး၊ တုံးမူး၊ ၆၀၂
အ	ထယို၊ တူယို	တုံးမူးသူ့။

၇၅-ငါး [အရှုံးက်ပါ]

ပ	အယံ့	အယံ့၊ အမူးမူး၊ ၆၃၁
ဒ	မံ့၊ မမံ့	အမူးမူး၊ အမူးမူးဘိုး၊ ၆၃၁
တ	အယာ၊ အေ	အမူးဟို၊ အမူးဘိုး၊ ၆၃၁
စ	မံ့၊ မယံ့၊ အမံ့း၊ မမံ့း၊ မေ	အမူးကံး၊ အသွာကံး၊ အမံ့း၊ ၆၃၁
မ	မယာ	အမူးဟိုး၊ အမူးဘိုး
ဆ	မမံ့း၊ မယံ့း၊ မမံ့း၊ မေ	အမူးကံး၊ အသွာကံး၊ အမံ့း၊ ၆၃၁
အ	မယို	အမူးသူ့၊ အသွာသူ့။

နာမ်ရိုက်းအကျိုး ပြီး၏။

၁၀၆

ပုံစံအုပ်

အာချာတ်ဂိုဏ်းကျဉ်း

ဘူမ်းပိုဂိုဏ်း

ဝွေဗုံးနိုင်

တ	ဘဝတိ, ဘဝဝ
အ	ဘဝနီ
သ	ဘဝသိ
ယ	ဘဝယ
ဒ	ဘဝဒီ, ဘဝဝ
မ	ဘဝမ
ဇ	ဘဝဇ
ဇ	ဘဝဇ
အ	ဘဝအ
အ	ဘဝအ
ရွှေ	ဘဝရွှေ
ရ	ဘဝရ
ရွှေ	ဘဝရွှေမှု

ကျဉ်းမြှုပ်နည်း

ဇ	အတိဘူယာမော်
အ	အတိဘူယာမော်, အတိဘူယာရေ့
ဇ	အတိဘူယာဓာ
ရွှေ	အတိဘူယာရွှေ
ရ	အတိဘူယာရွှေ
ရွှေ	အတိဘူယာရွှေမှု

မွှေ့ခြိုက်

တ	ဘဝတု, ဘဝဝ
အ	ဘဝနီ
ဟံ	ဘဝဟံ
ယ	ဘဝယ
ဒ	ဘဝဒီ, ဘဝဝ
မ	ဘဝမ
ဇ	ဘဝဇ
ဇ	ဘဝဇ
အ	ဘဝအ
အ	ဘဝအ
ရွှေ	ဘဝရွှေ
ရ	ဘဝရ
ရွှေ	ဘဝရွှေမှု

သွေ့ခြိုက်

ယ	ဘဝယ, ဘဝဝ
ယံ့	ဘဝယံ့
ယံ့သီ	ဘဝယံ့သီ, ဘဝဝ
ယံ့ဒါ	ဘဝယံ့ဒါ
ယံ့မိ	ဘဝယံ့မိ, ဘဝဝ
ယံ့မ	ဘဝယံ့မ

ခေါ်	ဘဝေယ
ပျော်	ဘဝဝရံ
ပေါ်	ဘမောယော
ပျော်အွှေ၏	ဘဝဝယျာဒ္ဓာ
ပျော်	ဘဝဝယံ့၊ ဘဝဝ
ပျော်မူ	ဘဝဝယျာမူ။
<hr/>	
ပစ္စာကွဲ့ဘဝ်ဘ၏	
ဗု	ဘဖိုရှင်ဝှု
ဤ	ဘဘူဝ
ဦ	ဘဘူဝု
ဦး	ဘဘူဝေး
ဤ	ဘဘူဝိထ္ထ
ဥ	ဘဘူဝ
ဨ	ဘဘူဝမူ
ဩ	ဘဘူဝိထ္ထ
ဪ	ဘဘူဝိရေ
ီ	ဘဘူဝိတ္ထာ
ို	ဘဘူဝိရော
ို့	ဘဘူဝိ
ို့	ဘဘူဝိမူ့

ဟိယျွှေ့နိုဂိုဏ်	ကျော်ရှု
အ	အအဝါ၊ ဘဝါ၊ အအဝ၊ ဘဝ
ဦး	အအဝူ၊ ဘူး၊ အအဝု၊ ဘုံ
ဤ	အအဝေါ၊ အဝေါ၊ အအဝ၊ ဘဝ၊ အအဝိ၊ ဘိုံ
ဤ	အအဝထ္ထ၊ ဘဝထ္ထ၊ အအဝထ၊ ဘဝထ
အ	အအဝာ၊ ဘဝာ
ဗုံ	အအဝုံ၊ ဘဝုံ၊ အအဝမူ၊ ဘဝမူ
ဗု	အအဝထ္ထ၊ အဝထ္ထ
ဗုံ	အအဝထုံး၊ ဘဝထုံး
အ	အအဝယော၊ အအဝယော
ဦး	အအဝုံး၊ ဘဝုံး
ဤ	အအဝိုံး၊ ဘိုံး
ဤ	အအဝမူော၊ ဘဝမူော
ဘဇ္ဇာနိုဂိုဏ်	ကျော်ရှု
ဗု	အအဝိုံ၊ ဘိုံ၊ အအဝိုံ၊ အိုံ
ဦး	အဘိုံး၊ ဘုံး၊ အအဝိုံသူ၊ ဘိုံသူ၊ အအဝိုံသူ၊ ဘဝိုံသူ
ဤ	အအဝေါ၊ အဝေါ၊ အအဝ၊ ဘဝ၊ အအဝိုံ၊ အိုံ
ဤ	အအဝို့ဗြာ၊ အို့ဗြာ၊ အအဝို့ဗြာ၊ ဘဝို့ဗြာ
ဤ	အအဝို့ဗြာ
ဗု	အအဝို့ဗြာ၊ ဘို့ဗြာ
ဗုံ	အအဝို့ဗြာ၊ ဘဝို့ဗြာ

အ၊	အဘဝါ, ဘဝါ, အဘဝိတ္ထာ, ဘဝိတ္ထာ
ဦး	အဟူး, ဟူး, အဘူး, ဘူး
ဒေ	အဘဝိစာ, ဘဝိစာ
ံ	အဘဝိံ, ဘဝိံ
ဒ	အဘံ, ဘံ, အဘံး, ဘံး
ဓမ္မ	အဘဝိဓမ္မ, အဝိဓမ္မ။

ဘဝိယနှုနိုင်ကတ်

	ကဉာဏ်ပိုင်၏
ယတီ	ဘဝိယတီ
ယနှု	ဘဝိယနှု, ဘဝိယနှုရေး
ယသီ	ဘဝိယသီ
ယထ	ဘဝိယထ
ယာမီ	ဘဝိယာမီ
ယာမီ	ဘဝိယာမီ
ယာဇာ	ဘဝိယာဇာ
ယာဇာ	အဘဝိယာဇာ
ယာဇာ	ဘဝိယာဇာ, ဘဝိယာဇာရေး
ယာဇာ	အဘဝိယာဇာမှာ, အဝိယာဇာမှာ
ယာဇာ	အဘဝိယာဇာ, ဘဝိယာဇာမှာ

ကာလာတိပဋိဘဏ်

ကဏ္ဍရှင်ဝါ

ယာ	အဘဝိယာ, ဘဝိယာ, အဘဝိယာ, ဘဝိယာ
ယံ့သူ	အဘဝိယံ့သူ, ဘဝိယံ့သူ
ယော	အဘဝိယော, ဘဝိယော, အဘဝိယာ, ဘဝိယာ
ယာယ	အဘဝိယယ, ဘဝိယယ
ယံ့	အဘယံ့, ဘဝိယံ့
ယာမှာ	အဘဝိယာမှာ, အဝိယာမှာ, အဘဝိယာမှာ
ယာ	အဘဝိယာ, ဘဝိယာ
ယံ့သူ	အဘဝိယံ့သူ, ဘဝိယံ့သူ
ယာမျာ	အဘဝိယာမျာ, ဘဝိယာမျာ
ယံ့	အဘဝိယံ့, ဘဝိယံ့
ယာများ	အဘဝိယာများ, အဝိယာများ

[နောက်ဂိုဏ်းများကို အကျယ် လေ့လေ့မှ သိရရာတဲ့။]

အာချာတ်ဂိုဏ်းကျဉ်း
ပြီး၏။

သန္တတူး

နာမည်မှတ်ခန်း

[အဆင့်] ၁။ (အ) ၈-(အ)ဆုံး၊ အေးဆယ့်ထိုလုံး၊ ခေါ်ထုံး “အကွန်” မည်။

အ အာ	ဤ ဤ	ပ ပါ	မ
က	က	က	က
စ	စ	စ	စ
ဉာဏ်	ဉာဏ်	ဉာဏ်	ဉာဏ်
တ	တ	တ	တ
ပ	ပ	ပ	ပ
ယ	ယ	ယ	ယ

၁။ အဲ အေ အဲ အဆုံး ရှာ လုံးကို “အကွန်” ဟု ခေါ်၏ ဤသို့ စေသည်၏။ အောက်နောက် အက်ဗိုလ်များ၏ အခို့ဖျက်ကို အနာက ပြောပြုပါ။ [ပ, ဉာဏ် ဉာဏ် ရေးပြုအညွှန် အတိုင်း ရှိပါ၏။ ... “ဉာဏ်” ဟု ရေးလျင် ဉာဏ် လုံးတဲ့ မြှေ့နှေ့အတဲ့ ကု မှတ်ပါ။ ... ခ, ဆ, ဉာဏ်, ထ, ဖ, ဉာဏ် ငါးလုံးနှင့် ယ, ရှု, ဦ, ဓ, ဉာဏ် ငါးလုံးကို ပေါ်ပြု၏ပြု၏ ရှိပါ၏။]

[အဆင့်] ၂။ (အ) ၁ (အ) ဆုံး၊ ရှုရှုစုံလုံး၊ ခေါ်ထုံး သန္တအကျင်း မည်။

- ၃။ အ အဲ အော်၊ သုံးလုံးကို သံထို “ရှုရှု” မည်။
 ၄။ အောက် ၁၁၁ ဤ ဉာဏ် သံထို “မီယ” မည်။
 ၅။ (အ) ၁ (အ) ဆုံး၊ သုံးဆယ့်သုံး၊ ခေါ်ထုံး “မျှည်” ကျင်းမည်။
 ၆။ (အ) ၁ (မ) ဆုံး၊ နှစ်ဆယ့်ငါးလုံး၊ ခေါ်ထုံး “ဝိုင်” ကျင်းမည်။
 ၇။ ကံင်-ဝင်င်၊ ဉာဏ်-ဝင်နှင့် ပဝင် ငါးအင်၊ တင်ခု တွင်၊ ပါဝင် ၅ လုံးမီး
 ၈။ အံ့သို့ဝါဝင်၊ အေးအသေတ်၊ ခေါ်တွင် “နှိုဂါတ်” မည်။
 ၉။ အရ ရေးနည်း၊ မျှည်း ရေးနည်း၊ အသီးသီး နှစ်ရုပ်မည်။

၃။ ရယ်-အတို့၊ အ-ဇူ-ဥ တို့ ၌ သံထိုအသာအောင် အသံထိုလုံးကို “ရှုရှု” ဟု နှာမည် ခေါ်ရသည်။

၄။ ဒီယ-အရှည်း၊ အာ-ဝအသာ ၅ လုံးကိုရှုတ်အသာအောင် အသံထိုလုံးကို “ဒီယ” ဟု ခေါ်ရသည်။

၅။ ဝိုင်-အရှုံး၊ ငါးလုံးမီး ရှုရှုအသာအောင် က- ဝအသာ ၅ လုံးကို “ဝိုင်”၊ ဝ-ဝအသာ ၅ လုံးကို “ဝိုင်” အသံထိုလုံးကို ခေါ်ရသည်။

ဆန္ဒကျဉ်း

သရသခိုခ်း

[အောင်] ၁။ ဧရာ နှောက် သရ၊ တွေမြင်က၊ ရွှေသရကို ချော့
ပုံစံပို့

ပုံဖြတ်

၈	၆-၁	၂	.	၁၃၁၀	၂၁၁၇	၁၁၁၄
၇	၇	၁၁	၁၁၁၀	၁၁၁၇	၁၁၁၄	၁၁၁၄
၆	၈	၁၁	၁၁၁၀	၁၁၁၇	၁၁၁၄	၁၁၁၄
၅	၉	၁၁	၁၁၁၀	၁၁၁၇	၁၁၁၄	၁၁၁၄
၄	၁၀	၈	၁၁၁၀	၁၁၁၇	၁၁၁၄	၁၁၁၄
၃	၁၁	၈	၁၁၁၀	၁၁၁၇	၁၁၁၄	၁၁၁၄
၂	၁၂	၈	၁၁၁၀	၁၁၁၇	၁၁၁၄	၁၁၁၄
၁	၁၃	၈	၁၁၁၀	၁၁၁၇	၁၁၁၄	၁၁၁၄
၀	၁၄	၈	၁၁၁၀	၁၁၁၇	၁၁၁၄	၁၁၁၄

ပုံစံပို့အောင်နှင့် ပုံစံပို့ချော့

အသစ်တော်

ပုံစံပို့အောင်နှင့် ပုံစံပို့ချော့
ပုံစံပို့အောင်နှင့် ပုံစံပို့ချော့

၁။ ဓလာကို စာဝါယောက် အ သရ+အောင် အ သရ ရှိ၏၊ ရှိ၏+
ရွှေသရ နှောက်သရကို ရှော့ချော့ ချော့ပါ။

ရှိ၏ဦးစွဲကိုပုံ။ ၁၉၁၁ကိုပွဲခြင်းပုံကို “ဓလာက+အောင် ရှိ၏”
ဟု ပုံဖြတ်၊ ရှိ ကို အသရကိုချော့ (ကို) မျဉ်းကို နှောက် (အ)
သို့ က်ပါ၊ ဓလာကိုပွဲခြင်းပုံ၊ ပျို့သို့ခို့ ပုံတိုင်းမှာ ရှိ
တွေက်ပါစေ။

ဆင်နည်းမှတ်ချက်။ ၁၅၇၁ သမီး၏ လက်ာ သံမြပ်ကို ဓလာက်သရ^၁
အရပျက်ရန် ဖြစ်၏၊ များစွာဘယ်သာ ပံ့ပို့ကား နှိုက် တက်ရှိ
အမြောက်ဆောင် တို့ထားရှိသာ ဖြစ်သည်၊ စာသင်ရှိ၏ ရွှေ့ပြီး
လျှင် တစ်စွဲကို စာအုပ်ကြည်၏ ပုံစံပို့၊ တစ်စွဲကို စာအုပ်မကြည်ပါ
ပုံဖြတ်ရှိ၏ (သံချုပ်တို့သလို) သံချုပ် အဆိုဒိုင်းပါ။

[စောင်]	ရှာ မူးရုပ်ဘွဲ့၊ ခံပါယျာ၊ နောက်ဖျက် အခြေခံသာ	ပုဂ္ဂနိုင်
ယယော	ယယော+လူဒါနီ	ယယော
ဆညာ	ဆညာ+လူတိ	ဗျာ
ဆာယာ	ဆာယာ+လူဝါ	ဗျာ
ကထာ	ကထာ+ဝါ	ဗျာ
လူတိပါ	လူတိ+ အပိ	ဗျာ
အသုဓဏီသီ	အသုဓဏီ+ဆသီ	ဗျာ
ဓက္ခါနီယံ	ဓက္ခါ+လူမြို့ယံ	ဗျာ
အကတေသာဦး	အကတေသာဦး+အသီ	ဗျာ
ဝန္တာ	ဝန္တာ+အယံ	ဗျာ
အသံကြုံ	အသံ+အယံ	ဗျာ
ပါကော	ပါကော+လူဝါ	ဗျာ

ရှာ ရွှေပုံ၊ သရာနှင့် နောက်ပုံ၊ အစ သရာသည် (ယယော+လူဝါနှင့် အနှင့်လူတိသီ) ပုံ၊ အကျော်ချုပ်၊ မလူလျှော် တရားမာရီ၊ နောက်သရာကိုယည်၊ ချေရှင်။

ရှုပ်တွက်။ ॥ယယော+လူဒါနီ“ ယယော+လူဒါနီ” ဟု ပုံပြုထဲ၊ နောက်

[စောင်] ရှာ ရွှေရီ၊ ချေပြု၊ မူးရုပ်ဘွဲ့၊ နောက်အ လူဝါ၊ ချေရှင်၊ ဥဝါ၊ [အချို့ပြု]

ပုဂ္ဂနိုင်	ပုံပြု
မန္တုခယော	မန္တုယော+လူဝါ
ဥဝါယော	ဥဝါ+လူလူတိ
ဥဝါသာ	ဥဝါ+လူသာ
အဝါ	အဝါ+လူ
ပို့နိုင်	ပို့+လျှို့နိုင်
နောပတီ	နော+ဥဝါပတီ
အကောနသတံ	အကော+ဥဝါသတံ
ဝါမောရှု	ဝါမော+ဥဝါရှု
ဝါမော	ဝါ+ဥဝါမော
အတော	အတော+လူဝါ

၇၁ ရွှေအမျော်ပြုပါယျာ၊ ရုပ်များ၏ ဓနာက်ကလူဝါင်း၏ ပြု၊ ဥဝါကို [အုပ်စီးပြု၊ လူလူတိလူဝါ၊ ဥဝါလုံး ဥဝါကို အသေးစိတ်အပေါ်]

ရှုပ်တွက်။ မန္တုခယောလို “မန္တုယော+လူဝါ” ဟု ပုံပြုထဲ၊ ယဉ် အသုဓဏီသီ၊ နောက်လူတိပြု။ ယို့ပျော်ကို သံ့ပျော်၊ မန္တုခယော ပြုး၏... မန္တုသပတ်လို “နါ+ဥဝါပတီ” မုပ်ဖြော်နှင့် အသရာကိုချော်၊ နောက် ဥဝါ အုပ်စီးပြု၊ နီပျော်ကို ၍ သို့ကပ်။ နောပတီ ပြုး၏... ဤပျော်သည်ပြင် ရုပ်လူလူပါဝေး။

[အောင်] ၄။ ရွှေခုံသမ၊ သျေပြီးမှုလျှင်၊ နောက်က ရယာ၊
တပါးမှာ၊ ဆိုင်စာ ဒီယပြီ။

ပုဂ္ဂၢၠ။	ပုဂ္ဂၢ၉။
မှုခွဲနှင့်သတိ	မှုခွဲ+အနုသတိ
သာထိုကာ	သ+သထိုကာ
ပညာဝါယာ	ပညာဝါ+အယာ
ယာနိုးတူတာနိုး	ယာနိုး+လူတူတာနိုး
အတိုကာ	အတို+လူတာ
ပဟ္မပနာရုံ	ပဟ္မ+ဥပနာရုံ
ဓယာလို	ဓယာလို+အယု
ဆစာယု	ဆစာ+အယု
အပွဲယဉ်တေယာ	အပွဲသယ့်တေသ+အယု
ဘနို့	ဘနို့+လူ
တထူးပံ့	တထူး+ဥပံ့

၅။ မှုခွဲ+အနုသတ်ကဲသို့ ရွှေခုံနှုန်း ရှိသာ၊ သရဏရိုချာ၊ ထိုသို့
သျေပြီးမသာအောင် အနှစ် (အ) ဆရကဲသို့ နောက်ရှိခို မယ
သရဏရို ဆိုင်စာ ဒီယပြီ။ [အကို အာဖြူ၊ လကို ဤပြီ၊ ဦကို
ပြုပြုခြင်းအည် ဆိုင်စာ ပြုပြုပေါ်တည်း။]

၆။ မှုခွဲနှင့်သတ်ကဲသို့ “မှုခွဲ+အနုသတ်” ဟု ပုဂ္ဂၢ၈။
(အ) သရဏရိုချာ၊ နောက် အ ကို အာခိုချာ၊ ၃၃နှစ်းကို နောက်
အနှစ်က်၊ မှုခွဲနှင့်သတ် ပြီး၏ ဖြူသို့ ဆိုရှိ နောက်ရှုပ်များကို
လည်း တွက်ပါ၏။

[အောင်] ၅။ နောက်ရှိချာ၊ သျေပြီးမှုလျှင်၊ ရွှေခာ ရအာာ,
တပါးမှာ၊ ဆိုင်စာ ဒီယပြီ။

ပုဂ္ဂၢ၎။	ပုဂ္ဂၢ၈။
လယာကယာတိ	လယာကယာ+လူတိ
ဂိတ်ပတနိ	ဂ+အတ်ပတနိ
ဂိတ်နာမေနိ	ဂ+အဂိတ်နာမေနိ
သလာ ၃၇=သလာ၌+အပိ	ဂ၌၎။၎=ဂ၌၎။+လူဝါ
ကိုသူမ=ကိုသူ+လူမ	သလာရူတိ=သလာရာ+လူတိ

၅။ နောက် သရဏရိုချာ၍ ရွှေသရဏရို ဆိုင်စာ ဒီယပြီ။

၇။ ၂၉၈၂ ခုနှစ်တွင် “လယာကယာ+လူတိ” ဟု ပုဂ္ဂၢ၈။
နောက် လူသရဏရိုချာ၍ သျေပြီးကို အာခိုချာ၊ အသိနှစ်များကို
ပြုခြင်း၊ နောက်ရှုပ်များကိုလည်း တွက်ပါ၏။

[အောင်] ၆။ ကပ်ဖွှု၍ မဇယူ၊ နောက်ရှိချာမှာ၊ ၂၇-၂၈-
၂၉-၂၉၊ ပွဲတေ၊ ကို ယချိုးပြီ။

မှာယု=မေ+အယု	၂၇၂-၂၉-၂၉
တုသယာ=၂၇၂-၂၉-၂၉	ပွဲတေ
ယုသယာ=၂၇၂-၂၉-၂၉	၂၇၂-၂၉-၂၉

၇။ နောက်ပုဂ္ဂၢ၈။ ကပ်စရာ သရဏရိုလျှင် ၂၇-၂၉လည်တို့၏ ကို(ယ)ပြီ၊
မှာယုကို “မေ+အယု” ဟု ပုဂ္ဂၢ၈။၊ မဇ၏ ကို(ယ)ပြီ၊ အယု၏
အ ကိုလည်း အာခိုချာ၊ ယ ကို အာသိနှစ်များကို
ပြုခြင်း၊ နောက်ရှုပ်များကိုလည်း တွက်ပါ၏။

[အောင်] ၈။ ကပ်ဖူးသရ, နောက်ရှိမှုပ်, က-စ-ထ-အ,
တ-စ အည် ထိ, များ ဥဇ္ဈာ, မှတ်စော "ဝ" ချိ.၌

ယာဝကဗ္ဗာယ	ယာဝကဗ္ဗာယ+အယ
ဗုံးထွေထာ	ကော+အဗုံးထွေ
အသွေထာ	အထေခါ+အယ
ဟွာဟံ	ဟော+အယ
သွေထာ	အော+အယ
အနွှ့မှုလာသံ	အနှု+အနွှ့မှုလာသံ
သွေးသတံ	သု+အာဂါတံ
စွဲဗြာပါတံ	စက္ဗြာ+အာပါတံ
မဟ္မာဗာမော	မဟု+အာမာမော
နတ္ထွေ=နတု+ဒေ	ဝမ္မြို့ထွေ=ဝမ္မြို့+ထွေ

၇။ ဓနာက်ပုဂ္ဂို အပ်ဖူး သရရှိလျှင် က-စသည်တို့၏ ထွေး
လည်းကောင်း၊ ဥက္ကာလည်းကောင်း စံ ပျော်ပြီ။

ရှုပ်တွေ။ ယာဝကဗ္ဗာယရှိ "ယာဝကဗ္ဗာယ+အယ" ဟု
ပြုပြန်။ ရွှေအောင် ထွေး(စံ)ပြီ။ စံကို အ သို့ပေါ်ကောငါးလည်း
စတို့က်း၊ ယာဝကဗ္ဗာယ ပြီး၏....အနွှ့မှုလာသံကို "အနှု+အနွှု
မှုလာသံ" ဟု ပြုပြန်။ (စံ)ပြီ။ စံကို အ သို့က်း၊ နှုကိုစည်း ဝ သို့
ထုပ် အနွှ့မှုလာသံပြီး၏....ဓနာက်ရှုပ်များကိုလည်း တွက်ပါဝေး
[* "ကွေထွေ" ကို "ကွေ+ထွေ" ဟုလည်း ပြုပြန်ရန်။
(၁)နံပါတ်သုတ်ပြင် ရွှေအရေး။]

[အောင်] ၉။ နောက်ပုဂ္ဂိုကို ကြည့်, သရရှိက, အတိ-ပတိ,
လူတို့ပါ, တံ့ထွေး, ရုံးခေါ်ပြီ။

ပုန်ဝါ	ပုန်ဖြင်
အွေ့နှု	အတိ+အွှု
အခြော့ဘတာ	အတိ+ခြော့ဘတာ
ပရေယာ	ပတိ+အခြယာ
ပရွာဟရတိ	ပတိ+အာဟရတိ
ပရွေတိ=ပတိ+တိ	အွေ့သံ=အွေ့လှုတိ+အယ
အွေ့တံ=အွေ့တံ	အွေ့လှု=အွေ့လှု+အာဖိ

၁။ ဓနာက်ပုဂ္ဂို သရရှိလျှင် အတိ-ပတိ-အွေ့လှုတိတို့၏ တိကို စုံပြုပြီ။
ရှုပ်တွေ။ "အွေ့နှု" "အတိ+အွှု" ဟု ပြုပြန်။ တိကို (၁)ပြီ။ စံကို
အသိုက်း၊ ဝ ဓနာက်လား၊ အွေ့နှု ပြီး၏...-ဓနာက်ရွှေးများကိုလည်း
တွက်ပါဝေး။

[အောင်] ၁၃။ ဓနာက်၍ သရ, ရှိတံကူး, အော်နောက်ရှိ, လူ
ထွေး, ဓကိုသာ, ရုံးခေါ် ပွေ့ပြီ။

ဓကိုသာဟံ

ကံး+လူခံ+အဟံ

၁။ အွေ့ဓနာက်၍ အဟံကံးသံရှိလျှင် ကံး+လူခံထုပ် ဓကိုနောက်၍
ရှိတံလာ လူခံသွေး၏ ဓကို ပြီ။

၂။ ဓကိုသာဟံကို "ဓကံ+လူခံ+အဟံ" ဟု ပြုပြန်။ ဓကိုပြီ။
ကံးနိုဂါယိုကို (၁)ပြီ။ ဓနာက် အသိုက်း အဟံ၏ အ ကို အာမိုလ်
ပြီ။ အ ကို ချော် အ ကို ဓနာက် အသိုက်း ပြီး၏။

၁၂၂

မျှသန်းအား

[ဆောင်] ၁၀။ နောက်၌ သရ, မရိုက်လည်း, ဓကို ဟပြီ,
တကိုလည်း၌, ကကို ချော်, ပစောက် ဖော်း,
ဝနှစ်ဆိုး, ဗ ဝဒ်း သယည်ပြီ။

ပုဂ္ဂန	ပုဂ္ဂမြတ်
သာယူဒယ်	သာခု+ဒယ်
ဒုက္ခံ	ဒု+ကထ
နိုက္ခမတိ	နို+ကမတိ
နိုဝတိ	နို+ဝတိ
နိုဗုံဗုံ	နို + ဝါနံ
နိုစွာန်	နို+စွာယာ

၁၀။ နောက်၌ သရ မရှိသော်လည်း ဓကို ဟ, တကို နှု-ဝယည်
ပြုသော်။

ရုပ်တွက်။ သာယူဒယ်ကို သာခု+ဒယ်နံဟု ပုဂ္ဂမြတ်၍၊ ဓကို
ဟပြီ၊ သာယူဒယ် ပြီး၏။—“နိုက္ခံ၊ ဒု+ကထ”ဟု ပုဂ္ဂမြတ်၍
တကို မြှေ့၊ အ ဒွေးသော်သားနံ+ အတို့၌ ကကို ချော်၊ အတလုံး
သား နိုက္ခမတိ ပြီး၏။—နို+ပတို့၌ ပကို ပြု၊ ပ ဒွေးသော်လား
ပြီး၏။—နို+ဝါနံ၌ ဝဒ်းအော်လား၊ ဝ ဗ လုံးကို ဗ လုံးပြု။
နိုဗုံဗုံ ပြီး၏။ နို+စွာယာ၌ ဓကို ဟပြီ၊ ဝ ဒွေးအော်လား၊ နိုဗုံဗုံ
ယား ပြီး၏။

[ဆောင်] ၁၁။ နောက်၌ သရ, ရှိတုကမ္မာ, ရွှေမှ လူဝက်,
တခါးမှန်, ရံဖန် ယကိုပြီး။

ပုဂ္ဂန

ဝုတုယာ
ဝိတုဗုနှုတူယတေ
ဗျာကတောာ
ဗျာကာသီ
ဗျာဇ်
နှုံးသမန္တာ
ဒါသျော်

ဝိထို+အယာ
ဝိထို+အနှုတူယတေ
ဝိ+အာကတောာ
ဝိ+အကာသီ
ဝိ+အုံန်
နှုံးအာသမန္တာ
ဒါသီ+အယာ

၁၁။ နောက်၌ သရရှိလျှင် ရွှေမှ လူဝက်ကို တရာ့တဲ့၏ (ယ)ပြီ၊
[လူနှင့် ဤကို “လူဝက်”ဟု ခေါ်၏။]

ရုပ်တွက်။ ဝုတုယာကို “ဝိထို + အယာ” ဟု ပုဂ္ဂမြတ်၊ ထို့
ကို(ယ)ပြီ၊ ယ ကို အ သို့ကပ်၊ တွေ့ကို ယသို့ကပ်၊ တ တစ်လုံး
ချော်၊ ဝုတုယာပြီး၏။... နောက်ပုံများ၌ ဝိ+အာကတောာသည့်
ပေါ် လူကို ယ ပြုပြီးနောက်၊ ဓကို ဟပြီ၊ နို့၌ ဤကို (ယ)ပြီ၊
ဒါသီ၌ ဤကို(ယ)ပြီ၊ နောက် အဟု့၌ အ ကို အာဒီယပြီ၊ ဆုံး
ရုပ်တွက်ပါ၏။

၁၂၄

မြုလတန်းသွေး

[ဆောင်] ၁၂။ ဆန်းလည်း စကာ်ပွဲယ်, ရွှေတံ့ လွှုလို့,
အကယ်တိတိ, နောက်ပျဉ်းရှိမူ, ရွှေချို့ရသဲ,
ချို့ဒီယံ, ဒီယံ-ရသဲပြီ။

မှန်းဝါရီ

ခွဲ့ပရံ

စောဝါဒနာဖူ

မှန်း+ဝါရီ

ခွဲ့ပရံ

စောဝါဒ+နာဖူ

၁၃။ ဂါထာလီရာ၌ ဆန်းတဲ့အောင် (စကာ်းမအောင်) ရွှေ့လိုရာ၌
ချောမောမြောင် ဓရပုံကိုရှိစသာရသဲကို ဒီယံပြန်, ဒီယံလည်း
ရသဲပြန်၏။.... ရုပ်တွက်- မှန်းဝါရီ “မှန်း+ဝါရီ”ဟု ပုံစံဖြစ်၊
နှင့် အကျိုး ပြုပို့လျှော့, မှန်းဝါရီပြီး၏ ခွဲ့ပရံမြို့ဘိုလည်း တွက်ပါ။
စောဝါဒ+နာဖူ၌ ရွှေ့လိုရသဲပြီ, မြေားပါဒနာမပြီး၏။

[ဆောင်] ၁၄။ စောနှင့် အော်, အဆုံး အိုကို, မှတ်လော်
ချော်၊ ထိုးကြော်၊ အ-လာရင်ယော်။

သ သီလဝါ

အသ မြော

သသ အမြော

သော+သီလဝါ

အသော+မြော

မြောသ+အမြော

၁၅။ မြေသာနှင့် မြေသာတို့၏ အဆုံး အိုကို ချော် ထိုးကြော် (အ)လာ
ရ၏။ ရှင်တွက်။ သသ သီလဝါ အို “သော+သီလဝါ”ဟု ပုံစံဖြစ်၊
မြေသာ၏ အိုကိုချော် ထိုးကြော် (အ)လာ၊ သ သီလဝါပြီး၏-
မြောက်ရှင်များကိုလည်း တွက်ပါ။

သန္တိဆက္း

၁၂၅

[ဆောင်] ၁၅။ ရသဲ သုံးဖြာ, အာခီယာနောက်, စောက်ရှိ
အကွာ့ရာ, တစ်လုံးမှာသော်, နှစ်လုံးပြော်,
ပွဲ့ဘော် ဆို၍ပြီ။

၁၆။ ဝိုင်းခုတိယံ, စတုထဲ, ရှိုးနာ ပ-တ ပြီ။

၁၇။ ကြုံးသည့် အကွာ့ရာ, ရှိုးလော်, မကွာ့
တူ့အောင်ပြီ။

၁၈။ ရသဲ ဒုံးနောက်၌ လည်းကောင်း၊ အာခီယာ စုံနှုန်း
လည်းကောင်း စောက်နေ (ရှိုးနေ) သော အကွာ့ရာထဲလုံး
ကို ၂ လုံးပြုစောင် “ ဒွဲဘော်လာ ” ဟု ဆို၍ ပြု၍
လည်း [“ ဒို့- ၂ လုံးတို့၏ + ဘာဝ (ဘော်)- အပြုံ ”]
ဟူသည် စုံနှုန်းထပ်ထပ်လုံး လာခြင်းထည်း။]

၁၉။ ထို့ထို့ ဒွဲဘော်ပြုရှိနှင့် ဝိုင်းခုတို့၏ အုတိယံ (ခ-ဆ-
ု- ထ- ဒ) အကွာ့ရာရှိလျှော် ပွဲ့မ (က, စ, ဋ, ဓ, တ, ပ,)
အကွာ့ရာ ဒွဲဘော်လာရ၏။ စတုထဲ (သ-ဖု-ဗ-ဓ-ဘ)
အကွာ့ရာရှိလျှော် တတိယံ (ဂ-ဇ-ဗ-ဒ-မ) အကွာ့ရာ
ဒွဲဘော် လာရသည်။

၁၁။ ကြုံးသော အကွာ့ရာများ ရှိုးနှုန်းကား ရှိုးစား အကွာ့ရာနှင့်
တူ့အောင် ဒွဲဘော် လာရ၏။ ဥပမာ- က ရှို့လျှော် က
ဒွဲဘော်လာ, ခ ရှို့လျှော် ဝ ဒွဲဘော်လာ, ဝ ရှို့လျှော် ဝ
ဒွဲဘော်လာ, ဤ သို့ အထည်ပြင့် သိပါ။

ပုံစံများ

လူဝါမာဒေါ
ပက္ခမာ
ဝိပုယ့်အထွေ
သုပ္ပါးပန္တာ
အက္ခမာ

ရူပက္ခန္တာ
နှစ်ယော
စော်နှုန္တအော်
ယတ္ထိတံတာ
ယသထွေးဓာ
နိုဒ်ရှာ
ဂျာနှုန္တအော်
နီးယံး
အက္ခအတာ

လူခဲ့ပမာဒေါ
ပ+ကမော
ဝ+ပယ့်အထွေ
သု+ပုံးပန္တာ
အာ+ကမော [အာကို
ရသပြု။]
ရူပ+ခဒ္တာ
နီ+ဝင်ယော
ပ+ စျာနှုန္တအော်
ယတ္ထ+ဂိုတံ
ယအေ+သထွေး
နီ+ခဇာ
ဂျာနှုန္တအော်
နီ+ဘယံ
အာ+ခါတာ [ရသလည်းပြု။]

ရုပ်တွက်၊ ၁၉၀၅မာဇားကို "လူခဲ့ + အမာဒေါ" ဟု ပုံဖြတ်၊
ပ အွေးသာ်အော်၊ လူဝါမာဒေါ ပြီး၏— အာ + ကမော၏ အ^{ဗြိုဟ်}အော်၊ အာကို အ-ရသပြု၊ ပြီး၏— ရူပ + ခဒ္တာ၏ အ^{ဗြိုဟ်}အော်၊ ရူပက္ခန္တာ ပြီး၏ ကြိုသို့ဆို၍ ရုပ်တွက်ပါ။

နိုဂုံတသနိုခန်း

[အောင်] ၁၇။ ဝင် အက္ခနာ၊ နှောင်းလျက်ပါမှ၊ ရွှေမှာ
နိုဂုံဟို၊ နှောင်းဝင်၏၊ ပြတ် ငဂ္ဂနဲ့။

ပုံစံစဉ်

ပုံဖြတ်

ဝော်။
တက်းရှုကိုကံ
ဓမ္မာရေ
တဏ္ဍာနံ
တန္တုံးတံ
ဝိရွာဝါဘိုံ
ဝော်။

ဝော်။

တံ+ကာရှုကိုကံ

ဓမ္မာရေး

တံ+ဌာနံ

တံ+နှိုးတံ

ဝိရွာဝါဘိုံ

၁၇။ တစ်ဝင် ထစ်ဝင်၏ အဆုံးဖြစ်အော် "c- ဥ- က- န- မ"
ငါးလုံးကို "ဝိုစ္စ" ဟု ခေါ်၏၊ [ဝို+အန္တ၊ ဝို=ဝင်၏+
အန္တ = အဆုံး၊] နှောက်၍ ဝင်အက္ခနာ နှောင်းလျှင် ရွှေ
နိုဂုံဟိုကို ဆိုင်ရာဝင်၏ အဆုံးဖြစ်သော ဝိုစ္စပြု။

ရုပ်တွက်၊ ၁၉၀၅ခုနှစ် "ဝော်။" ဟု ပုံဖြတ်၊ ဝံ၏နိုဂုံဟိုကို
(၄)ပြု၊ ၃-ဗြို့ကို အောက် အော်အုံးပေါ်၊ ဝော်။ပြီး၏—
တန္တုံးတံ အထိ ကြိုးဆတိုင်၊ တွက်း— စိရိုး+ပဝါယို့၌ ရုံ၏
နိုဂုံဟိုကို (၄)ပြု၊ ၆-ဗြို့ကို နှောက် မ သို့အပ်၊ မ ကို
ပြု၊ ပြီး၏။

[ဆောင်] ၁၀။ ရွှေနိဂုံဟီ၊ တခါ့မျက္း၊ ဝေနှင့်ဟီ၊ နိပါတ်
နှီးမှု၊ နှင့် ယ၊ နှောင်းထ ဥပြုရာ။
ပစ္စားအညွှန်=ပစ္စား+အ။ ထားအညွှန်=ထား+အ။
တို့=ထား+ဟီ။ ဝေနှင့် ဝေ+ဟီ။

၁၀။ ဇာက်၌ ဝေဖြစ်စေ၊ ဟီ နိပါတ်ဖြစ်စေရှိလျှင် ရွှေနိဂုံဟီတ်
ကို ဥပြု။

ရုပ်တွက်။ ပစ္စားအညွှန်ကို “ပစ္စား + အ” ဟု ပုံစံဖြတ်။ တွဲ၏
နှိဂုံဟီတ်ကို ဥပြု။ ဥပြုများကို ဇာက်သို့ကပ်၊ ဥပြုသော်လာ၊
ပစ္စားအညွှန် ပြီး၏.... ထား+ဟီ၏ နှိဂုံဟီတ်ကို ဥပြု။ ဥပြုများကို
ဟိုသို့ကပ်၊ တွေ့၌ ပြီး၏။

[အအောင်] ၁၉။ သံမှာ ပို့၍၊ မှတ်ရှုတဖန်၊ သဗ္ဗာမှုယ၊ နှောင်းထ
ပို့၍၊ ဤ ၂ ခုမှာ၊ နှောင်းယပါ၊ ရုံခါ ဥက်ပြီ။
သညောက်။ သ+ရယာက်။
သည်တဲ့ သ+ယုတဲ့
သညောဝေ သ+ယအောဝေ

၁၉။ သံရှိနှုန်းသာ ပို့ကြုံလည်းကောင်း၊ သဗ္ဗာမှုနှင့်ယ အကွဲ
နှိုင်သော ပို့ကြုံလည်းကောင်း၊ နှောက် ယ မျဉ်နှင့်တကွဲ ဥပြု။
ရုပ်တွက်။ သညောက်၌ “သ+ရ ယာဇာ” ဟု ပုံစံဖြတ်။ သံ၏
နှိုင်ဟီတ်ကို ယ မျဉ်နှင့်တကွဲ ဥပြု။ ဥပြုသော်လာ၊ ပြီး၏....
ယ+ယအောဝ် ယ၏ နှိုင်ဟီတ်ကို နှောက် ယ မျဉ်နှင့်တကွဲ ဥပြု။
ဥပြုသော်လာ၊ ပြီး၏။

[ဆောင်] ၂၁။ ဇာက်၌ သရှိနှုန်းသာ၊ ရှိတံ့ဆူး၊ ရွှေမှု နိဂုံဟီ၊ လျှော်စွာ
ပြီး။ ပြုတံ့ဆူး၊ အမှုနှင့် အ။
ထားဟံ့သ=ထား+ထယ်။ ထားမှာယ်=ထား+အာယ်။
ယအိုံး=ယ+အိုံး။ အော်အောင်=အော်+အောင်။

၂၀။ ဇာက်၌ သရှိနှုန်းသာ၊ ရွှေနိဂုံဟီတ်ကို(၆,၇) စံစုံပြု။
ရုပ်တွက်။ အမေတ်တိ “ထား+အယ်” ဟု ပုံစံဖြတ်။ ထား နှိုင်ဟီတ်ကို
(၆) ပြု၊ မျဉ်နှုန်းတိ ဇာက် အ-သို့ကပ်၊ ထမ္မဟံ့သ=၏၊ ယ+အနိုင်၌
ယံ့နှိုင်ဟီတ်ကို(၇) ပြု၊ မျဉ်နှုန်းတိ ဇာက် နှီ-သို့ကပ်၊ ပြီး၏။

အာဂါမယ်။

[အအောင်] ၂၁။ ကိုဖွှာ အရာ၊ ရှိတံ့ဆူး၊ ယ-ဝ-မ-ဒ၊ န-ထ-
ရှုံး၊ လ-ခ ကိုးထွေး၊ မျဉ်းမျဉ်းမြေပါ၊ အာဂါ
အင့်နှုံး။

နယိမယ်=န+ဇူမယ်။	ရှုံးကွဲတိ=ဥ+ကွဲတိ
လယ့်မယာတိ။	လယ့်+မယာတိ
သမ္မတလာ=သမ္မ+တလာ။	မိရုံးနယာတိ=မိရုံး+အာယာတိ
ယသွားလိုဘ။	ယသွား+ ဇူဟ
ယအိုံးရော်=ယအိုံး+ရော်။	ဆွဲသို့ညာ=ဆ+အာယာတိ

၂၁။ ဇာက်၌ စံစုံပြု။ သရှိနှုန်း စံသာ အကွဲရာ ဇုလုံး
လာ၏၊ ယ အယ်၌ သရှိနှုန်းကောင်း၊ မျဉ်နှုန်း လားအော်သည်။
ရုပ်တွက်။ အိုင်မယ်ကို “န+ဇူမယ်” ဟု ပုံစံဖြတ်။ နှောက် ယမျဉ်း
လာ၊ နယိမယ်=၏၊ ကျဉ်းမျဉ်းလာရာပုံးကို ဇာက်သုတေသနတွေ့လတဲ့။
[ဆွဲသို့ညာ၌ “ဆ=ဦး” မှတော်တွေ့သွေးကြောင့် ဦးလာ။]

နိဂုံပါတေသန

[အောင်] ၂၂။ မျည်းနှုံးလေရာ, တခါ.ၤ၁, ၂၅၁
လာအောင်၌။

အတိပ္ပခိုက်	အတိပ္ပ+ခို
ပရောသတဲ့	ပရ+သတဲ့
ပရောသဟယဲ့	ပရ+သဟယဲ့
ပရောပညွဲသယဲ့	ပရ+ပညွဲသယဲ့

၂၂။ နောက် မျဉ်းနှောင်းလျင် အောင် လာ၏။
၂၂၂၌။ အတိပ္ပခိုက် အတိမ္မ+ ခေါ်”ဟု ပုဂ္ဂဖြတ်၊ နောက်
ခ မျဉ်းနှောင် ထိလာ, ရွှေသူဖြင့် ဂ မျဉ်းလာ၊ အတိပ္ပခိုက် ပြီး၏၊
ပရ+သတဲ့ ထ မျဉ်း၏ ရွှေ့ အောင် ရွှေ့ အ ကိုချာ၊
မောက် အိန္ဒိယ်၊ ပရောသတဲ့ ပြီး၏။

[အောင်] ၂၃။ ရှစ်ရှုံးကောင်းမှု, စဆုံးပြုသာ,
သာ, လာအောင် တခါ.ၤ၇။

စက္ခိုး ဥပပါ	စက္ခိုး+ဥပပါ
အဝါနီဇာ	အဝ+အိုဇာ
ယာဝိုမ်	ယာဝ+စ+ဗုမ်
အကုံထူလာနိ	အကုံ+ထူလာနိ

၂၃။ ရှစ်ရှုံးအော့မာ မှုကောင်းမွန်အောင် တရာ့တခါ နိဂုံဟိုလာ၊
၂၃၂၌။ စက္ခိုး ဥပပါ ပြီး၏ “စက္ခိုး+ဥပပါ” ဟု ပုဂ္ဂဖြတ်၊ စက္ခိုး
နိဂုံဟိုလာ၊ စက္ခိုး ဥပပါ ပြီး၏၊ ယာဝ+စ+ဗုမ် ဝမောက်
နိဂုံဟိုလာ၊ နိဂုံဟိုလို ပြီး၏၊ စံ့ကို ပြီး၏၊ မြို့ အသရုံးချာ၊ မြို့
ကို ပြီး၏။

တာဆာဟံ	တာဆာ+ အဟံ
ဝိုဒ်နို	ဝိုဒ်+အို
အားအား	အား+အား
တထာဂတာဟံ	တထာဂတံ+အဟံ
ဝေါဟံ	ဝေါ+အဟံ
ကျားဟံ	ကျား+အဟံ
အရိယာစွာန်းအယာန်း	အရိယာစွာန်း+ အယာန်း
ပုံ့နှံနာသန်း	ပုံ့နှံ+သန်း
အာရုံးတွော	သာ+ရုံးတွော
စိရဪပွာဝါသိုံး	စိရိ+ပဝါသိုံး
ဂနိုကာဓမာ	ဂနို+ကာဓမာ

၂၄။ ရှစ်ရှုံး လွှှား ချောမောအောင်ပြိုံး၏၊ ဂ ထာခိုနှို

ဆုံးကောင်းမောင်ပြိုံး၏၊ နိဂုံဟိုလို ချော်း၏။

၂၄၂၌။ ထာသာဟံကို “ ထာသံ + အဟံ ” ဟု ပုဂ္ဂဖြတ်၊ သံ၏
နိဂုံဟိုလို အကို အားခိုပြု၊ ထာသာဟံ ပြီး၏၊ နောက်ရှုံးကိုလည်းဆရာက တွေ်ပြီး၏၊ စိရိ+ပဝါသိုံး၏၊ ရုံး၏
နိဂုံဟိုလို ကိုချာ၊ ပုံ့နှံနာသန်း၏၊ စိရိပွာဝါသိုံး၏၊ [ရှုံး တစ်ပါး
တွေ်ပြု့သော၏။]

၁၃၂

မူလတန်းအွေး။

[ဆောင်] ၂၂။ နိုဂုဟိတ်မှ၊ နောက်၌ ပျော်လျှော်၊ လူဝါ-လူတိနှင့်၊ အထိ-ဝေ၊ အပို-ဆောတ်၊ သမ္မာ်နှင့်၊ ဝိုင်း
ချေမျှက်မြွှေး။

ပုန်ဝင်

ကိုစိုး
အသီနှုန်းနှီး
ညွှန်ထံး
ကိုဝါး
ကလ်နှုန်း
ကိုဝါးဒါး
တဲ့သိုး
လူဝါး
ညွှန်ရိုးဝါး
အတိပိုး
အသီယံး

ပုန်ဖြစ်

ကို+လူတိ
အတိနှုန်း+လူတိ
ညွှန်ထံး+လူဝါ
ကို+လူဝါ
အလိုး+လူတိနှီး
ကို+လူဝါနှီး
တဲ့သိုး+အသိုး
လူဝါး+အပိုး
ညွှန်ရိုး+အပိုး
အတိပိုး+အပိုး
အသီယံး+ဝေ

သို့မဟုတ်။

၁၃၃

[ဆောင်] ၂၆။ အရာစာစ်လုံး၊ ပျော်း ၂-၃ မျှ၊ တွဲယုံးကဗျာ၊
သံယောဂုံး၊ ထိုံး တစ်သီး၊ အတူဗျားတွင်၊
တစ်လုံးလျှင်၊ အင်္ဂါး ချေမျှက်မြွှေး။

ပုန်ဝင်

ဝေးသာ
ပုံးထာ
အဂျာဂါရီ
ဝုတုသာ

ပုန်ဖြစ်

ဝေးအသာ
ပုံးအထာ
အဂိုးအဘဂါရီ
ဝုတုံးအသာ

၂၅။ နိုဂုဟိတ်မှ ဓာတ်၌ ပျော်လျှော်သော လူဝါ စာလို့တို့ အရ
လို့ချေး။... ရုပ်ထွက်-ကိုစိုးကို “ကို+လူတိ” ဖူး ပုံးဖြစ်တဲ့
လူသမာ်းများ၊ ကိုနှုန်းနိုဂုဟိတ်ကို ၁၂ သာကိုဖြင့် (နဲ့) ပြု။ နဲ့
ပျော်ကို နောက် တိသုံး ကပ်၊ ကိုနှုန်းပြီး၏-ကျော် ရုပ်များကို
လည်း တွက်ဖြေပါ။

၂၆။ သရ ထစ်လုံးမျာ်း ၂ လုံး ၃ လုံး တွဲယုံးနေသည်ကို
“သံယောဂါရီ - သံယုံး”ဟု ခေါ်၏၏ [သံယောဂါရီ = ယျာဉ်တွဲ
ခြင်း။]ထိုဗျားတို့တွင်(ဥပမာ-သံယျားဗျား ၂ လုံးအည် သေဘာ
တု၏) ထို သေဘာတဲ့ ပျော်း ၂ လုံးရှိလျှင် တစ်လုံးကိုချေး
ရပ်တွက်။ ၂ဝံအကို “ဝေး+အသာ” ဟု ပုံးဖြစ်တဲ့ နိုဂုဟိတ်
နောက်က အအရကို ရွှေသုတေသနပြင်ချေး၊ သံယျားဗျား ၂ လုံးတွင်
တစ်လုံးကို ဤဟုတ်ဖြင့် ချေး ဝေးထဲ ပြီး၏။

အဂိုးအဘဂါရီ၌ လူတိုး ၁၁ သုတေသနပြင်(ယဲ)ပြု၊ ယံယျားကို အာ
သီကပ်၊ ဂုဏ်ပြုးကို ယာ သီးအပ်၊ ဂု ၂ လုံးတွင် သစ်လုံးကို ဤ
သုတေသနပြင်ချေး၊ ဝုတုံးအသာကို ၁၁ သုတေသန တွက်ပြုခြင်း။

၁၃၄

မြတ်စွာနှင့်သွေးသွေး

[အဆင်] ၂၇။ နှောင်းလျက် တိတိ, သရီးအ, အတိ အဗ္ဗာ,
အဗိုပြု, အဗျာ ဖြစ်စောင်ပြု။

အဗ္ဗာခီရိတ်	အတိ+ဥခီရိတ်
အဗ္ဗာနာန်	အတိ+အကွာန်
အဗ္ဗာဂြိတော့	အတိ+ဥဂြိတော့
အဗ္ဗာကာသော	အမိ+အဗာကာသော
အဗ္ဗာဂုဏ်	အမိ+အဗုဏ်
အဗ္ဗာပဂ္ဂတော့	အမိ+ဥပဂ္ဂတော့

၁၇။ မြန်ာက်၏ သရီးလျက် အဗ္ဗာ, အဗိုပြု အဗ္ဗာ၏
ရှုံး၏။ အဗ္ဗာခီရိတ်ကို “အတိ+ဥခီရိတ်” ဟု ပုဂ္ဂဖြတ်၊ အတိကို
အဗ္ဗာ၏ ဗ္ဗာ၏ အသရကိုချေ၊ မြန်ာက် ဥသ္ထိကပ်၊ အဗ္ဗာခီရိတ် ပြီး၏၊
အမိ+အဗာကာသော၏ အမိကို အဗ္ဗာ၏။ ဗ္ဗာ၏ အသရကို ချေ၊ မြန်ာက်
သ္ထိကပ်၊ ပြီး၏။

[အဆင်] ၂၈။ ရုတ်ခါရိုး, ပုဂ္ဂ ပတ်, ပုဂ္ဂ ပြိုးဆောင်ပြု။

ပုဂ္ဂ	ပတ်+ကရို
ပုဂ္ဂကည်	ပတ်+ကည်
ပုဂ္ဂရှုပန်သဝီဇာစ	ပတ်+ရှုပန်သဝီဇာစ

၂၈။ ပတ်သည် မူလပြုးတည်း၊ ထို ပတ်ကို တရာ့တော်၏ ပုဂ္ဂပြု။
ရှုံး၏။ ပုဂ္ဂကို “ပတ်+အရိုး” ဟု ပုဂ္ဂဖြတ်၊ ပတ်ကို ပုဂ္ဂပြု၊ ထို၏
ဗုံးကို ချေ၊ မြန်ာက် အဲ ဖို့ကပ်၊ ပြီး၏။

သွေးသွေး

၁၃၅

[အဆင်] ၂၉။ ယျော်းနှောင်းဝလော, ချိုးအေး, အ-မျှ
ပြိုးဆောင်ပြု။

ယျော်း	အ-မျှ
ယျော်းဝလော	အ-မျှ

အ-မျှ

၂၉။ ယျော်းနှောင်းလျှင် ဘဝါး၊ အဝကို အိပ်။
ရပ်တွေ၏။ အိန္တ္တို့ အ-မျှ + နှော်း ဟု ပုဂ္ဂဖြတ်။ အဝကို
အိပ်။ အိန္တ္တို့ပြီး၏။

ဥဝသာရရိပါက

၃၀။ ပ-ပရာဟု, နိ နိ ဥ၊ သံ-ခ ရိ အဝါ။
၃၁။ အနှံ ပရိ, အတိ-ခိ, ပတိ သံ-အာရိုး။
၃၂။ အတိ အပေး, အပိုမျိုးနှင့်, ဥပါဝါးနှင့်ဆယ်,
မှတ်စွဲ၍ ဥပသာရ
၃၃။ စ ဝါ ဟေး အနှံဟေး, မူမှ အဝေး, သူမှုဝေ ဒွေး အဗျာ။
၃၄။ ယထာ တထာ, ယာဝတာ, ယာဝိတာဝါတာဝါ။
၃၅။ ဥပနိုးအ-မှုံး၊ တို့ရေး အိုံး၊ ပါရံး ဥဟ္မား၊ စသည်း၊
ချားစွာ နီပါတာ။

ပြုအပ်ခဲ့သော ပ-ပရာ စသည်း၊ ဥပသာရ ၂၀ တည်း၊ ထို ၂၀ ကို
လက်းအတိုင်း ဆရာတာ ခြရတွက်ပြုပါ။ နံပါတ်ပုံးတို့ကား အလွန်များ၏။
၁, ၁၂, ဟေး, အမေား, ရေး, အမေား, သူမှုဝေ, ဒွေး, အဗျာ, ယထာ, တထာ,
သာည်ဖြင့် လက်းအတိုင်း၏ ပြောပြုပါ။

သွေးသွေး ပြီး၏။

သမာသိကျဉ်း

- [စောင်] ၁။ နိဂုံရသေား၊ ပုစ်တွေများလည်း၊ အစ်ပါးပုစ်
ပြစ်၊ ကာ်နှက်ပြစ်အဆာင်၊ ကျိုစ်စ် ပေါင့်စ်၊
ချုံချဉ်းအပ်၊ သမာသိ ၉၀၅၍၏
- ၂။ ပျော်-ကြီး-ထပ်၊ ဗ-ဒ္ဓာတ်၊ ခခြားက်လုပ် အမာသာ

သမာသိအပြေား။ ပူဇ္ဈာ ၂-ပါကိုပြစ်စေ၊ ၃ ပုစ် ၄ ပုစ် စသော
ပုစ်အများကိုပြစ်စေ၊ အစ်နှက်ထည်း၊ တစ်ဝါဘေးထည်း၊ တစ်ပုစ်
ထည်း ပြစ်အောင် ခုံးမူ ချုံးကြပ် ပ်ထားမှုကို “သမာသိ”
ဟု ၉၀၅၏၊ ထို အမာသိသည် အပျော်အသာ၊ ကမ္မစာရည်း၊
ဒိဂုံး၊ တဖူရိုံး၊ မဟုတ်ပါ၊ ဒွန်ဟု ၆ ပါးပြော်၏။

က။ အပျော်အသမာသိ

- [စောင်] ၃။ ဥပသာရ၊ နှီပါတကို၊ အပျော် ထို့ဘို့ ထို့၏
အနက်၊ ပြောန်းလျက်ပေး၊ ရှေ့က ၈၁၊
၉၀၅၈ အပျော်အသာ။

- ၄။ ဥပသာရနိုပ်ပါတ်ပုစ်များကို “အပျော်”ဟု ၉၀၅၏၊ ဥပန်စုံ၌
ဥပတစ်ပုစ်၊ နှေရံတစ်ပုစ်ဟု ၂ ပုစ် ၆၅၏၊ ဥပသည် ဥပသာရ
ပုစ်ထည်း၊ ထို ဥပသာရပုစ်သည် ရှေ့ကအောင်။ “ဥပ-အနီး+

နိုင်ရ=မြို့” ဟု ၂ နက်ရှိမန္တာလည်း “ဥပန်ရ=မြို့အနီး”
ဟု ဥပယ်စ် အနက်က ပြောန်းလျက် လိုရင်း ပြစ်လျက်
ရှိ၏။ ၂ ပုစ်ပြစ်အသော်လည်း ဥပန်စုံဟု သမာသိစုံတားအော်
အခါးတစ်ဝါဘေးထည်းအော် တစ်ပုစ်ထည်းအားပြစ်တော့၏။
နိဂုံးက ၂ နက်ရှိအသော်လည်း မြို့အနီးကဲ ပစာနှုန်း၊ မဟုတ်ပါ၏။
မြို့အနီးအနီးတဲ့ အနီးအနက်သာ ပစာနှုန်းရေတာ့၏။ ထို့နဲ့
ကျိုးထည်း၊ ပြစ်ရှိ အစ်နှုန်းထည်းသာ ရေတာ့ကြား၌
၁။ “သမာသိ” ဟု ၉၀၅၏၊ ဥပါးမူး အပျော်အသာ အပျော်ပုစ်
လည်း ပစာနှုန်းအကြောင်း ဥပန်စုံကို အပျော်အသာ
အမာသိဟု ၉၀၅၈ ရသည်။

လင်နည်း မှတ်ချက်။ ၁ လက်ာမျှအောက်ကိုသာ နှုတ်တက် အရ
ကျက်ပါ ပုံးများအည် အရကျက်ဖို့ မဟုတ်ပါ။ ထို့ကြောင့်
များများ ထုတ်ပြုသာပေါ်သည်။ ပထမရက်၌ ပုစ်အနှက်
မှန်အောင် အားလုံး ရွတ်ဆို၍ ဖတ်ပါမော်၊ နောက်ရက်၌
စာသော်သာများကို ရွှေ့ပါ တစ်စုံက စာအုပ်ကြည့်၍ “ဥပ
န်ရ” ဟု သံပိုင်ရွှေ့ပါ။ နောက်တစ်စုံက စာအုပ်မကြည့်ပဲ
“မြို့၏+ အနီး=မြို့အနီး” ဟု သံပိုင်ရွှေ့ပါ။ အပြန်အလှန်
ထုတ်စုံကို “မြို့အနီး= မြို့အနီး” ဟု မြန်မာလို့ ရွတ်လျက်
အခြားတစ်စုံက “ဥပန်ရ” ဟု ပါ့၌လို့ ရွတ်ပါမော်၊ ပျော်
ပျော်နှင့် စာတတ်လွှာယ်အသာ အစ်နည်း၊ ပြစ်ကြောင်းကို
အောင်းအောင်းသိလျှင် ကိုယ်တိုင်ထည်း ပို့ချက်ပါ။

ပုံစံများ

ဥပန်ဂရံ-မြို့၏+အနီး (မြို့အနီး)။
 နိခွဲရထံ-ပူပန်မှု၏+မရှိခြင်း (ပူပန်မှု မရှိခြင်း)။
 အနုရထံ-ရထား၏+နောက် (ရထားနောက်)။
 ဓနုံဝါတံ-လေအား+အလျော် (လေစုန်)။
 အနုဓားတံ-ရေအယဉ်းအား+အလျော် (ရေစုန်)။
 ပုံး၏+လောက်+ဆန်းကျင်ဖက် (လေဆန်)။
 ပင့်သာတံ-ရေအယဉ်း၏+ဆန်းကျင်ဖက် (ရေဆန်)။
 ပစ္စာတံ (ပတ်+အတ္ထံ)-ပိမိ မိမိ၊ အသီးအသီး၊ ကိုယ်စိုက်ယ်။
 အာကုမှု ရံ-သတ္တိသားတို့၏အောင်။
 အာပါကော်တို့ကံ - အသက် အစွမ်းတို့၏အောင် (အသက် ဆုံးအညွှတ်တို့၏အောင်)။
 သုတ္တိကံ-ထမင်း၏+ပြည့်စုံခြင်း (သာယာဝပြာခြင်း၊ အစာ ပေါ်ခြင်း)။
 ဓမ္မိကံ-ထမင်း၏+မရှိခြင်း (တော်မွှတ် ခေါင်းပါးခြင်း၊ အစာ ရှားခြင်း)။
 ယထာဝုံး - အကြောင်အကြောင် ကြီးသုတ္တိ (ကြီးစဉ် ထော်လိုက်)။
 ယထာသုတ္တိ-အကြောင်အကြောင် သတ္တိရှိတို့ (သတ္တိရှိသလောက်)။
 ယထာမလံ - အကြောင် အကြောင် အားစွမ်းရှိတို့ (အားစွမ်းရှိသလောက်)။

ယထာက္ခာမံ-အကြောင်အကြောင် အစဉ်ရှိတို့ (အစဉ်အားလျှော်စွာ)။
 ယာဝတီး၊ ယာဝတာယုကံ-အသက်အပိုင်းအခြားအတိုင်း (အသက် ရှည်သမျှ)။

ယာဝအထံ (ယာဝ+အထံ) - အလိုရှိတို့ (အလိုရှိသလောက်)။
 တိုးနာပွဲတံ-တောင်၏တစ်ပက် (တောင့်ဟိုဖက်)။
 အာန္တာဖါနားတံ-ပြာသာ၏၏+အတွင်း (ပြာသာ၏ထဲ)။
 အခိုင်းဝယံ-ဝါ၏+အတွင်း (ဝါတွင်း၊ မိုးတွင်း)။
 ပဟိန်ဂရံ-မြို့၏+အပ် (မြို့ပ်၊ မြို့ပြုမြို့ဖက်)။

ဥပရိပါသစ်းတံ-ပြာသာ၏+အထက် (ပြာသာ၏ထက်)။
 ယော်မြှုံး-ပညာဝင်စာ်၏၏+အောက် (ပညာဝင်စာ်အောက်)။
 ပုံခရာတံ-ထမင်းစားနှုန်းမှာကာလ၏+ရွှေ (နံနက်အခါ)။
 ဖွဲ့ာဘတံ-ထမင်းစားနှုန်းမှာကာလ၏+နောက် (နေလွှဲအခါ)။
 သုရာဂံ- ဂုဏ်ပြစ်၏+ကျိုးကပ်း။
 ပါရာဂံ- ဂုဏ်ပြစ်၏+ ဟိုးကပ်း။
 ဆ မက္ခာကံ-ယင်းကောင်နှင့်တက္က (ယင်းကောင်ပါမကျိုး)။

အဖွဲ့ာဘသမာသံ ပြီး၏

၁။ ကမ္မခာရည်း သမာသု

[အောင်] ပဒန်း၊ အရတု၊ မှတ်ယူ ကမ္မခာရယ်။

၅။ “မဟေးနှစ်း-မြတ်မြေသာ+ပုဂ္ဂိုလ်သာ-အယာကျေား” ဟူရန္တ့မြတ်သူ
လည်း အယာကျေား၊ ယောကျေားလည်း မြတ်သူ၊ ဌားနှီး ရွှေပိုင် နောက်ပုဂ္ဂို
အရတုနှစ်းသမာသုကို “ကမ္မခာရည်း” ဟု ခေါ်၏အယာကျ်း+ပုဂ္ဂိုလ်သာ
ဟု ၂ ဝိဘက်ဆုံးသော ၂ ပုဂ္ဂိုလ်ရာစွဲ “မဟာပုဂ္ဂိုလ်သာ” ဟု တစ်ခိုက်
ဆုံးခြား တစ်ပုံးထည်းမြှင့်၍ “အယာကျေားမြတ်” ဟု တစ်နှစ်လည်း
ရွှေသာခြောင့် သမာသုလည်း ဖြစ်သည်။

ပုံးချုံး

မဟာပုဂ္ဂိုလ်သာ-မြတ်နေသာ အယာကျေား (အယာကျေားမြတ်)။
မဟာမြတ်-မြှင့်သောအား (အားမြှင့်)။
မဟာမြတ်-မြှင့်သောအား (သပ္ပါဒ်သာ) -ချီးမွမ်းအပ်သော ယောကျေား
(သူခုက်ခက္ခင်း)။
နှီးလွှာ-လွှာသောကြော (ကြောလွှာ)။
မြှေးဟွာအရိုက်-ပုန်ကားသွေးငယ်း (ပုန်ကားမငယ်)။
ချို့ယကည်း-မင်းချိုး သော်ချိုး (မင်းချိုး)။
သာရီပုဇွဲဖွေးရေား- သာရီပုဇွဲဖွေးနှစ်။
သူမေမာရှိတေား-သူမေမာ ပညာရှိ (သူမေမာ သူခေမိန်)။
သီတုကျိုး- မအေးလည်းအေး ပုလည်းပုလည်သာ အေား။
မူးမြှေး- မနှစ်းမူးမြှေးနှင့် တူစွဲတ်မူးမြှေး (ဘုရားတည်းဟူသော
နေမ်း)။

မွေးသည်း-တရားဟု ဖြစ်သော သည်း။
မွေးသခံ့ဗြေား-တရားဟု ဆိုအပ်၏။
မွေးသမွေား-တရားဟု သမုတ်အပ်၏။
ပါကေသည်း-သည်း ပါကေသည်း။
အနိုဒ်သည်း-အနိုဒ်ဟု ဖြစ်သော သည်း။
မိတ်သည်း-သီးဟု ဖြစ်သော သည်း (သီးအမှတ်)။
အယွှေးပို့-အယွှေးဟု ဖြစ်သော အယွှေး။
သွေးဝန်း-သွေးဝန်းလျှင် ဥပ္ပါဒ်။
စက္ခာနှိပ်း-စက္ခာနှိပ်းပင် ဇူနိုင်း။
ရုပ်ရမတ်း-အဆင်းသည်ပင် အာရုံး။
အမြာယွှေးကေား-ပုန်ကားစစ် မတုတ် (ပုန်ကားတု)။
အကုသလုံး- အကုသလုံး (ကုသလုံး မဟုတ်၊ ကုသလုံး၏ ဆန့်ကျင်ဖက်)။
အကတ္ထား-မပြုမျှုံး (မပြုပါ)။
ကပန္တား (ကပန္တား+ကပန္တား) -စက်ဆုပ်ဖွှုလ် အား။
ကာလဝဏ်း-နည်းသော ဆား။
ပါဝဝန်း-ပါဝဝန်းသော စကားတော်။
သူဂေါ်နှေား-မကောင်းသော အနံး။
သူဂေါ်-မကောင်းသော ဂေါ် (မကောင်းစေသာ=ရောက်အပ်သော ဘဝ)။
ခွဲ့တိုး-မကောင်းမှုသာ+ဂေါ် (ခွဲ့တိုး၊ တို့ရစွဲဘန်၊ ပြီးမြှေား၊ အသုရကာယ်)။

ကမ္မခာရည်း သမာသု ပြီး၏။

၈။ ဒိရိသမာန်

[အောင်] ၅။ ကမ္မစာရု, သမာသပင်, ရွှေက သံ့၊
ရှိသော, ဆင့်ကာ ဒိဂု ခေါ်။

၆။ "ကော်ပွဲလား-ထုတ်ယောက်စသာပုဂ္ဂိုလ်"ဟု ရွှေပွဲနှင့်
နောက်ပုစ် အရတွေ့သေားကြောင့် ကမ္မစာရည်း အမည်ရသော
သမာသ်ဆည်ပင် ကော်သုံးသံ့ပုစ် ရွှေရှိသောခါ ဒိဂု
သမာသ်ဟု တဆင့်ထုတ်၍ နာမည် ခေါ်ရသည်။
ပုံးပျော်း

ကော်ပွဲလား-ထုတ်ယောက်ထည်းသော ပုဂ္ဂိုလ်။

ဒိရတ္တာ-၂ ညွှန် (တိရတ္တာ-၃ ညွှန်)။

တိဇောက်-၃ ပါးသော ဓလာက (၃ လောက)။

ဝဘုယ်စွံ-၄, ပါးသော သစ္ာ (သစ္ာ ၄ ပါး)။

ဟွေသီလွှာ-၅ ပါးသော သီဇ (၅ ပါး သီဇ)။

ဟွေသီကွားပဒ်-၅ ပါးသော သီကွားပုစ်။

ဆွဲဗောက်နံ (ဆ+အာယက်နံ)-၆ ပါးသော အေယက်နံ။

အတ္တာဟံ-ခုနှစ်ရှိ (၇) ရှိ။

သတ္တက်ဒါဝါဝရံ-၇ စင်းသော ဂေါ်ဒါဝရံမြှိမ်း။

နှုဝေးကုတ္တရံ-၉ ပါးသော ဓလာကုတ္တရံ။

သတ္တယောဇ်-တစ်ရှိသော ယူဇား (ယူဇား တစ်ရှိ)။

အဆ အသာသာ စက္ကဝါဌာနံ-တစ်ရှိအောင်းသော စက္ကဝါဌာနံ။

ဒိရိသမာန် ဖြီး၏။

၇။ တွေ့ရှိသ် သမာန်

[အောင်] ၆။ အံ စသည်ကျေ, ရွှေပွဲနေ့, နောက်ကျေ ပွဲမား
၇။ တွေ့ရှိသ်, ဓနာက်ပုစ်ရ, မှတ်၍ အပြုသား

၆, ၇။ ရွှေပွဲနှင့် အံ ဝိဘတ် စသော ဝိဘတ်ကျေ၍ နောက်ပုစ်၍
ပွဲမားစံသုတေသနသည် တွေ့ရှိသ်သမာသ်
မည်၏။ ထို တွေ့ရှိသ်၏ ဓနာက်ပုစ်အနက်သာ ပစာနှစ်၏
[ဘုမ်း+ ဂလောမှ ဘုမ်းကတော် ပြုစ်ရာ၌ ဘုမ်း ဘုမ်းသော
ရွှေပွဲဝါယ် အံ ဝိဘတ် ကျေ၏။ ထို ကျေးသော ဝိဘတ်ကို
ကြည့်၍ ခုတိယာတပျော်ရှိသ်, တုတိယာတပျော်ရှိသ် စသည်ဖြင့်
သံပါလေ။]

ခုတိယာတိဘတ် ကျေပုံ

(က) ဘုမ်းကတော်-မြှုပ်သုံး သွေးသူး

ဆုပွဲတွေား-ချမ်းဆာသုံး ဇန်နဝါရီ
တတိယာ မြှုပ်ပုံ

(ခ) ဗုဒ္ဓဘာသိုံးကတော်-ဘုရားသည် ဖော်အပ်သော အရား
သလ္လာဝိဒ္ဓိ-မြှားဖြင့် ပစ်ခြင်းအပ်သော အားခကာခြင်း
သီလသမ္မန္တား- သီလနှင့် ပြည့်စုံသူး
ကျော်သုတေသန- တစ်ခြိမ်း ယုတ်ဆလျှော့သော နှစ်အယ်။
ဝါ-ဘုရား [ကောန်+ခုနား+ပိုဘတ်။]

အသာစော်-မြှုပ်းဖြင့် ကပ်ယှဉ်အပ်သော ရထား
(မြှုပ်းရထား)။ [အစောန်+ယုတွေား+ရှုစော်။]

၁၄၄

မူလတန်းသွေး

၈၇၂။ ကျော်

- (၁) ကထိန့်အဲ - ကထိန့်အလို့ငှါ ဆဝတ်၊ ၀၁-ကထိန့်လာ့
ဆဝတ် (ကထိန့်ခဲ့ဖို့ ဆဝတ်)။ [ကထိန့်သာ - ကထိန့်
အလို့ငှါ+ခုသံ- ဆဝတ်]
အာဂန္ဒိကတ္ထံ- ပည့်သည်တိ အကျိုးငှါ ထမင်း။
(ပြောသည်ကျော်ဖို့ ထမင်း)
ဗုဒ္ဓဒေသံ- ဘုရားအား လူအပ်သော ပန်။

၁၉၃၆။ ကျော်

- (၁) မေထုနာပေဇတ်- မေထုန်းမှုကင်းသူး [မေထုနာ+
အပေဇတ်]
နိဂရိနိုဂိုး- မြို့မှ ထွက်သွားသူး
ပိဏာပါတ် ပတိကြော်နှီး - ဆူမ်းခံရာမှ ဖခဲ့သည်။ [ဆူမ်းခံ
ပြန်လာ- ဆည်]
စောရသယံ- ခုံးသွားမှ ပြောက်ခြင်း။
အုပ္ပါဒ်ရတိ- ခုံးရောက်မှ ရွှောင်းပြောက်ခြင်း။
ထမ္မား- ကံးပြောင်းပြောက်သော ရပ်း [ကမ္မား+တံးတံး]

၁၉၅၁။ ကျော်

- (၁) မာပုရိုးသာ- မင်း၏ အချုပ်းယောကျိုးး (မင်းခေယာကျိုးး)
မာပုရိုးတွော- မင်း၏သား (မင်းသား)
ဗုဒ္ဓသာဝဏော- ဘုရား၏ ထပည့်။
ဆဝနာဝာ- နတ်တို့၏ မင်း (နတ်မင်း)

သမာသံအကျိုး

၁၄၅

သွေး

- (၁) ရှုပေသညာ-ရှုပ်းသညာ။
သံအာရုံးကျွေး- သံအာရုံးကျွေးရင်းရဲ့
မွှေရေတာ- တရား၌ မွှေ့လျော်သူ။
စက္ခိုပြောက်- စက္ခိုပြော (မြို့သာ) ပိုပြောက်။ [စက္ခိုပြော+
နှိမ်တံး+ရိုပြောက်]
ပိုကာလတော်လုံး- ပိုလဲအာရုံးစားခြင်း။
လူထိုးတွော- မိန့်မတိုးပြေားသူး (မိန့်မလိုက်စားသူး)
ပုံးပွဲတွော- တော်ပြုးတည်သူ။
မက်း- ညှိုးပြုးပော်သူ။
ထွေးပြုးသမာသံ ပြီး၏။

၁။ မဟုတ်ပို့သမာသံ

- [ဆောင်] ၈။ သမာသံပုံးပွဲတွော၊ ပေါ်ဝင်ရုံ၊ ထိုပွဲ၊ အညာပဒေ၏။
၉။ ထိုးအညာပုံး၊ အရထုတ်၊ မဟုတ်ပို့ခေါ်။

- ၈, ၉။ သမာသံပုံးပုံးအညာပုံးကို “သကာပစ္စ=ပို့ပုံး”ဟု မေး၏၊ ထိုး
သမာသံပုံးပုံးအညာပုံးတွင် ပပါဝင်သောပုံးကို “အညာပစ္စ=
(အညာပုံး)”ဟု မေး၏။ [အညာ=သမာသံပုံးပုံးတပါးအသော+
ပစ္စ=ပုံး] ထိုးအညာပုံးအနှက်ရှိုံး ဖော်စွဲသော သမာသံသည်
မဟုတ်ပို့သမာသံ မည်၏။

၁၉

သယ+ဝိတက္ခန - ၂ ပုဒ်ထည် သမာသ်ပ်ဆပ်စော ပုဒ်တည်း၊ အဝိတက္ခန-ဟု အမာသ် ဖြစ်စသာအေါ် သယ အနက်လည်း ပဓာနမဟုတ်၊ ဝိတက္ခနအနက်လည်း ပဓာနမဟုတ်၊ ပြင်ဖက် က ဝေမျှပုဂ္ဂိုလ် အနက်သာ ပဓာန ပြစ်စော်၏၊ ထို့ကြောင့် "အဝိတက္ခန-ဝိတက်နှင့် စက္ခဖြစ်စသာ ထနား" ဟု အနက် ပေးရသည်။

ပုံစံများ

အဝိတက္ခန-ဝိတက်နှင့် တက္ခဖြစ်စသာ ထနား။
အာဂတ် အမဇကာ - အနက်လွှာကြုံစော ရဟန်းတို့ ရှိစသော အာရာမ် = (ရဟန်းတို့ အာရာနောက်ပ်စော အာရာမ်)။
အိတိန္ဒိယာ - အောင်အပ်ပြီးသော ဉဲန္ဒိန္ဒိရှိစသာ ရဟန်း = (ဉဲန္ဒိန္ဒိ အောင်ပြီးသော ရဟန်း)။
အိတ်မာစရာ - အောင်အပ်ပြီးသော မာရ်ရှိစသာဘုရား = (မာရ်ကို အောင်ပြီးသော ဘုရား)။
အိန္ဒိယုံက်း-ပေးအပ်စော အခွန်ရှိစသာဟင်း = (အခွန်ပေးအပ်း)။
နိုဂိုတဗောဓား-ထွက်ခွဲစသာ လူတို့ရှိစသာ - (လူတို့ထွက်ခွဲရှိစသာ)။
အိန္ဒိယော်း-ပြတ်စော လက်ရှိသူ = (လက်ပြတ်ရှိသူ)။
အမွန်သော်း-ပြည့်စုံစော ကောက်စပါးရှိရာ စုပ်ပုံး = (ကောက် စပါးတို့ ပြည့်စုံရာ စုပ်ပုံး)။

မဟုတ်ပိုသမာသ် ပြီး၏

၈။ ခွဲနှင့်သမာသ်

- [ဓာတ်] ၁၀။ ၂ ပုဒ် ၃ ပုဒ်၊ စသည်ထုတ်ပေ၊ တွဲအော်မျှ၊ ပုဒ်နက်ရ၊ ပုဒ်ကြုံ ခွဲနှင့်သမာသ်။
၁၁။ ကော်ချုံချုံ၊ မဟုတ်ချုံချုံ၊ နှစ်ဝါးရှိသည်မှု။

- ၁၀။ ၂ ပုဒ်တွဲတွဲ ၃ ပုဒ်စသည်တွဲတွဲ၊ တွဲသမျှ ပုဒ်အားလုံး၏အနက်ကို (အတွဲလိုက်) ရှိစသာ သမာသ်သည် ခွဲနှင့်မည်၏။
၁၁။ "ဝဏ္ဏသောတံ" စသည်ပြင် ကော်ချုံချုံသော ခွဲနှင့်လည်း ရှိ၏။ "သမဏ မြားယွကာ" ဟု မဟုတ်ချုံရသော ခွဲနှင့်လည်း ရှိ၏။

ပုံစံများ

- ဝဏ္ဏ သောတံ-မှက်စိ နား = (မှက်စိနှင့် နား)။
ဂိုလ် ဝါဂိုလ်-သီခို တိုးမှတ်ခြင်း။
ပါလ ပါဇာန်-ထွန်သွား နှင်တံ။
ဟလ္မာ အသံ- ဆင် မြှင်း။
ဂုံး မကသံ-မှက်၊ မြှင်း
အဟိ နှကုလံ-မြှေ့၊ မြှေ့ပါး။
သီလ ပညာကံ- သီလ၊ ပညာ။
အမြောက်-ဆိတ်၊ ဆိုး၊ (အမြောက်-ဟုလည်း ရှိ၏)။
သမဏ မြားယွကာ-ရဟန်း ပုံးရှိုး တိုး။

ခွဲနှင့်သမာသ် ပြီး၏

သမာသ်ကျဉ်း ပြီးပြီး။

တို့တို့ကျဉ်း

[အောင်] ၁။ နာမ်ပုဒ်အများ၊ အနက်ထွားအအာင်၊ စီးပွားရှင်ပြု၊
ပွဲည်းရှု၊ မှတ်ရှု တို့တို့၏။

တို့တို့၏ရပုံ “တံ+ဟိုဘ”ပုဒ်မှ ဟကို ပြု၊ နိဂုံဟိုဘ၏ ၁ ပြု၍
“တို့ဘ”ပုဒ် ပြုသာရသည်။ တေသား-ယိန္ဒာမ်ပုဒ်
တို့+ဟိုဘ-စီးပွားရှင်သော ပွဲည်းအည်။ တို့တို့-တို့တို့ မည်၏။
“ဝသိင္း”ဟူသော နာမ်ပုဒ်သည်။ “ဝသိင္း” မည်သော ရသွေး
တို့ကို ဟော၏။ ထို ဝသိင္းဟူသော နာမ်ပုဒ်နောင် တို့တို့မစွဲည်း
သက်၍ “ဝသိင္း”ဟူ ပြုသောအခါး “ဝသိင္း၏သား”ဟူသော
အနက်ကိုပေါ်ဟော၏။ “၏။+သား”ဟူသော အနက်အည် တို့တို့ပစ္စည်း
ပြောင့် ထိုးတက်လာသော အနက် (စီးပွား) တည်း၊ ဤသို့လျှင်
နာမ်ပုဒ်များနောင် တို့တို့ပစ္စည်းသက်လျှင် အနက်တင်မျိုး ထိုး
တက်လာသောပြောင့်တို့တို့ပစ္စည်းများကို “နာမ်ပုဒ်တို့၏။” ဟူ၍
ဟူ ဆိုရပေသည်။

တို့တို့အပြား

[အောင်] ၂။ အပွဲ-နောက်၊ အသာယ်-သံ့ဗျာ၊ ထာဝါဗျာ၊
ဤမြို့က်ဝါ၊ ပြားထ တို့တို့တည်း။

၃။ အပွဲတို့တို့ အနေကတ္တတို့တို့ အသာယ်တို့တို့ သံ့ဗျာတို့တို့
ထာဝါတို့တို့ အပျော်တို့တို့တို့တို့တို့တို့တို့တို့တို့တို့တို့

၁။ အပွဲတို့တို့

[အောင်] ၃။ အာနှင့် သီး၊ ပြေး မြင်က ၁၊ ဆက်လျှော့၊ အပစ္စ
အနက်သွေး။

၄။ ထို အပွဲ၊ အနက်ပြုပို့၊ က နှင့် ကာယန်၊ ကာန်
ကောယျာ၊ ကိုးကိုးကော့၊ ကိုးယာ့ ကျော့၊ က ဝ
ကော့၊ ပစ္စည်းများ၊ ဓလ်ပွဲ့ဗျာ အက်ရသည်။

၅။ ပစ္စည်း၌ က၊ ပါအမျှဝယ်၊ အ ဆရာ၊ အ ကို
အာရေး၊ လူ ဝက် ၈ တည်း၊ သားရား ၉ ဝက်၊
ဓလ်လန်အောင်၊ မှန်မှန်ပြုကာ၊ က ပျော်းများ၊
ဖုန်းပွဲ့ဗျာ ကျော့မည်။

၆။ ဝသိင္း - ဝသိင္း၏ သား၊ မြေး၊ မြင် စသည်၊ ဝသိင္း
ဝသိင္း၏ သီး၊ ပြေး၊ မြင် စသည်၊ ဤသို့ သား သီး၊ ပြေး
မြင် စသား အနက်များကို အမစ္စ အနက် ဟု ခေါ်၏။ ထိုး
အမစ္စအနက်၌ က-စသား ပစ္စည်းများ သက်ရသည်။

၇၂။ က၊ ကာယန်၊ ကာန်၊ ကောယျာ၊ ကိုး၊ ကိုးကိုး၊ ကိုးယာ့၊
က ဝ၊ ကော့၊ ပစ္စည်းများတည်း၊ ထို ပစ္စည်းများ၌ က
အကွန် ပါလျှင် ရွှေသုံး သရကို “ဝဒီ” ခေါ်၏
တိုးပွားမှတင်မျိုး ပြု၏။ အ ကို အာပျ်၊ လူဝက် (လူ-ဤ)
က ၈ ပြု၊ ၉ ဝက် (၉-၉) ကို က ပြု၏သည်-ဟူလို့၊ ထိုးက
ပျော်းကိုသည်း ချေပစ်ရသည်။ ထိုအခါး “အ- အာယန်-
အာန်” စသည်တို့သား ကျော်စော့၏။

ပုံစံများ

- (က) ဝါသိဒ္ဓာ— ဝသိဒ္ဓရသုံးသား၊ ဝါသိဒ္ဓာ— ဝသိဒ္ဓရသုံးသား [ဝသိဒ္ဓယာ+အပ္ပါး"အနက်၏ က ဖွဲ့ည်း"]
- (ခ) ဝွှောယနော၊ ဝွှောဇာဌာ — ဝွှောရသုံးသား၊ ဝွှောယနီ၊ ဝွှောနီ — ဝွှောရသုံးသား၊ ကုန္တာဇာဌာ — ကုန္တာရသုံးသား၊ ကုန္တာယနီ၊ ကုန္တာနီ — ကုန္တာရသုံးသား [“ဝွှောယာ+အပ္ပါး” စေသာ အနက်၏ ကာယနီ၊ ကာန ဖွဲ့ည်း]
- (ဂ) ကတိုကေယြာ — ကတိုကာ၏ သား၊ ကတိုးကေယြုံး— ကတိုကာ၏ သုံး [“ကတိုကာယာ+အပ္ပါး”အနက်၏ အေသာက် ပွဲည်း”]
- (ဃ) ဒက္ခို-ဒက္ခိုရသုံးသား [“ဒက္ခိုယာ-အပ္ပါး”အနက်၏ က ဖွဲ့ည်း”]
- (င) အကျေပုံးကော — သာကိုဝင် ဖိုးသား၊ ဘုရား၏ သား [“အကျေပုံးတာ+အပ္ပါး”အနက်၏ ကိုကပ္ပါည်း”]
- (စ) သ ဘုရားတိုးကော — သာကိုဝင် ဖိုးသား၊ ဘုရား၏ သား [“ကျေယာပုံး”]
- (ဆ) ကျော်မြော — ကျော်နိုး၏ သား [“ကျော်နိုးယာ+အပ္ပါး”အနက် ဘုရား”]
- (ဇ) မြောက်ဝါ-ဥပရ်၏ သား [“ဥပရ်ယာ+အပ္ပါး”အနက်၏ ကံဝါပွဲည်း”]

တွဲဦးနှင့်

- (၅) ဝေမြတ်ဇာ — ဗုဒ္ဓိုပ်၏ သား [“ဝိမာ ဦး + အပ္ပါး”အနက်၏ ကော်ပွဲည်း”] သာမာနာဒရာ- ဥပရ်ယာ၏ ရဟန်း၏ သား [“သမကယာ+အပ္ပါး”အနက်၏ ကော်ပွဲည်း”] ဥပရ်ယာ၏ “အမာ”ဟု ဆိုလို့အည်း”]

ရပ်တွက်။ “ဝသိဒ္ဓာ”ဟု ဖွဲ့ည်း “ဝသိဒ္ဓယာ+အပ္ပါး=ဝသိဒ္ဓ၏+သား” ဟူသော အနက်၏ ဝသိဒ္ဓဇာဌာ က ဖွဲ့ည်းသက်၊ ဝ၏ အ ကို အာဝါးဖြို့ပြု၊ ထိ ပျော်းချော် (ဝသိဒ္ဓနာ) ဌ်၏ အ ကို အော်၊ ဝသိဒ္ဓ၏ သို့အပ် (ဝသိဒ္ဓ)၊ သို့ဘုတ် သက်၍ သိကို အာဝါး၊ ဝသိဒ္ဓာ ပြီး၏ ရှုံးသို့ အေသာက်ပြုး ရပ်ပြီးပုံး၏ ဆရာတေ ပြောမြို့ပါ။ [ကာလေးများကိုယ်တိုင် ဆတ္တု၏ပါ၍အောင်။]

သင်္တုည်း။ “ရပ် ဖတ္တုကြပေါ် စာသင်ယားများကို ပုံးပြု၍ တစ်ဝါ က “ဝ သိဒ္ဓာ”ဟု ဆိုလျှင် နောက်တစ်ဝါက “သိုံး၏သား”၊ ဟု မြန်မာလို့ ဆိုပါ၏။ ထစ်ဝါက မြန်မာလို့ဆိုလျှင် နောက် တစ်ဝါက ပါ်ပို့လို့ ဆိုပါ၏။

၂။ အနုက္ထတ္ထတို့တို့ ပထမပိုင်း

[အောင်] ၆။ သ အွှေ့နှင့်၊ တရတိ စသည်၊ အနက်မြို့၊ အက်ပြီ၊ ကိုက တဲ့

၆။ သ သို့- ရောနောအပ်၊ တရတိ- ကူး၏၊ ရှို့သို့မြေသာ အနက်များ၏ ကိုကပ္ပါည်းသက်၏၊ ရှို့ ကိုကပ္ပါည်း၏ အနက်မြတ္တကား အလွန် များ၏၊ ပုံ့စုံ သတ္တိပြုပါ၏။

ပုံစံချာ:

- (က) ထောက်-နှစ်းပြင့် ရောအပ်ဆော တောင်း။ [“ထိအထော+
သံ့ဗုံး” အနက်၌ ကိုယ်သံး။]
- (ခ) နာဝိမကာ-လျှော့ပြင့်ကူးတ်သူ (လျှော့ပြီး) [“နာဝိယ+
တရတိ” အနက်၌ ကိုယ်သံး။]
- (ဂ) သာကုန္တကာ- လျဉ်းပြင့် လျဉ်းလည် (သွားလာ)သူ၊
[“သက္ကဇ္ဇာနှင့်ရတိ” အနက်၌ ကိုယ်သံး။]
- (ဃ) သီသိမကာ- ဦးခေါင်းပြင့် ဆောင်ရွက်သူ (ခေါင်းရွက်
ကူးလို့) [“သီသာန+ဝဟတိ” အနက်၌ ကိုယ်သံး။]
- (င) ပါရာဒါရိထော- သုံးမယာကို သွားလာသူ၊ [“ပရဒါရိ+
ရွှေတိ” အနက်၌ ကိုယ်သံး။] ပထိမကာ-ခရီးကို သွားသူ၊
[“ပထိ+ရွှေတိ” အနက်၌ ကိုယ်သံး။]
- (စ) အာဘီဓမ္မကာ- အဘီဓမ္မာကို သင်အံသူ၊ ၀၁- အဘီဓမ္မာကို
သတ်သံး၊ [အဘီဓမ္မာ+ အဓိဋ္ဌ၊ ၁၁၁၁တိ ၀၁” အနက်၌
ကိုယ်သံး။] ဝေနယကာ - ဝိနည်းကို သင်အံသူ၊ ၀၁-
ဝိနည်းကို တ်သံး၊ သုတေသနကာ - သုတေသန်းကို သင်အံသူ၊
၀၁-သုတေသန်းကိုတ်သံး၊ ဝေယျာကရရှိမကာ-ပျောကရရှိုး၊
ကို သင်အံသူ၊ ၀၁-ပျောကရရှိုးကို တ်သံး။
- (ဟ) ကာယိမကာ-ကိုယ်ပြင့် ပြုအပ်ဆော ပယောဂါ၊ [“ကာယိ
နှဲ+ကယော” အနက်၌ ကိုယ်သံး။] ၀၁သံ့ဗုံး-နှုတ်ဖြေား
ပြုအပ်ဆော အမူ၊ မာနသံ့ဗုံး-စို့ပြော့ပြုအပ်ဆော အမူ။

ဟန္တိအကျဉ်း

- (၁) ထာရီရိမကာ-ကိုယ်၌ စွာဝါးတည်နေဆော ဝေအနာ၊ [“ထရီ
ရို + သို့မာရာ” အနက်၌ ကိုယ်သံး။] ၁ကာယိကို-
ကိုယ်၌ တည်နေဆော ဥက္ကာ၊ မာနသံ့ဗုံး-စို့ပြော့ပြုတည်နေဆော
ဥက္ကာ။
- (၃) ခေါဝါရီရိမကာ-တံ့ခါ်ဗျားယုံးသူ (တံ့ခါ်ဗော်၊ ဧရဝမ်)၊
[“ခွဲ့ရေ့+ နှီယ်တွော”] ဘဏ္ဍာဂါ ရို့မကာ-ဘဏ္ဍာတိုက်၌
ယုံးသူ၊ (ဘဏ္ဍာတိုက်စိုးး)။
- (၅) ဝေကိုးကာ- စောင်းတိုးခြင်း၊ အတော်ရှိသူ၊ (စောင်းတိုး
တ်သူ၊ စောင်းသွား)၊ [“ဝို့သာ + အသု + သံ့ဗုံး”]
ဝံသိမကာ - ပလ္လာမှုတ်ခြင်း၊ အတော်ရှိသူ၊ (ပလ္လာမှုတ်တ်
သူ၊ နှဲသွားး)။
- (၇) စတလိမကာ- စီးဘဏ္ဍာရှိသူ (စီးရောင်းသူ၊ စီကုန်အည်)၊
[“စတလ်+အသု+ဘဏ္ဍာ”] ဂုဏ်ကာ- နှဲ့သာအဏ္ဍာရှိသူ
(နှဲ့သာအည်)။
- (၉) ဉာဏ်ကာ- သိုးကိုသတ်၍ အသက်မွေးသူ (သိုးသတ်သွားး)၊
[“ဉာဏ်+ယန္တာ.... လို့တိ” အနက်၌ ကိုယ်သံး။] မာဂဝိ
မကာ-သားအောင်ကိုသတ်၍ အသက်မွေးသူ (သားမှုသိုးး)၊
မဏ္ဍာကာ - ငါးကိုသတ်၍ အသက်မွေးသူ (တံ့ငါး)။ ။
သာကုန်မကာ-ငှက်ကိုသတ်၍ အသက်မွေးသူ (ငှက်မှုသိုးး)။
- (၁၃) ၁၉လိမကာ-ပိုက်ကွန်ပြင့်သတ်အပ်သောင်း၊ [“၁၉လေနါ+
ဟမတာ”း]

- (၁) သတိကော-ချဉ်ပြင့် ဖွဲ့အပ်သော အတွက်။ [“သုတေသန+
ပုံစံ” အနုက်သိသ်။]
- (၂) ဝထိက်-အဓတ်ပြင့် ဝယ်အပ်သော ဘဏ္ဍာ၊ [“ဝထိ+
ကိတ်”] သာတိက်-တစ်ရာပြင့် ဝယ်အပ်သော ဘဏ္ဍာ၊
- (၃) အကိုကော-ကြေအနှင့်ပြင့် ကမားသူ၊ [“အကို+ ဒီပုံစံ”
အနုက်သိသ်။] သာသာကိုကော- စာရေးတံ (၆)ပြင့်
ကမားသူ၊ (၆)ချု၊ (ထို့ပြင့် ကမားသူ။)
- (၄) စာပိကော - လေးအက်နက် ရှိသူ၊ [“စာပိ+ အသု+
အာဂုံ” အနုက်သိသ်။]
- (၅) ဝါတိကော - လေနှစ်ရှိသူ၊ [“ဝါတိ+ အသု+ အာ
ဗာဇာ”။]
- (၆) ပုံစံကော- ဘုရား၏ကြည်ညိုသူ၊ [“ပုံစံ+ ပသန္တာ” အနုက်
သိသ်။] မခြားကော၊ သံပိုကော၊
- (၇) ပုံစံကော- ဘုရား၏ဥစ္စာ၊ [“ပုံစံ+သန္တကော”။] မခြား
ကော၊ သံပိုကော၊ ပုဂ္ဂလိုကော - ပုဂ္ဂလို၏ ဥစ္စာ၊ [“
သံပိုက်-သလာ၏ ဥစ္စာပြု၏သာ၊ စိုဝိ-သက်န်း၊ သံလ
သ+ သန္တက်”။]
- (၈) ကုမ္ပိုက်-တစ်ကုမ္ပိုအတိုင်းအရှည်ရှိအော်လွှဲ။ [“ကုမ္ပို+
အသု+ပရီမာဏ”။]
- (၉) ကုမ္ပိုကော - တစ်ကုမ္ပို စာစုံ၊ [“ကုမ္ပိုသ+ စာသီ”။] ဝါ-
တစ်ကုမ္ပိုထိုက်အော်လွှဲ။ [“ကုမ္ပို+အရဟုတ်”။]

- (၁) ပံ့သူကူလိုကော - ပံ့သူကူသက်န်းကို ဆောင်ခြင်းအလေ့ရှိသူ
(ပံ့သူကူခုတင်းအောင်သူ)၊ [“ပံ့သူကူလဲ+သံလဲ+ယသဲ”]၊
အာရည်ကော- စော၌ နေခြင်းအလေ့ရှိသူ၊ (အာရည်က်
ဓာတ်အသာင်သူ)၊ “မသာသာန်းကော-သုသာန်းနေခြင်း
အလေ့ရှိသူ၊ (သုသာန်းဓာတ်အသာင်သူ)။
- (၂) အာပါယိုကော - အာပါယို၌ ပြစ်သူ၊ [“အာပါယေ+
အာတေ”] နေရယိုကော- ငရဲ့ပြစ်သူ။
- (၃) နာဂုတ်ကော- နာဂုတ်မြို့နဲ့မြေးဖွားသူ၊ [“ နာဂုတေ+
အာတေ” ကိုကာ] ဝါ- နာဂုတ်မြို့နဲ့မြေးဖွားသူ။ [နာဂု
တေ+ ဝဆတ်”] သာမထိုကော- သာမထိုမြို့နဲ့မြေး
နာဂုတ်အေား- မြို့နာသူ (မြို့သား)၊ ဂါမိုကော-ရွှေ၌နေသူ
(ရွှေသား)။
- (၄) ဇောကိုကော - လောကျို ထင်ရှားသော ထန်း၊
[“ဇယာကေ+ဝိမိတေ”။] ဇောကိုယော်ယူလည်း ရှိ၏။
- (၅) မာတိက်-အမိမှုအာမသာ ဥစ္စာ၊ [“မာတိတော်+အာဂတ်”
ကိုကာ]၊ ပိတိက် - အဖမှုအာမသာ ဥစ္စာ၊ [မိတိက်၊ ပေါ်တိ
ယူလည်း ရှိ၏။]
- (၆) စာတုမဟာရာလိုကာ - လေးယောက်အသာ နတ်စင်းကြီး၏
ဆည်းကပ်ခြင်းရှိအသာ နတ်နှိုး၊] “ စတုမဟာရာဝေ +
ဘတ္တိ+အတေသုံး” အနုက်၏ကို ပစ္စည်းသိသ်။]

၁၅၆

မြုလတန်းသင့်။

ခုထိယရိုင်း

အနေကတ္တတရိုက်

[ဆောင်] ၇။ တေနရထိ၊ ဣဗုံးစသည်၊ အနေကြီး၊ သက်ပြီ
က ပစ္စည်း။

၇။ တေန+ရထိ- ထိုပြီး ဆီးအပ်၊ ဣဗုံး-၌ဤယာ၊ (၀၂-၉၄၁)၊
၌ဤသို့ဝေသာ အနေက်များစွာဘို့၌ ကပစ္စည်း သက်၏အနေက်
ကို ပုံစံတို့၌ သိရသို့။

ပုံစံများ

(က) ကော်ဝံ- ဖန်ရည်ပြို့ ဆီးအပ်သာ အဝတ် (အက်နီး)
[“ကော်ဝံနှင့်” အနေကြီး က ပစ္စည်း။] ကောသူမျိုး
ဝတ်ပန်းပြို့ ဆီးအပ်သာ အဝတ်။

(ခ) မာဟိုးထံ- ကျဲ့၏ ၉၄၁၊ (အသား၊ အခေါ်၊ နို့၍၏
ထောပတ်။) [“မဟိုးသား+ဣဗုံး” အနေကြီး ကပစ္စည်း။] ၀၂-
ကျွောယနသာ - ကပစ္စည်းဆရာတော်၏၊ ဣဗုံး-၌ဤယာတည်း၊ ၀၂-
၉၄၁တည်း၊ ကျွောယန်- ကပစ္စည်းဆရာတော်၏ ၉၄၁၊ ၀၂-
၉၄၁တည်းကျေပ်။ ၁၁၈၈တည်း+ဣဗုံး=အသာဂတ်- ဘုရား၏
၉၄၁= (သာသနာဒေတ်)။

(ဂ) သုဇ္ဈာများ- ရေသပန်းပင်၏ အနီး၌ဤပြို့သာ မီမာန် စသည်
[“၃၃မူရသာ+ အို့၍၏+ဘာ့” အနေကြီး သက်။]

(လ) မာနသံ - စိတ်၌ဤပြို့သာ သူး၊ [“မနသံ+ ဘာ့”၏]
ကြရသာ - ရင်၌ဤပြို့သာ အား၊ [“ဥရသံ+ ဘဝါ”]
၏ မေတ္တာ - မိတ်၌ဤ၌ဤပြို့ပြို့သာ တရား၊ [မိတ္တာ+
ဘဝါ”၏] ပေါ့ရီ - မြို့၌ဤပြို့သာ စကား၊ [“ပုံးရ+
ဘဝါ”၏]။

(င) မာထုံးစာ - မထုံးပြု၌ဤမြို့မွေးဖူးဗုံး။ [“မထုံးယံး+
အတော်”၏]၊ ၁၀၁-မထုံးပြု၌ဤမြို့မွေးသူ။ [“မထုံး
ယံးအာဂတ်တာ”၏]၊ ၁၀၂-မထုံးပြု၌ဤဟူသာ နေရာ
ရှိသူ။ [“မထုံးယံးနိုဝင်းမျေား”၏]၊ ၁၀၂-မထုံး
ပြု၌ဤကို အစိုးရသာ မင်း။ [“မထုံးယံးလူသော်”၏]။

ဝေရော်- ဝေရော်၌ဤမြို့မွေးဖူးဗုံး။ ၀၂- ဝေရော်မြို့မှု ယာသူ။
၀၂- ဝေရော်မြို့ဟူသာ စန်ရှိသူ။ မာဂေါ်- မြို့
မြို့မွေးသူ (မြို့သား)၊ ၀၂- မြို့မှုလာသူ။ ၀၂- မြို့ဟူသာ
နေရှိရှိသူ။ ၀၂- မြို့ကို အစိုးရသူ (မြို့ပိုင်)။ ၁၁၉
ပဒေ၏- ငါပုံ့၌ဤမြို့မွေးဖူးဗုံး။ ၀၂- ငါပုံ့ကို အစိုးရသူ
(နယ်ပိုင်)။

(စ) ကတိုးကော်- မြတ်းကော်နှင့် ယျှဉ်သာလ (တန်ဆောင်
မျိုးလ)။ မာဂေါ်မှု- မို့သီးကွဲတ်နှင့် ယျှဉ်သာလ
(နှုတ်တော်လ)။ ပုံးသာ်- ပုံသာ်ကွဲတ်နှင့် ယျှဉ်သာလ
(ပြာသီးလ)။ မာသာ်- မယန်ကွဲတ်နှင့် ယျှဉ်သာလ
(တပို့တဲ့လ)။

ဖွဲ့စွာ - ဖွဲ့နိုက်တွင် ယဉ်ဆောင် (ထပါးလ)၊ မိုးထား-စီကြ...လ(တန်ခူးလ)၊ အဝေါဒခါ- ဝိသခါ နက္ခတ်နှင့် ယဉ်ဆောင် (ကဆိုလ)၊ မောင်း - ငွေ့.... သ (နယ်သ)၊ ။ဘာထွေး - အာထိုး...လ (ဝါဆိုလ)။ ။သာဝဏော - ဘရမ်....လ (ဝါခေါ်လ)။ ။ပေါ့ပွဲပစ္စာ-ပေါ့ပွဲပစ္စာ(ထတ်သလင်းလ)။ [“ကတ္တာယ + နိယတ္တာ = ကတ္တာကော” စဟည်ပြုန့်ဝိုက်ပြု။]

- (အ) ဝေယျိုးစရာဏော- ဗျာကရိုက်ကျမ်းကို ဆင်ယူလှာ၊ ၁၇- ဗျာကရိုက်ကျမ်း စတ်သူ။ [“ ဗျာကရာကံ + အမီတေတိ ဝေယျိုးစရာဏော၊ ဗျာကရာကံ + အနားတိတိ ဝေယျိုး စရာဏော ”။]
- (ဃ) ဝါဘာဓထာ-ဝသာတိမင်းတို့၏ နယ်ပယ်ပြုစော အရပ်၊ [“ဝဘာတိနံ+ဝသာဓထာ”။]
- (၅) ဉာဏ်မှုစွာ - ရေအပန်းပင် ရှိစော အရပ်၊ [“ဉာဏ်မှု+ အသုံး + အနှစ်”။]
- (၆) ပေါ့ရိုယ်- တစ်ရပ် (တစ်သူ) ဆတိုင်းအရှည်ရှိစော ၈၇။ “ပုံရိုးအား+ ပရိမာကံ + အသာ၊ ထိုးရော် အတိုင်းအရှည် ကား ယောက်၏၊ တစ်စောက်၊ ၀၇- လူ.ထစ်ရပ်”။

[ဆင်] ၈။ ဇာတ-ဝဆို၊ အရဟတိ-ဟိတ်၊ ဝရီပြို၊ သက်ရန် ကေယျ ကေယျ။

၉။ ဇာတ - (ဖြုတ်သူ၊ မွှေ့ဖွှေ့သူ)၊ ဇသတိ- (နန်း)၊ အရဟတိ- (ထိုက်၏)၊ ဟိတ် - (စီပွား)၊ ဤသို့ စောဘာ အနက်များ၏ ကေယျပစ္စား၊ ကေယျပစ္စား လက်၏။

ပုံစံရှား

(၁) ဗာရာကအသော်၊ ဗာရာကအသော် - ဗာရာကသီ [မြိုင်းမွှေ့ဖွှေ့သူ]၊ [ဗာရာကသီယံ+၁ အဆတား] ဗာရာကသီ ဖြုတ် နေသူ၊ [ဗာရာကသီယံ+ ဝဆတိုး]၊ ဂဇိုးယော-ဂိုး၊ မြှုပ်ဖြစ်သသာ (နန်းသော) ၈၂း၊ ကောဇားယော-အိမ်၏ ဖြစ်သသာ(နန်းသော)ခွေး [ကုသေယံ+လာစော၊ ဝသတိ၏။]

(၃) ဒက္ခာကောယျာ - အလူကိုခံဆိုက်သူ၊ ၁၇- အလူခံ ပုဂ္ဂိုလ်၊ [ဒက္ခာကို + အရဟတ်။]

(၅) ပါးထယ်ပုံ-လမ်း၏ စီးပွားဖြစ်သသာ ရိုက္ခာ၊ ၁၇- အမှုးစာ ရိုက္ခာ၊ [ပထသာ + ဟိတ်]။ ။သာပတောယ်း - ဉာဏ်ရှင်၏ စီးပွားဖြစ်သသာ ဉာဏ်၊ [သသာ- ဉာဏ်၏+ပတ်-အရှင်တည်း၊ သပတ် - ဉာဏ်၏ အရှင် (ဉာဏ်ရှင်)၊ သပတ်ဘာ + ဟိတ် အေးပေးတယ်း]။ ။ပမီးပေယ်း - ဆီမီး၏ စီးပွားဖြစ်သသာ ဆီး။ [“ပမီးပေသာ+ဟိတ်”။]

[အောင်] ၃။ ဇာတ နိယုတ, တအယ္တိ, တမိ ဘဝါ,
ဆောင် ဟော, မှတ်လော လူမိယ လူကသက်။

၅။ ဇာတ, နိယုတ (ယျဉ်သည်), တ အယ္တိ (ဘူဗာ ထံဟော
ရှိနိုင်) တမိ ဘဝါ (ဘို့ဖြစ်၏) စေသာ အနဲ့များ၏ လူမှ-
လူယ-လူဘ ပွဲည်း အက်၏။

ပုံစံများ

- (က) ပစီးမှု - ဇန်နဝါရီ ဖြစ်သူ။ [ပစ္စာ+ဇာတောာ] ပစီးမှု-
ဇန်နဝါရီ ဖြစ်သာ (ဇန်နဝါရီ ဇန်နဝါရီ၊ ဇန်နဝါရီ ပေါက်
ဖြစ်သာ)။ ဇန်နဝါရီ - လူအပေါ်။ အနှစ်မော - အဆုံး၏
ဖြစ်သူ။ ၂၇ဟို့မော - အောက်၏ ဖြစ်သူ။
- (ခ) မနုယ်လုံတိယာ - လူလား၏၏ ဖြစ်သူ။ [မနုယ်လုံတိယာ+
ဇာတောာ]။ ၂၇လားကိုယာ-ဓယာက်၏ ဖြစ်သူ။
- (ဂ) အနှစ်မော, အနှစ်ယာ, အနှစ်ကော - အဆုံး၏ ယျဉ်သူ။
[အနှစ်နှင့်ယုံက္ခာ]။ ၂၇ပုံစံမော, ပုံစံယာ, ပုံစံကော-
သာ:ရှိသူ။ [ပုံစံဘာ+ အယာ+ အထိုး။]
- (ဃ) ပွဲဝင်းယာ - ၅ ဓယာက် အစုံဖြစ်သူ (၅ ဓယာက်အစုံ
တွင် ပါဝင်သူ)။ [ပွဲဝင်း+ဘဝါ=ပွဲဝင်းယာ]။ ၂၇
ဆွဲဂိုံးယာ-၆ ဓယာက် အစုံဖြစ်သူ (ဆွဲဂိုံးရဟန်း။)
- (င) ဥဒရိယံ-၁၆။ ပြုဖြစ်သာ အစေသင်။ [ဥဒရိယံ+ဘဝါ] ။
အတ္ထနိယံ-မိမိ၏ ဥစ္စား။ [အတ္ထနိယံ+လူဒုံး။]

[အောင်] ၁၀။ အာခုံ ဟိုတော်, ဆုံးဆောင်, အနုက်မိုး, သက်ပြီ
ယ-၊ ကျူး။

၁၀။ အာခုံ-ကောင်း၏၊ ဟိုတော်-ခီးပွား၊ ဆုံး-ပြုတော်၊ အာတု-
မွှေးဖွားသည်၏၌ သို့မေးသာ အနုက်၏ ယပစ္စည်း၊ ကျုပစ္စည်း
သက်၏။

ပုံစံများ

- (က) ကမ္မာညံ-ဆမ္မား အောင်းသောဝတ္ထု။ [ဆမ္မား+သောဝတ္ထု, ကျူး]
အဲလဲ အသင်း ကောင်းအသာဆကား၊ [အသာယံ+သာဝတ္ထု, ကျူး]။ ၂၇ပါ့၏
အဲလဲ- ပရီးအင္ကွာ - ပရီးသတ္တိ၏ ကောင်းအသာ အကြောင်း၊
အရာ။ [ပရီးသာယံ+သာဝတ္ထု, ကျူး]
- (ခ) စော် - အသင်း မီးပွဲအုပ်စုသာ ထောပတ်း [ပောယာ+
လိုတ်း]၊ ဟဲ့- ပြုတိုး၏ မီးပွဲအုပ်စုသာ ပြုတိုး၏ [ပါ့၏
နံ+လိုတ်း, ကျူး]။ ၂၇ပွဲ - ရုတား၏ မီးပွဲအုပ်စုသာ
လုပ်း၊ [ရုထား၊ မီးလိုတ်း]။ ၂၇မဏဲ့ - ရုတ်းတိုး၏
မီးပွဲအုပ်စုသာ လိုတ်း။
- (ဂ) ဂေါ်မွှေး - ရှားနှုပ်စုသာအကျဉ်း [ဂေါ်မွှေး+ဘဝါ, ကျူး]
ကားဗျား-ပညာရှိုံး ဖြစ်သာကျွေား [ကားဗျား+ဘဝါ, ကျူး]။ ၂၇
မားရှိုံး - အရှုစားနှုပ်စုသာ လိုတ်း [အရှုပေး+ဘဝါ, ကျူး]။
ထည့်-နှုံးမြှုပ်စုသာ နှုံးရည်း [ထန်တောာ+ဘဝါ, ကျူး]

[ဆောင်] ၁၁။ အနက် သမ္မတ၊ ဟောဖိုပြီ၊ ကတ်—က—တာ
တို့သက်။

၁၂။ ထာပစ္စယ၊ ရံခါမျှ၊ သူတ္ထနိုက်မှာ အက်။

၁၃, ၁၄။ ထမ္မဟ (အပေါင်း) အနက်ကို ဟောရနှု ကတ်၊ က,
တာ ၃ ပစ္စည်း ဆက်၏၊ ထိုအွင့် တာ ပစ္စည်းကား သူတ္ထ
အနက်၌လည်း ဆက်၏။

မှတ်ချက်။ ၁.သောဒယဝ—ထိုပုပ်၏ အနက်သည်ပင် + အတ္ထာ
ပစ္စည်း၏ အနက်တည်း၊ သူတ္ထာ-ထိုပုပ်၏ အနက်သည်ပင်
ပစ္စည်း၏အနက်။ [ရှေ့ပုပ်၏အနက်ကို “သူတ္ထ”ဟု ခေါ်၏၊
ပစ္စည်းအတွက် အနက်ထူး၊ မရှိပဲ ရှေ့ပုပ်၏ အနက်ကိုပင်
ဘဲပက်၌ ဟောသည်၏ “သူတ္ထ” အနက်၌ ဆက်သည်ဟု
ဆိုသည်၊ သူတ္ထကို “ဆကတ္ထ - မိမိ (ပူဇော်၏) အနက်”
ဟူလည်း ခေါ်၏။]

(က) အူးကော် — ရှုံးခုတို့၏ အပေါင်း၊ [အူးနှင့် + အမူမဟာ၊
ကတ်]။ ၂.ဂါမာတာ-ရွာတို့၏အပေါင်း၊ [ဂါမာနှင့်+သမူ
ဟော၊] အနကာ-သတ္ထဝါတို့၏ အပေါင်း (လူအပေါင်း)။

(ခ) အဝဝတာ—နှုတ်၊ [အဝဝ၈၈၈+အဝဝဘား] ရှိုံးတာ
ပစ္စည်း အနက်ထူး၊ ပရီ၊ အဝဝပို၏ အနက်ကိုပင် တာ
ပစ္စည်းက ဟောရအည်။

[ဆောင်] ၁၃။ ထိုးတရားလျှင်၊ အများပင်ဟု၊ အနက်၌၊
“အာလု” ပစ္စည်းသက်။

၁၄။ အတို့ဖြာဝမ္မသာ ထိုးတရား၏ များမြင်း အနက်၌ အာလု ပစ္စည်း
သက်၏။

(က) အတို့ဖြာလု- များစွဲသာ အတို့ဖြာရှိသူ၊ [အတို့ဖြာ+အသု+
အဟုလာ]။ (ခ) သို့တော့လု-များစွဲသာ အမျှုံးရှိသူ (အချမ်းမခံနိုင်သူ)။
[နားက်၌ က အက္ခရာလာလျှင် “အတို့ဖြာလုမြတ်” စသည်ဖြစ်၏။]

[ဆောင်] ၁၅။ ပုံးတာဂါ၊ ကုမ္ပဏီတန်း၊ နကမ္မ-သညာ၊ စသည်
များ၊ သက်ပါ က ပစ္စည်း။

၁၅။ ပုံးတာဂါ (အတူ)ကုမ္ပဏီ (စက်ဆုပ်အပ်) အနက္ခမ္မ(အနား
မြင်း) သညာ (အဖည်)၊ ဤသို့စွဲသော အနက်များ၌ က
ပစ္စည်း သက်၏။

(က) ဟတ္ထာ— အင်နှင့်တူးသော အရှပ်တိုး (အင်ရှပ်တိုး)၊ အသာ
ကာ—မြင်းရှပ်တိုး၊ ၃ဂါကာကာ—နှားရှပ်တိုး။

(ခ) သမကတော် — စက်ဆုပ်အပ်စသော ရဟန်း (ရဟန်းယုတ်)
[ကုမ္ပဏီ + သမကတော်]။ ၂.ပုံးတာဂါ— စက်ဆုပ်အပ်
စသော ကတုံး (ခေါ်ပါးတုံး)၊ [ကတုံးစုတ်]။

(ဂ) ပုံးတာဂါ— အနားပွဲယ် သားငယ်း၊ [အနုကမ္မစတာ +
ပုံးတာဂါ]၊ အူးကော်-သွေးမား (စာရင်းငါး)၊ အညာအနက်
၌ ကပစ္စည်း၊ ရထေကား-ရထားငယ်း၊ [ခုခြားကား+ရထား]
ခုခြားအနက်၌ ကပစ္စည်း။

[ဆောင်] ၁၅။ ကိုယ်ဘန်း၊ တော်ခက်မှုဒ်၊ ပရီမာဏ၊ အန်က်ပြီ၊ ထွေးဝါဆက်။

- (၁) ကိုယ်-ဘန်း အတိုင်းအရှည် အန်က် ထွေးဝါဆက်။ မြတ်နှစ်နှစ်။
- (က) ကိုယ်-ဘန်း အတိုင်းအရှည် ရှိသည်။ [ကို+ပရီမာဏ+ယသာ] ထွေးဝါဆက် - အကြောင်းမျှ အတိုင်းအရှည် ရှိသည်။ (အကြောင်းမျှ အတိုင်းအရှည် များသည်။)
- ထွေးဝါဆက် - ထိုမျှ အတိုင်းအရှည် ရှိသည်။ (ထိုမျှလောက် များသည်။) ထွေးဝါဆက် - ထိုမျှ အတိုင်းအရှည် ရှိသည်။ (လျှောက် များသည်။)
- (ခ) အောင် - အသယ်မျှလောက် အတိုင်းအရှည် ရှိသည်။ ("ကို+ပရီမာဏ+ယသာ" အန်က်ဝါဆ္ထုပွဲည်း) ထွေးဝါဆက် - အကြောင်းမျှ အတိုင်းအရှည် ရှိသည်။ အထောက် ထိုမျှ အတိုင်းအရှည် ရှိသည်။
- မှတ်ချက်။ "ဝါဆ္ထု" မှုန္တာ။ "အောင်" ဟူလည်း ထိုကြ မှတ်ချက်။ ["အောင်တက်" ပစ္စည်းသက်၍, "ယောက်အောင်" တာတောက်။ ဟူလည်း ရှိသေး၏။

[ဆောင်] ၁၆။ ထိုဖြစ် ပြုအပ်၊ ပြစ်ပါးလက်ဆို၊ ထိုပေတီ၊ ရှိသည့် ထွေးချက်၊ သလေးနှင့်၊ သက်လ "မယ" တည်။

- (၁) ထိုဖြစ် ပြုအပ် ဟန်သာ အန်က်၊ ထိုကြောင့် ပြစ်ပါးလက်သာ အန်က်၊ ထိုအက် (အထောက်ကိုယ်) နှင့် ဟန်သာ အန်က်၊ သူဇာ (အကြောက်) အန်က်တို့၏ မယပစ္စည်းသက်၏။
- (က) သုဝဏ္ဏမှုသာ - ခုံဖြစ် ပြုလုပ်အပ်သာ ရထား [သုဝဏ္ဏနှင့် + ပကတော်]၊ ဒါ - ရွှေသယည်ကိုယ် ရှိသော ရထား၊ (ရွှေရထား) [သုဝဏ္ဏနှင့် + ပကတော် + ယသာ]၊
- (ခ) ကျိုမယ် - တန်ခိုးကြောင့် ပြစ်သော သပိတ် သက်န်း၊ [ကျိုမယ် + နိုဗ္ဗတ်း] မေနာမယ် - ရွှေနှင့်ကြောင့် ပြစ်သော ယန်ခိုး [မေနာသာ + နိုဗ္ဗတ်း]၊
- (ဂ) ဒါ့မယ် - ဒါ့နာ [ဒါ့နာမော် + ဒါ့နာမယ်]၊ သီလမယ် - သီလ၊ ဘာဝနာမယ် - ဘာဝနား၊ [သွေ့အန်က်၌ မယ ပစ္စည်း ပါရ်။]
- [ဤတွဲတို့ ဟန်က်တို့မျိုးသာမက၊ အန်က်အများကိုယာသာ ကြောင့် "အနေကထဲ (များသောအနေကထဲသာ) တွဲတို့" ဟု ခေါ်အည်။]

အနေကထဲ တွဲတို့
ပြီး၏။

၃။ ဘာဝတန္ထတိ

[ဆောင်] ၁၇။ ဘာဝင်း၊ ပြစ်ကြောင်းဖြစ်ရ၊ အနော်များ၊ အက်ပါ ကျေ-ထွေ-ထာတည်း။

၁၇။ ဘာဝအနောက် “ပြစ်ကြောင်းဖြစ်ရ အနောက်” ဟုလည်း ခေါ်၏၊ ထို့အားထောက်နှင့် ထွေ-ထွေ-ထာ ဒု ပစ္စည်းသက်၏။

(ကျ) ဘာလသု - အလသ ထွေ့၏ ပြစ်ကြောင်းဖြစ်ရ၊ (ပျော်ရီ ဆော အမှုဆန ကြိုယာ၊) [အလသသု + ဘာဝေါ - ပြစ်ကြောင်း ပြစ်ရတည်း။] အာဇာပံ့ - အနောဂါ အာဇာပံ့၏ ပြစ်ကြောင်းဖြစ်ရ၊ (အာဇာက်းခြင်းရုံးရှုက်) [အာဇာပံ့သု + ဘာဝေါ။]

အကာသထဲ - ကျေသလဆွဲ၏ ပြစ်ကြောင်းဖြစ်ရ၊ (တတ်သိနားလည် ခြင်းရုံးရှုက်)၊ ။ ပဆ္စာ့စွဲ - ပဆ္စာ့သထွေ့၏ ပြစ်ကြောင်းဖြစ်ရ၊ (ပညာရုံးရှုက်)၊ ဗာဟုသွေ့ - ဗာဟုသွေ့သထွေ့၏ ပြစ်ကြောင်းဖြစ်ရ၊ ပြစ်ရ (အကြားအမြင် ပျားခြင်းရုံးရှုက်)၊ [ဗာဟုသွေ့သု + ဘာဝေါ။] ဗုသာရုံး - အမိုးရသူ၏ ပြစ်ကြောင်းဖြစ်ရ၊ ပြစ်ရ (နှစ်ရုံးရှုက်)၊ [ဗုသာရုံးသု + ဘာဝေါ။]

(ထွေ-ထာ) မနုသထဲ၊ မနုသထာ - မနုသထွေ့၏ ပြစ်ကြောင်း ဖြစ်ရ (လူ.အဖြစ်) [မနုသသု + ဘာဝေါ။] အဆုံးထဲ၊ အဆုံးထာ - အဆုံးသထွေ့၏ ပြစ်ကြောင်း ဖြစ်ရ၊ (ခုတ်ချို့သူ၏ အဖြစ်)။

[ဆောင်] ၁၈။ ပြစ်ကြောင်းဖြစ်ရ၊ အနက်မှာပင်၊ ထွေ-ကျော်၊ ကန့်ကုပ် အက်ပါ၊ ရံဘစ်ခါ၊ လျှော်စွာ ဆက်နိုင်သည်။

၁၉။ ဘာဝ(ပြစ်ကြောင်းဖြစ်ရ) အနက်မှာပင်၊ ထွေ-ကျော်-ကုပ် ငါ ပစ္စည်း အက်နိုင်၏။

(က) ဇာရထ်နံ-ဇာရသွေ့၏ ပြစ်ကြောင်းဖြစ်ရ (အင်္ဂါးအဖြစ်)၊ ဇာယတ္ထနံ-ဇာယာသထွေ့၏ ပြစ်ကြောင်းဖြစ်ရ (မယား၏ အဖြစ်)။

(ခ) သောဝေသု - သို့သထွေ့၏ ပြစ်ကြောင်းဖြစ်ရ (ဝင်ကြော် သူ၏ အဖြစ်)၊ [“သို့သနာ+ဘာဝေါ” ကျော်ပစ္စည်း။]

(ဂ) ဝေသမံ-ဝိသမသွေ့၏ ပြစ်ကြောင်းဖြစ်ရ (မတူထူးခြား ကဲပြားသည်၏ အဖြစ်)၊ [“ဝိသမသု + ဘာဝေါ” က ပစ္စည်း။]

ဂါရဝံ-ဂရာသထွေ့၏ ပြစ်ကြောင်းဖြစ်ရ (ရုံးသခြင်း)။

အနွေဝံ-ဥဇာသထွေ့၏ ပြစ်ကြောင်းဖြစ်ရ (ခြောင်းပတ်ခြင်း)။

ပွဲဝံ-မူဝါသထွေ့၏ ပြစ်ကြောင်းဖြစ်ရ (နဲ့ညံ့ခြင်း)။

(ထဲ) နာမကီယက် - ရမကီယသထွေ့၏ ပြစ်ကြောင်းဖြစ်ရ (မွေ့လျှော်ပွဲ။)

[ဆောင်] ၁၄။ အမှု-သက္ကာ, အနက်ပြ, အျေးသည်။

အမှု : အမှု (အမှု = အလုပ်), သက္ကာ (ပိမိပုလ်ရင်း အနက်) ဤ အနက်များ၏ အျေးဖွဲ့သည်။ [သေး + အထွေ = ပိမိ နိုင်ရင်း၏ အနက်သာဖြစ်၍ ဖွဲ့သည်။ အတွက် အနက်အထူး ပို့ခြင်းကို “သက္ကာ”ဟု ဆို၏၊ ပြောဆာခြင်းနံပါတ်အား သွယ့်နှင့် အတေပါဒ်ကည်း။]

(က.) ဝိရိယံ - ရဲရန်ခုံနှင့် အမှု၊ [ဝိရဲန်း + ကမ္မား] (“ဝိရယံ + ဘာမေး။ ” လည်း ဖြစ်နိုင်၏)။

ဘေးအံ့ - ဘေးအံ့နှင့် အလုပ် (ဆောင်) + [“ဘိုးအံ့+ကမ္မား”ဖြူး၊ “ဘိုးအံ့+ဘာမေး။ ” လည်း ဖြစ်နိုင်၏။]

သာဇွှယံ့ - သာဇွှယံ့ကျွဲ့ စ်ဗျာယံ့သူ၏အမှု၊ [သာဇွှယံ့+ကမ္မား။]

(ခ) ယထာဘုံး - အကြိုင်အကြိုင် ယုတ်မှန်သည်အတိုင်း (ယုတ် တိုင်း မှန်စွာ)။ [ယထာဘုံးမေး။ ယထာဘုံးသက္ကာ၏ အျေးသက္ကာ]၊ အော်ရုံး - အော်ရုံးပြိုး [ကရာဏာအယဝါ + ကာာရည်း]၊ ပေါ်တွေ့ပေါ်တွေ့ - ပေါ်တွေ့ပေါ်တွေ့အနေဖြင့် အော်ရုံး၊ ပေါ်တွေ့ပေါ်တွေ့ + ပေါ်တွေ့အယဝါ + ကာာရည်း]၊ [တွေ့ကားထံ့လောင် + ပေါ်တွေ့အယဝါ + ကာာရည်း]၊ [တွေ့ကားထံ့လောင် + ပေါ်တွေ့အယဝါ + ကာာရည်း]၊

ဂိသသတ္ထိ

[ဦးတ္ထိလည်း အနေကျဉ်တ္ထိလည်း ပါဝင်သည်။]

[ဆောင်] ၂၀။ ထိအောက် ထိုထက်၊ သာလျှန်ထက်မှု၊ အနက် ဂိသသ၊ ခေါ်ဆိုကြ၍၊ တရ တမ၊ လူသိက နှင့်၊ လူယ လျွှာ၊ ဤ၏ပြု့မြှာ၊ လျှော့စွာ သက် ကြသည်။

၂၀။ သူတစ်ပါးထက် ထူးသည်ကို ဂိသသဟု ဆို၏၊ အကောင်း ထူးလျှင် “ ထိုထက် ” ဟု သုံးစွဲ၍၊ မကောင်း ထူးလျှင် “ ထိအောက် ” ဟု သုံးစွဲရုံးပြုကြသည်။ ထို ဂိသသအနက်၌ တရားစသော ဥ ပစ္စည်းသက်၏။

(က) ပါပါတရေး၊ ပါပါတမေး၊ ပါပါသိကော့၊ ပါပါယော၊ ပါပါ ငွော - အထူးသဖြင့် ယုတ်မာသူ၊ [ပါပါနှံ + ဂိသသော = ယုတ်မာသူထိအောက် ထူးသူ] (အထူးယုတ်မာသူ)၊ ပါပါနှံ နောက်၌ တရားစသော ပစ္စည်းများ သက်။

(ခ) ပုံးတမေး၊ ပုံးတမေး၊ ပုံးသိကော့၊ ပုံးယော၊ ပုံးငွော - အထူးသဖြင့် ယိမ္မာသူ၊ [ပုံးနှံ + ဂိသသော = ယိမ္မာသူထိ ထက် ထူးသူ။]

မှတ်ချက်။ ၁၁၅၃:၁၇၅၂၅၅၂ “ တရားပစ္စည်း၏ အနက်ထက် တမ ပစ္စည်း၏အနက်သည် သာလျှန်၏ ” ဟု ဆိုကြသည်။

၄။ အသာထွေးတွေ့တိ

[ဆောင်] ၂၁။ အသာ အထိုး၊ အနက်ရှိမှု၊ ပိ-ကူလ-သ၊ ၀-အာလ၊ သက်ကြေရလေသည်။

၂၁။ “မေဓာ အသာ အထိုး – ထိုသူ့မှာ ပညာရှိ၏” ဟု အသာ အထိုးအနက်၍ ဒါ စသော ပစ္စည်းများ သက်၏၊ ထို့ကြောင့် ရှိတွေ့တိကို အသာထွေးတွေ့တိဟု ခေါ်၏။ [“ရုကော တသ္ထု ပို့တိတိ ရုကော”၍၌ အသာ အထိုး လုံးဝမှာ ပါ “ပို့တိ-ရှိ၏” ဟု အထိုး၏ အနက်သာပါသောကြောင့်။ “အထိုး အထွေ့တိ=အထွေ့ဖွေတွေ့တိ” ဟု သိပို့မှုရှိသည်။]

(က) မေဓာပို့ – ပညာရှိသူ့ [မေဓာ+အသာ+အထိုး၊ ဒီ ပစ္စည်း။] မေဓာရှိနှင့်ပညာရှိမိန္ဒားမှာ ။ မေဓာပို့ – ပညာရှိအမျိုး။ ။ မာယာပို့ – မာယာရှိသူ့။

(ခ) ပို့တော့ – အစေးရှိသော သစ်ပင်။ [ပို့+အသာ+အထိုး၊ ကူလ]။ ။ ပို့လော့ – ဆံကျုံရှိသော ရသေ့။ ။ တုရှိ ထော့ – နှုတ်သီးရှိသော ငှက်။

(ဂ) သုမေဓာသော – ကောင်းသော ပညာရှိသူ့ [သုမေဓာ+အသာ+အထိုး၊ သု]။ ။ လောမဓာသာ-အမွှားရှိသူ့။

(ဃ) ကေသဝါ – ကောင်းသော ဆံပင်ရှိသူ့။ [“ကေသာ+အသာ+အထိုး”၎]။ ။ ဝါစာလော့-စကားရှိသူ့ (စကား များသူ)။ [“ဝါစာ+အသာ+အထိုး”၏။]

ထွေ့တိအကျဉ်း

[ဆောင်] ၂၂။ တပစထည်၊ နောက်၌ သိနှင့်၊ တစ်လို ဒဏ္ဍ၊ နောက် ကူကူ မစ္စိမိနောက်၊ ရလည်းနောက်၊ မဖောက် သက်ကြသည်။

၂၂။ တပစထည်၏ နောက်၌ သိ ပစ္စည်းသက်၏၊ ဒဏ္ဍ စသည်၏ နောက်၌ ကူကူ-ဦးပစ္စည်း သက်၏၊ မခုစသည်၏ နောက်၌ ပစ္စည်း သက်သည်။

(က) တသီး-အကျဉ်းရှိသူ(ရသေ့)။ [“တဲ့ပါ+အသာ အထိုး” – သီပစ္စည်း၊ သဇ္ဇားဘာသာ။] တပသီးနှင့် – ရသေ့မှာ၊ ယသသီး-အခြံအရံရှိသူ(အခြံအရံများသူ)။ တေလသီး-တန်ခိုးရှိသူ(တန်ခိုးကြီးသူ)။

(ခ) အနျှေးကော့၊ အနျှေး – ဒုတ်ရှိသူ (ဒုတ်ကိုင်သူ)။ [ကူကူ၊ ဦးပစ္စည်း။] သံလီ-ဂိုဏ်းသံသာရှိသော ဆရာကြိုး၊ ဆတ္ထိကော့၊ ဆတ္ထိ – ထီးရှိသူ (ထီးဆောင်းသူ)။ ဤကိုကော့၊ ဤကို-ဤကိုရှိသူ(ဤကိုကောင်းသူ)။

(ဂ) မခုနော့-ချို့ဆိုမှုသော အရသာရှိသော ထန်းလျှက်။ [မခု+အသာ+အထိုး၊ ရ ပစ္စည်း။] ကူဗျာနော့ – မေးရှိသော ဆင်။ ။ နှုတ်-သစ်ပင်ရှိသော အရပ်။ [နှုတ်+အသာ+အထိုး။] မှုခေါ့ – နှုတ်ရှိသူ့၊ (နှုတ်ကောင်း လျားပါနှင့် စကားများသူ)။

မူလတန်းသဒ္ဓ၏

- [ဆောင်] ၂၃။ ရုဏာခိုင်နာက်၊ ဝန္တိဇ္ဈာက်၏ သတ္တာဖိုဝင်ယ်၊ မန္တိဆုံးလော့၊ တစ်ထဲယ် သဒ္ဓ၏— စလည်မှာ လည်း၊ ကပစွည်း၊ အသီးသီး သက်ကြသည်။
- ၂၄။ အာယုနောက်ရှု၊ သက်မန္တိဝယ်၊ ဥက္ကာ အသာ၊ ပြုတုကမှာ၊ အာယသွာ့၊ ရှုပ်ထူးမှာ၊ ရုံခါပြီး ရသည်။

၂၅။ ရုဏာ-ဘဝစ်အည်၏နောက်၌ ဝန္တိပစွည်း၊ သတိစသည်၏မြန်နောက်၌ မန္တိပစွည်း၊ သဒ္ဓိဝယ်၏နောက်၌ ကပစွည်းသက်။

- (က) ရုဏာဝါ-ရုဏာရှိသူ၊ ရုဏာဝါ-ရုဏာရှိစသာ မိန္ဒီးမာ၊ [ရကော့+အသာ+အထူး]၊ [ဘဝစ်-ဘုန်းဓတ်ရှိစသာ ဘုရား၊ (ဘုန်းဓတ်ကြီးစသာ ဘုရား) ဘဝစ်+ယသာ+အထူး]၊ သတိမာ-သတိရှိသူ (သတိကောင်းသူ) မန္တိများ— ဓာတ်ရှိရှိသူ။
- (ခ) သတိမာ-သတိရှိသူ (သတိကောင်းသူ) မန္တိများ— ဓာတ်ရှိရှိသူ။

- (ဂ) သဒ္ဓိ-သဒ္ဓိရှိသူ [သဒ္ဓိ+ယသာ+အထူး] ဝပြော-ပညာရှိသူ၊ တာပေါ့-ယသာ+အထူး တာပေါ့သာ-အကျင့်ရှိစသာ ရာသုံး၊ [တပေါ့+ယသာ+အထူး] တပေါ့နာင် ကပစွည်း၊ တ၏အကို အာဝါးပြီ၊ သု ပျော်လာ့၊ တာပသီ-ရုံသုံးမာ။

- အာယသွာ့- ရှုည်စသာအသက် ရှိသူ။ (သဒ္ဓိနာက်)၊ အရှင် (ပေးရှုံးအနာက်)၊ [အာယု+ယသာ+အထူး] အာယုနောက်၌ မန္တိပစွည်းသက်၊ ဥက္ကာ အသုံးပြု။

အသုံးပြုသို့တို့ကို ပြီး၏။

၅။ သချို့သန္တိ

- [ဆောင်] ၂၅။ အနက်ပူရဏ၊ ပြည့်ကြောင်းပြမှု၊ မန္တိထ ထ ဗျာ၊ တိယပါ၊ လျော်စွာ သက်ကြသည်။

၂၆။ ပူရဏ (ပြည့်ကြောင်း) အနက်၌ မ-ထ-ဗျာ-တိယ င ပစ္စည်း သက်၏၊ [တိယ၌ “တိယ”ဟုလည်း ရေးကြ၏။

- (က) ပူရမော-ငါးခ တို့၏ ပြည့်ကြောင်း၊ ဝ၀-ငါးခုမြောက်၊ [ပူရနှဲ+ပူရကော့၊ မ ပစွည်း။] ပူရမာ၊ ပူရမိ-ငါးခတို့၏ ပြည့်ကြောင်း ပါရမီ။ ပူရမဲ့-ငါးခတို့၏ ပြည့်ကြောင်း စိတ်၊ ဝ၀-ငါးခုမြောက်စိတ်။

- (ခ) စတုတွော-လေးခ တို့၏ ပြည့်ကြောင်း၊ ဝ၀-ငါးခုမြောက်၊ [စတုနှဲ+ပူရကော့၊ ထ ပစွည်း-တ် ဒွေးဘော်လာ။] စတု အူး၊ စတုတို့၊ စတုတွေး-လေးခုမြောက်။

- (ဂ) ဆင္းာ-ခြောက်ခ တို့၏ ပြည့်ကြောင်း၊ ဝ၀-၆ ခုမြောက်၊ [၅ ပစ္စည်း၊ ၆ ဒွေးဘော်လာ။] ဆင္း၊ ဆုံး၊ ဆင္း။

- (ဃ) ဒုတိယာ(ဒုတိယာ)-၂ ခ တို့၏ ပြည့်ကြောင်း၊ ဒုတိယာ၊ ဒုတိယံ - နှစ်ခုမြောက်။ ၂ တတိယာ(တတိယာ)-၃ ခ တို့၏ ပြည့်ကြောင်း၊ တတိယာ၊ တတိယံ-၃ ခုမြောက်။

အမှား၊ နှစ်တို့ရှိရှိနှင့် နောက်တစ်ခုတိုးလျှင် တို့တို့ရသည်။ ခ တို့ ပြည့်ကြောင်းပြစ်၏၊ ထို့ကြောင့် “ဒုတိယာ”အရ ၂ ခ လုံးမရတဲ့ နောက် တစ်ခုသာ ရော်၊ ထိုတစ်ခုကိုပင် “၂ ခ ခုမြောက်”ဟုလည်း ဆိုရသည်။

သချို့အစဉ်များ

ကော-တစ် (၁) (ကော, ကော်)။ ॥ပွဲမော - ပွဲမာ၊ ၀၇-ရှုံးဦးစွာ (ပွဲမော, ပွဲမဲ့)။ ၂၆၉ - ၂ ခုတို့၊ ဒုတိုးယာ - ၂ ခုမြောက်။ ၂တယာ, တိယာ, တိုး - ၃ ခုတို့၊ တတိယာ - ၃ ခုမြောက်။ ၂စတ္တာရော, စတယော, စတ္တာရို - ၄ ခုတို့၊ စတ္တာရော-၄ ခုမြောက်၊ [စတ္တာ, စတုတို့, စတုတိုး] ပဉာဏ် - ၅ ခုတို့၊ ပဉာဏ် - ၅ ခုမြောက်၊ [ပဉာဏ်, ပဉာဏ်း, ပဉာဏ်း။] ဆ - ၆ ခုတို့၊ ဆင္းဗော - ၆ ခုမြောက်၊ [ဆင္းဗော, ဆင္းဗေား, ဆင္းဗေား။] သတ္တာ - ၇ ခုတို့၊ သတ္တာမော - ၇ ခုမြောက်၊ [သတ္တာမာ, သတ္တာမဲ့, သတ္တာမဲ့။] အင္း - ၈ ခုတို့၊ အင္းမော - ၈ ခုမြောက်၊ ၉၀ - ၉ ခုတို့၊ နဝါမော - ၉ ခုမြောက်၊ ဒသ - ဆယ့်ခုတို့၊ ဒသမော - ဆယ့်ခုမြောက်။

ကောရသ, ဋ္ဌကာဒသ - တစ်ဆယ့်ထောင်ခုတို့၊ ကောဒသမော။ ၂၁၆၂, ဋ္ဌဒသမော၊ တောရသ, တောရသမော၊ စုဒသ, စုဒသမော၊ စာတုဒသသာ၊ ပန္နရသ, ပန္နရသမော၊ ပန္နရသသာ။ [လုတိလိပ်၌ “ကောဒသီ, ဋ္ဌဒသီ, ထောရသီ, စာတုဒသီ, ပန္နရသီ” စသည် ဖြစ်၏။] သောင့်သ, သောင့်သမော, သတ္တာရသ, သတ္တာရသမော၊ အင္းရသ, အင္းရသမော၊ ကျော်ရိသတိ - တစ်ခြား ယုတ်လျော့သောနှစ်ဆယ်၊ ၀၇-၁၉။ ကျော်ရိသတိ မော - ၁၉ ခုမြောက်။

ဂိုသီ, ဂိုသတိ - နှစ်ဆယ်၊ ဂိုသတိမော - နှစ်ဆယ်မြောက်။ ၂တို့သီ, တို့သတိ - သုံးဆယ်၊ စတ္တာရဲ့လို့ - လေးဆယ်။ ၂ပညာသံ - ၃ဦးဆယ်၊ သုံး - မြောက်ဆယ်။ ၂သတ္တာရို - သတ္တာရိုး -

ဥုစ်ဆယ်။ ၂အသီတိ - ရှစ်ဆယ်။ ၂ကောသီတိ - ရှစ်ဆယ့်တစ်။ ၂ကျောနုဝိုင်း-တစ်ခုယုတ် ကိုးဆယ်၊ ၀၇-၈၉၊ နဝါတိုးကိုးဆယ်။ ၂ကျောနုသတ်-တစ်ခုယုတ် တစ်ရာ၊ ၀၇-၉၉။ ထတ် - တစ်ရာ။ ၂သဟယံ - တစ်ထောင်။ ၂ဒသဟယံ - တစ်သောင်း။ ၂သတသဟယံ - တစ်သိန်း။ [နိယုတ် - တစ်သောင်း၊ လက္ခာ့-တစ်သိန်း။] ဒသတသဟယံ - တစ်သိန်း၊ ကောင့် - တစ်ကုံး။ ၂ပကောင့် - ပကုံး။ ၂ကောင့်ပကောင့် - ကုံး။ ၂အကျောဘိုး - အကျောဘိုး၊ အသချို့ယျာ - အသချို့။

- [ဆောင်] (က) ၃၃၁ ဌာရသ, သုံးလိုင်မှတ်, မြိုလတ်ဗဟိုဝိုင်း။
 (ခ) ဝိသတ္တာဒီ, နဝါတိုး, လူတိုး ကောင့်။
 (ဂ) သတ် စအုံး, သချို့သုံး, နပုံး ကောင့်။
 (ဃ) ကောင့် သုံးလီး, ခေါ်ဘိုး, လူတိုး ကောင့်။
 (င) အစုံးပုံး, အားလုံးပုံး, မှတ်ကုန်ဗဟိုဝိုင်း။

- (၄) သတ်တစ်ခု, ကောင့်တစ်ခုမကဘဲ သတ် ၂ခု စသည်။ ကောင့် ၂ ခု စသည်ဖြစ်၍ ၂ခု ၃ ခု စသည် ကဲ့ပြားလျှင် “ဒွေး+သတာနို့, ဒွေး+ကောင့်ယော, စတ္တာရို+ အသချို့ယျာနှင့်” စသည်ဖြင့် အားလုံး ဗဟိုဝိုင်းဖြစ်၏။

သချို့တွေ့်ပြီး၏။

၆။ အပျော် တန္ထိတ်

[ဆောင်] ၂၆။ အကြိမ်အနက်, ကုတ္တံ့ သဟ်လော၊ အနက်အဖွဲ့၊ အပြားတို့ပါ, ခြင်းအရာဝယ်, ဓာနှင့် ဗျာ-သော, ထာ-ထံ နောရှိ, ထပ်လော ထွော, ခုနှစ်မြား သည်, မှန်စွာ အပျော် ပစ္စည်းတည်း။

(က) ငောက္တံ့-တစ်ကြိမ် [ငောကာ+ဝါရေ] ဒီကုတ္တံ့-နှစ်ကြိမ်၊ တံ့ကုတ္တံ့-၃ကြိမ်၊ ပဟုကုတ္တံ့-အကြိမ်များစွာ၊ ကတိကုတ္တံ့-တယ်နှစ်ကြိမ်နည်း။ ဤသို့ အကြိမ် အနက်၌ ကုတ္တံ့ပစ္စည်း သက်၏ [“ဒွေ ဝါရေ ဒီကုတ္တံ့” သယည်၍]

(ခ) ငော့-တစ်ပါးသောအဖွဲ့ဖြင့်၊ ၀၇-တစ်ဖို့၊ တစ်ရှုံး [ငောန+ဝိဘာဂေါ်-ဝေဘန်အပ်သော အဖွဲ့(အစွဲအပုံ)ဖြင့်]၊ ဒီခာ-နှစ်ပါး အပြားအားဖြင့်၊ (နှစ်ပါးပြား၏။)

ကတိဥာ - ဘယ့်လောက် ပြားသနည်း၊ ပဟုဥာ- များသော အပြား အားဖြင့်၊ [ပဟုဗိုံး+ဝိဘာဂေါ်=ဝေဘန်အပ်သော အပြားအားဖြင့်] ဤသို့ အပြားအဖွဲ့အစွဲအနက်၌ ဓာတ္ထည်းသက်၏။

(ဂ) ငော့-တစ်ပေါင်းတည်း၊ [ငောကာ+ဝိဘာဂေါ်]၊ ဒွေ့-နှစ်ပါးအပြား၊ ၀၇-နှစ်ဖြား၊ [ဒွေ့+ဝိဘာဂေါ်]၊ ဤသို့ အပြားအဖွဲ့အစွဲအနက်၌ ဗျာပစ္စည်းလည်း သက်၏။

(လ) သဗ္ဗေသာ-ခပ်သိမ်းသော အခြင်းအရာအားဖြင့် [သပ္ပါန+အကာရောန]၊ ၀၇-ခပ်သိမ်းသောအပြားအားဖြင့် [သပ္ပါန+ပကာရောန]။

ဥပါယသော-အကြောင်းအားဖြင့်၊ ၀၇- ဥပါယတမည် အားဖြင့်။ ၉၁၄သော - တခေကခြင်း အားဖြင့်။ ။ ယောနိသော - သင့်သော အကြောင်းအားဖြင့်၊ ဤသို့ “သော” ပစ္စည်းလည်း သက်၏။

(င) ယထာ- အကြိမ် အခြင်းအရာအားဖြင့်၊ ၀၇-အကြိမ် အပြားအားဖြင့်၊ ထထာ ထိုအခြင်းအရာ (ထို အပြား)အားဖြင့်။ အညထာ - တပါး (တခြား) သော အခြင်းအရာအားဖြင့်၊ လူတရထာ - ဆိုအပ်ပြီးမှ တပါး (တခြား) သော အခြင်းအရာအားဖြင့်၊ ဥသယထာ- ၂ပါး အပြားအားဖြင့်၊ ဤသို့ ထာ ပစ္စည်းလည်း သက်၏။

(စ) ကထု- အဘယ် အပြားအားဖြင့် [ကနာ + ပကာရောန]၊ ဤအိုး- ဤသို့သော အပြားသည် [အယံ+ပကာရောန]၊ ဤသို့ထံ ပစ္စည်းလည်း သက်၏။

ယထတ္တာ- အကြောင်းသို့သော အပြားသည်၊ ကထတ္တာ- ထိုသို့သော အပြားသည်၊ ဤသို့ ထွောပစ္စည်းလည်း သက်၏။

အမျှယတန္ထိတ် ပြီး၏။

တန္ထိတ်ကျဉ်း ပြီး၏။

တိတ်စာကျိုး

[အဆင့်] ၁။ ကတ္တား အတ်ဆို၊ ကံ အပ် ဆို၍၊ ကြောင်းကို ကရကာ သမ္မဒါနာ၊ အပါဝါတည်း၊ အခံကရှိ၏၊ ရှိ သုံးရိုက်းမှာ၊ ရန်၍သာဟော၊ ခြင်း-အ ဟော၊ မှုတ်လော သာဓန အန်ပြ။

သာဓန ၂ ပါး ကတ္တာ၊ ကမ္မ၊ ကရကာ၊ သမ္မဒါနာ၊ အပါဝါနှင့် အမိ ကရကာ၊ ဘာဝ သာဓနအား ဖြင့် သာဓန ၂ ပါးရှိ၏၊ ကတ္တာသာဓနဟု ခေါ်အင်သား ကတ္တားအန်ပေးရနှုံး “တတ်” ဟု ပေးရ၏၊ “ကာရကော”-ပြုတတ်သူ စသည်တည်း၊ ကမ္မသာဓန (ကံ) အန်ပေးရနှုံး “အပ်” ဟု ပေးရ၏၊ “ကတောာ-ပြုအပ်” စသည်တည်း၊ ကရကာသာဓန (ကရိုက်း) အန်ပေးရနှုံး “ကြောင်း” ဟု ပေးရ၏၊ “ကရကာ-ပြုကြောင်း” စသည်တည်း။

သမ္မဒါနသာဓန(သမ္မဒါနာ) အနက် ပေးရနှုံး “မှု” ဟု ပေးရ၏၊ “ဒါနီယော-ပေးရ” စသည်တည်း၊ အပါဝါနာသာဓန(အပါဝါနာ) အနက်ပေးရနှုံးလည်း “မှု” ဟု ပေးရ၏၊ “နိဂုံးရော-ထွက်ခွာ” စသည်တည်း၊ အခံကရှိသာဓန (အခံကရှိ) အနက် ခဲ့မှု” စသည်တည်း၊ အခံကရှိသာဓနသာဓန (အခံကရှိ) အနက် ပေးရနှုံးလည်း “မှု” ဟုပင် ပေးရ၏၊ “ဌာနံ-တည်မှု” စသည် ထည်း၊ ဘာဝသာဓန (သော) အနက် ပေးရနှုံး “ခြင်း” ဟုလည်းကောင်း၊ “မှု”ဟုလည်းကောင်း ပေးရ၏၊ “ဘဝတွဲ-ပြစ်ခြင်း” ဝါ-ပြစ်ရန်း” စသည်တည်း။

[အဆင့်] ၂။ ထိသာဓန၊ အနက်ပြဖို့၊ တဗ္ဗ အနီယ၊ အွေ၊ ကန္တို့၊ အတတ်အိုး၊ တာဝိ-တဗ္ဗု့၊ ယု ကို မာန်၊ အနီမျှ၊ သက်ပြရတော့မည်။

တဗ္ဗ၊ အနီယု့ ။ ကတ္တဗ္ဗ၊ ကရာနီယု့ - ပြုအပ်၏၊ ပြုထိုက်၏၊ ပြု သင်၏၊ ပြုနိုင်၏၊ ပြုရမည်၊ ပြုလော၊ ပြုလော၊ ပြုချိန်တုန်ပြီ၊ ပြုလော၏ [ကရာ+တဗ္ဗ၊ အနီယု့] ကတ္တဗ္ဗာ၊ ကရာနီယာ၊ ကတ္တဗ္ဗာ၊ ကရာနီယာ၊ ဂန္တဗ္ဗု့၊ ဂန္တဗ္ဗု့ (ဂမူး၊ ပစိတဗ္ဗု့၊ ပစိန်ယု့ (ပစ်)၊ ဘဝတွဲ့၊ ဘဝနီယု့-ဖြစ်ထိုက်၊ ဖြစ်ရ၏၊ [ဘူး+တဗ္ဗု့၊ အနီယု့] ။

၃။ ။ ကာရကော - ပြုတတ်သူ၊ ကာရိုကာ - ပြုတတ်သူမှ၊ ကာရက်- ပြုတတ်သာအမျိုးး၊ [ကရောတိတိ ကာရကော- ကရာ+အွေ့။] ဒါယကော ဒါယိုကာ ဒါယတံ့[ဒါ+အွေ့။] ပါဝကော ပါဝိုကာ ပါဝါကံ [ပစ်+အွေ့။]

ဥပါသကော-ရတနာ ၃ ပါးကို ဆည်းကပ်တတ်သူ၊ ဥပါသိုကာ- ရတနာ ၃ ပါးကို ဆည်းကပ်တတ်သာမြန်းမှ၊ ဥပါသကံ - ရုသနာ ရုပါးကို ဆည်းကပ်တတ်သာအမျိုးး [ဥပုပုံ့ဗုံး+အာသာ။] နာယကော-ရွှေဆောင် အကြိုးအကဲ၊ နာယိုကာ-ရွှေဆောင် မြန်းဗုံး → ယကံ-ရွှေးသာ အ-မြန်းဗုံး [နှံ မာတ်။]

၄။ ကုဋ္ဌသာဓန - အိုးထိုး လုပ်သူ (အိုးထိုးသည်) [ကုဏ်း ကာရောတိတိ ကုဋ္ဌသာဓန၊ ကုမ်းဗုံး+ကရာ +တာ။] မာလာ ကာဓန-ပန်းကုပ္ပါယူ (ပန်းဆည်း) ကာဓန-ပြုခြင်း၊ ၈၂- ပြုအပ်သာ အဂုပ်။

- ၁။ ॥တက္ကဝရ - ထိအမှုကိပ္ပါသူ၊ နီယော - မြို့အပ်သော အစာ၊ [နိပုံဗ္ဗ+သီ]၊ ပိနယော - ဆုံးမစွဲ၊ ဆုံးမပြောင်း (သာသနာ)၊ [ဝိပုံဗ္ဗ+နီ]၊ ခယော - ကုန်စာ [ခီ]၊ ၃ယော - အောင်ခြင်း၊ နိုင်ခြင်း [ဦး]၊ ပဘဝေ] - ဝံ၍ဖြော့ခဲ့အောင်ပုံ [ပပုံဗ္ဗ+ဘူး]၊ သင်ဟော-သိမ်းယူခြင်း [သံပုံဗ္ဗ+ဂဟာ]၊ နိဂုံဟော-နှိုင်ခြင်း၊ ပရှုဟော - ချိုးမြှောက်ခြင်း၊ အာဂမော - လာခြင်း၊ ၀၈- ပရှုဟော - ချိုးမြှောက်ခြင်း၊ အာဂမော - လာခြင်း၊ ၀၈- အာတတ်သော အကုန်း၊ [အာပုံဗ္ဗ+ဂမုံ]။
- ၂။ ॥ဂတော - သူးသည်၊ သူး၏၊ သူးသူ [ဂမုံ]၊ ဂတော- ဇူးကိုအပ်၏၊ သူးအပ်၏၊ ကတော - ပြုအပ်၏၊ ရတော- မေးလျှော်၏၊ ပျော်၏[ရမုံ]၊ ဘုတေားစားပြီ၊ ၀၈-စားအပ် ပြီ[ဘု၏]၊ ဘုတော - ဖြစ်ပြီ၊ ဘာဝိတော - ဖြစ်အပ်၏၊ ပွားစေအပ်၏၊ ကာရိတော - ပြုစေအပ်၏၊ ယာစိတော - တောင်းအပ်၏၊ နီတော - ဆောင်အပ်၏၊ ဂိုတ် - သီသီခြင်း၊ [ဂြော]၊ ဂိုတော - အောင်အပ်၏၊ ဉာဏော - သိအပ်၏။
- ၃။ တဝန်း၊ တာဝိုး၊ ဘုတော်၊ ဘုတော် - စားပြီးသူ [ဘု၏]၊ ဟုတော်၊ ဟုတော် - ပုံလော်းသူ၊ ဂုဏ်တော်၊ ဂုဏ်တော် - ကျင့်သုံးပြီးသူ။
- ၄။ ॥ကတ္တာ - ပြုတတ်သူ၊ ဘတ္တာ-မွေးမြှုံးပြီံတတ်သူ (အရှင်၊ လင်) [ဘရာ]၊ ဝတ္ထာ-ပြောဆိုတတ်သူ [ဝဝ]၊ နေတာ-ဆောင်တတ် သူ [နီ]၊ သောတာ - နာယူတတ်သူ၊ ကြားတတ်သူ [သူ]၊ သာဝေထာ - ကြားစေတတ်သူ [သု+ကေ]၊ ဓာတာ - ဆောင်အတိသူ [ဓာ]၊ ဓါတာ-ပေးတတ်သူ [ဓါ၏]။

ယူ။ ၁၇၉၌-နှစ်သက်ခြင်း၊ ၀၈-နှစ်သက်အပ်သော ဝတ္ထာ [နှိုး]၊ ဂဟကံ့-ယူခြင်း၊ ၀၈-ယူအပ်သောဝတ္ထာ၊ ဉာဏ်-သံတတ်သော ဉာဏ်၊ ဝိယာ၏၊ ဝိယာ၏-တစ်မျိုးတစ်ပုံးသံတတ်သော ဝိယာ၏၊ ဝျာနံ- စူးစူးစိုက်စိုက် ရှုတတ်သောရွာ့နှင့်၊ ပုဂ္ဂဏံ-ပြည့်ကြောင်း၊ ဒါနံ-ပေးအပ်သောပစ္စည်းဝတ္ထာ၊ ၀၈-ပေးလျှော်ကြောင်း၊ ဒါနံစေတနာ၊ သမ္မဒါနံ-ကောင်းစွာ၊ အပြားအားဖြင့် ပေးရာ၊ [သံ+ပ+ဒါ၏]၊ အပါဒါနံ-ပဲ၍ယူခဲ့ရာ [အပါ+အာ+ဒါ၏]။

တသီးလတ္ထာ ယူ။ ၁၇၇၁သမနာ - ကြေးကြော်ခြင်း၊ အလေ့ရှိသူ၊ ဘာသနာ - ဆိုလေ့ရှိသူ၊ ကောဓနာ - ခိုတ်ဆိုးလေ့ရှိသူ၊ ဓလနာ - တုန်လူပဲလေ့ရှိသူ၊ မဏ္ဍာနာ - တန်ဆာဆင်လေ့ရှိသူ၊ ဇူးဝနာ - တင့်တယ်လေ့ရှိသူ။

၅။ ၂၆ဟ္မာရီ-မြတ်သောအကျင့်ကို ကျော်လေ့ရှိသူ၊ ဗြဟ္မာရီနီ - မြတ်သော အကျင့်ကို ကျင့်လေ့ရှိသော မိန်းမား ဓမ္မစာရီ - ထနားကို ကျင့်လေ့ရှိသူ၊ ၁-ထိုး+သံလ-အလေ့ (အလေ့အလာ ၀၂သနာ)။

မာန်၊ အနေး။ ၁၇၇၁မာနာ ဂ စ္စဒ္ဓာ - သူးစားစား၊ သူးလေသာ့၊ ဂနိုးယမာနာ - သူးအပ်စဉ်၊ ကုရုမာနာ၊ ကုပ္ပန်း၊ ကမာနန္တာ - ပြုစဉ်၊ ဓရီယမာနာ - ပြုအပ်စဉ်၊ ဘဝတိ - ဖြစ်၏၊ ဤသီးစသည်ဖြင့် မာန်-အန္တပစ္စည်းဆုံးသော ပုံးဟူသမျှ နောက်ကံရီယာ တစ်ခုနှင့် တဲ့ရသည်။

ကိတ်အကျဉ်း မြှေး၏။

မူလတန်း ဝါဒ္ဓဖဏ်စာ
အရေးနှင့် အပြော ဓလုကျိုးခန်း
သင်ခန်းနံပါတ် (၁)

မဂောသမ ၇၈၁၅ ၁၂၁၁

အား။ ဝါဒ္ဓထို့ကြားနှင့် သွေ့ကျိုးကို သင်ယူ
အပြောတွင် ဆက်လက်၍ အနုက်ညာကဲ အပြောခံ
ဖြစ်စေရန်နှင့် ဝါဒ္ဓ အရေး အဖတ် အပြော
ကျိုးကျင်ရန် ပြု ဝါဒ္ဓဖဏ်စာကို နှစ်ကယ်ပိုင်း
အပြော ဖြည့်စွက်ထားဝါသည်။

- ၁။ ပောခံသတ္တာ မဘောသမကျေမာရော အမော် နာမ ကည်း
ဂဟောတွာ အာဂုဏ်ဆွဲတွေ တော်း ရွာနေ့ ဗုဒ္ဓရုက္ခာ ဒီသွား
တယ် မူလေ နိသိမ်။
- ၂။ အပော ဒေဝါ ပလသမ္မား ဗုဒ္ဓရုက္ခာ ဒီသွား အာဟာ—“သာမိ!
အဘိရုဟိတ္တာ ဗုဒ္ဓပုလ် ဉာဏ်နိတ္တာ ခါဒါဟို မယုဓိ
ဒေါ်”တို့။
- ၃။ “ဘဇ္ဇာ! အယံ ဂိုလမာမို့ အဘိရုဟိတု့ န သက္ကာမို့
တွဲမော အဘိရုဟာ”တို့။
- ၄။ အပော ဒေဝါ တယ် ဝစန် သုတ္တာ အဘိရုယှု သာခွဲရော
နိသိမ်တ္တာ ဖလံ ဉာဏ်နိုး။
- ၅။ ပောခံသတ္တာ အာဟာ—“ဘဇ္ဇာ! ဖလံ မယံ့ နော်”တို့။
- ၆။ “ဉာဏ်ပုလ် ခါမိယာသို့ ဉာဏ်ပုလ် သိတ္ထုပုလ်?!”
- ၇။ “ဘဇ္ဇာ! ဉာဏ်ပုလ် မေ အာတ္တာ”။
- ၈။ အပော ဒေဝါ ပလသမ္မာန် ဘူမိယံ့ ပို့ပို့တ္တာ အာဟာ—“သာမိ!
ခါဒါ”တို့။

- ၉။ မောဓိသတ္တာ ဖလာနို ဂဟေတ္တာ ဓာဇာနှင့် ခါးပိုတ္တာ ပုန် အာဟ— “ဘူဇွှ! သိတလဲ မေ ဒေဟီ” တို့
- ၁၀။ အမရာ ဒေဝိ ဗရဒဗ္ဗလာနို တိကဗ္ဗမိယာ ဥပရီ ခီးပိုတ္တာ အာဟ— “သာမီ! ခါဒါ” တို့
- ၁၁။ မောဓိသတ္တာ တဲ့ ဂဟေတ္တာ ခါးပို

လျောင့်ခန်း (၃)

- ၁။ မောင်ဒွေးသည် မောင်အေးကို ခေါ်၍ ကျောင်းတိုက်ဆိုလာ၏။
- ၂။ သာသည် တစ်နေရာ၌ အသီးနှင့် ပြည့်စုံသာ သရက်ပင်ကို မြင်၍ ပြောသည့်မှာ— “မောင်အေး.... မင်း သရက်ပင် တက်ပြီး သရက်သီး ခဲစားပါလား၊ ငါ့လဲ ပေးပါ”။
- ၃။ “ငါမရှုံးနိုင်ဘူး၊ မင်းသာ တက်ပါ” ဟု မောင်အေးက ပြောသည်။
- ၄။ နမာင်ဒွေးသည် သရက်ပင်ကို တက်၍ သစ်ကိုင်းကြား၌ ထိုင်လျက် သရက်သီးကို ဆွဲတ်ပြီးလျှင် ခဲစားလေသည်။
- ၅။ “မောင်ဒွေး.... ငါ့အား သရက်သီးကို ပေးပါ၍” ဟု မောင်အေးက တောင်းသည်။
- ၆။ မောင်ဒွေးသည် သရက်သီးကို ဆွဲတ်၍ ချုပြီးလျှင် ခဲစားပါ မောင်အေး” ဟု ပြောလေသည်။

ဂါမာရိုက်ထဲ

၁၁၅

- ၇။ မောင်အေးသည် သရက်သီးကို ယဉ် ခဲစားဆယာအည်။
- ၈။ ထို့နောက် မောင်ဒွေးသည် အရွက်မျိုး သင်း၏ နှစ်ယောက် ထဲ့ အိမ်သို့ ပြန်သွားကြော်ဆွဲသည်။

[အမွှု-အမှု၏၊ ၂၃-ဘာဝါ-နှစ်ယောက်လုံး၊ တတော့ ပရုံး
ထဲ့နောက်။]

သင်စန်းနံပါတ် (၂)

ဂါမာရိုက်ထဲ

- ၁။ မောင်တဲ့ မောင်မှာမယာ ဂါမာရိုက် ဝိယာရုံ အာ ဂါးနှီးတော် မောင်ရှုံးလုံး စီးပွားရုံး အာရုံဟို့သူ့။
- ၂။ ဗုဒ္ဓရရွှေးတာ နာမ သာမဏေနေရာ နိုဝင်ရေပါ— “ဒေ အာရုံဟုတာ၊ မာ အာရုံဟုတာ” တို့။
- ၃။ ဒေ ဝံ နိုဝင်ရှိယမာနာ ပါ အာရုံယွှေး ပေါ်၊ မောင်ဝါ ဖန် “အာရုံသူ အာရုံဟွေးသူ ကို ဘဝိယာတီ” တို့ ပါ အောင်တီ။

အော်ရှုံး

- ဂါမာရိုက်-ရွှာသားကော် (ရွှာထဲက အကောင်ကမေး)။
- မွေးရုပလုံး-ချို့အာအသီးရှိုးသား။ ၂၃၁ - မန်ကျည်း။
- နိုဝင်ရေတီ-တားပြင်း။ အော်ရုံးယောက်မြေား-တက်မြေား

- ၄။ အာမကော်မဟာသဲ့ ကတာ ဘိက္ခာနံ အာမရဲဆဲသိုံး
“မှာ ဘန္တော်! ဂါမာရဲကာ စိန္တာရုက္ခာ အာရဟန်” တို့
- ၅။ အာယသွာ ဓက္ခပါယော ကံ အုံ သူတွာ ကုဒ္ခဲ့ အာယ-
“ဝေ သာမကော်!! သေချာနာ ပဟရိတ္ထာ ပါယတာ” တို့
- ၆။ ဖဟ္မာ အာမကော် အာဂန္တာ ပရိဝါရေတွာ သေချာဟို
ပဟရို သူ့
- ၇။ ဟေ ပါ ဓါရကာ တို့ဟာ သီးသီး ဉာဏ် ဂါမာဘိ
မှာ ပဆာဖို့ သူ့
- ၈။ “ဝေ အော် အာဝါသာ!! အော်ကံ့ နှစ် ကလျာဏ် ၁၂
ပါပံကံ ၁၂ ယတို့တဲ့ အမို့ကို ယော်” တို့

ကြည်း

အမှုသ အာရဟန်သဲ့ ကံ အပိုသဲ့ - ကျွန်ုပ်တဲ့ ထင်တော့
အာဖြစ်မည်း (ကျွန်ုပ်တဲ့ ထင်တော့ အာဖြစ်မှာတူး)။
အာဖြစ်မည်း (ကျွန်ုပ်တဲ့ ထင်တော့ အာဖြစ်မှာတူး)။
ကျွန်ုပ်တဲ့ - အမျက်ထွေ့သည်
(ထို့အား အမျက်ထွေ့မှာ ဘုရား၊ ကုဒ္ခဲ့ - အမျက်ထွေ့သည်
(ထို့အား အမျက်ထွေ့မှာ ဘုရား၊ ပါပေါ် - ကျွန်ုပ်၊ ၁၃)
(ထို့အား အမျက်ထွေ့မှာ ဘုရား၊ ပါပေါ် - ကျွန်ုပ်၊ ၁၃)
ကျွန်ုပ်တဲ့ - အမျက်ထွေ့သည်
(ထို့အား အမျက်ထွေ့မှာ ဘုရား၊ ပါပေါ် - ကျွန်ုပ်၊ ၁၃)
အမျက်ထွေ့သည်
(ထို့အား အမျက်ထွေ့မှာ ဘုရား၊ ပါပေါ် - ကျွန်ုပ်၊ ၁၃)
အမျက်ထွေ့သည်
(ထို့အား အမျက်ထွေ့မှာ ဘုရား၊ ပါပေါ် - ကျွန်ုပ်၊ ၁၃)

လျော့နှင့်

- ၁။ မြို့မာန်လျော့ကဲည်ရိုက်နဲ့ သူငယ်တို့သည် ကျောင်း
သို့ လာကြက်လသော ပန်းပင်တို့ကို မြင်၍ ခူးကျိုး။
- ၂။ ကိုရင် မွောဂုံးတော် “မြို့မာန်” ဟု အာမြို့မာန်။
- ၃။ သူငယ်မတို့သည် မိဇ္ဈို ထားမြှင်ကပ်က်နဲ့သော်လည်း ခူးမြို့
ခူးကြုံး။
- ၄။ ကိုရင် မွောဂုံးတော် ကိုရင် သံသူမှုံးတို့ကို ခေါ်၍ ခဲ့ဖြင့်
ပေါ်လော်။
- ၅။ သူငယ်မတို့သည်၊ မြို့မာန်ကဲည် ဖြင့်၍ ကြောကယာ
ချာသို့ ရွှေရှေကုန်လျှက် မဖြေးကြော်။
- ၆။ ထို့နောက် ထို့သူငယ်မတို့၏ အမို့အဖွဲ့အစည်းတို့ကို ကျောင်းသို့
ထား၍ ဤအော်အောင်းကို ဘုရား၊ ကိုးအား မလျားနော်။
- ၇။ ဘုရားကိုးအား ကိုရင်တို့ကို ဘာမျှ မပြော။

[တေ မထံး (တံး+အထံး)-ဤအော်အောင်းကိုး ။ န ကို့ ဝဇ္ဇာ-
ဘာကိုမျှ မပြော၊ (အာများမပြော)။ ။ ထော် - ထော်၊
(ဘုရားကိုး)။]

သင်ခန်းနံပါတ် (၃)

မဟောသမပဏ္ဍာတစ္ဆေး

- ၁။ မဟောသမပဏ္ဍာတော် အထူးနှာ အနှစ်ပို့ကံ ကုမ္ပဏီ၏
ပရီယသမာနာ အမန္တဒဝိ၊ နာမ ပေါက်လောင်း
ကုသာယာ ပို့သွားတံ့ခို့မြတ်စွာတစ္ဆေးတယာ ဂေဟေ
ကတိပါယံ ဝယ်။
- ၂။ အထ နဲ့ ဝိမံသူဇ္ဈာ အာယာ - "အမွှု အခုနာလိုက တွေ့၍
အထ ဂေဟေတွာ ပါမေတာဝ မယုံ ယာရှုံ ဖျော့ ဘဏ္ဍာ
ပောယံ" တို့။
- ၃။ အမန္တဒဝိ "သာဝါ" တိ သူ့တို့၏တွေ့၍လေ ကောဇ္ဇာ
တွာ မူမတရှုံလေဟို ဘတ္တံ့၊ မချို့မ တွေ့၍လေဟို ယာရှုံး၊
အကောင်ဟို ပူပံ့ ပစိတ္တာ၊ ပုံးမှု ယာရှုံ အေးသို့။

ကြည်၍

အနှစ်ပို့ကံ - လျောက်ပတ်သော (တတ်သော)။ ပရီယသ
မာန္တံ့ - ရှားလောက်။ ပေါက်လောင်းကို့ကုလံ - ရှေး၌
ပြစ်သာ ရှေးငွေးမဟာ၏ အမျိုး။ ဝိမံသာ - စူးစမ်း။ မြတ်စွာ
ကတိပါယံ (ကတိပီ+အဟံ) - အနည်းငယ်လည်း ဖြစ်သာ
ရက်ပတ်လုံး၊ (နှစ်ရက် သံးရက်ခေါ်သာတ်)။
အခုနာလိုက တွေ့၍လုံး - ကစ်စမေယ်၏ ထက်ဝက်ဆန် (ဆန်
တစ်လမယ်)။ ပါမေတာဝ - စောစော်ပင်။ ပူပံ့-ပုံး။

- ၄။ သော တယာ စီးတွေ့ ပီမံသိတုကာခေါ် " အာရုံ ပစိတံ့
အလာနှစ်း ကိုတွေ့ မမ တွေ့၍လေ နာသေသိ " တို့ ဝတ္ထာ
ဘုံးပါ့ကသို့။
- ၅။ "သာမို့သင် ယာရှုံ နဲ့ သူ့တို့၊ ပူပံ့ ခါးဒါး" တို့
၆။ တွေ့ တေသာဝ အကာသို့။
- ၇။ "သာမို့သင် ပူပံ့ နဲ့ သူ့တို့၊ ဘတ္တံ့ ဘွား" တို့
၈။ ဘတ္တံ့ပါ့ တေသာဝ ကတ္တာ ကုမ္ပဏီ၏ " ဂုဏ် ဒါရေ နိုင်းဒါ" တို့
အာယာ။
- ၉။ စောစော်ပင် အကုမ္ပဏီတွာဝ "သာဝါ သာမို့" တို့ ဝတ္ထာ
ကုနှစ်း နိုင်းနိုင်း။

အာလာနှစ်း - မသိပါပဲ။ ပစိတံ့ - ချုပ်နည်းကို။ ။
သမျှို့နှစ်း - ဝန်ခံ။ ။ အောင့် - အောင်း။ ။ မြတ်စွာတွေ့၍လုံး
ဆန်ရင်း။ ။ မဏို့မတွေ့၍လုံး - ဆန်လ၏။ ။ အကာသို့-ဆန်ရင်း။ ။
ကိုတွေ့ (ကို+အဟံ) - အဘယ်ကကျိုးငြုံး။ ။ နာသေသို့-ဖျက်ဆီး
ဘို့သုနည်း။ ။ ကုမ္ပဏီ၏ ဝိုင်းအကဲ့သို့။ (ဝိုင်းဟိုးဟန်
ဆောင်၍)။

[ဆောင်] ကျိုး-ချုပ်-ဝကြုံ-ဖြူဗုံး၊ ပေါင်း-ကင်း-ဖုတ်၊
လျှော့ (ယူတ်) အုံး-ကျော်တင်။
ပစ် ဓာတ်နက်း၊ ယင်း ဆယ်ချက်၊ မူတ်လျှော်
ထားစော်။

ပေါ်ကျင့်ခဲ့(၁)

- ၁။ ကိုရှုံးမွှေ့ရက္ခာ! ယာရကျိုးမြစ်းငါးနားထည်ရဲ့၊ ယား? (ယာရ ကျိုးထည်း သီရဲ့၊ ယား၊ ယာရ ကျိုးတတ်ရဲ့၊ ယား)။
- ၂။ ပုံစံပါဘုရား....တပည့်တော် ယာရ ကျိုးတတ်ပါအည်။
- ၃။ အထောက်များ ယာရ ကျိုးခြင်းငါးနားထည်အဲ့။ (ယာရကျိုးတတ် သူ့၏ ကိုရှုံးမွှေ့ရက္ခာ ထိန်းလိုက်၍ ယာရကျိုးလိုက်။)
- ၄။ ကိုရှုံးမွှေ့ရက္ခာ အနေအထား၏ ရွှေထယ်၊ သူ ယာရ အောက်ချင်လိမ့်မည်။
- ၅။ ကိုရှုံးမွှေ့ရက္ခာကိုအည်း စုစုပေါင်းလိုက်း သီရဲ့၊ “ယာရ အောက် မညား”လို့။
- ၆။ ယာရကျိုးယ် သံထဲဖို့ ရေနှေးလည်း ကျိုးလိုက်၍ ဆွမ်းကို အောင် ဖော်ပြန် ချက်ပိမ့်မယ်။
- ၇။ ကိုရှုံးမွှေ့ရက္ခာ အနေအထား၏ ပါဌီး၊ သူ ယာရ အောက်းတော့ မြော်မဟုတ်ပါ။ ဆွမ်းကိုသာ စားလိမ့်မည်။

[ရိုလာနော်—မကျိုးမာသူ၊ (စနေအောက်းသူ)၊
ကျော်—ကျိုးမာသူ၊ (နေအောက်းသူ)]

သင်ခန်း နံပါတ် (၄)

သုမန္တာဇ်ဝါး

- ၁။ အာဝလို့ယ် အနာကပါရှိနေသာ နာမ သော်မနာ ဒီကာ သုမန္တာဇ်ဝါး နှာမ အောက်သီး၊ သာ အကောင်း ပါ့ဖလ် ပတ္တာ ကုမာရုံမာဝ ဟုတ္တာ ဂိုလ်အနာ အောက်သီး၊ သာ မရက အာအား ပိုယံရုံ အုပ္ပါယာမှ ဟုတ္တာ ပုံကြောအာမေသီး၊ သော်မြှု အာဂန္ဓာ အော်—

“ကို အမှု သုမန္တာ?”

“ကို ထား အနိုင်အာတိကာတိ?”

“ဝိယပသီ အမှု့တိ?”

“န ဝိယပပါပီ အနိုင်အာတိကာ!”

“အာယသီ အမှု?”

“န ဘာယာမိ အနိုင်အာတိကာ!”

အွေကံ ဝတ္ထာ ကာလာမူသီး

- ၂။ သော် မိတ် အရှိရကိုရုံ အတ္ထာ ရောအနော် သတ္တာ အိုးကံ အာဂန္ဓာ တော်မတ္ထာ အောမှုမှု အောမှုမေသီး၊ အထ နံ အကဂ္ဂါ အာယာ—

ကုမာရုံမာ အပါး၊ ပေါ်တ္ထာအာမပါ - ၁၁၁၀ (အော်ခိုင်း)၊
ဝိယပသီ-ယောင်သား (အော်ကော်း ပြောသာလား)၊
အွေကံ-ဤမျှေးလာက်ကိုး၊ ဝတ္ထာ-ပြော၍။ အကာအယာ-
သော်း၊ အရှိရကိုရုံ-ကိုယ်ကိုး (အိုးကံးကိုး)၊

“န တေ ဂဟပတိမိတာ ဝိလပတိ၊ အနိုဒ္ဓတာယခ
အနိုဒ္ဓဘာတိကာတိ တံ သာမေပတိ၊ တံ တိ အောထာ
ပန္တာ၊ တ ဝ ဒိတာ ပန့် သမေဒ ဝါမိန့်”တိ။
“ဝံ အစွှဲ”။ “ဝံ ဂဟပတိ”။
“ဗုဒ္ဓိ ကုပို နိုဗ္ဗတာ အစွှဲ”။
“တုသိကာသဝန္တ ဂဟပတိ”။
“အစွှဲမပ ဒီဟာ ဗျာ ဗြာ အောထာနံ အနွှဲရ နန်မာနာ
ဒိရိတာ ဗြာတွေ ဂန္တာပီ နိုဗ္ဗမာစနေယေဝ နိုဗ္ဗတာ”။
“အာမ ဂဟပတိအပွဲ့တွာ နာမ ဂဟဗျာ ဝါပွဲ့လိကာ
ဝါ ဗျာ လောကေဝ ပရောကေဝကေဝ နိုဗ္ဗရယေဝ”။

ဂါယာ။ ။အဗျာ နှုန်တိ ပေး နှုန်တိ၊ ကတပုံမညာ ဥသယထွ နှုန်တိ၊
ပုံည့် မ အတိုင်း နှုန်တိ၊ ဘိယျာ နှုန်တိ သုဂတ် ဂဇား

အောင်ရန်

ဂဟပတိ - အိမ်ရှင် ဒါယကဓာ ။ အနိုဒ္ဓတာယခ - ဝယ်ဆည်၏
အဖြစ်ကြောင့်ပို့ (ဝယ်လို့ပဲ)။ ။ ဝံ ဘစွှဲ-သည်အတိုင်း
ပ ပါပဲလာ့ ဗုံနှုန်း။ ။ နှုန်နှုန်းနံ - နှုန်သက်နာ အရပ်။ ။
ပေး - တမလွန် ဘစွှဲ့ (စနာက်ဘဝါး)။ ။ အေတပုံမညာ -
ပြုအပ်ပြီးသော နောင်းမှုရှုံးသူ။ ။ ဘိယျာ-အလွန် (တိုးချုံ,
သာချုံ)။ ။ ဂောထာ-ခုံက်ဘည်း။ ။ သမာဓနာ-ပြုရသော်။

အောက်မျိုး (၈)

- ၁။ မင်း ငါ မကြောက်ပူးလား ။
- ၂။ နှုန်လို့အဓကာရ ငါ မကြောက်ဖူးး ။
- ၃။ မင်းကော ငါ မကြောက်ဘူးလား ။
- ၄။ ငါလဲ မင်းကို ဘာလို့ ကြောက်ရမှာလဲး ။
- ၅။ အစ်ကိုကြီးး! ခ်ပျားကို ကျွန်းတော် ကြောက်ပါတယ်။
- ၆။ ညီငယ်း! ငါကို မင်း မကြောက်ပါနှင့် မင်းရဲ့ ဆန္တရိသာ
ကြောက်ပါ။
- ၇။ ညီယော်! မင်း ငါ ကေားကို နှုန်အကိုရဲ့အား ။ (သမား
ကျော့အား)။
- ၈။ ဟုတ်ကဲ့ အစ်ကိုကြီးး! အစ်ကိုကြီးးရဲ့ စကားကို နှုန်ဆက်ပါ
တယ်။ (သမားကျော့ပါတယ်)။
- ၉။ များစွာမသာလူတို့သည် ရွှေကလဲ ဆောင်စေပြီး၊ အခုလဲ
အကြောင်းး နောင်လဲ ဆောင်းမှုပဲး ။
- ၁၀။ ငါထက် ကြီးသူ့ ငါအောက်လူ့ ရွယ်တူးဆက် များလှပြီး ။

[ဘာတာ၊ ဘာတိက - အစ်ကိုး၊ နောင်တော်။ ။ အောင်ဘာတာ၊
အောင်အာတိက - အစ်ကိုကြီးး၊ နောင်တော်ကြီးး၊ ဟော်ကြီးး။ ။
အနိုဒ္ဓဘာထား၊ ကနိုဒ္ဓဘာတိက-ညီငယ်၊ မောင်ယော်။ ။ မယား
ငါထက်၊ ငါအောက်။ ။ ရွှေမွော - ကြီးသူ့ အေား - တူသူ့
(ရွယ်တူ့)။ ။ နဝေါး-ငယ်သူ့။ ။ ထာခိုးသား၊ တူမှုံးအိသား
အင်ကဲ့သူ့ရှုံးအပ်သူ့၊ (နှင်လို့ အဓကာင်)။]

သင်ခန်း နံပါတ် (၅၂)

အချိပ်ပေါ်သတိက ၁၇၈

- ၁။ အနာထပ်ကဲသော်လှေ ရေဟန်ပေါ်သတိဝင်သော
သာယမာသံ နဲ့ ဘူးဆိုတဲ့၊ သွေ့ ဥပဒါနတိကာ ဟောနှင့်
အန္တမေသာ ထနပါယိုစာပိ ဒါရေက များ ဝိဇ္ဇာလေတွာ
ဝတ္ထဗုရုံမှုခေ ပက္ခိပါပေတွာ ဥပေါ်သယိကေ ကာရေတိ။
- ၂။ နဲ့ ပို့တဲ့ ရေတဲ့ သွေ့လွှာ အတိုက် ဥပေါ်သယာဝံ
အတော်အကြော အမွှေးရေတွာယ အရှည် ဂုဏ်တဲ့၊ အထား
ပက္ခိုအနဲ့ ဖို့သူ။

ကြည့်ရှုရန်

သာယမာဓာတ်—ညနေစာ၊ ဥပေါ်သယိုကာ— ဥပုသံစောင့်သူ။
ထနပါယီ— နှု. နှု. သွေ့တွေ။ နှု. နှု. ကေလေး။ ॥အန္တမေသာ—
အောက်ထင်ဆုံး အပိုင်းအခြား ပြု။ (အယုတ်အဖြင့်)။ ॥သတိ
ကော်— အဓား၊ (စာရင်းငှါး၊ အခြင့် အသက်မွှေးသူ)။ ॥
ဥပေါ်သယာဝေါ— ဥပုသံနှု အဖြစ်၊ (ဥပုသံနှု ပြစ်
ကြောင်း)။ ပက္ခိုအနော (ပတ္တ+ဥပဒါနာ)-တို့လလယ်ချက်
ထမ်း။ ॥ဝေါ—တို့ပွားဝေါ (ခေါ်)။ ॥ဆာတောာ—ဆာသူ့
(အလှန် စားချင်သူ)။ ॥သာယမာ— အဆောကလျှင်။ ॥
အပါသုက်-မချမ်းသာမှုး (မကျိန်းမာမှု)။ ॥ဝိုကလုံ—ချို. ယွှေး
နှုံး ॥ ဥပုသံ—တက်။ မို့လာတဲ့ ညီးနှုံး။

၃။ သော ဒို့ဝင် အရာလျော့ ကမ္မာ ကတ္တာ သာယံ အာဂ္ဗ္ဗာ
တွေ့ဝမ္မာတွာ ဒီယမာနဲ့ ဆာတော့ မြှုတိ သာယမာ အဘုံး
တွာ့ဝ ပို့နေသို့—

“အခေါ်သူ ဒို့ဝင်သယံ လူမှုပွဲ” ရေဟန် ‘ဘတ္တာ’ ဒေသ,
အျော်နဲ့ ဒေသာ’တိ မဟာကောလာယလော ဟောတိ၊ အင်
သွေ့ နှိယ္ခြား နိုပ္တ်းသူ၊ မယ့်မေဝ ရေသာ ဘတ္တာ ဝမ္မာ
ယီးသူ၊ ကိုနှုံခြုံတော်”တိ။

၄။ ဝံ ပို့နေတွာ ပုံစံတွာ ကာရောက် ဥတ္တာ တဲ့ ဘတ္တာ အဘုံး
တွာ့ဝ များ ဝိဇ္ဇာလေတွာ ဥပေါ်သယ်၏နှင့် အပိုင်းဟနောက်
ဥပုသံပေါ်သယာများ အကောင်း။

၅။ တယ် အကလေဒို့ဝင် ကမ္မာ ကတ္တာ ဆာယမာ သရီပြေ
ဝါတာ ကုပ္ပါးသူ။

၆။ သွေ့ တဲ့ ပစ္စိုး သုတ္တာ ဝတ္ထဗုရုံ ဂါယာပေတွာ တယ်
သို့ကို အာဂ္ဗ္ဗာ—

“ကို တာတာ”တိ ပုံစံ။

“အာဂ္ဗ္ဗာ ဝါတာ မေ ကုပ္ပါတာ”။

“တော့ ဟို ဥပုသံယ လူဒ် စာအုပ် ခါးဂါး”။

“တဗ္ဗာပို့ ခါးဂါး သာမ်း”။

“အမှားက် အပါသုက် နှုံး၊ တွဲ ခါးဂါး”။

“အာဖိုးမာတဲ့ ဥပဒေသထက္ခာ ကနေဇွဲ့၊ သကတ်
ကာတ် နာသက္ခာ”၊ ဥပုံမှန်မျိုးမေးပို့ကလဲမာ အယောသီ
တိ နဲ့ လျှို့”

“မှာ င်း ကရို တာယာ” တိ ဂုဏ်ဆနာပါ အနိမ့်တွာ
အရှင်က ဥပုံဟန် ပိဿာမာယာပို့ယ ကာလဲ ကတ္တာ
နှုန်းပြောရန်ကွဲ အဝတာ ဟုတ္တာ နိုဗ္ဗား”

နှစ်ကျင့်ခန်း-(c)

- ၁။ ငါ့မျှ၏!!အင်တို့သည် ဥပုံသိနှုန်း ဥပုံသိအည်များ ဖြစ်ကြ
လော့။
- ၂။ ငါတို့သည် ဥပုံသိနှုန်း ဥပုံသိစောင့်ကြသည်။
- ၃။ ပိန်းမေးယာက်သည် နို. စို. သားထော်ကို ချို့ လာ၏။
(ပရို့ယောတွာ= ချို့ပွဲ၍၍)။
- ၄။ သူဟာ နို. စို. ကေလးမ ဖြစ်သည်။
- ၅။ မနို့ ပါဘဝ် နှုန်း၊ သူ့ပုံတ်တံ့ခြုံး ပုံတို့၏၏ အေး
လိုက်ပါ။
- ၆။ ပါးပော်ကို အေးပြီးမှ ထမ်း စားပါ။
- ၇။ နို. စို. ကေလး၏ ခံတွဲ့နှုန်း စတုပုံစုံသည်ပေးပါ။
- ၈။ စာဝင်းငြိုးသည် အလုပ်လုပ်ရန် အတာသို့ သူး၏။ သူသည်
ဥပုံသိနှုန်း မသိရှာ၊ ပြန်လာမော် နှုန်းကို ဥပုံသိ
ခေါင်း၏။

- ၉။ ငါ့မျှ ထမ်း ကျက်ပလေး!၊ ကျက်လျှင် ခူးလိုက်၊ ဆာလှပြီ။
- ၁၀။ မင်းအစ်ယောက်အတွက် ဆန် တစ်ဝယ် ချက်ထားသည်၊
ငါ့ခူးလိုက်ပါမယ်။
- ၁၁။ “ထမ်း ပေးကြပါ၊ ဖော် ပေးကြပါ” ဟု ဆူည့်စနေသည်။
- ၁၂။ ထမ်း တစ်မဲ့ ပြင်သည် ငါ့အား မအောက်တူးနောက်ထပ်
ခူးလိုက်ပါမြို့။
- ၁၃။ ဒီလို့ မပြောနဲ့၊ မအောင်းဘူး။
- ၁၄။ အရှင် မတက်သေးဘူးလား?။
- ၁၅။ မန်းတွေ ညီကုန်ပြီ၊ ရေဖြစ် ဖြန်လိုက်ပါ။

သင်ခန်း နံပါတ် (၆)

- ၁။ အကာအဖိုး ဥတေနော နာမ ရုံး ရုံး ကာရေတိုး
ဥဇ္ဈိနိုး ပန် စူးပဲဇူးအထာ နာမ ရုံး အယောသီ။
ဥတေနော ရုံး ဟတ္တိက္ခား နာမ သိပုံး လာနာတိုး၊ မနှုံး
ပရို့ဝတ္ထာတွာ ဟတ္တိက္ခား ဝါဒေနော နာရေ
ပလေးယောတိုး ဂကျာတိုးပါ။ စူးပဲဇူးအထာ ဝါသုလေ
အတ္ထောင်း နာမ ပို့တာ အထူး။

- J. ကေသို့၊ သမယေ စူးပဲဇာတော့ ဥတေနံ ဟတ္ထိ ရူပကော့
ဝမြေတွာ ဂဏိတွာ—
- “တဲ့ မနဲ့ ဒယေသီ၊ နဲ့ ဒယေသီ” တိ ပုစိ။
- “ဒယေသီ၊ ဂဟကာသမဲယ ပနဲ့ မဲ့ ဝနဲ့သယေသီ”။
- “ကျားဟံ တဲ့ ဝနဲ့သယေသီ၊ နဲ့ ဝနဲ့သယေသီ”။
- “အဟံ ပီ ထေ နဲ့ ဒယေသီ”။
- “ငံ အန္တာ နှောက် တေ ကရိသယေသီ”။
- “ကမောဟံ၊ အရိရယ မေ လူသမော့၊ နဲ့ ပနဲ့ စိတ္တယ”။
- “အညှယ ဝနဲ့တွာ ဂဏိတွာ သယေသီ?”။
- “အာမ မဟာ့နာဝါ!”။
- “တေနဲ့ ဟံ အမူာက် ယဲရော ကော ခုံး အထိုး၊ စယာ
အနဲ့သယေသီယံး ဝနဲ့တွာ နိုသိန္တာယ တဲ့ ပဟံအေးကိုယံး
ရှိတောာဝ မနဲ့ ဝါးဝါးဝါး”။
- “သာဓု မဟာ့နာဝါ! ခုံး ဝါ မဟတု ပို့ဆုံးနိုးဝါ၊ ဝနဲ့နိုး
ယာ ဒယေသီ”။
- R. တတော့ နှော ဂန္တာ မီတရု ဝါသုလဒ္တာ အာဟာ—
- “အူမှု! မေကာ သခံကုံး အန္တာမနဲ့ အာနာတို့၊ တဲ့ အညံး
အာနာဖော်း နဲ့ အကြား၊ တဲ့ အာန္တာသခံကိုယံး နိုသိန္တာ
တဲ့ ဝနဲ့တွာ မနဲ့ မကျား၊ သော ပဟံသယေသီယံး ဗြို့တွာ တုယုံး
ဝါးဝါးဝါး” တိ။

- D. ဥတေနာ့ စယာ အနဲ့သယေသီယံး ဝနဲ့တွာ နိုသိန္တာယ
ပဟံ ရှိုး မနဲ့ ဝါးဝါးဝါး အယ နဲ့ ကေခိုးဝါး ပုံးပုံးနဲ့
ဝို့မှာနဲ့ ပီ မနဲ့ပံ့ ဝတ္ထု့ အသကြာနဲ့ အာဟာ—
- “ဟရေ ခုံး! အတိုးပဟာလောင့်ယပေါ်လဲ အေ မူး
ပေါ်ထယ်သာမဲ့၊ ဝေး နာမ ဝေးဒေး” တိ။
- “ဟရေ ခုံးခုံးသခံကုံး! ကို ဒောသိုး မာခိုးသာ ခုံးခုံးသာ
ဟောတိ”။
- E. သော အာကိုယ် ဥက္ခိပိတွာ—
- “ကာသီ တဲ့?”
- “ရညော မိတာ ဝါသုလဒ္တာ နာမားဟံး”။
- “ပိုး တေ မယုံး ကထေးနဲ့ ‘ခုံး’ တိ အထေးသီ”။
- “မယုံး ပီ ကထေးနဲ့ တဲ့ ဆံ့ကုံး ကတ္တာ ကထေးသီ”။
- F. တတော့ ပွဲ့ယ မနဲ့ထောက် ၀၈ သိပ္ပါဒ္တာက် ၀၈ နဲ့
နှုန်းတာ ပိုးအဲ ဝမြေတွာ ကော ဒွဲရွဲရွဲဝ ဟဲ့ဝါးဂန္တာ
ယာမဲ့။
- G. ဥတေနာ့၊ ပီ တဲ့ ယွှေးဝါးဟနဲ့ အာရုံး နှောက် အာအို
ပလာယိတွာ အဂ္ဂာဟေးသွေ့နေ ထပေသီ။

ဧည့်ခန်း (၁)

- ၁။ ကိုရင်ဗျွေရက္ခိတအည် ကိုရင်ဗျွေရက္ခိတ၏ စာအုပ်ကို
ယူထား၏။
- ၂။ ကိုရင်ဗျွေရက္ခိတအည် နောက်မှ ညာယူထားကြောင်း သိ၍
ပြန်တောင်း၏။
- ၃။ “ငါဝါဘုရာ်ကို ပြန် ပေးမဆား၊ မဆေးဘူးလား?”။
- ၄။ “ဘာလို့ ပေါရမှုံလဲ၊ မပေးဘူး”။
- ၅။ “မဆေးလျှင် ဘုန်းကြီး လျှောက်မှလိမ့်မယ်”။
- ၆။ “ဧည့်ဇော်၊ ငါလဲ ဧည့်မှာပေါ့”။
- ၇။ “ကိုရင်ဗျွေရက္ခိတ တပည့်တော် စာအုပ်ကို ညာပြီ၊ ယူထား
ပါအည် ဘုရား”။
- ၈။ “ဟုတ်ဆေား ကိုရင် ဗျွေရက္ခိတ?”။
- ၉။ “မဟုတ်ပါ၊ အက်နှုန်းနှင့် လှယူထားပါသည် ဘုရား”။
- ၁၀။ “မှန်မှန်မပြီ၊ မလိမ့်နှင့်”။
- ၁၁။ “မလိမ့်ပါဘုရား”။
- ၁၂။ “ဘယ်သူ သိသလဲ?”။
- ၁၃။ “ကိုရင်၊ သံသရက္ခိတ သံပါသည် ဘုရား”။

၁၄။ “သီသလား သံသရက္ခိတ!”။

၁၅။ “မသိပါ ဘုရား”။

၁၆။ “နှစ်ဟာ မုသားပြောအယ်၊ ဒီပြော ဘုန်းကြီးများဖြစ်လျှော်
နှင့် ပါးချမှာပဲ၊ ငါကံစထာ့ မချပါဘူး၊ ဒါ ဒက်မေးမယ်၊
သူ၊ စာအုပ် ပြန်ပေးလိုက်၊ အရာတရုံလဲ ထပ်ယူ”။

[ပေါ်တော်-စာအုပ်။ ဂလိုဏာ့ဝဝါ - အပ်ထည်၏အပြော
(ယူထားကြောင်း)။ သစ္စကိုရု-မှန်သေား၊ (ဟုတ်ဆေား)။
ပရိဝတ္ထား- လျှော့။ မှသာ့-မှသား၊ (ပဟုတ် မမှန်သော
စေား)။]

သင်ခန်းနံပါတ် (၁၇)

တာမသုသာယက္ခိတ္ထား

၁။ အတိတေ အလူဆုပ္ပါဏာ စေဝ ဓဝ္ဒဒီပက္ခာဏာ ဝ
ဥမေဘာ့ အောရကာအေဘာ့ ပဋိဘယ် အယာယကာ ကော့
စရိယကုလေ သံပုံ ဂဏ္ဍာတ္ထာ ပံ့တုန် ဓမ္မသယန ရှုံးခေါ်
အမောသုံး။

ကြည့်ရန်

အယရကာအေ - ငယ်ရှုယ်သူ၏၊ အခါး (ကဇ္ဈားအဝေး၊ ငယ်ရှုယ်စိုး
အခါး)။ အဟာ့ယကာ-အယာယ်ချော်း၊ (သူယော်ချော်း)။ အ
ကော့ဝရိယကုလ်-တစ်ယောက်ထည်းအသာ အရာ့အိမ်။

- ၂။ အပရဘဒဂ ရွှေ့နှင့် ပုံစွဲအရသာ နိယခေတ္တာ လူသီ
ပုံမှန် ပုံမျိုးသူ၊ ဝိသု နှင့် ပုံမှန် ဝသီ သူ။
- ၃။ ဥပေါ်အထိပိုင်ဆေ ပန် အတိုဘာဝသာ လာနှစ်ဘယ အဂိုး
ကာလေသု၊ အပရဘဒဂ စွဲနှင့်ပက တာပမော ကာလ်
ကတ္တာ မပောဘက္ကာ အေဝဏ္ဍာ ဟုတ္တာ နိမ့်ဖို့။
- ၄။ သော မမ သဟာယက် ပသီယာမီတိ မရှိကဝေသံ ဂဟေ
တ္တာ အလူကပ္ပါယသာယ သို့က် အာဂန္တာ ကျေမျိုး
အားသီ၊ အထို နှင့် သော အာဟာ—

“ကုမတာ အာမတာ၊ သီ?” တို့။

“မရှိကပုံရီသာ.ဟု ဘန္တာ! အရာတာဝ
အာဂတာ.မို့”

“ကို ပန် ဘန္တာ! အယျား လူမသီး ဌာနာ ကေကာဝ
ဝသတို့ အညာပါ ကောစီ အတို့”

“အတို့ မေ ကော သယေသကာ”။

ကြိုးရန်

အစွဲယန်-ကုယ်လျှော်အဖြစ်။ ။ရွှေ့-တိုင်းပြည်း ။နှိယာတော်-
အပ်နှင့်။ ။ဝိသု - အသီးအခြားစီး ။ အတိုဘာဝေါး-
ရှိုးသို့ပြုပြု (ရှိုးကြောင်း၊ ရှိုးမျိုး)။ ။လာမော်-အတာကို။
(ညီထွန်း)။ မဟောယက္ကာ- တန်ခိုးနှုံးသေား။

“ကုဟို့ သော့ဘူး”။

“ကောသီး ပုံမှန် ဝအတို့ ဥပေါ်အထိပိုင်ဆေ ပန်
အဂိုး နှင့် အာမတာတို့၊ မမတာ အိမ်ယတီ”တို့။

“ဝံ ဘန္တာ?”

“ဝံ.အာရုံးသာ!”။

“အဟု့ သော ဘန္တာ!”

“ကုဟို့ နိမ့်ဝထ္ားသီး”

“အေဝရောက် ဘန္တာ!”

“အပိန္တာ၏ အယျား လူမသီး ဌာနာ ဝသန္တာနှင့် ကောမီ
ဥပုံဝဝါ အထိုး?”

“အာမ အာရုံးသာ! ဟထို နိယာယ ကိုလမာမီ”

ကြိုးရန်

မရှိကဝေသာ- ခရီးသွားသွဲ၏ အသုံး (ခရီးသွားသွဲ.ဟန်)။ ။
မရှိကပုံရီသာ-ခရီးသွားသောကျိုး။ ။ဥပုံဝဝါ-အေးရန်။
အတို့ အပို နှော-ရှိုပါသဝယာ။ ။နှိယာယ-စိုး။ ။ကိုလမ်း-
ပပ်ပန်း။ ။သမ္မတန္တာနှင့်-တံမြက်လျှော်းနှာ အရပ်။ ။လက္ခား-
မစင်း။ ။ပံသု-မြေမှုန်း။ ။ဥစ္စရု-ထုတ်။ ။ဆော်-စိုးပစ်း။
အပံ့-ညီည့်တ်း။ ။ပက္ခား-ခဲသွား။ ။ဖလာယန်မန်း-ခြားခြောင်း။ ။
မန်န်း။

“ကို စေ သစ်! ဟတ္ထိ ကဆဲနဲ့?”။

“အမွှုင်းအွေ တူရှုံး ပါဝန်နဲ့ ပါဝေဟို ဘုမ်းယံ ပဟရီ
တွေ ပံ့သုတေသနနဲ့ သွားဟု လျှော့ အဆွဲနဲ့ ပံ့သုတေသန
ကဆဲနဲ့ ကံလမာမီ”

“ကို ပစ် ထော် အနာဂမန် လှစ်ထဲ?”။

“အာမာ. ဝုစော!”။

“တန် ဟို တော် အနာဂမန် ကရီယာမီ” ထိ တာမသယ
ဟတ္ထိကနဲ့ ဝိယောက် ဟတ္ထိကနဲ့ ပတွေ့ ပက္ခမီ။

၅။ စာပစ္စာပါ ပအောယန့်မနဲ့ ဝတွေ့ ပအောယန့်တနဲ့ ပဟရီ
တွေ့ မဟိုင်း ပအောယတွေ့ ဝအတိုး

လျှော့ကျွန်း (၁)

၁။ ဖင်းက ရထုံးအား၊ သီးမယ် ရဟန်းလာာ?။

၂။ စာပည့်အော် ရဓား မဟုတ်ပါ။ ခရီးသွား ရဟန်း
ပြုပါသည်။

၃။ အယ်က အာသနဲ့ အာလုပ် အာသလဲ?။

၄။ အဝေးက လာခဲ့ပါတယ်။ သူငယ်ချင်းကို ဝူးချင်လို့ ပါ။

၅။ မင်း သူငယ်ချင်းက အယ်မှာလဲ?။

၆။ ဒီကျောင်းတိုက်မှာ နေပါတယ်။

၇။ မာမည် ဘယ်သူတဲ့လဲ?။

၈။ ကိုရင် ဗုဒ္ဓရရွှေတပါ။

၉။ ငါ သူ့မြော်သူ့၊ ပြန်သွားဟန် တူထယ်၊ ဒီမှာ ရှိခြောင်း
သီးသား?။

၁၀။ ဒီမှာ သူရှိခြောင်း သိပါတယ်။ ပြန်မည် မဟုတ်ပါ။

၁၁။ ဒါဖြင့် သူ့ကို ရှာပေတော့၊ (အရိုင်ယလ်-ရှာပေယလ်)

၁၂။ မှန်မိုးရှုံး။

သင်ခန်းနံပါတ် (၅၀)

၁။ ကောက္မားယံး ပူရန်းပရောညာ ဒေဝါး ဇူးနှင့် ပောတိုး သာ
ရညာ အိုး ဟောမောင် ဗာလာအောင် အောမာနာ နိုင်းမီ။

၂။ ဟတ္ထိလိုက်သကုဒ္ဓကာ အာကာသာန် အာဂ္ဗာဒ္ဓနဲ့ ရတ္ထာ
ကမ္မလ် ပါရှိပိတ္တာ နိုင်းနှင့် ဇာဝိုး ဒီသွား “မံသမပသီ” ထိ
အညာယ စောင့် ဉာဏ်ရိတ္တာ နေပည့်ရန် အရွှေပေါ်။

ဤပြုရန်

ဇူးနှင့် ကိုယ်ဝန်ရှိသူ့၊ အောမန်-အဆောင်းအခါး။ အာလာအောပါ-
နော်။ တပေမာန်-လျှံး၊ ဟတ္ထိလိုက်သကုဒ္ဓကာ-အင်အသုင်

- ၃။ တစေဆာ ဟိုမဝန်ပဒေဆေးကြံး မဟာနိဒါနရှာချက် အနုတ္တာ
ပိဋ္ဌပွဲနှင့် ထုပေသီ၊ အထူ ဒေဝါ ပါကိုသွှေ့ခြေး မှုသွှေ့ခြေး
ကတ္တာ ပလားမယ်၊ အရှေ့ကျိုးမန်ဝေလာယဉ် ဂဲဗုံးနှင့်
ဟောတိ။
- ၄။ အလွှာကျပ္ဗာပသသ ပါ ၁၁၅ အားထာ အဝိဇ္ဇာ ၁၈၇၉
နှင့် ဟောတိ၊ ၁၇၁၁ သက္ကတေသိ ခါမိတပံသာန် တာယရီ
တ္တာ အကာချို့တ္တာ ရသု ကတ္တာ ပိုဝယ်မိတိ တသ္တာ ရှား
မူလေ ပရီးသသ၏။ ဒါရာကသုံး သုတ္တာ ဥပ္ပါယေးကေး
နှင့် ဒေဝါ ဒီသွား ပုစိ—
- “အားသီ တ္တာ? ”
“မနုသီ တ္တာ? ”
“ကိုယ် အားထာ.သီ? ”
“သက္ကတေသာန် အားထာ.မှု”
“ဉာဏ်တိ”
“အတိအမေ့ဒေသာ သာယာမိ အယုံ!”

ကြည်၍

ရှိုးသာ ငှက်၊ (ငှက်ဆင်)။ ၁၇၉၂ကမ္မလု—နိုးသာ ကျွဲ့လာ၊
(သက္ကလပ်နှင့်)။ ၁၇၉၃အေပသီ—အသားတင်။ ၁၇၉၄ပွဲနှင့်—
ခြေသည်းရရှင်။ ၁၇၉၅ပွဲနှင့် (ပိဋ္ဌပါ + အွှေ့နှင့်) = အခွဲ
အြေား၊ ဂဲဗုံးနှင့်ကျိုးမန်မှ ထြော်။ (သားပုံးခြား)။

- “ကားသီ တ္တာ?”
“ခွဲ့ယာ.မှု”
“အဟ် ပါ ခွဲ့ယာ.ယောဝါ”
“တန် ဟို အာရုံး ပုံတ္တာရော်”
“အာမ ဘဂိန်”
“မာ မဲ ဟတ္တာ ဆုပိ”
၅။ အပရာသာရေ ထာပသသ သီလံ ဘို့။
ဒါရာကာ ပန် ထသ သန္တာက ဟတ္တိ ကန္တဝိကေများ။
ဟတ္တိကန္တပန္တာ လသိတ္တာ ဥယာပတ္တာရေ ပိုတု
အစွဲသန် ကောသမြို့ ဂန္တာ ဥမာတန်း နာမူ ရှားလာ
အဟောသီး။

ကြည်၍

ကောနှု-ထူး၊ ထောင်း၊ ၁၈၁၂-အသု-နည်းမြင်း၊ ၁၈၁၄-တာ-
ဆောင်ယူအပ်သည်။ ၁၈၁၅ အမြဲဒေါ်-၁၈၁၇ ဇန်နဝါရီ
မြင်း၊ ၁၈၁၈-မြင်းလာတ်ရှိုံး၊ ၁၈၁၉-ချုပ်။
ဆုပိ-ထိုံး၊ ၁၈၂၀ ဥယာပတ္တာ-အရွယ်သုံးရောက်၊ (လွှဲလားမြောက်)။

ကျော်ခန်း (၁)

- ၁။ မင်းတို့ တိုင်းပြည်ဝယ် ဆောင်းအခါမှာ ဒေဝာ မလုံး
ဘူးလား?။
- ၂။ ငါတို့ တိုင်းပြည်မှာလဲ ဆောင်းအခါကျော်နောက်ကြောင်း။
- ၃။ မင်းတို့ တိုင်းပြည်မှာလဲ ငှက်ဆင် ရှိစယ်ဆို?။
- ၄။ ဟုတ်ကဲ့ ငှက်ဆင်တွေ ရှိကြပါစယ်။
- ၅။ မင်းတို့ တိုင်းပြည်ဟာ ဟိမဝန္တာမှ ဒေးသစား?,
နိုးသလား?။
- ၆။ ဟိမဝန္တာမှ မဝေးပါဘူး။
- ၇။ ဒီ နိုင်းမှာတော့ မင်းရဲ့ ဇွန်နှုန်းမှ ဘယ်မှာလဲ?။
- ၈။ ဓနလေးမှာပါ။
- ၉။ လက်ချုပ်သုန္တီ ပါးစပ် စအောင်သုက္ပါ ကြားရဲ့ မဟုတ်လား?။
- ၁၀။ ဟုတ်ကဲ့ ကြားပါစယ်၊ ဘာသုတ္တန်း?။
- ၁၁။ စာကလေးမတဲ့ ကောက်ပေါးတို့ကို စားခြင်းငါ့ ထာကြ
တယ်၊ အဲဒီ စာကလေးတို့ကို ချောက်တဲ့ အသံပဲ့။
- [သမိပံ့-အနိုး။ ။ဝိဟို-ကောက်ဝဏီး။ ။စုန် စာတောက်စာ-စာတော
စာကလေး။ ။ဟာသုန္တအော်- ချောက်သံ။]

သမိခန်း နံပါတ် [၃]

မာလုံးကော်မူ

- ၁။ ဒွေးဘို့။ အရည်သာစု ဝယ်။ ကော့ ကာဌ္ဌတွေများ
နာမာ ကော့ ဗုဏ္ဏတွေများ နာမာ။
- ၂။ အထောက်မာသံ သီတံ နိယာယ အော် ဝိဝိဇားဥ္ဓာမူမြို့။
“အဆောင် ဗုဏ္ဏ! သီတံ နာမာ ကာဌ္ဌပက္ခာ ဖော်တို့၊
တုံးပန် အော်တို့ မည်သို့?”
“အဟံ့ ပန် သီတံ နာမာ ဗုဏ္ဏပက္ခာ ဖော်တို့ မည်ဘူး”။
- ၃။ တော်အော်ပါ အထွေနာ ကံး။ လိုန့်တုံး အသေးကြောန်း
အထွောရုံး ပုဂ္ဂို့သူ။
- ၄။ အထု အထွား အော်—
- ဂါထား။ “ကာဌ္ဌဝါ ယိုဝါဝါ ဗုဏ္ဏ၊
ယခါ ဝါယာတို့ မာလုံးကော့၊
ခြေတောန်း ဟို သီတောန်း၊
ဥဇား-ထူး မပွဲနာလိတာ”တို့။

ကျော်ခန်း (၄)

- ၁။ ငါရှင်! ငါတို့ နှစ်ပါးလုံး အတောကျားမျိုး စုနှုန်း။
- ၂။ သင့်မှာ ဘယ်အစိုးး ချုပ်းအလဲ့ လသန်းမှာလား၊ အဆုတ်
မှာလား?

- ၃။ သင်က ထယ်လို ထင်သလဲ၊ ငါ့ကို မြင်းပါနှင့်။
- ၄။ မြင်းပါဘူး၊ အဟုတ်ကို လဆုတ်မှာ ချုပ်တယ်လဲ။
- ၅။ မဟုတ်ဘူး၊ ထသန်းပြောပြု၊ စဆုတ်ပြောပြု၊ အောင် ချုပ်တယ်။
- ၆။ သင် ရွှေ့အယ်၊ ငါ နိုင်အယ်။
- ၇။ မဟုတ်ဘူး၊ နှစ်ဝယာက်စလုံး ရွှေ့အယ်။
- ၈။ မဟုတ်ဘူး၊ နှစ်ဝယာက်စလုံး နိုင်အယ်။

သင်ခန်း နံပါတ် (၁၀)

မသာသနာဓာတ်သန်းဝါဒတ္ထာ

- ၁။ ငိုးပါယုန္တာနှင့် အမာဂမွှောနှင့် အဲ မွှော ဝယ်နှင့်၊ ငိုး
ပျောစ ယာမျှနောက်း။
- ၂။ ကော် တော် မသာသနာ-သာသန်း နှစ်ယာယ ဂိုဝင်း
ဟောတို့။
- ၃။ ငိုးပါယုန္တာ-
“အဟံ မသာသနာမျိုး ထဲ နဲ့ မသာသနာသီ”။
- ၄။ ယာမျှနောက်း မီ အာယာ-
“နဲ့ ကဲ့ မသာသနာမျိုး အဟုတ် မသာသနာမျိုး”။

၅။ မထ ငိုးတို့ရေး ကဲ့ ကျွော်ပဲ့ နှီးပွဲ့ မီသာ တယ် သနိုင်း
ကို့ ပုံစံးသူ-

“ကို့နဲ့ အမှု ကျွော်ပဲ့! ငိုးပျော် သာသတို့၊
ဦးမျိုး ယာမျှနောက်း?” တို့။

၆။ မထ ကျွော်ပဲ့ အာယာ-

“ငိုးပျော်ပဲ့ သာသတို့၊ ယာမျှနောက်းပဲ့
သာသတို့၊ တူးမျှဟို ပဲ့ မီတို့ အာယာ။ မေဝါ
အတိုင်းတော်ပဲ့ သာသန်း” တို့။

၇။ မသာသနာတို့ မဇ္ဈား ငိုးပျော်၊
အောင် အောင် ယာမျှနော်၊
မတူးမေး၍ ယံ ပုံစံးသာ၊ နှီးပြောပေါ်မဏ္ဍားသာ၊
ဤသာသနာတို့၏ အောင် အတိုင်းရော်တို့။

အန်း။ ငိုးပျော်-ငို့မြှင့်ပေါက်အော်၊ မဇ္ဈား-ငါ့အည်း
သာသတို့-လှပါပေါ်၊ အောင်- ထိုဗုတ်ပါး၊ ယာမျှနော်-
ယာမျှနော်ပြောပဲ့ ပေါက်အော်၊ မဇ္ဈား - ငါ့အည်း၊ သာသတို့-
လှပါပေါ်၊ မတူးမေး၍-ခြေားဆောင်ရွက်းရှိုးသာ၊ နှီးပြောပဲ့
မဏ္ဍားသာ - ပေါ်ညှင်ပင်ကဲ့သို့ ဝန်းစိုးမသာကိုယ် ရှိုးသာ၊
ဤသာသနာတို့၏ (ဤသာ + အာယာ + ဂိုဝင်း + ၁) -
ငိုးပျော်သာ လည်ပင်းအည်း ရှိုးသာ၊ အယ် ပုံစံးသာ-
ဤသာသနာတို့၏အည်း၊ ဝါ-ဤ အောင်းကိုယ်သည်၊ သော်မှု-အလုံး
စုံသာ အင်္ဂါးကိုပင်၊ အတိုင်းရော်- အာ၍ လှပါပေါ်။

ဓရာဏ်ခုံး (၉)

- ၁။ ဇန်တိနှင့် ချိုးတွင်းမြစ်တိုင် ဆုံးနာကရပ်၏ ဇန်တိမြစ် ဖောက် ငါးရွှေ့ချိုးတွင်းမြစ်ပေါက် ငါးဟု ငါးနှစ်ဝကာင် စောင့်၏။
- ၂။ ဇန်တိမြစ်ကမ်း၏ လိပ်ကြီးတစ်ကောစ် အိပ်နော်။
- ၃။ လိပ်သည် သူ.ကိုယ်သူ ငါးတိုထက် သာ၍ လုပ်ဟု ထင်၏။
- ၄။ အမှန်မှာ ခြေလေးဆျားရှိသော လိပ်ထက် ခြေမရှိသော ငါးအည် ပို၍လှသည်။
- ၅။ ဇောကျွဲ ကိုယ့်ကိုယ်ကို အထင်ကြီးမြစ်သည် ထုံးစံလိုဖဲ့ ထင်ရှာသည်။
- ၆။ ဒါ့မြှောင့် ကိုယ်ရွင်းဝာပြီး အထင် မသေးလိုက်ပါနဲ့။

မူလတန်း ပါ့ဗိုလ်စာ ခုတိယပိုင်း
ပြီး၏။

ကျမ်းပြီးနိဂုံး

ဤမျှသော ဝကားအစဉ်ဖြင့် မူလတန်း သတ်သန်းစာ အတွက် ရည်ရွယ်၍ စီစဉ်အပ်သော ပါ့ဗိုလ်ကွဲ့နှင့် သွှေ့အကျဉ်း စာစောင် ၂ ရပ်လုံး ပြီးဆုံးပေပြီ၊ ဤသို့ အကျဉ်းဆုံး အလွယ်ဆုံးမှ စဉ် အင်ရသော နည်းသည် အစတ် ရွှေးကျ အော် အရွင် ဖယာရွှေသာရ စေသာ မျှိုးလ်ကျော်များ၏ သင်နည်း ဖြစ်ရသား ဤနည်း အတိုင်းသာ ကောင်းစွာ စုံက် စိုက် ထိုက်၍ ပြောသွားပါ။ အင်ယူနိုင်ကြပ်ပါ။ အတည်ပြုပါ။

နိဂုံးချုပ်။ အခြေပါး၊ သင်္ခါးစုံ၊ ချေနည်းမကျယ်၊ ပို့ဗိုလ်၊ ကောင်းစွာ၊ လိုရုံသာဖြင့်၊ အပ်စာ မသည်၊ နားထွင်း နည်းသို့ ညံ့ဖြည့်းမေ့ဗေ့၊ အေားရွှေ့လျှင်၊ တစ်နှစ်တစ်ထူး၊ ကျော်များခဲ့ထွဲ၊ ကျမ်းရှိုးင်လျက်၊ သင်ဆင် အုံး၊ ကြံ့ကြံ့ အောင်အညွှေ့၊ ပုံ့ပုံ့အောင်အညွှေ့၊ ပုံ့ပုံ့အောင်အညွှေ့၊ သတ်မှတ်လက်သုံး၊ စာသင်ထုံးနှင့်၊ ထုံးလုံးညီမျှ၊ ထမ်းမြှုံးကျော်အောင်၊ မူလတန်းဝယ်၊ သန်း-မကျယ်သား၊ ကျမ်းငယ် ၅ စောင်း၊ စတည်စောင်သည်၊ ... ခုခနာ်စာတို့- ထင်ဖွှဲ့ကို။

မူလတန်း ပြီးပြီး။

အမှား ။ “ကထခသလ္ာပသိက္ခာ” ကို စီစဉ်ပြီးပါလျက် အများ၊ အားဖြင့် ဂန္တာရုံတိုက်နှင့် ဆိုင်ဆော အမြဲ့အမြှေ့အမှားအသာဆုံး မရှိက်နှိပ်အစားထူးမှု မှုစာ ရည်ရွယ်ရင်း ရှိခဲ့သော အည်း စာအမ်းအမြဲ့အမြှေ့အမှား ပို့ဆောင်ရွက်သူ့အတွက် အလွယ်အကြောင်း အမြဲ့အမြှေ့အမှား ပို့ဆောင်ရွက်သော ပို့ဆောင်ရွက်သူ့အတွက် ပို့ဆောင်ရွက်ပါက မိမိတို့ အကျောင်းတို့ကိုသာ မက၊ သာအနာဂတ်တွင်း များစွာ အကျောင်းပြနိုင်ခြင်း မြင်တော်မျှကြေားစာချေသမာနောက်များ၏ တိုက်တွန်း ချက်အစ မကြောမိ ဖုန်းပြို့ဆောင်ရွက်ပါတော့မည်။

၇၅ ပို့ဆောင်ရွက်သော သင်ယူအပြီးတွင် ဆက်လက် လေ့သာပါက အလွန် သင့်ဝယ်ခြင်း၊ ပို့ဆော အငွေ့ကထာကြိုးများ ကိုယည်း ဖာက်ပဲ လွယ်ဆင့်တော့ သွားနိုင် - ထာနိုင်မည် ပြစ်ခြင်း၏။ ၇၅ “ကထခသလ္ာပသိက္ခာ” ကျမ်းငယ်က ကိုးစား အင်ယူသူတော် ဝန်ခံပါလိမ့်မည်။

ဘာမာရေးဆိုင်ရာ စာမူ ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေခွင့်
မှတ်ပုံးစောင်ဆမှတ် (၂၆၃)

၈၁အုပ်စာတမ်း စာနယ်ဝင်း၊ မျက်နှာဖုံး ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေ
ခွင့်ပြုချက် အမှတ် (၃၁၆)

၉၃၄၃-ခုနှစ် သီထမ်းကျော်လ

၇၃၂၀၈	၄၀၀၀
အကြိုင်	တတိယအကြိုင်
တန်ဘိုး	(၁၇)

ယုတ်ဝေခွဲ— ဦးမောင်မောင်၊ မြဲ (၀၃၂၇၁)၊ မဟာဂန္တာရုံ
စာပေ၊ ပိန်းတန်းရပ်၊ အမရပူရမြို့။

ပုံနှိပ်သူ— ဦးမောင်မောင်၊ နယူးအားမား ပို့ဆောပုံနှိပ်တို့က်၊
(ယာယီ-၁၅၆)၊ မဟာဂန္တာရုံ စရိတ်၊ အမရပူရမြို့။